

Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu seletuskiri (krediidiasutuse juhtimis- ja tegutsemisnõuded)

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu (edaspidi *eelnõu*) peamised muudatused on:

- 1) nähakse ette nõuded, kuidas krediidiasutused peavad oma tegevuses arvestama keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriske (ehk ESG riske);
- 2) krediidiasutustele nähakse ette üldised krüptovaradesse investeerimise põhimõtted;
- 3) sätestatakse täpsemad nõuded krediidiasutuste ja investeerimisühingute juhtide (nõukogu ja juhatuse liikmete) ja võtmeisikute (näiteks finantsjuhtide) valimisele ja ametisse määramisele;
- 4) ühtlustatakse erinevate krediidiasutuse ja investeerimisühingu komiteede moodustamise nõudeid ning vähendatakse tingimusi krediidiasutuse sisekontrollile;
- 5) nähakse ette täpsemad reeglid krediidiasutuste ja valdusettevõtjate ühinemisele ja jagunemisele;
- 6) sätestatakse nõuded krediidiasutuste ja valdusettevõtjate oluliste varade ja kohustuste ülekandmisele, nii pangandusgrupi sees kui grupi väliselt, ning osaluse omandamisele;
- 7) sätestatakse alused kolmanda riigi krediidiasutuse filiaali asutamisele Eestis;
- 8) nähakse ette nõuded Finantsinspeksiooni juhtidele ja töötajatele, mis muu hulgas puudutavad juhtide valimist, juhtide ja töötajate ametiaja piiranguid ning nõudeid konkureerimisele ja isiklikele investeringutele.

Muudatuste fookuses on krediidiasutused, valdusettevõtjad ja investeerimisühingud. Eelnõu põhineb krediidiasutuste kapitalinõuete direktiivi muutmisdirektiivil (edaspidi *CRD VI*¹). Seda täiendab omakorda krediidiasutuste kapitalinõuete määruuse muutmismäärus (edaspidi *CRR III*²). Mõlemad eelnimetatud õigusaktid on osa Euroopa Liidus Basel III standardite ülevõtmise paketist, mille ettepanekud avaldas Euroopa Komisjon 2021. aasta sügisel. Baseli standarditega reguleeritakse rahvusvahelisel tasandil pankade tegevuse ja järelevalvega seotud miinimumnõudeid, eesmärgiga harmoneerida pangandusreegleid ning maandada riske. Lisaks tehakse eelnõus muudatusi, mis tulenevad Euroopa Komisjoni tähelepanekutest lähtuvalt CRD V³ ülevõtmisest Eesti õigusesse 2021. aastal.

CRD VI ülevõtmisest tulenevate muudatustega kasvab krediidiasutuste ja investeerimisühingute halduskoormus, sest nad peavad vaatama üle komiteed ja nende juhtimise korra, samuti nendesse kuuluvate liikmete koosseisu. Lisaks peavad krediidiasutused

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1619, 31. mai 2024, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses järelevalvevolituste, sanktsioonide, kolmandate riikide filiaalide ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401619#tit_1

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1623, 31. mai 2024, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiriski, krediidiväärtuse korrigeerimise riski, operatsiooniriski, tururiski ja minimaalse väljundmäära nõuetega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024R1623>

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/878, 20. mai 2019, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses vabastatud üksuste, finantsvaldusettevõtjate, segafinantsvaldusettevõtjate, tasustamise, järelevalvemeetmete ja -volituste ning kapitali säilitamise meetmetega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32019L0878>

edaspidi võtma juhtimis- ja riskiprotsessides arvesse ESG riske ning hindama krüptovarade riskipositsioone, kui krediidasutus plaanib neid omandada. Olulisel kohal on ka krediidasutuste ja investeerimisühingute juhtide ja võtmeisikute vastavuskontrolli nõuetega vastavuse tagamine. Halduskoormust leevendavateks mõjudeks on krediidasutuste ja investeerimisühingute kohustuslike komiteede arvu vähendamine ning selge hierarhia Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA*) ning Konkurentsiameti kohustuslike lubade vahel krediidasutuse, makseasutuse või e-raha asutuse, investeerimisühingu, kindlustusandja, krediidiandja või -vahendaja ühinemisel.

Lisaks täiendatakse krediidasutuste seadust sätetega, millega kaasnevad otsesed mõjud ainult juhul, kui neid otsustatakse rakendada, näiteks krediidasutuse ühinemine või jagunemine, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamine, oluliste varade võõrandamine, osaluse omandamine.

Muudatused avaldavad mõju ka Finantsinspektsiooni töökoormusele, kuivõrd järelevalveasutus peab viima end kurssi uute nõuetega, mis kehtestatakse nende juhtide ja töötajate ametipiirangute suhtes, ning vajadusel muutma juba sõlmitud töölepinguid, et leppida kokku täpsemates ooteaja ja leppetrahvi kohaldamise tingimustes. Lisaks peab Finantsinspektsioon tagama suutlikkuse teostada järelevalvet kõikide uute kohustuste ja nõuete üle, mis eelnõuga haldusvälistele isikutele lisatakse.

Täiendavalt tehakse käesoleva eelnõuga mõningad muudatused tingituna direktiividest (EL) 2024/2994⁴ ja (EL) 2024/1174⁵. Mainitud direktiividest esimese muudatused puudutavad eelkõige krediidasutuste riskipositsioonide käsitlemist väärtpaberite kliirimist teostatavates kesketes vastaspooltes. Kliirimine on lihtsustatult kontrolliprotsess, millega tagatakse väärtpaberitehingu lõpuleviimine. Selle käigus kontrollitakse, et ühel tehingu osapoolel oleks olemas tehinguks vajalikud rahalised vahendid ja teisel tehingu osapoolel väärtpaberid.

Teine direktiiv täiendab kriisilahendusdirektiivi (edaspidi *BRRD*⁶) ning täpsustab likvideerimissubjekti miinimumnõude määramise tingimusi ning krediidasutuste aruandluskohustust kõlblike ja teisendatavate kohustuste tasemete ning nende koosseisude kohta. Direktiiv võeti Eesti õigusesse üle 2025. aasta sügisel ning sama aasta lõpus alustas Euroopa Komisjon Eestiga dialoogi ülevõtmise kontrollimiseks. Sellega seoses on tuvastatud mõned kohad, mis vajavad tehnilisi muudatusi.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonnajuhataja asetäitja Thomas Auväärt (thomas.auvaart@fin.ee, 611 3633; keskkonna-, sotsiaalsed ja

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2994, millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2013/36/EL ja (EL) 2019/2034 seoses kesketes vastaspoolte suhtes olevatest riskipositsioonidest tuleneva kontsentratsiooniriski ja keskselt kliiritavate tuletistehingute vastaspoole riski käsitlemisega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024L2994>

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1174, 11. aprill 2024, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024L1174>

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/59/EL, 15. mai 2014, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02014L0059-20250117>

juhtimisriskid, krüptovarad, krediidasutuse komiteed, väärtpaperite kliirimine) ja sama osakonna nõunikud Anastasia Nõmmik (anastasia.nommik@fin.ee, 5854 5096; Finantsinspektsiooni juhtide ja töötajate piirangud, ühinemine ja jagunemine, kolmandate riikide krediidasutuste filiaalid, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, audiitori aruande kohustuslikkus ühinemisel ja jagunemisel, parandused seadustes tulenevalt Euroopa Komisjoni ettepanekutest), Mirjam Rannula (mirjam.rannula@fin.ee, 5646 7227; olulise osaluse üleandmine, nõuded krediidasutuse juhtidele) ning Kadri Martin (kadri.martin@fin.ee, 58851368; CRR liikmesriigi valikud, makrotasandi usaldatavusnormatiivid).

Eelnõu koostamisel tehti koostööd Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni esindajatega.

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeletoimetaja Heleri Piip (heleri.piip@fin.ee, 5303 2849). Eelnõu juriidilist kvaliteeti ja seletuskirja kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõus esitatud muudatustel puudub otsene seos Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga, sest eelnõu aluseks on Euroopa Liidu õigusaktides (direktiivis ja määruses) sätestatud nõuded (vt seletuskirja 5. peatükk). Direktiivi väljatöötamiseks esitati Eesti seisukohad Vabariigi Valitsusele 16. veebruaril 2022. aastal⁷ ning kinnitati Riigikogus sama aasta 7. märtsil.⁸ Direktiivi läbirääkimistel Euroopa Liidu tasandil ning seisukohtade koostamisel võeti arvesse Eesti Panga, Finantsinspektsiooni, turuosaliste ja erialaliitude ettepanekuid.

Kuivõrd hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (edaspidi HÕNTE) § 1 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei ole väljatöötamiskavatsus nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud HÕNTE § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest, siis ei ole antud eelnõu osas tehtud väljatöötamiskavatsust.

Eesti õigusaktid, mida eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- krediidasutuste seadus (edaspidi ka *KAS*) redaktsioonis RT I, 11.11.2025, 10;
- Finantsinspektsiooni seadus (edaspidi ka *FIS*) redaktsioonis RT I, 08.07.2025, 27;
- finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus (edaspidi ka *FELS*) redaktsioonis RT I, 11.11.2025, 17;
- investeerimisfondide seadus (edaspidi ka *IFS*) redaktsioonis RT I, 11.11.2025, 4;
- kindlustustegevuse seadus (edaspidi ka *KindlTS*) redaktsioonis RT I, 11.11.2025, 5;
- konkurentsiseadus (edaspidi ka *KonkS*) redaktsioonis RT I, 18.11.2025, 2;
- makseasutuste ja e-raha asutuste seadus (edaspidi ka *MERAS*) redaktsioonis RT I, 11.11.2025, 11;
-
- väärtpaperituru seadus (edaspidi ka *VPTS*) redaktsioonis RT I, 30.12.2025, 5.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik lihthäälteenamus.

⁷ Rahandusministeerium. COM(2021) 663 Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2013/36/EU as regards supervisory powers, sanctions, third-country branches, and environmental, social and governance risks, and amending Directive 2014/59/EU. Kättesaadav: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/0867f30d-c48e-4de1-ab16-dbc8fc444d38>

⁸ Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/toimikud/fdf99e21-3b8b-4b15-8de4-003483724d61/>

2. Seaduse eesmärk

2.1. Basel III pakett

2.1.1. Üldine taust

1974. aastal asutas kümme tolle aja juhtriiki (n-ö G-10 riigid) Baseli Pangandusjärelevalve Komitee, et leppida kokku ühtsetes pangandusreeglites ning aidata kaasa nende reeglite rakendamisele rahvusvahelisel tasandil ning pangandusjärelevalve toimimisele. Komitee kiitis 1988. aastal heaks Basel I paketi, mille G-10 riigid võtsid üle oma siseriiklikusse õigusesse 1992. aastal. Esimese paketiga klassifitseeriti pankade varad viite kategooriasse sõltuvalt nende krediidiriskist ning pankasid, mis toimetasid piiriüleselt, kohustati hoidma tagatisena minimaalselt 8 protsenti riskiga kaalutud varasid.

Basel I edasiarenduseks on 2004. aastal avaldatud Basel II pakett, millega võeti kasutusele n-ö kolme samba kontseptsioon:

- I sammas: miinimumkapitalinõuded (erinevate riskinäitajate muutmine tundlikumaks erinevatele turu ja pangasisestele olukordadele ning sise- ja standardiseeritud mudelite kasutuselevõtt miinimumkapitalinõuete arvutamiseks);
- II sammas: järelevalvevolitused (järelevalveasutused said õiguse jälgida, kas pangad on hinnanud oma kapitali adekvaatsust korrektset ning kas neil on piisavalt kapitali riskide tagamiseks);
- III sammas: turudistsipliin (pankasid kohustati andma teavet nende riskipositsioonide, kapitali adekvaatsuse jms nõuete kohta, et suurendada läbipaistvust ning jagada täpsemat informatsiooni investoritele).⁹

Kahele Baseli pakatile vaatamata tõestas 2008. aastal alguse saanud ülemaailmne majanduskriis, et nõuded, mis puudutasid näiteks finantsvõimenduse määra ja likviidsuspuhvleid, ei olnud piisavad vältimaks pankade maksejõuetust ning taolised puudujäägid mõjutavad otseselt Euroopa Liidu majanduse jätkusuutlikkust ja vastupidavust kriisidele. Majandusraskuste tuules avaldati Basel III pakett juba 2010. aastal, millele on tehtud mitmeid täiendusi. 2016. aastal avalikustas Euroopa Komisjon ettepanekud (n-ö Euroopa Liidu panganduspakett) muutmaks pangandusregulatsiooni ajendatuna möödunud kümnendi majanduskriisist. Ettepanekud kiideti heaks 2019. aastal ning nende koostamisel võeti aluseks nii Baseli Pangandusjärelevalve Komitee paketid (Basel I, II ja III) kui ka Finantsstabiilsusnõukogu standardid. Eelnimetatud paketid ja standardid ei ole iseseisva õigusjõuga õigusaktid, vaid rahvusvaheliste nõuete kogum, mistõttu eeldab nende rakendamine ülevõtmist seadustesse. Seetõttu võttis Euroopa Liit need aluseks panganduspaketi koostamisel ning rakendamiseks kohustati liikmesriike direktiivis sisalduvaid norme üle võtma oma siseriiklikusse õigusesse. Panganduspaketi esimeses osas kokkulepitud muudatusi kajastati õigusaktides CRD V, SRMR II¹⁰ ja CRR II¹¹ ning liikmesriigid pidid direktiivist tulenevad

⁹ Euroopa Keskpang. Financial Stability Review. Detsember 2004. Kättesaadav: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/fsr/art/ecb.fsrart200412_04.en.pdf

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/877, 20. mai 2019, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014 seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitalseerimisvõimega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R0877-20190607>

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/876, 20. mai 2019, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses finantsvõimenduse määra, stabiilse netorahastamise kordaja, omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuete, vastaspoole krediidiriski, tururiski, kesksetes vastaspooltes olevate positsioonide, ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjates olevate riskipositsioonide, riskide kontsentreerumise, aruandlus- ja avalikustamisnõuetega

muudatused enda õigusesse üle võtma 2020. aasta 28. detsembriks. Eesti õigusesse võeti CRD V üle krediitiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusena¹² 2021. aasta 12. mail ja muudatused hakkasid kehtima sama aasta 2. juunil.

Käesolev eelnõu väljendab panganduspaketi teises osas kokkulepitud muudatusi, mida kajastavad CRR III ja CRD VI ning mille kohta kasutatakse kokkuvõtvat terminit Basel III, sest 2024. aastal heaks kiidetud muudatused on n-ö osa Basel III paketi lõppmängust või viimasest faasist. Paketi koostamisel palus Euroopa Komisjon esitada liikmesriikidel omapoolsed seisukohad, et ühildada rahvusvahelisi reegleid nii siseturu kui ka liikmesriikide eripärade ja vajadustega. Eesti esitas oma seisukohad Euroopa Komisjoni ettepanekute kohta 2022. aasta veebruaris.¹³ CRD VI muudatused peavad liikmesriigid võtma oma õigusesse üle hiljemalt 2026. aasta 11. jaanuariks. CRR III muudatused hakkasid kehtima kahes jaos 2024. aasta 9. juulist ja 2025. aasta 1. jaanuarist.

2.1.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

(i) CRR III muudatused

CRR III kui otsekohalduv määrus ei vaja Eesti õigusesse eraldi ülevõtmist. Samas avaldab pangandusmäärus pangandussektorile olulist mõju, sest see:

- 1) piirab omavahendite nõuete arvutamist sisemudeli meetodi alusel, korrigeerides seejuures standardmeetodite parameetreid lähtuvalt riskitundlikkusest;
- 2) sätestab panga sisemudelite alusel arvutatavate omavahendite nõuete alampiiriks ehk minimaalseks väljundmääraks 72,5 protsenti omavahendite nõudest, mida kohaldataks standardmeetodi kasutamise korral;
- 3) võtab kasutusele uue operatsiooniriski raamistiku, et käsitleda paremini pangasiseste protsesside, inimtegevuse ja süsteemide ebaadekvaatsust toimimisest või mittetoimimisest või väliste sündmuste kahju saamise riski.

Hoolimata sellest, et CRR-d ei tule Eesti õigusesse üle võtta, tuleb eelnõu koostajate hinnangul KAS-is siiski täpsustada Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahelist infovahetust lähtuvalt CRR III artiklitest 124 ja 164, mis puudutavad kinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud riskipositsioonide ja tagatiste hindamist. Kuigi artikli 124 sõnastust on muudetud tervikuna detailsemaks, ei sätesta määrus, kas riskipositsioonide kohaldamise ja hindamise eest vastutab mikro- või makrofinantsjärelevalve asutus. Vastava asutuse määramise kohustus on jäetud liikmesriikidele. Eestis teostab makrofinantsjärelevalvet Eesti Pank ning mikrofinantsjärelevalve eest vastutavaks asutuseks on Finantsinspeksioon. *Status quo* säilitamise eesmärgil on kõige mõistlikum jätta artiklite 124 ja 164 eest vastutavaks asutuseks Eesti Pank, kuid nende sätete tõhus rakendamine eeldab ligipääsu laenulepingutega seotud andmetele ning pädevusi pankade poolt aktsepteeritava kinnisvara tagatiste hindamise ja arvestamise meetoodika kohta, mille kohta kogub teavet ja haldab Finantsinspeksioon. Seega põrkuvad omavahel makrofinantsjärelevalve teostamise meetmed ja mikrofinantsjärelevalve käigus kogutud ja kättesaadavaks tehtud teave.

CRR artiklid 124 ja 164 kohustavad määratud asutust:

ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02019R0876-20200627>

¹² Krediitiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 312 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0a837639-7184-4ef3-bf4f-7be5dca340a7/>

¹³ Vabariigi Valitsuse 17.02.2022. a istungi kommenteeritud päevakord. Kättesaadav: <https://valitsus.ee/uudised/valitsuse-172-istungi-kommenteeritud-paevakord>, punkt 16.

- rakendama riskipositsioone ühetaoliselt kõikidele, mitte üksikutele pankadele;
- teavitama kümme tööpäeva enne riskipositsioonide kehtestamise otsuse tegemist meetme rakendamise kavatsusest Euroopa Keskpanga (edaspidi ka *EKP*), kaaluma EKP võimalikku negatiivset tagasisidet kavatsusele ning otsustama, kas ta jätkab riskipositsioonide rakendamise menetlusega;
- teavitama Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust (edaspidi ka *EBA*) ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (edaspidi ka *ESRB*) riskikaaludest ja kriteeriumitest.

Pädevaks asutuseks määramise küsimuses pidas Rahandusministeerium kolmepoolseid läbirääkimisi Eesti Panga ja Finantsinspektsiooniga. Järgnevalt on välja toodud kaalutlused, mida Rahandusministeerium on analüüsinud lähtuvalt mõlema asutuse rollist, pädevustest ning suhestumisest artiklitega 124 ja 164.

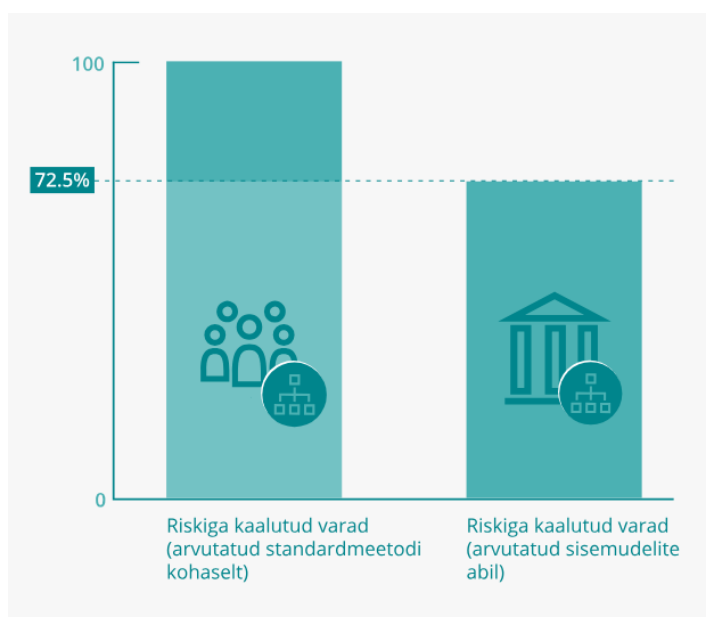
Tabel 1. Rahandusministeeriumi kaalutlused CRR III artiklite 124 ja 164 alusel pädeva asutuse määramisel.

Asutus	Eesti Pank	Finantsinspektsioon
Soodustavad tingimused	<ul style="list-style-type: none"> - omab finantsstabiilsusest laia vaadet; - makrofinantsjärelevalve meetmete rakendamise kogemus; - Euroopa Liidu tasandil meetmete kooskõlastamise ja protseduuride järgimise kogemus; - Eesti seadusandluses ja institutsionaalsetes põhimõtetes ei kaasne olulisi muudatusi. 	<ul style="list-style-type: none"> - omab ligipääsu laenulepingutega seotud andmetele; - pädevus pankade poolse või pankade poolt aktsepteeritava kinnisvara tagatise hindamise ja metoodika üle; - EKP Ühtse järelevalvemehhanismi koostöökogemus.
Väljakutsed	<ul style="list-style-type: none"> - puudub ligipääs ja pädevus laenulepingutega seotud andmetele ning kinnisvara tagatise hindamise ja arvestamise metoodikale; - rakendamiseks tuleb sätestada Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni vaheline koordineerimine ja teabevahetuse reeglid 	<ul style="list-style-type: none"> - ei oma makrofinantsjärelevalve vaadet ja riskipilti kogu kinnisvaraturust; - huvide konflikti tekkimise oht, kui Finantsinspektsioon kehtestab turuüleselt riskikaalud ja kriteeriumid ning kontrollib nende täitmist; - rakendamiseks tuleb sätestada Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni vaheline koordineerimine ja teabevahetuse reeglid; - Eesti seadusandluses ja institutsionaalsetes põhimõtetes kaasnevad olulised muudatused.

Läbirääkimiste käigus jõudsid Rahandusministeerium, Eesti Pank ja Finantsinspeksioon kokkuleppele, et senise õigusraamistiku muutmine vaid seetõttu, et kaks asutust peavad omavahel hakkama rohkem informatsiooni vahetama, ei ole proportsioonis artiklites 124 ja 164 sätestatuga. Kuivõrd Eesti Pank juba teostab makrofinantsjärelevalvet ning omab kõige paremat ülevaadet Eesti kinnisvaraturust, lepitati kokku, et riskipositsioonide kehtestamise pädevus jääb Eesti Pangale ning Finantsinspeksioon peab omapoolse teabega toetama keskpanga tööd. CRR III muudatuste ülevõtmiseks muudetakse KAS §-i 85⁴.

Minimaalse väljundmääraga (ingl. k. *output floor*) piiratakse kapitali ülemäärase vähendamise riski, mis võib tuleneda krediitiasutuse sisemudelit kasutamisest omavahendite nõuete arvutamisel. Juhul, kui krediitiasutus kasutab standardmeetodi asemel sisemudelit, kehtestatakse tema sisemudeli alusel arvutatavate omavahendite nõuete alampiiriks 72,5 protsenti. Sel viisil minimeerib minimaalne väljundmäär omavahendite nõuete põhjendamatud varieerumist ning ühtlustab piire, mille toimes võivad sisemudeleid rakendavad krediitiasutused toimetada (vt sisemudeli ja standardmeetodi võrdlust KAS § 71 lõigete 6¹ ja 6² lisamise selgituste juures). Piiriüleste pangagruppide puhul kohaldatakse minimaalset väljundmäära nii emapanga (konsolideerimisgrupi tasandil) kui ka iga tütaretevõtja tasandil.

Joonis 1. Riskiga kaalutud vaade standardmeetodi ja sisemudeli võrdlus¹⁴

CRR artikkel 465 annab liikmesriikidele võimaluse lubada minimaalse väljundmäära kohaldamise üleminekuperioodil madalamate riskikaalude määramist elamukinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud riskipositsioonidele. Selle valiku eesmärk on anda rohkem aega riikidele, kus riskikaalud on väikesed, et need riigid jõuaksid minimaalse väljundmäära nõudega kohaneda. Eesti Panga ja Finantsinspeksiooniga ning piirkonna riikidega konsulteerimise tulemusel, otsustasid eelnõu ettevalmistajad Eestis liikmesriigi valikut mitte kasutada. Selle valiku rakendamine võimaldanuks eluasemelaenu riskikaalu (elamukinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud riskipositsiooni) ajutiselt väga madalale tuua, mis ei ole aga riskidega kooskõlas ja ei suudaks majanduse rahastamisele omada positiivset mõju oma ajutise iseloomu tõttu. Kuivõrd siinses piirkonnas on riskikaalud pangandussektoris juba praegu konservatiivsel tasemel, siis ei ole ajutine riskikaalude madalamale seadmine põhjendatud.

¹⁴ Euroopa Keskpank. Mis on sisemudelid? Kättesaadav: https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/internal_models.et.html

Minimaalse väljundimääraga seotud muudatused kajastuvad KAS §-de 86⁴⁸, 86⁴⁹ ja 104² muudatustes.

(ii) CRD VI muudatused

Esimene muudatus, mis kaasneb CRD VI-ga, on järelevalveasutuste juhtide ametiajale maksimumaja sätestamine, milleks on artikli 4a kohaselt 14 aastat. Piirangu eesmärk on tagada järelevalveasutuste iseseisvus ja objektiivsus. Ametiaja kogupikkust hakatakse arvestama ametilepingute suhtes, mis on sõlmitud alates 2026. aasta 11. jaanuarist (CRD VI ülevõtmise tähtaeg liikmesriikidele) ning juba ametis oldud aega selle perioodi sisse ei arvestata. Lisaks seab direktiiv täiendavalt piiranguid juhtide ja töötajate edasiliikumisele finantsturu osaliste ja finantsjärelevalve subjektide juurde peale töö- või ametiaja lõppemist järelevalveasutuse juures, et vältida huvide konflikti ja nn pöördukse (ingl. k. *revolving doors*) efekti. Juhtide ja töötajate edasiliikumist erasektoris ei keelata ära, kuid finantsjärelevalve asutusele antakse õigus rakendada töö- või ametisuhte lõpetanud isiku suhtes ooteaega, mis on võrreldav töölepinguseaduse (edaspidi ka *TLS*) §-s 23 kirjeldatud konkurentsipiiranguga. Sõltuvalt isiku varasemast ametipositsioonist järelevalveasutuses (töötaja või juhatuse liige) on ooteaeg vähemalt kuue või 12 kuu pikkune ning selle aja jooksul ei või isik alustada töötamist finantsjärelevalve subjekti või finantsturuosalise juures. Ooteaega on võimalik teatud tingimustel lühendada ning ooteajal viibimise eest peab töötajale ja juhatuse liikmele maksma hüvitist. Ooteaega ei kohaldata selliste töötajate suhtes, kes ei puutunud Finantsinspeksioonis töötades kokku järelevalvemenetlustega või kes liiguvad edasi tööle teise valdkonda või avalikku sektorisse. Lisaks eelnevale keelab direktiiv finantsjärelevalveasutuse töötajatel ja juhatuse liikmetel omada aktsiaid, osakuid jms finantsinstrumente, kui need on välja andnud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja, ning nendega kaubelda.

Artikli 4a ülevõtmiseks muudetakse FIS-i ning Rahandusministri 8. oktoobri 2021. a määrust nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete esitamise vormi kehtestamine“¹⁵.

Teine teema, millele märkimisväärne osa direktiivist keskendub, on kolmanda riigi krediidasutuste filiaalid ning nende asutamise tingimused liikmesriikides. 2023. aastal tegutses Euroopa Liidu liikmesriikides kokku 105 kolmanda riigi krediidasutuse filiaali.¹⁶ Nendest 16 filiaali varade maht jäi vahemikku 10–30 miljardit eurot, mis kujutab märkimisväärset riski nii liidu kui ka liimesriikide finantsstabiilsusele, sest puuduvad harmoniseerivad reeglid taoliste filiaalide tegevuse reguleerimiseks ning nende tegevus allub vaid vastavate liikmesriikide siseriiklikule õigusele. CRD VI-ga harmoniseeritakse kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes kohaldatavaid turule sisenemise ja asutamise nõudeid.

CRD VI artikli 48a lõige 4 jätab liikmesriikidele valikukoha oma kehtivate siseriiklike normide rakendamiseks taoliste filiaalide suhtes, mis on vähemalt Eesti kontekstis rangemad, kui direktiiv sätestab. Kolmandate riikide krediidasutuse filiaali käsitlevad sätted on artiklid 21c ja 48–48l. Rahandusministeerium on valikukoha rakendamise osas konsulteerinud

¹⁵ Rahandusministri 8. oktoobri 2001. a määrus nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete vormi kehtestamine“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

¹⁶ EBA. The EBA publishes 2023 list of third country groups and third country branches operating in the EU/EEA. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-2023-list-third-country-groups-and-third>

2024. aastaks oli vastav filiaalide arv vähenenud seitsme võrra. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-updates-list-third-country-groups-and-branches-operating-european-union-and-european-economic>

Finantsinspeksiooniga ja otsustanud, et kolmandate riikide krediidasutustele ei kohaldata samu nõudeid, mida n-ö tavapankadele. Seetõttu täiendatakse KAS-i 8¹. peatükiga, mis reguleerib spetsiifiliselt filiaali asutamise tingimusi. Eelnõu koostajad leiavad, et leebemate nõuete kohaldamine kolmandate riikide krediidasutustele aitab vähendada turule sisenemise takistusi, sest ainuüksi tavalise krediidasutuse tegevusloa taotlemiseks kulub Eestis ligi üks aasta. Taotlusprotsessi käigus viib Finantsinspeksioon läbi põhjaliku krediidasutuse ärimudeli ja tegevuste analüüsi, hindab varade ja kapitali adekvaatsust ning juhatajate ja töötajate sobivust. Olukorras, kus kolmandas riigis on krediidasutusele juba tegevusluba antud ning selline krediidasutus soovib siin oma filiaali asutada, peaksid tegevuse alustamisele eelnevad formaalsused olema proportsionaalsed filiaali olemusega, sest filiaal ei ole iseseisev juriidiline isik (äriseadustiku (edaspidi ka *ÄS*) § 384 lõige 2) nagu on krediidasutus, vaid tema asutanud ettevõtja haruosakond teises riigis. Kuigi filiaal võib pakkuda samu tooteid või teenuseid, mida pank, on ei ole filiaal oma tegevuses iseseisev, sest tal puudub kontrollorgan (nõukogu) ning tema äritegevus on liidetud peakontori ja emaettevõtja äritegevusega. Kuivõrd tegu on Eesti pangandusõiguses uue regulatsiooniga, ei saa eelnõu koostamise hetkeks täpselt hinnata, kui kaua võiks kolmanda riigi krediidasutuse filiaali tegevusloa taotlemine aega võtta.

Uute turuosaliste tulemine Eesti pangandusturule toob kaasa konkurentsi suurenemise, mis omakorda omab positiivset mõju tarbijatele, majandusele ning ka konkurentidele. Tarbijate perspektiivist suureneb turul pakutavate teenuste maht ja odavnevad nende hinnad. Samuti võib laenude kättesaadavus paraneda ning klientide hoidmiseks püüavad krediidasutused pakkuda tarbijatele paremaid tingimusi või hüvesid. Riigi seisukohalt on filiaali asutamisega seotud suurimaks kasuteguriks suurem maksutulu. Kuigi filiaalide maksustamisele kohaldatakse nende asutaja ettevõtja riigi maksunorme, arvatakse tulumaksuseaduse § 53 lõigete 1 ja 4 kohaselt filiaali kasumist, mille filiaal viib välja peakontorisse või emaettevõtjasse, maha tulumaks. Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis asutanud oma filiaali viis Euroopa Liidus liikmesriigi krediidasutus.¹⁷ Kolmanda riigi krediidasutuse filiaale ega esindusi seni Eestis asutatud ei ole. Maksu- ja Tolliameti 2024. aasta IV kvartali statistika kohaselt maksid eelnimetatud filiaalid riiklikke makse vahemikes 42 919 kuni 5 379 989 eurot.¹⁸ Krediidasutuste filiaalide poolt maksustatav tulu on kordades väiksem kui Eesti krediidasutustel, kuid tuues siia paralleeli Rahandusministeeriumi 2025. aasta eelarvega, saaks eelnimetatud filiaalidelt maksudena laekunud summadest katta ära näiteks Audiitorkogu järelevalvenõukogu toetuse (42 750 eurot) või rahatarga riigi programmi tööjõukulud (4 955 624 eurot).¹⁹ Eelnõu koostajad ei prognoosi, et peale filiaale käsitleva regulatsiooni vastuvõtmist tõuseks kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide asutamine hüppeliselt, kuid selleks hetkeks, kui mõni krediidasutus soovib vastavat filiaali siin asutada, peab õigusraam olema valmis ja toetav, sest nagu eelpool illustreeritud, saab filiaalide poolt teenitud kasumi arvelt maksudeks makstud summast katta nii mõnegi riigieelarve kulu. Lisaks suurendab filiaalide asutamine konkurentsi Eesti pangandusturul, tõstab turu atraktiivsust ning parandab tarbijatele pakutavate finantstoodete ja -teenuste mahtu ning tingimusi.

Peamised erisused tavaliste krediidasutuste ja filiaalide vahel, on pädevate asutuste kohustus liigitada ja kvalifitseerida filiaali sõltuvalt tema riskantsusest, aruanded, mida filiaal peab esitama oma kolmanda riigi peakontori kohta ning Finantsinspeksiooni õigus nõuda kolmanda riigi krediidasutuselt tüarettevõtja asutamist, kui Eestis asutatud filiaali varade mahud või

¹⁷ Finantsinspeksioon. Välisriikide krediidasutuste filiaalid. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0/pangandus-ja-krediit/krediidasutused/valisriikide-krediidasutuste-filiaalid>

¹⁸ Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/eraklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#ettevotluse-statistika>

¹⁹ Rahandusministeerium. Rahandusministeeriumi 2025. aasta eelarve. Kättesaadav: https://www.fin.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/organisatsioon/strateegilised-dokumendid?view_instance=0¤t_page=1

tegevus on suurenenud sellisel määral, et direktiivi alusel lubatud leebemate nõuete kohaldamine ei ole proportsioonis enam filiaali olulisusega. Kuigi seadusega on võetud üle direktiivis sätestatud miinimumnõuded, on näiteks aruandlust, raamatupidamist, tagatiskapitali, likviidsust ja süsteemset olulisust puudutavates teemades jäetud Finantsinspeksioonile õigus sätestada täiendavaid nõudeid või vastavaid nõudeid vähendada, kui see on vajalik filiaali äritegevuse kohta parema ülevaate saamiseks või esinevad asjaolud, mis tõstatavad vajaduse sekkuda rangemalt filiaali juhtimisega seonduvasse, et vältida selle maksejõuetust. Järgneva tabeliga illustreeritakse krediidasutuste ja kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes sätestatud nõuete ühisusi ja erisusi.

Tabel 2. Krediidasutuste ja kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes kohaldatavate sätete võrdlus.

Kolmanda riigi krediidasutuse filiaal	Nõue	Eesti krediidasutus (n-ö tavapank)
JAH (§ 21)	Tegevusluba	JAH (§ 13)
Tagatiskapital, sõltuvalt filiaali liigitusest 2,5% või 0,5% keskmistest kohustustest, kuid min. vastavalt 10 või 5 miljonit eurot (§ 95 ² lõiked 1 ja 2)	Kapital	Aktsiakapital, minimaalselt 5 miljonit eurot (§ 35 lõige 1)
Sõltuvalt filiaali liigitusest kohustus järgida CRR-is sätestatud või omama 30 päeva jagu koormamata ja likviidset vara väljavoolu katmiseks.	Likviidsus	Kohustus tagada likviidsus igal ajal (§ 80 lõige 1) ja järgida CRR-is sätestatud
JAH (§ 95 ³)	Aruandlus	JAH (§-d 91, 92, 92 ² , 92 ³ , 93)
JAH (§ 95 ³)	Raamatupidamine	JAH (§-d 63, 71, 91)
Min. kaks juhatajat ja sõltuvalt Finantsinspeksiooni otsusest kohalik juhtkomitee (§ 95 ³ lõiked 1 ja 3)	Juhtimine	Juhatus (min. kolm liiget) ja nõukogu (min. viis liiget)(§ 48 lõige 1, § 52 lõige 1 ja § 56 lõige 1)
JAH (§ 95 ³ lõiked 1 ja 2)	Tingimused juhtide sobivusele	JAH (§ 48)
JAH (§ 95 ¹ lõiked 1–3)	Liigitamine klassi	EI
JAH (§ 95 ¹ lõige 4)	Kvalifitseerimine	EI
JAH (§ 95 ⁴)	Tütarettevõtja asutamine	EI
JAH (§ 95 ⁵)	Süsteemne olulisus	JAH (§-d 86 ⁴⁷ ja 86 ⁴⁸)

Olulisel kohal direktiivis on krediidasutuste ühinemise ja jagunemise, oluliste varade ja kohustuste ülekandmise ning oluliste varade võõrandamise teemade harmoniseerimine. Seni on liikmesriikidel olnud nendes teemades teatav reguleerimisvabadus tingimusel, et kooskõla üldiste Euroopa Liidu ühinguõigust reguleerivate õigusaktidega on tagatud. CRD VI-ga võetakse samm harmoniseerimise suunas, sest erinevad tavad ja nõuded liikmesriigiti komplitseerivad vastavate tegevuste läbiviimist.

Direktiiv reguleerib osaluse omandamist olukorras, kus omandajaks on finantsinstitutsioon ning artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuuluv finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja²⁰. KAS-i tähenduses on tegemist krediidasutusega ning § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtjaga. Nimetatud ettevõtjatel on kohustus teavitada Finantsinspeksiooni osaluse omandamisest ning inspeksioon viib läbi sobivushindamise. Kehtiv KAS reguleerib küll osaluse omandamist krediidasutuses, ent puuduvad sätted, mis normeeriksid olukorda, kus krediidasutus, või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja ise omandab osaluse. Direktiivi üle võtmiseks selles osas täiendatakse KAS-i peatükiga 3¹.

Selleks, et krediidasutus saaks ühineda või jaguneda, peab ühinemine ja jagunemine vastama teatud kriteeriumitele. Kui krediidasutuse tegevus ei vasta vähemalt ühele esitatud kriteeriumile vastavast alaliigist, ei ole direktiivi mõistes tegemist ühinemise või jagunemisega ning ei kuulu pädeva asutuse poolt heakskiitmisele. Ühinev või jagunev krediidasutus peab teavitama oma tegevusest pädevat asutust ning esitama vastava kavandi. Seejärel hindab pädev asutus, kas ühinemine või jagunemine on kooskõlas hindamiskriteeriumitega, kas esineb muid vastuolusid või riske. Juhul, kui kõik tingimused on täidetud, annab pädev asutus oma heakskiidu. Heakskiitmist ei pea taotlema ühingud, kes kuuluvad samasse krediidasutuse konsolideerimisgruppi. CRD VI seab liikmesriikidele kohustuse sätestada sanktsiooninorm ühinemisest või jagunemisest mitte teavitamise puhul ning annab vabaduse ise määrata, milliseid dokumente ja informatsiooni võib pädev asutus nõuda ühinevalt või jagunevalt ühingult.

Kõrvutades direktiivi ühinemiste ja jagunemiste artikleid 27h–27l KAS-i 6. peatükis sätestatud ühinemise ja jagunemise sätetega, selgub tugev kontrast CRD VI leebete nõuete ning KAS-i loakohustuse vahel. Nimelt seab Eesti õigus eelduseks, et krediidasutuse ühinemiseks ja jagunemiseks tuleb saada Finantsinspeksioonilt vastav luba, mitte heakskiit, ning ühinemiseks või jagunemiseks peavad olema täidetud kindlad tingimused. Samuti ei näe KAS ette erisusi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksustele erinevaid menetlusreegleid, kui ühinemine või jagunemine toimub grupisisiselt. Direktiivis ja KAS-is sätestatud ühinemis- ja jagunemisreeglite erisust väljendab järgnev tabel.

Tabel 3. Ühinemiste ja jagunemiste nõuded krediidasutuste seaduses ja CRD VI-s*

Nõue/piirang/kriteerium	CRD VI	KAS
Teavitamiskohustus	+	+
Loa taotlemise kohustus	–	+
Eeltingimused ühinemisele/jagunemisele	+	–
Eeltingimused ühinemises/jagunemises osalevatele pooltele	–	+
Audiitori määramine pädeva asutuse poolt ja audiitori aruande koostamise kohustus	–	+
Ühinemise/jagunemise hindamine pädeva asutuse poolt	+	+

²⁰ CRD artikli 21a lõike 1 kohaselt peab liikmesriigis või ELis emaettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtja ja liikmesriigis või ELis emaettevõtjana tegutsev segafinantsvaldusettevõtja taotlema heakskiitmist kooskõlas artikliga 21.

Pädeva asutuse õigus keelduda ühinemise/jagunemise heaskiitmisest/ loa andmisest	+	+
Erisused grupisisele ühinemisele/jagunemisele	+	–
Pädeva asutuse õigus kohustada jagunevat krediidasutust taotlema jagunemisluba	–	+
Pädeva asutuse õigus sätestada kõrvaltingimusi ühinemise/jagunemise läbiviimisele	+	+
Pädeva asutuse kohustus teha koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava asutusega	+	–
Avalikkuse teavitamise kohustus	–	+

**Sinisega märgitud lahtrid ilmestavad ühinemise ja jagunemise sätete erisusi Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktide vahel.*

Eelnõu koostajate hinnangul on ebamõistlik muuta kehtivat ühinemise ja jagunemise süsteemi direktiivile sarnaselt lihtsaks ja primitiivseks, sest juba haldusmenetluse põhimõtteid arvestades on vastuoluline lubada Finantsinspeksioonil anda ühinevale krediidasutusele või investeerimisühingule õiguslikult mittesiduv ja pigem soovitusliku iseloomuga heaskiit, mida artikli 27i lõige 9 lubab teha ka vaikimisi. Asjaolu, et CRD VI näeb ette kergemad nõuded võrreldes KAS-iga, ei õigusta eelnõu koostajate hinnangul juba kehtiva ja toimiva süsteemi ulatuslikku muutmist, sest olemuslikult ei ole regulatsioonide vahelised erisused piisavalt suured, et muuta kehtivate seaduste loogikat. Veel enam, põhjusel, et direktiivis sätestatu on miinimum, on liikmesriikidel õigus sätestada siseriiklikult rangemad nõuded niikaua, kui CRD VI-s sätestatud miinimum on täidetud ning rangemad nõuded on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Seetõttu täiendatakse KAS-i 6. peatükki ning muudetakse KonkS-i, FELS-i ja RahaPTS-i.

Oluliste varade ja kohustuste ülekandmist reguleerib CRD VI-s artikkel 27f. Oma olemuselt sarnaneb ülekandmine kõige enam ühinemisele ja jagunemisele, sest üldistatult seisneb mõlema tehingu põhimõte selles, et varad ja kohustused liiguvad ühest ühingust teise. Erinevalt ühinemisest ja jagunemisest ei eelda artikkel 27f, et finantsjärelevalve asutus sekkuks otseselt ja aktiivselt ülekandmisesse, vajalik on vaid eelnev teavitus. Varade ja kohustuste ülekandmist kvalifitseeritakse oluliseks, kui tehing moodustab krediidasutuse või valdusettevõtja koguvaradest või -kohustustest vähemalt kümme protsenti või 15 protsenti, kui ülekandmises osalevad samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad krediidasutused või valdusettevõtjad. Tulenevalt oma tegevuse sarnasusest ühinemisele ja jagunemisele, täiendatakse KAS-i 6. peatükki sellekohase jao ja paragrahviga.

ÜRO ja Euroopa Komisjoni poolt juhitud kliimanetraalsuse ja kestliku majandusele ülemineku algatused (eelkõige Pariisi kokkulepe ja Euroopa roheline kokkulepe) ei jäta puutumata ka finantssektorit, sest keskkonna halvenemise ja elurikkuse kadumisest tulenevad probleemid mõjutavad majandust tervikuna ja seeläbi ka finantsturgude stabiilsust. Keskkonnavaluste mõjude hindamine ei ole lineaarne ja stabiilne protsess, samuti ei ole võimalik ühel ajahetkel siduvalt ette näha kõiki riskikohti ning nende tekkimise situatsioone. Kuivõrd

krediidiasutused on kahjude hajutamiseks seadnud riskipositsioone erinevates sektorites, avaldavad näiteks põllumajanduses või kaevanduses aset leidvad kliimamuutustest tulenevad mõjud (üleujutused, maastikupõlengud, erosioon vms) otsesest efekti krediidiasutuste riskide juhtimisele ja seeläbi ka kasumile ning liikmesriikide finantsstabiilsusele. Võimalike kliimamõjutuste paremaks juhtimiseks ja prognoosimiseks kohustab CRD VI krediidiasutusi hindama keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisalaseid riske (edaspidi ka *ESG*) nii lühikeses, keskmises kui ka pikas perspektiivis. Selleks peavad krediidiasutused vaatama üle oma sisemised protsessid, riskijuhtimise-, juhtimise- ja tasustamispõhimõtted, seadma keskkonnavalaseid eesmärgid ning tagama nende täitmise.

Olulise teemana käsitleb CRD VI ka krediidiasutuste, investeerimisühingute ning artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvate valdusettevõtjate juhtidele ja võtmeisikutele esitatavaid nõudeid. Kehtivad KAS ja VPTS reguleerivad teemat juba arvestatavas ulatuses, ent direktiiv toob endaga kaasa teatud muudatuste tegemise vajaduse. Direktiiviga sätestatakse lähenemine, mida iseloomustavad kolm kriteeriumi:

- 1) juhtide ja võtmeisikute nõuetele vastavuse peab tagama ning sobivushindamise läbi viima krediidiasutus, valdusettevõtja või investeerimisühing ise,
- 2) krediidiasutus, valdusettevõtja või investeerimisühing peab Finantsinspektsiooni teavitama juhi või võtmeisiku valimisest ning
- 3) Finantsinspektsioon viib läbi enda sobivushindamise menetluse.

Lisaks eelnimetatud mahukamatele teemadele, teeb CRD VI minimaalsemaid korrekture sätetes, mis käsitlevaid järgnevaid teemasid:

- 1) finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise kohustusest vabastamine;
- 2) minimaalse kapitali taseme vastavus;
- 3) krüptovaraga seotud riskipositsioonide juhtimine;
- 4) puhvrid ja makronõuded.

2.2. Pangandusregulatsiooni parandused

2.2.1. Üldine taust

2016. aasta novembris avaldas Euroopa Komisjon omapoolsed ettepanekud panganduspaketi muutmiseks. Paketi juured ulatusid 2008. aastasse, mil ülemaailmse majanduskriisi tulemusena alustas Euroopa Liit finants- ja pangandussüsteemi puudutavate regulatsioonide reformimist, et tugevdada Euroopa vastupidavust uutele kriisidele ning tagada nende jätkusuutlikkus. Kuigi alates 2009. aastast on vastu võetud mitukümmend finantssektori keskset õigusakti, leiti, et adresseerimata on jäänud veel rida teemasid.

Spetsiifiliselt pangandusdirektiivi vaatest keskendus pakett järgmistele teemadele:

- 1) pankade juhtimise ja juhtide tasustamise nõuded;
- 2) finantsvaldusettevõtjate ja segafinantsvaldusettevõtjate heakskiitmine;
- 3) sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise nõuded;
- 4) pankade omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuded;
- 5) lepinguliste kohustuste peatamise muutmine;
- 6) makrofinantsjärelevalve.

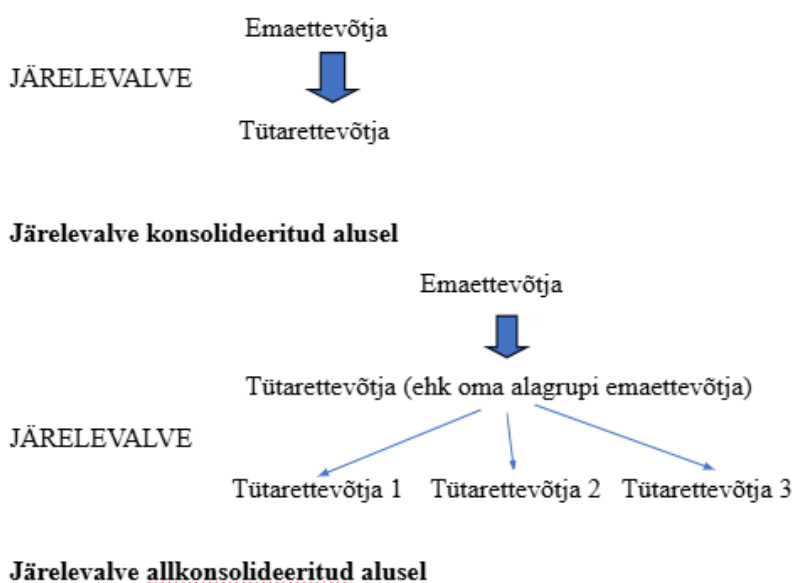
Krediidiasutuse juhtidega seotud nõuete ja tingimuste ülevaatamise tulemusena kohustati direktiiviga krediidiasutusi rakendama sooneutraalset tasustamispoliitikat ja vähendati tasustamisega seotud aruandlust, kui juhi aastatasud ei ületa 50 000 eurot või tegemist on

väikese ja mittekeeruka krediidasutusega. Samuti hõlmati tasustamisnõuetega seotud subjektide ringi lisaks juhatuse liikmetele ka nõukogu.

Liikmesriigis või mujal Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtjal (ingl. k. „*financial holding company*“) ja segafinantsvaldusettevõtjal (ingl. k. „*mixed financial holding company*“) on kohustus taotleda liikmesriigi pädevalt asutuselt heakskiitmist, kui selle liikmesriigi, milles ta tegutseb, pädev asutus, teostab tema üle konsolideeritud järelevalvet. Finantsvaldusettevõtja on finantseerimisasutus, kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on krediidasutus ja ülejäänud tütarettevõtjad või enamik neist on kas krediidi- või finantseerimisasutused või abiettevõtjad. Seega ei ole finantsvaldusettevõtja ise krediidasutus, aga mõni tema tütarettevõtjatest võib olla krediidasutus. Segafinantsvaldusettevõtjana mõistetakse emaettevõtjat, kes ise ei ole krediidasutus, kindlustusandja ega investeerimisühing, kuid kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on Eestis või Euroopa liidus asutatud krediidasutus, kindlustusandja või investeerimisühing ning kes koos oma tütarettevõtjate ja teiste ettevõtjatega moodustab finantskonglomeraadi ehk grupi või allgrupi, mis koosneb ettevõtjatest, mis tegutsevad paralleelselt pangandus-, investeerimis- ja kindlustussektoris.

Järelevalveks konsolideeritud alusel peetakse usaldatavusnormatiivide arvestamist ema- ja tütarettevõtja suhtes selliselt, nagu nad oleks üks üksus. Sellele vastandub järelevalve teostamine allkonsolideeritud alusel, kus usaldatavusnormatiive arvestatakse emaettevõtjana tegutseva krediidasutuse, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja (välja arvatud üksuste alagrupi) konsolideeritud olukorra alusel või sellise emaettevõtjana tegutseva krediidasutuse, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja konsolideeritud olukorra alusel, kes ei ole kõrgeima tasandi emaettevõtjana tegutsev krediidasutus, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja. Finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja kohta kasutatakse ühist nimetajat valdusettevõtja (ingl.k. „*holding company*“). Eelnõu koostajatele teadaolevalt on Eesti pangandussektoris kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Joonis 2. Järelevalve konsolideeritud ja allkonsolideeritud alusel (lihtsustatult)

Valdusettevõtja heakskiitmine on sisuliselt haldusaktiga nõusoleku andmine taolise ettevõtja tegutsemiseks liikmesriigiks, kui pädev asutus teostab sellise ettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet. Pädeva asutuse heakskiit on võrreldav tegevusloaga, sest selle saamiseks peab finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja esitama vastava taotluse ning pädev asutus seda hindama. Kehtiv seadus²¹ näeb ette viis tingimust, mis kõik peavad olema täidetud selleks, et ettevõtja suhtes ei kohaldataks heakskiitmise nõuet.²² Kui vastavad tingimused on täidetud, siis ei teosta pädev asutus tema suhtes järelevalvet.

Krediidiasutuse maksejõuetuse ennetamiseks täpsustati direktiiviga pädevate asutuste õigust peatada lepinguliste kohustuste täitmine ehk maksete tegemine olukorras, kus pank on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks ning peatamine aitab ära hoida krediidiasutuse maksejõuetust, et vältida tema finantsolukorra süvenevat halvenemist.

Eesti seadustes kajastasid vastavaid teemasid muudatused KAS-is, FELS-is, FIS-is, VPTS-is, IFS-is, Riigikontrolli seaduses ja Tagatisfondi seaduses.

2024. aasta kevadel pöördus Euroopa Komisjon Rahandusministeeriumi poole, olles tuvastanud mõned puudujäägid CRD V ülevõtmises. Direktiivi ülevõtmise kontroll algatati vahetult enne Basel III paketi vastuvõtmist, et liikmesriigid saaksid ühe siseriikliku menetluse või eelnõuga viia siseriikliku õiguse kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Pärast diskussiooni Komisjoniga ning analüüsi leidsid eelnõu koostajad, et nii mõneski kohas on vaja kehtivat regulatsiooni parandada. Kuivõrd CRD VI-ga kaasnevad muudatused on niikuinii vaja Eesti õigusesse vaja üle võtta, leiti, et kõige otstarbekam on kaks tegevust ühendada ühte eelnõusse, et vähendada halduskoormust ja menetluste mahtu. Eelnõuga muudetakse kehtivat õigust ning viiakse sisse vastavad parandused.

2.2.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Puudujäägid, mida komisjon kontrolli käigus tuvastas, varieerusid ristviidete parandamisest kuni ülevõtmata lõigeteni. Artiklid, millele enim tähelepanu pöörati, olid 21a (finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmine, vt seletuskirja punkti 2.2.1.), 21b (kolmanda riigi konsolideerimisgrupi krediidiasutuse tegevuse aluseid), 111, 113 ja 117 (konsolideeritud järelevaevle ja ühisotsustusmenetlus kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse tagamisel) ning 133 (kapitalipuhvrite nõuded).

Valdusettevõtjate heakskiitmise puhul täiendatakse KAS §-i 13⁷ lõigetega 9 ja 10, mis mõlemad reguleerivad Finantsinspeksiooni koostöökohustust. Esimesel juhul peab Finantsinspeksioon ära ootama EBA otsuse ja tegema sellest lähtuvalt enda otsuse, kui ta ei jõua teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega kokkuleppele valdusettevõtja heakskiitmises ja sellega seonduvates meetmetes. Teisel juhul peab Finantsinspeksioon tegema endast kõik oleneva, et saada segafinantsvaldusettevõtja koordinaatorilt nõusolek vastava valdusettevõtja suhtes rakendatavate meetmete kohaldamises ning vajadusel andma asja EBA-le otsustamiseks.

Konsolideeritud järelevalvet käsitlevad sätted on enamjaolt võetud üle FIS 5. peatükiga ning selle §-dega 47–47⁵. Komisjoni hinnangul esines konsolideeritud järelevalve sätete 111–118 ülevõtmisel puudusi, millest tulenevalt teostasid eelnõu koostajad sätete ülevõtmise kontrolli. Selle käigus tuvastati, et johtuvalt artiklist 111 tuleb VPTS § 2301 lõikes 2 täiendada investeerimisühingu konsolideeritud järelevalve aluseid ning artiklitest 114, 115 ja 117

²¹ Eelnõuga (vt § 13⁴–13⁷ muutmise selgitusi) lisatakse heakskiitmise nõude kohaldamisalast väljajätmise kõrvale valdusettevõtja õigus taotleda Finantsinspeksioonilt heakskiitmise nõude kohustustest vabastamist.

²² Vt KAS § 13⁷ lõige 1.

teabevahetuse ja koostöö sätteid KAS §-s 97 ja FIS §-s 47. Artikli 113 ülevõtmises tuvastatud puudused sisaldasid FIS §-s 47²³, mis reguleerib ühisotsustusmenetlust kapitali adekvaatuse ja likviidsuse tagamisel. Täpsemalt puudusid lõikest 3 ristviited KAS-i sätetele, mille alusel tuleb riskihinnang koostada, lõike 7 esimesest lausest täpsustus selle kohta, et suuniste andmine peab toimuma konsolideeritud või allkonsolideeritud alusel (vt seletuskirja punkti 2.2.1.) ning teisest lausest sätestus selle kohta, mis ajaperioodil võib Finantsinspeksioon võtta oma otsuse tegemisel arvesse teiste asjassepuutuvate asutuste seisukohti ja reservatsioone. Lõikes 8 lisatakse viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1093/2010²³ artiklile 19 ning lõike 10 täiendusega pannakse Finantsinspeksioonile kohustus teha kõik endast olenev, et jõuda teise järelevalveasutusega kokkuleppele krediidasutusele antud suuniste ajakohastamises.

Kapitalipuhvritega seotud muudatused väljenduvad eelkõige KAS §-des 86⁴⁴ ja 86⁴⁹. Eelnõuga täpsustatakse Eesti Panga volitusi puhvrite kehtestamisel ning ühisotsustusmenetluses. Ülejäänud sätted, millele komisjon tähelepanu pööras ning millest tulenevalt tehti KAS-is, FIS-is ja VPTS-is muudatusi, olid artiklid 21b, 97, 104, 104a, 109, 119, 131, 141 ja 141b.

2.2.3. Täiendavad muudatused

CRD-d muudab lisaks veel direktiiv (EL) 2024/2994, mille muudatustega ärgitatakse mh krediidasutusi ja finantsjärelevalvajaid süsteemselt tegelema ülemäärase kontsentratsiooniriskiga, mis võib tekkida nende riskipositsioonidest kesksete vastaspoolte suhtes. Nimetatud muudatustest lähtuvalt lisatakse mõned muudatused ka KAS-i. Sh peavad krediidasutused välja töötama tõhusad protsessid nimetatud kontsentratsiooniriskide kindlakstegemiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks, konkreetseid kavad ja eesmärgid seoses nimetatud riskidega ning Finantsinspeksioonile antakse ühtlasi volitus nõuda kesksete vastaspoolte suhtes olevate riskipositsioonide korrigeerimist.

2.3. Audiitori aruanne krediidasutuse ühinemisel või jagunemisel, vastutus ühinemis- või jagunemismõuete rikkumise eest ning krediidasutusesisesed komiteed

2.3.1. Üldine taust

(i) Audiitori aruande ja vastutuse sätted

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132 ehk äriühinguõiguse direktiivi²⁴ artiklite 96 ja 144 lõike 1 kohaselt peab iga ühineva või jaguneva äriühingu kohta koostama osanikele või aktsionäridele sõltumatu eksperdi aruanne, milles hinnatakse, kas rahaline hüvitis ja osade või aktsiate asendussuhe on õiglane. Direktiivi artikli 94 lõige 4 ja artikli 144 lõige 1 lubavad aruande jätta koostamata, kui selles on kokku leppinud kõik ühineva või jaguneva äriühingu osanikud või aktsionärid. Eesti õiguses reguleerib sõltumatu eksperdi kaasamist ÄS §-d 394 ja 437, kus umbisikuline sõltumatu ekspert on asendatud audiitoriga ning aruande koostamine on kohustuslik siis, kui see on sätestatud seaduses. KAS-i, KindITS-i, IFS-i, VPTS-i ja MERAS-e koostamisel on varasemalt mindud seda teed, et ÄS-is sätestatud üldpõhimõtetele on valdkonnapõhistes finantsseadustes sätestatud teatud erisused, näiteks millised andmed tuleb

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1093/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02010R1093-20241230>

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/1132, 14. juuni 2017, äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02017L1132-20220812>

esitada Finantsinspeksioonile vastava loa taotluse menetlemiseks ning kui kiiresti peab pädev asutus loa andmise või andmisest keeldumise otsustama. Samas leidub finantsseadustest sarnaselt ÄS-ile sätestuse, et ühinemis- või jagunemislepingut peab kontrollima audiitor, kuid aruandes sisalduv teave võib sõltuvalt seaduses sätestatust erineda. Näiteks KindlITS kohustab audiitorit esitama arvamus selle kohta, kas ühendava või asutatava kindlustusandja tehnilised eraldised ja kattevara vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele, seevastu IFS kohaselt peab aruanne sisaldama arvamust usaldatavusnõuete täitmise kohta.

CRD VI ülevõtmise käigus tegi Finantsinspeksioon ettepaneku jätta seadustest välja audiitori kaasamise nõue, kuid aruandest ei selgu järelevalveasutuse jaoks tavaliselt midagi uut ning audiitori kaasamine pikendab loa menetlust. Samas pidas Finantsinspeksioon vajalikuks jätta seadusesse võimalus menetlusse audiitor ikkagi kaasata, kui see on järelevalveasutuse meelest vajalik. Seega peaks Finantsinspeksioonil olema võimalik määrata audiitor vaatamata sellele, et ühineva või jaguneva krediidasutuse kõik osanikud või aktsionärid on hääletanud aruande mitte koostamise poolt.

(ii) Krediidasutuse komiteed

Hetkel on krediidasutusele ja investeerimisühingule ettenähtud viis komiteed ja nende ülesanded on n-ö pillutatud laiali erinevatesse KAS-i ja VPTS-i paragrahvidesse, mistõttu on kohati keeruline aru saada, kas vastava komitee moodustamine on kohustuslik või mitte. Kuigi CRD VI puudutab komiteede temaatikat vaid pinnapealselt, leiavad eelnõu koostajad, et eelnõuga on vajalik vaadata üle ka komiteede regulatsioon, et tagada õigusselgus ning lihtsustada komiteede suhtes esitatavaid nõudeid. Samuti vaadatakse üle nõuded komitee moodustamisele ja selle protseduuridele (eelkõige krediidikomitee osas).

2.3.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

(i) Audiitori aruande ja vastutuse sätted

Eelnõu esimeses versioonis arvestati mõlema ettepanekuga kaotada seadustest audiitori aruande kohustuslikkuse nõue ühinemis- või jagunemislepingu kontrollimisel ning anda Finantsinspeksioonile õigus nõuda audiitori aruande esitamist isegi juhul, kui aktsionärid või osanikud on hääletanud aruande koostamise vastu. Muudatustele esitas märkused Audiitorkogu, kes leidis, et audiitori väljajätmine protsessist võib kahjustada väikeaktsionäre. Samas toetasid audiitorid Finantsinspeksiooni teist ideed ning leidsid, et tegemist on nende meelest sobiliku turvameetmena avalike huvide kaitseks. Eelnõu teises versioonis jäeti aruande kohustuslikkust reguleerivad muudatused välja, kuid vaadati üle vastutuse sätted ühinemis- või jagunemisnõuete rikkumise eest CRD VI eeskujul. Selgus, et asjakohased sätted on puudu IFS-ist, KindlITS-ist, MERAS-est ja VPTS-ist. Seega harmoniseeritakse eelnõuga kõikides valdkonnapõhistes seadustes v.a KAVS-is²⁵ vastutust ühinemis- või jagunemisnõuete rikkumise eest.

(ii) Krediidasutuse komiteed

Järgmise tabeliga illustreeritakse muudatusi komiteede moodustamises ning ülesannetes.

²⁵ Ühinemis- ja jagunemisnõuete harmoniseerimist ei teostata KAVS-is, sest KAVS-i kohaselt on riiklik järelevalve krediidiandjate ja -vahendajate ühinemisel ja jagunemisel minimaalne. Erinevalt teistest seadustest, toetub KAVS-i ühinemiste ja jagunemiste peatükk suuresti ÄS-ile ning ei loo eritingimusi KAVS-i subjektidele.

Tabel 4. Krediidiasutuse komiteede muudatused võrreldes kehtivas seaduses ja eelnõu sätestatuga

Komitee nimetus	Komitee moodustamise kohustuslikkus kehtiva seaduse järgi	Peamised ülesanded (lihtsustatud kujul)	Muutused võrreldes kehtiva seadusega
Auditikomitee	Jah	Juhatuse tegevuse kontrollimine	Selle komitee ülesanded ei muutu.
Krediidikomitee	Jah	Suurte laenude andmise üle otsustamine	Võrreldes kehtiva tühistatakse mitmed nõudeid selle komitee toimimise suhte (näiteks mismoodi peab komitees hääletama jm).
Riskikomitee	Juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediidiasutuse suurust	Tagada, et ei võetaks üleliigseid riske	Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega suures osas samaks. Küll aga lisatakse, et tasustamise põhimõtetes tuleb nn boonuste pakkumisel arvestada ka ESG riske.
Nomineerimiskomitee	Juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediidiasutuse suurust	Juhatuse kandidaatide väljapakkumine, sealhulgas soolise tasakaalu rakendamine	Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega suures osas samaks. Küll aga lisatakse, et krediidiasutuse juhikandidaatide puhul tuleb arvestada ka mitmekesisuse põhimõttega.
Töötasukomitee	Jah, v.a. juhul kui see on moodustatud emaettevõtte tasandil.	Tasustamise järelevalve ja vastavate põhimõtete kontroll	Võrreldes kehtiva seadusega nähakse ette, et see komitee tuleb moodustada juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediidiasutuse suurust. Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega samaks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu ülesehitus

Eelnõu koosneb üheksast paragrahvist. Eelnõus on esikohal KAS-i muudatused põhjusel, et eelnõu põhituum seisneb Eesti õiguse kooskõlla viimises CRD VI-s sätestatuga ning paranduste

tegumine johtuvalt CRD V-st. Seetõttu on KAS-i muudatused paigutatud eelnõus esikohale ning alles seejärel on reastatud teised muudetavad seadused pealkirjade tähestikulises järjekorras.

Basel III paketi ülevõtmist kajastavad muudatused KAS-is, KonkS-is, VPTS-is, FIS-is ja FELS-is. CRD V ülevõtmise parandusi kajastavad muudatused KAS-is, VPTS-is ja FIS-is. Ühinemis- ja jagunemisnõuete rikkumise eest vastutusele võtmiseks lisatakse MERAS-esse, IFS-i, VPTS-i ja KindlTS-i vastutuse sätted.

3.2. Eelnõu § 1 – muudatused krediidasutuste seaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab seaduse kohaldamisala.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 kohaselt kohaldatakse KAS-i kõigile Eestis asutamisel olevatele, asutatud ja tegutsevatele krediidasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele, sealhulgas finantsvaldusettevõtjatele, segavaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, samuti krediidasutuste filiaalidele ja esindustele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 1 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 2 muutmine. Seni kehtinud sõnastuses sätestas lõige 2, et seadust kohaldatakse lisaks lõikes 1 nimetatud isikutele ka Eesti krediidasutuste tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele välisriigis, kui nende registreerimiskohaks oleva riigi seadus ei näe ette teisiti, samuti välisriikide krediidasutuste tütarettevõtjatele, filiaalidele ning esindustele Eestis, kui Eesti välislepingutest ei tulene teisiti.

Lõiget muudetakse selliselt, et sellest jäetakse välja tekstiosa, mis käsitleb Eesti krediidasutuste tütarettevõtjaid, filiaale ja esindusi. Muutmise põhjuseks on CRD VI täiendamine kolmandate riikide krediidasutuste filiaale käsitlevate artiklitega 21c ja 48–48r. Liikmesriikidele on jäetud artikli 48a lõikega 4 valikukoht, kas kohaldada kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele samu nõudeid, mida kohaldatakse n-ö tavapankadele, või võtta üle direktiivis sätestatud erisused, mis on võrreldes riigisisese õigusega leebemad. Eesti on otsustanud jätta artikli 48a lõikes 4 sätestatud valikukoha rakendamata ehk võtab üle direktiivis sätestatud erisused, et avada kolmandate riikide krediidasutustele võimalus asutada siin oma filiaal. Eelnõu koostajate hinnangul takistab samade nõuete kehtestamine filiaalidele, mida juba kohaldatakse Eesti pankadele, turule sisenemist ning seeläbi hoiab konkurentsi tarbijate jaoks madalana ning erinevate finantstoodete ja -teenuste hinnad kõrgemad. Eelnõu koostajatele teadaolevalt on Eesti üks vähestest Balti ja Skandinaavia riikidest, kes on otsustanud teha filiaalide suhtes vastava erandi. Seetõttu võib Eesti olla võrreldes naaberriikidega atraktiivsem kolmandate riikide krediidasutustele, kes soovivad siin regioonis oma filiaali asutada. Filiaali asutamisest võiksid olla huvitatud Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide krediidasutused. Tulenevalt lõike 2 muutmisest täiendatakse paragrahvi 2 lõigetega 2¹, 2² ja 4¹, mis sätestavad KAS-i kohaldamise tingimused kolmandate riikide krediidasutustele ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutustele, mille kohta kasutatakse seaduses ka ühist nimetajat „välisriigi krediidasutus“.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2¹, 2² ja 4¹. Lõikega 2¹ esitatakse loetelu KAS-i sätetest, mida kohaldatakse Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutusele, sealhulgas tema Eesi filiaalile. Vastavateks säteteks on § 3, § 12 lõige 4, §-d 20⁶ ja 21³–21⁶, § 87 lõige 5⁵, § 91, § 92 lõige 5 ning peatükid 9 ja 12.

Lõikega 2² võetakse üle CRD VI artikli 47 lõige 1 ning sätestatakse loetelu KAS-i sätetest, mida kohaldatakse kolmanda riigi krediidasutuse Eesti filiaalile. Vastavateks säteteks on KAS-i §-d 3, 20⁶, 21, 21²–21³, § 87 lõige 5⁵, § 91, § 92 lõige 5, peatükid 8¹, 9 ja 12, §-d 141¹⁸ ja 141¹⁹ ning FIS-i § 47¹ lõige 6 ja § 47⁵ lõiked 1²–1³, 3–4, 5–7 ja 8–9. Sätete kohaldamiseks on kaks eeltingimust, mis on seotud teenustega, mida filiaal osutab. Esimese tingimuse kohaselt peab filiaal osutama KAS § 6 lõike 1 punktides 2 ja 6 nimetatud teenuseid, mida osutab kolmandas riigis asutatud ettevõtja, kes kvalifitseeruks krediidasutuseks või vastaks CRR-i artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunktis b nimetatud tingimustele, kui ta oleks asutatud Euroopa Liidus. Teise tingimuse kohaselt peab filiaal osutama KAS § 6 lõike 1 punktis 1 nimetatud teenust, mida samuti osutab kolmandas riigis asutatud ettevõtja.

Lõikes 2² sätestatud ei kohaldata **lõike 4¹** kohaselt kolmanda riigi krediidasutuse suhtes, kes osutab VPTS § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid, sealhulgas mis tahes kõrvalteenust nagu hoiuste kaasamine või krediidi või laenu andmine, kui selle eesmärk on osutada teenuseid VPTS-i alusel. Lõikega 4¹ võetakse üle CRD VI artikli 21c lõige 4 ja artikli 47 lõige 2.

Paragrahv 3¹. Kehtiv § 3¹ sätestab seaduses kasutatavate terminid ja nende mõistmissuunised.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 kohaselt kasutatakse KAS-is määratlemata termineid kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.06.2013, lk 1–337), tähenduses. Põhjusel, et paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 2² ning selle punkt 2 viitab samuti CRR-ile, tuleb määruse täispikk nimi viia üle eespool asuvasse sättesse, milleks § 2 lõike 2² punkt 2 ka on. Seetõttu jäetakse § 3¹ lõike 1 sõnastuses välja CRR-i täispikk nimi ning jäetakse alles viide määruse väljaandjatele ja numbrile.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 3–5. Uute lõigetega defineeritakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali ja peaettevõtja ning välisriigi mõisted. **Lõikega 3** võetakse üle CRD VI artikli 47 lõike 3 punkt 1 ning defineeritakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaal, mille peab olema asutanud ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ning kes osutab KAS § 2 lõikes 2² nimetatud teenuseid (**punkt 1**) või krediidasutus, mille peakontor asub kolmandas riigis (**punkt 2**).

Kolmanda riigi peaettevõtja on **lõike 4** ja artikli 47 lõike 3 punkti 2 kohaselt ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ja kes on asutatud Eestis kolmanda riigi krediidasutuse filiaali, ja kui see on kohaldatav, selle ettevõtja vahepealsed või kõrgema tasandi emaettevõtjad.

Lõike 5 lisamine ei tulene CRD VI-st, kuid eelnõu koostajad leiavad, et välisriigi mõiste defineerimine on vajalik seaduse paremaks mõistmiseks, sest seni kehtinud sõnastuses vastavat definitsiooni ei olnud esitatud. Seega pidi mõistet defineerima läbi erinevate sätete, mis aga raskendab seaduse selget mõistmist. Tulenevalt kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivate sätete lisamisest KAS-i ning §-s 2 kohaldamisala täpsustamisest, lisatakse paragrahvi lõige 5 ja sätestatakse, et mõiste „välisriik” hõlmab nii Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike kui ka kolmandaid riike.

Paragrahvi 11 kehtetuks tunnistamine.

Seni kehtinud § 11 sätestas krediidasutuse esinduse mõiste ning esinduses äritegevuse teostamise keelu. Krediidasutuse esinduseks peeti krediidasutuse asukohast eraldi asetsevat struktuuriüksust, mille tegevuse eesmärgiks oli krediidasutuse esindamine ja tema huvide

kaitsmine teataval territooriumil. Esindus § 11 mõistes ei olnud filiaali tegevuskoht või pangakontor, vaid mingid ruumid, kus töötasid isikud, kes tegid krediidiasutusele lobitegevust või osalesid krediidiasutusi ühendavate liitude või ühingute töös. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse kehtetuks ka § 11, kuivõrd esinduse kui eraldiasetseva struktuuriüksuse funktsiooni praktikas ei teostata ning äritegevuse teostamiseks läbi tütarettevõtja või filiaali peab välisriigi krediidiasutusel olema selleks vastav Finantsinspektsiooni luba.

Paragrahv 13³. Kehtiv § 13³ reguleerib tegevusloa taotluse läbivaatamist.

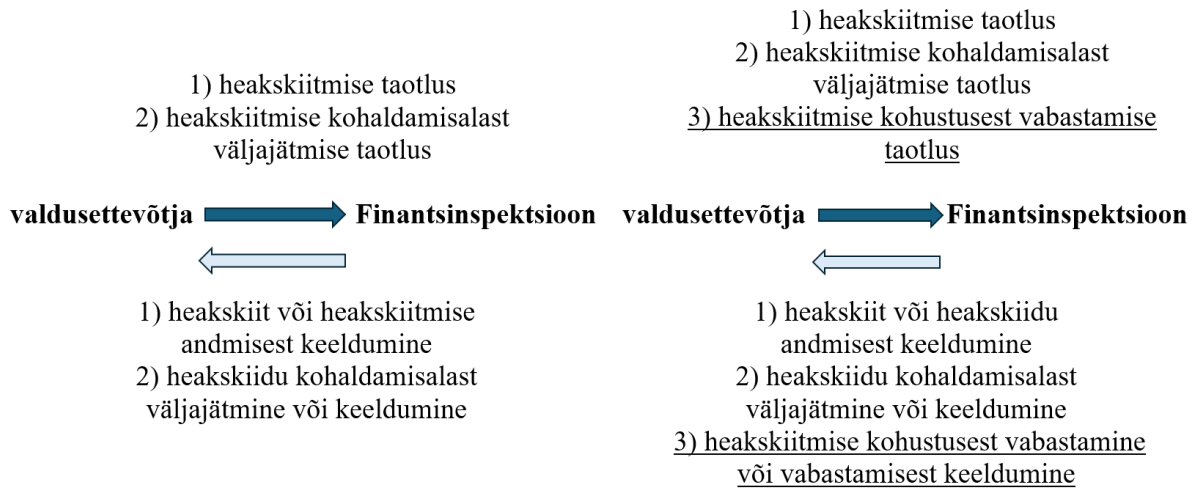
Lõike 1 täiendamine. Lõike 1 kohaselt võib Finantsinspektsioon nõuda taotlejalt puuduste kõrvaldamist, kui taotleja ei ole tegevusloa taotlemisel esitanud kõiki §-s 13¹ nimetatud andmeid ja dokumente või need ei ole täielikult või nõuetekohaselt vormistatud. Finantsinspektsioon on teinud ettepaneku täiendada lõiget 1 õigusega jätta esitatud taotlus läbi vaatamata, kui sellega seoses esineb puudusi. Vastav õigus on antud Finantsinspektsioonile teiste seaduste (näiteks KAVS § 14 lõige 1, VPTS § 55 lõige 4¹ ja KindlTS § 19 lõige 1) alusel, kuid jäänud harmoneerimata KAS-is. Eelnõu koostajate hinnangul on järelevalveasutuse märkus asjakohane ja mõistlik, võttes arvesse Finantsinspektsiooni ressursse ning kohustust juba taotluse esitamisel tagada, et esitatud andmed ja dokumendid on korrektsed ning nendes ei esine olulisi puudusi. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 1 sõnastust ning lubatakse Finantsinspektsioonil jätta taotlus läbi vaatamata. Samuti täpsustatakse viidet § 13¹ lõikele 1.

Paragrahv 13⁴. Kehtiv § 13⁴ reguleerib finantsvaldusettevõtjana või segafinantsvaldusettevõtjana tegutsemise heakskiitmist.

Paragrahvidega 13⁴–13⁷ on võetud üle CRD artikkel 21a, mis reguleerib valdusettevõtja heakskiitmist (vt seletuskirja punkti 2.2.1. selgitusi). Seni kehtinud direktiivi ja KAS-i sõnastus nägid ette erandi, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus jätta finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise kohaldamisalast kõrvale, kui olid täidetud kõik artikli 21a lõike 4 esimeses alalõikes või KAS § 13⁷ lõikes 1 sätestatud tingimused. CRD VI-ga lisatakse artiklisse 21a lõige 4a, mis näeb lisaks kohaldamisalast kõrvale jätmisele ette teise erandi heakskiitmise kohustusele. Selleks uueks erandiks on heakskiitmise nõudest vabastamine, mille saamiseks peab valdusettevõtja esitama pädevale asutusele vastava taotluse. Juhul, kui valdusettevõtjale vastav vabastus antakse, kohtleb pädev asutus teda sarnaselt heakskiitmise kohaldamisalast välja jäänud ettevõtjana ehk tema suhtes kohaldatakse üldisi CRR-ist tulenevaid nõudeid, kuid pädev asutus ei tee tema tegevuse üle järelevalvet.

Eelnõuga võetakse §-s 13⁴ kasutusele määratud ettevõtja mõiste ning reguleeritakse kohapealse läbivaatuse teostamist krediidiasutuse emettevõtjas, §-s 13⁵ reguleeritakse heakskiitmise menetlust tulenevalt artikli 27a lisamisest direktiivi, §-s 13⁶ tehakse sõnastuslikke muudatusi tulenevalt uue heakskiitmise erandi lisamisest ning §-s 13⁷ reguleeritakse heakskiitmise nõude kohustusest vabastamist ja vastava taotluse menetlemist. Alljärgneva joonisega illustreeritakse eelmainitud muudatusi.

Joonis 3. Valdusettevõtja heakskiitmise regulatsiooni muudatused (allajoonitult)

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõike 1 esimese lausega sätestatakse Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutsevale finantsvaldusettevõtjale või segafinantsvaldusettevõtjale kohustus taotleda Finantsinspeksioonilt tegutsemiseks heakskiitmist või heakskiitmise nõude kohaldamata jätmist, kui Finantsinspeksioon teostab tema üle konsolideeritud järelevalvet. Teise lause kohaselt peab muu valdusettevõtja taotlema heakskiitmist, kui ta on kohustatud järgima KAS-is ja CRR-is kehtestatud nõudeid allkonsolideeritud alusel. Lõikega 1 on võetud üle artikli 21a lõige 1.

CRD VI muudab artikli 21a lõiget 1 selliselt, et selle kehtiv sõnastus loetakse esimeseks alalõikeks ning lõiget täiendatakse kolme uue alalõiguga (vt § 13⁴ lõigete 1¹ ja 1² lisamise ning FIS § 53 lõike 4 alusel kehtestatud määruse muutmise selgitusi). Lisaks lisatakse esimesse alalõikesse tingimus, et alternatiivselt KAS-is ja CRR-is sätestatud nõuete järgimisele allkonsolideeritud alusel peab muu valdusettevõtja taotlema heakskiitmist, kui ta on määratud vastutavaks selle eest, et on tagatud usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel vastavalt § 13⁷ lõike 1 punktile 3 (vt eelviidatud sätte muutmise selgitusi). Taolist valdusettevõtjat käsitletakse KAS 2. peatüki tähenduses määratud ettevõtjana.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹ ja 1². Uued lõiked reguleerivad Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutseva krediitiasutuse tegevuse läbivaatamise teostamist ning nendega võetakse üle CRD VI artikli 21a lõike 1 teine ja kolmas alalõige. **Lõike 1¹** kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima pidevalt, kuid kontrollima vähemalt kord aastas krediitiasutuse emaeettevõtja tegevuste toimimist ja vastavust sama paragrahvi lõikes 2 sätestatud tingimustele ning seda, kas krediitiasutus, KAS § 13 alusel tegevusluba taotlev ettevõtja või määratud ettevõtja on korrektselt nimetanud ettevõtja, kes vastab tingimustele, mille kohaselt saab teda käsitada Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutseva finantsvaldusettevõtjana või segafinantsvaldusettevõtjana. Kui lõikes 1¹ nimetatud emaeettevõtja või määratud ettevõtja asub teises Euroopa Liidu liikmesriigis, peab Finantsinspeksioon **lõike 1²** kohaselt tegema kõik endast oleneva, et teha läbivaatamise teostamiseks koostööd tolle liikmesriigi pädeva finantsjärelevalve asutusega.

Lõike 2 punkti 2 täiendamine. Lõikega 2 on sätestatud loetelu andmetest ja dokumentidest, mida valdusettevõtja peab esitama Finantsinspeksioonile, kui ta taotleb lõikes 1 sätestatud heakskiitmist. Punkti 2 kohaselt peab valdusettevõtja esitama oma juhatuse ja nõukogu liikmete kohta KAS § 13¹ lõike 1 punktis 10 nimetatud teabe, milleks on nende nimed, isikukood,

elukoht, hariduse kirjeldus, vastutusvaldkonna kirjeldus, usaldusväärstust tõendavad andmed ja dokumendid. Lõike 2 punktiga 2 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 esimese alalõike punkt b, kuid CRD VI-ga muudetakse vastavat sätet ning lisatakse tingimus, et valdusettevõtja peab esitama teabe, et kinnitada juhatuse ja nõukogu liikmete vastavust artikli 91 lõikega 1, mis on üle võetud KAS §-ga 48 ning mille lõiked 2–2⁴ ja 3–5 sätestavad nõuded krediitiasutuse juhtidele, teadmistele, oskustele jms tingimustele. Artikli 21a lõike 2 esimese alalõike punkti b muutmise tulenevalt täiendatakse lõike 2 punkti ka viitega § 48¹ lõigetele 6 ja 7 ning selle relevantsetele sätetele ning kohustatakse valdusettevõtjat esitama Finantsinspektsioonile teavet selle kohta, et tema juhid vastavad seaduses sätestatud nõuetele.

Paragrahv 13⁵. Kehtiv § 13⁵ sätestab tingimused heakskiitmise taotluse läbivaatamisele.

Lõike 1 täiendamine. Lõikega 1 on sätestatud Finantsinspektsioonile kohustus koordineerida oma tegevust teiste pädevate asutustega, kui Finantsinspektsioon ei teosta valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet ning valdusettevõtja heakskiitmine toimub olulise osaluse omandamise lubatavuse hindamisega samaaegselt. Lõikega on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 teise alalõike esimene lause, kuid CRD VI-ga muudetakse vastavat alalõiget. Muudatuse tagajärjel peab pädev asutus koordineerima oma tegevust teiste asutustega lisaks olulise osaluse omandamise lubatavuse hindamisele ka olukorras, kus valdusettevõtja taotleb heakskiitmise nõudest vabastamist (vt § 13⁷ muutmise selgitusi). Direktiiviga kooskõla tagamiseks ning järelevalveasutuse kohustuste täpsustamiseks muudetakse paragrahvi lõiget 1 ning lisatakse sinna teine olukord, mille esinemisel peab Finantsinspektsioon tegema teiste asutustega koostööd.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspektsioon peatama lõikes 1 sätestatud juhul KAS § 30¹ lõikes 2 sätestatud tähtaja kulgemise vähemalt 20 tööpäevaks või kuni asjakohane menetlus on lõpule viidud. Paragrahvi 30¹ lõikes 2 sätestatud tähtaja pikkuseks on 50 tööpäeva, mille jooksul võib järelevalveasutus nõuda andmeid ja dokumente, mis seonduvad olulise osaluse omandamise või suurendamise loa taotlemisega. Lõikega 2 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 teise alalõike teine lause. Tulenevalt CRD VI muudatusest, millega lisatakse artikkel 27a, mis reguleerib krediitiasutuse ja valdusettevõtjate osaluse omandamise ja võõrandamise menetlust ja tähtaegu, täiendatakse artikli 21a lõike 2 teise alalõike teist lauset viitega artikli 27a lõikele 6, millele vastab KAS § 37³ lõige 2 (vt 3¹. peatüki ja § 37³ lõike 2 lisamise selgitusi). Seetõttu lisatakse lõikesse 2 viide § 37³ lõikele 2 ja kohustatakse Finantsinspektsiooni peatama sättes viidatud tähtaeg (60 tööpäeva) kuni 20 päevaks, kui paralleelselt valdusettevõtja heakskiitmisega peab järelevalveasutus otsustama ka sellise ettevõtja olulise osaluse omandamise või suurendamise või heakskiitmise kohustusest vabastamise.

Paragrahv 13⁶. Kehtiv § 13⁶ reguleerib finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja tegevuse heakskiitmise otsuse tegemist.

Lõike 4 muutmine. Lõike 4 kohaselt teeb Finantsinspektsioon valdusettevõtjale heakskiidu andmise või sellest keeldumise kohta nelja kuu jooksul kõigi vajalike nõuetekohaste dokumentide ja andmete saamisest arvates, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast heakskiitmise taotluse saamist. Lõikega 4 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 10 esimene alalõige, mida muudetakse CRD VI-ga ning kohustatakse järelevalveasutust samu tähtaegu järgima ka valdusettevõtja vabastamisel heakskiitmise kohustusest (vt § 13⁷ muutmise selgitusi). Direktiivile sarnane muudatus tehakse ka lõikes 4.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 6 ja 7. Uute lõigete lisamine on seotud KAS 6. peatüki muutmisega tulenevalt CRD VI artiklitest 27f–27k (vt 6. peatüki muutmise selgitusi). Nimelt kohaldab direktiiv ühinemise, jagunemise ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmise artikleid võrdselt krediidasutustele, finantsvaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, kuid KAS-i 6. peatükk reguleerib samu tegevusi krediidasutuste keskselt. Tegemist on KAS-i ülesehituse loogikaga, mille kohaselt on seaduse põhisubjektideks krediidasutused ning kui mõni säte kohaldub ka investeerimisühingutele või valdusettevõtjatele, siis ei hõlmata teda otseselt vastava sätte subjektide ringi, kuid tehakse viide tema suhtes kohalduvale sättele.

Lõikega 6 sätestatakse 6. peatüki 1. jaos sätestatud ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine valdusettevõtjatele. Samasisuline on ka **lõike 7** esimene lause, mis viitab oluliste varade ja kohustuste ülekandmise puhul 6. peatüki 2. jaole. Lõike teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 27f lõike 2 teine alalõige ja sätestatakse, et kui ülekandmises osaleb ematettevõtjana tegutsev valdusettevõtja, siis rakendatakse tema suhtes KAS § 70⁶ lõikes 2 sätestatud protsendimäärasid konsolideeritud näitajate alusel. Eelmainitud protsendimäärade suurusel sõltub see, kas varade ja kohustuste ülekandmise maht on piisavalt suur, et sellest Finantsinspektsiooni teavitada.

Paragrahv 13⁷. Kehtiv § 13⁷ sätestab finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise nõude erisused.

Lõike 1 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike 1 sissejuhatava lauseosa kohaselt ei kohaldata valdusettevõtja tegutsemisele §-s 13⁴ sätestatud heakskiitmise kohustust, kui on täidetud kõik lauseosale järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Tulenevalt valdusettevõtja heakskiitmise regulatsiooni (vt § 13⁴ muutmise selgitusi) ning artikli 21a lõike 4 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa muutmise, sõnastatakse § 13⁷ lõike 1 sissejuhatav lauseosa ümber valdusettevõtja diskretsiooni põhiseks ning sätestatakse, et valdusettevõtja võib taotleda heakskiitmise nõudest vabastamist, kui on täidetud kõik lauseosale järgnevad tingimused.

Lõike 1 punkti 3 täiendamine. Valdusettevõtja heakskiitmise nõudest vabastamise üheks eelduseks on lõike 1 punkti 3 kohaselt asjaolu, et tütarettevõtja on määratud vastutavaks selle eest, et on tagatud usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel, ja talle on antud kõik vajalikud vahendid ja õiguslikud volitused vastavate ülesannete tulemuslikuks täitmiseks. CRD VI artikli 21a lõike 4 esimese alalõike punkti c muudatusega lisatakse tütarettevõtjast krediidasutuse kõrvale ka finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kellele on antud heakskiit. Samasisuline muudatus tehakse ka lõike 1 punktis 3.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4–10. Lõikega 4 sätestatakse tingimused, mis kõik peavad olema täidetud selleks, et Finantsinspektsioon võiks konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusena lubada heakskiitmise nõudest vabastatud valdusettevõtja konsolideerimata jätmise. Nendeks tingimusteks on asjaolu, et konsolideerimata jätmine ei mõjuta tütarettevõtjast krediidasutuse või konsolideerimisgrupi üle teostatava järelevalve tulemuslikkust (**punkt 1**), valdusettevõtjal ei ole peale omakapitali positsioonide tütarettevõtjast krediidasutuses, vahendajast ematettevõtjana tegutsevas valdusettevõtjas, kes omab kontrolli tütarettevõtjast krediidasutuse üle, muid omakapitali positsioone (**punkt 2**) ning valdusettevõtja ei kasuta ülemäärast finantsvõimendust ja ta omab vaid selliseid positsioone, mis on seotud tema osalusega tütarettevõtjast krediidasutuses või vahendajast ematettevõtjana tegutsevas valdusettevõtjas, kes omab kontrolli tütarettevõtjast krediidasutuse üle (**punkt 3**).

Konsolideerimata jätmist peab Finantsinspeksioon hindama konkreetse juhtumi põhjal (ingl. k. *case-by-case*). Lõikega 4 võetakse üle artikli 21a lõige 4a.

Lõiked 5–8 reguleerivad Finantsinspeksiooni koostöö kohustusi sõltuvalt sellest, kas ta on valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ning ühisotsustusmenetluse läbiviimist. Lõigetega 9 ja 10 sätestavad Finantsinspeksiooni kohustusi olukorras, kus ta ei jõua teise pädeva asutusega ühisotsusele ning kui ühistotsustusmenetlus tehakse segafinantsvaldusettevõtja suhtes.

Juhul, kui Finantsinspeksioon ei ole valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet tegev asutus, peab ta tegema koostööd asutusega, kes teeb asjaomase valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet (**lõige 5**). Koostöö tegemine on vajalik selleks, et jõuda ühisotsusele heakskiitmise otsuse tegemises (**punkt 1**), heakskiitmise nõudest vabastamises (**punkt 2**), konsolideerimise ulatusest väljajätmises (**punkt 3**) ning järelevalvemeetmete kohaldamises (**punkt 4**). Samas, kui Finantsinspeksioon on valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet teostav asutus, koostab ta hinnangu § 13⁶ lõigetes 1–3 ja 5 ning § 13⁷ lõigetes 1–4 nimetatud asjaolude kohta ja edastab ta selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele, kus valdusettevõtja on asutatud (**lõige 6**). Ühistotsusele lõikes 5 nimetatud asjaolude kohta tuleb jõuda kahe kuu jooksul konsolideeritud järelevalve asutuse hinnangu saamisest arvates (**lõige 7**) ning ühisotsusele jõudmisel peab Finantsinspeksioon seda **lõike 8** kohaselt rakendama Eestis asutatud valdusettevõtja suhtes.

Lõigetega 5–7 võetakse üle CRD VI artikli 21a lõike 8 esimene alalõige ning lõikega 8 sama artikli lõike 8 teine alalõige.

Kui Finantsinspeksioon ei jõua teise lepinguriigi järelevalveasutusega lõikes 5 nimetatud asjaolude suhtes ühisotsuseni, peab ta **lõike 9** kohaselt edastama küsimuse EBA-le ning lükkama EBA-lt otsuse saamiseni oma otsuse tegemise edasi ning teeb seejärel oma otsuse kooskõlas EBA otsusega. Lisaks ei või järelevalveasutus pöörduda EBA poole, kui lõikes 7 nimetatud kahekuuline ühisotsuse aeg kestab või kui mõlemad asutused on jõudnud ühistotsusele.

Olukorras, kus ühisotsuse tegemine käsitleb segafinantsvaldusettevõtjat ning Finantsinspeksioon ei ole sellise ettevõtja koordinaator Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/87/EÜ²⁶ artikli 10 kohaselt, peab Finantsinspeksioon **lõike 10** kohaselt tegema kõik endast oleneva, et taotleda koos konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusega koordinaatorilt nõusolekut ühisotsusele. Kui koordinaator vastavat nõusolekut ei anna, teavitab Finantsinspeksioon EBA või Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutust ning kohaldab segafinantsvaldusettevõtjale ühte eelnimetatud asutuste otsust.

Lõikega 9 võetakse üle CRD V artikli 21a lõike 8 kolmas alalõige ning lõikega 10 sama artikli lõike 9 teine alalõige.

Paragrahv 13⁸. Kehtiv § 13⁸ reguleerib krediidasutuse tegevusloa taotlemist investeerimisühingu poolt.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/87/EÜ, 16. detsember 2002, milles käsitletakse finantskonglomeraati kuuluvate krediidasutuste, kindlustusseltside ja investeerimisühingute täiendavat järelevalvet ning millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 79/267/EMÜ, 92/49/EMÜ, 92/96/EMÜ, 93/6/EMÜ ja 93/22/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/78/EÜ ja 2000/12/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02002L0087-20240109>

Pealkirja täiendamine. Paragrahvi pealkirja täiendatakse pärast sõna „taotlemine” sõnadega „ja taotlemise erisused”, et kajastada selgemini paragrahvis reguleeritud tegevusloa taotlemise kohustust ning võimalikke erisusi selle kohustuse suhtes.

Lõike 1 punkti 2 täiendamine. Lõige 1 kohaselt peab investeerimisühing esitama tegevusloa taotluse, kui on täidetud vähemalt üks lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimustest. Esimese tingimuse kohaselt peab investeerimisühingu koguvara keskmine maht ühes kuus 12 järjestikuse kuu jooksul olema 30 miljardit või rohkem (punkt 1). Teise tingimuse kohaselt peab vastav koguvara keskmine maht ühes kuus 12 järjestikuse kuu jooksul olema alla 30 miljardi euro ning investeerimisühing kuuluma konsolideerimisgruppi, mille puhul kõigi selliste sinna kuuluvate investeerimisühingute, kes tegelevad väärtpaberitega kauplemisega oma arvel või väärtpaberi garanteerimise, pakkumise, emiteerimise või müümise garanteerimisega ning kellest iga üksiku investeerimisühingu vara koguväärtus on alla 30 miljardi euro, konsolideeritud vara koguväärtus on 30 miljardit eurot või rohkem. Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 8a lõige 1.

CRD VI-ga täiendatakse artikli 8a lõike 1 punkti b ning täpsustatakse, et punktis 2 nimetatud koguvara mahu arvutamisel võetakse arvesse Euroopa Liidus asutatud investeerimisühingute, sealhulgas kõigi nende kolmandas riigi asutatud tütaretevõtjate ja filiaalid, konsolideeritud varade koguväärtust. Täiendi „Euroopa Liidus asutatud” lisamisega kitsendatakse nende investeerimisühingute ringi, kes kvalifitseeruvad tegevusloa taotlemise kohustuse alla, ning hõlmatakse täienditega „kolmandas riigis asutatud tütaretevõtjad” ja „filiaalid” koguvara väärtuse hulka kõik selliste investeerimisühingutest sõltuvad isikud.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5–9. CRD VI lisab artiklisse 8a lõike 3a, mille sisuks on EBA ja pädeva asutuse vaheline koostöö investeerimisühingu tegevusloa kohustusest vabastamisel. Sisult sarnaneb tegevusloa kohustusest vabastamine valdusettevõtjate heakskiitmise kohustusest vabastamisega (vt KAS §-de 13⁴–13⁷ muutmise selgitusi), kuid erisus peitub vastaspooles, kellega koostööd tehakse: valdusettevõtjate puhul on see teise lepinguriigi finantsjärelevalveasutus ja kui see on kohaldatav, segafinantsvaldusettevõtja koordinaator, investeerimisühingute puhul on see EBA. Veel enam, juhul kui pädevad asutused ei saa segafinantsvaldusettevõtja koordinaatorilt heakskiitu kohaldatavate meetmete kohta, siis on otsustusõigus EBA-l, kuid investeerimisühingu tegevusloa kohustuse vabastamisel jääb lõppsõna pädevale asutusele, kelleks KAS-i kontekstis on Finantsinspeksioon.

Lõikega 5 antakse Finantsinspeksioonile õigus vabastada investeerimisühing tegevusloa taotlemise kohustusest, kui investeerimisühing on esitanud vastava taotluse. Järelevalveasutus peab teavitama EBA taotluse saamisest, ootama ära EBA arvamuse ja tegema seejärel otsuse. Lõikega 5 võetakse üle artikli 8a lõike 3a esimese alalõike esimene pool, teise alalõike esimene lause ja kolmanda lause esimene pool. Seejärel, kui Finantsinspeksioon on saanud EBA-lt arvamuse, peab ta **lõike 6** kohaselt tegema otsuse, milles võtab arvesse EBA arvamust, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL artikli 95a kohast teavet ning lõikele 6 järgnevas loetelus nimetatud tingimusi. Lõikega 6 võetakse üle artikli 8a lõike 3a esimese alalõike teine pool ja teise alalõike kolmanda lause teine pool. Kui Finantsinspeksiooni otsus erineb EBA arvamusest, peab järelevalveasutus **lõike 7** kohaselt oma otsuses arvamusest kõrvalekaldumist põhjendama. Lisaks on Finantsinspeksioon kohustatud **lõigete 8 ja 9** kohaselt teavitama EBA ja investeerimisühingut oma otsusest ning vaatama otsuse üle iga kolme aasta tagant. Lõigetega 7–9 võetakse üle artikli 8a lõike 3a alalõiked kolm kuni viis.

Paragrahv 15. Kehtiv § 15 sätestab tegevusloa andmisest keeldumise alused.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõike 2 punkti 2 kohaselt tuleb krediidasutuse tegevusloa taotleja vahendite piisavusel ja kogemuse hindamisel võtta arvesse tema juhtimisega seotud isikute haridust, töökogemust, ärisidemeid, usaldusväärsust ja reputatsiooni. Eelnõuga asendatakse sõna „reputatsioon” sõnaga „maine” tulenevalt CRD VI ja teiste kehtivate finantsvaldkonda reguleerivate seaduste sõnastuste ühildamisest. Samasisulised muudatused tehakse ka § 48 lõikes 2 ning § 68 lõike 1 punktis 8⁶.

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 sätestab tegevusloa ja tunnuskoodi kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõike 1 täiendamine punktiga 18. Uue punktiga sätestatakse täiendav tingimus, millal võib Finantsinspeksioon tunnistada krediidasutuse tegevusloa kehtetuks. Lisatav tingimus sätestab, et loa võib kehtetuks tunnistada, kui esinevad FELS § 39 lõikes 1 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.07.2014, lk 1–90) artikli 18 lõike 1 punktides a–c nimetatud tingimustele. Sisuliselt näevad mõlemad õigusaktid ette kolm tingimust, mille esinemisel peab finantskriisi lahendamise eest pädev organ või asutus rakendama meetodeid olukorra halvenemise vältimiseks. Nendeks tingimusteks on ettevõtja maksejõuetus või tõenäoline maksejõuetus, arusaamine, et ükski meede või õigus ei hoia ära ettevõtja maksejõuetust, ning meetme või õiguse kasutamise vajalikkus avaliku huvi seisukohast. Punktiga 18 võetakse üle CRD VI artikli 18 punkt g.

Paragrahv 20. Kehtiv § 20 sätestab tingimused krediidasutuse tütarettevõtjast krediidasutuse, filiaali ja esinduse asutamisele välisriigis

Lõike 1 punkti 5 muutmine. Lõikega 1 on sätestatud loetelu andmetest, mille krediidasutus peab esitama Finantsinspeksioonile, kui ta soovib asutada tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali välisriigis või omandada osalust mõne välisriigi krediidasutuses, mille tagajärjel välisriigi krediidasutus muutub Eesti krediidasutuse tütarettevõtjaks. Erinevalt HÕNTE § 25 lõike 1 teises lauses sätestatust, mille kohaselt peab iga punkti alustama väikese tähega ja lõpetama semikooloniga ehk vormistama ühe lausena, sisaldab punkt 5 kolme lauset, mis on eraldatud punktidega. Punktiga 5 kohustatakse krediidasutust esitama andmed tütarettevõtjast krediidasutuse juhtide või filiaali juhataja kohta (esimene lause), tagama, et nende andmete esitamisel järgitakse KAS § 48 lõikes 7 sätestatut (teine lause), ja sätestatakse, et filiaali juhataja peab vastama seaduses juhatuse esimehele esitatud nõuetele (kolmas lause).

Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku parandada punktis 5 viide § 48¹ lõigetele 6 ja 7, sest eelnõuga tunnistatakse varem viidatud sätted kehtetuks (vt § 48 lõigete 6 ja 7 kehtetuks tunnistamise selgitusi). Kuivõrd sätet on viite parandamise eesmärgil vaja muuta, muudetakse ka punkt 5 ühetasandiliseks ja sätestatakse, et krediidasutus peab esitama andmed tütarettevõtjast krediidasutuse juhi või filiaali juhataja kohta vastavalt § 48¹ lõigetele 6 ja 7. Seni kehtinud teine ja kolmas lause jäetakse uues sõnastuses punktist 5 välja, sest andmete esitamise vorm on kaetud § 48¹ lõikega 7 ning järeldus, et filiaali juhataja suhtes kehtivad samad nõuded, mis krediidasutuse juhatuse esimehele, on tuletatav § 20 lõike 4 punktist 3, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon keelduda loa andmisest, kui filiaali juhataja ei vasta §-s 48 sätestatud nõuetele (§ 48 reguleerib krediidasutuse juhtidele ja töötajatele esitatavaid nõudeid).

Paragrahv 20¹. Kehtiv § 20¹ sätestab erisused krediidasutuse filiaali asutamisele Euroopa Liidu lepinguriigis.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 on sätestatud loetelu andmetest ja dokumentidest, mida krediidiasutus, kes soovib asutada oma filiaali teises lepinguriigis, peab Finantsinspeksioonile esitama. Punkti 4 koosneb kahest lausest, mis ei ole kooskõlas normitehnika eeskirjadega. Esimese lause kohaselt peab krediidiasutus esitama järelevalveasutusele andmed filiaali juhatajate kohta. Teise lause kohaselt tuleb andmed esitada vastavalt § 48 lõikele 7. Eelnõuga lisatakse KAS-i § 48¹ (vt viidatud sätte lisamise selgitusi), mis sätestab juhtidest ja võtmeisikutest teavitamise tingimused. Seetõttu muudetakse punktis 4 viidet ning sõnastatakse see ümber üheks lauseks, et tagada kooskõla normitehnika nõuetega.

Paragrahv 20⁶. Kehtiv § 20⁶ sätestab välisriigi krediidiasutuse tegevuse alused Eestis.

Lõike 2 muutmine. Lõikega 2 loetletakse sätteid, mida kohaldatakse sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku suhtes, kui too on asutatud teises lepinguriigis ning ta vastab CRD-s krediidiasutusele kehtestatud nõuetele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 2 sõnastust ning jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 3 esimese lause muutmine. Lõikega 3 loetletakse sätteid, mida kohaldatakse sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku suhtes, kui too ei vasta lõikes 2 sätestatud nõuetele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 3 sõnastust ning jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 3¹–3⁵. CRD VI-ga lisatakse direktiivi artikkel 21c, mis reguleerib kolmanda riigi krediidiasutuse filiaali asutamise nõuet ja tingimusi. Filiaali asutamise nõue, mis on sätestatud artikli lõikes 1, sisaldub juba §-i 20⁶ lõikes 3 ja hõlmab endas nii kolmandate riikide kui ka Euroopa Majanduspiirkonna krediidiasutusi, ei vaja eraldi ülevõtmist. Küll aga tuleb paragrahvi täiendada lõigetega 3¹–3⁵ ja sätestada erisused filiaali asutamise loa taotlemisele.

Lõike 3¹ kohaselt ei pea välisriigi krediidiasutus taotlema filiaali asutamisel Finantsinspeksioonilt filiaali asutamise luba, kui välisriigi krediidiasutus pakub toodet või teenust Euroopa Liidus asutatud või asuvale kliendile või vastaspoolele. Taoliseks kliendiks või vastaspooleks võib **lõike 3²** kohaselt olla selline jaeklient, võrdne vastaspool või kutseline investor VPTS § 6 lõike 2 ja § 46 tähenduses, kes on asutatud või asub Euroopa Liidus, kui selline klient või vastaspool pöördub omal algatusel KAS § 2 lõikes 2² nimetatud mis tahes teenuse või tegevuse osutamiseks ehk teenuse või tegevuse saamiseks välisriigi ettevõtja poole (**punkt 1**), krediidiasutus (**punkt 2**) või välisriigis asutatud krediidiasutusega samasse konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtja (**punkt 3**). Lõigetega 3¹ ja 3² võetakse üle artikli 21c lõike 2 esimene alalõige.

Lõigetega 3³ ja 3⁴ täpsustatakse, et kliendi või vastaspoole initsiatiivi tuleb tõlgendada suhteliselt kitsalt ja ühekülgselt, et vältida erandi ärakasutamise võimalust, eesmärgiga vältida loa taotlemise kohustusest kinnipidamist. **Lõike 3³ esimene lause** täpsustab, et lõike 3² punktis 1 nimetatud kliendi või vastaspoole oma algatus ei ole tegevus, kus välisriigi krediidiasutus pakub tooteid või teenuseid jaekliendile, võrdsele vastaspoolele või kutselisele investorile läbi kolmanda isiku, kes teguseb enda nimel või kes on välisriigi krediidiasutusega tihedalt seotud või mis tahes muu sellise välisriigi krediidiasutuse nimel tegutseva isiku kaudu. Seega on üks erandi kohaldamise tingimuseks, et klient või vastaspool on omal algatusel pöördunud välisriigi krediidiasutuse poole ilma, et viimane oleks eelnevalt oma tooteid või teenuseid otse või vahendatult personaalselt sellele kliendile või vastaspoolele suunanud või turundanud, eesmärgiga astuda lepingulisse suhtesse. Kliendi või vastaspoole initsiatiiv peab väljendama

tema tehinguotsust, mis on puutumata välisriigi krediidasutuse otsestest mõjutustest. Sama lõike **teise lause** kohaselt ei piira esimeses lauses sätestatu lõike 3² punkti 3 kohaldamist. Isegi, kui klient või vastaspool pöördub omal algatusel välisriigi krediidasutuse poole, ei anna see **lõike 3**⁴ kohaselt taolisele krediidasutusele õigust pakkuda selliseid tooteid või teenuseid, mille vastu ei ole klient või vastaspool huvi ilmutanud. Selliste toodete ja teenuste pakkumisele kohaldatakse KAS § 21 lõikes 2 sätestatud, välja arvatud juhul, kui toodete või teenuste pakkumine on tihedalt seotud kliendile või vastaspoolele teenuse osutamisega või kui toodet või teenust pakutakse ajaliselt hiljem. Lõikega 3³ võetakse üle artikli 21c lõike 2 teine alalõige ning lõikega 3⁴ sama artikli lõige 3.

Lõikega 3⁵ sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus nõuda järelevalve teostamiseks välisriigi krediidasutusest ja tema Eestis asutatud filiaalilt teavet tema Eestis asutatud või asuvate klientide või vastaspoolte kohta, kui klientidele või vastaspooltele osutab teenuseid välisriigi krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtja, kes on asutatud välisriigis. Lõikega 3⁵ võetaks üle artikli 21c lõike 2 kolmas alalõige.

Paragrahv 21. Kehtiv § 21 sätestab välisriigi krediidasutuse tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali asutamise tingimused Eestis.

Paragrahvi pealkirja muudetakse selliselt, et edaspidi reguleerib see spetsiifiliselt kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamist Eestis. Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikide krediidasutuste filiaalidele, kes olid varem hõlmatud §-iga 21 läbi välisriigi mõiste, kohaldatakse §-i 21 muutmise tõttu edaspidi §-s 21⁴ sätestatud, sest lepinguriigi mõiste hõlmab nii Euroopa Liidu liimesriike kui ka Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike.

Lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Lõige 1 sätestas, et välisriigi krediidasutuse tütarettevõtjast krediidasutuse asutamisel Eestis tuleb taotleda Finantsinspeksioonilt KAS §-s 13 nimetatud luba. Säte tunnistatakse kehtetuks põhjusel, et sama kohustuse sätestab § 13 lõige 1, mis kohustab tegevusluba taotlema äriühinguid. KAS § 3 lõike 1 kohaselt võib krediidasutus tegutseda ainult aktsiaseltsi või tulundusühistu ehk äriühingu vormis.²⁷ Seega, isegi kui välisriigi krediidasutus asutab Eestis oma tütarettevõtjast krediidasutuse, peab ka too tegutsema § 3 lõikes 1 nimetatud vormis. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole vajalik hoida seaduses kahte sätet, mis sisuliselt ütlevad samal asja. Veel enam, kuna § 21 lõige 2 juba kohustab välisriigi krediidasutust taotlema Eestis filiaali asutamiseks luba, on seadusega kaetud ka filiaali loakohustus.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmise. Lõike 2 sissejuhatava lauseosaga sätestatakse välisriigi krediidasutusele kohustus taotleda filiaali asutamiseks Eestis Finantsinspeksioonilt luba. Tulenevalt §-i 21 muutmisest kolmanda riigi krediidasutuse filiaali keskseks (vt § 21 pealkirja muutmise selgitusi), asendatakse lõikes 2 välisriigile viitavad sõnad kolmandale riigile viitavate sõnadega.

Lõike 2 täiendamine punktidega 1¹ ja 1². CRD VI artikli 48c lõike 3 kohustab liikmesriike tagama, et kolmanda riigi krediidasutuse filiaali loa taotlemisel esitataks andmeid nii filiaali juhtimise, äritegevuse, ülesehituse kui ka artikli 47 lõikes 1 nimetatud tegevuste kohta. Kuivõrd lõige 2 niikuinii reguleerib andmeid ja dokumente, mida filiaali asutamise loa taotlemisel esitama peab, on see sobivaim koht artikli 48c lõike 3 ülevõtmiseks. Eelnõu koostajate hinnangul katab lõike 2 punkt 1 juba osaliselt direktiivis sätestatud andmete loetelu (tegevuskava, kavandatava tegevuse üksikasjalik kirjeldus, organisatsiooni struktuuri kirjeldus, suhtes asutatava krediidasutusega). Samas ei leidu lõike 2 loetelust sätteid selle kohta, mis

²⁷ ÄS § 2 lõige 1 esimene lause: Äriühing on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu.

kohustaks filiaali asutamisel esitama andmeid filiaali juhtimise korra ning artikli 47 lõikes 1 (võetud üle § 2 lõikega 2²) nimetatud tegevuste kohta. Seetõttu täiendatakse lõiget 2 punktidega 1¹ ja 1² ning sätestatakse vastavate andmete ja dokumentide esitamise kohustus.

Lõike 2 punkti 3 muutmine. Punkti 3 sätestab, et filiaali asutamisel peab esitama Finantsinspeksioonile andmed filiaali juhataja kohta KAS § 48 lõike 7 kohaselt. Tulenevalt § 48 lõike 7 kehtetuks tunnistamisest ning seaduse täiendamisest §-ga 48¹ (vt § 48 lõike 7 kehtetuks tunnistamise ning § 48¹ lisamise selgitusi), asendatakse punktis 3 viide § 48 lõikele 7 viitega § 48¹ lõigetele 6 ja 7.

Lõike 3 muutmine. Lõige 3 kohustab tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali asutamiseks Eestis esitama krediidasutuse päritoluriigi finantsjärelevalve asutuse nõusolek ja kinnitus. Kuivõrd § 21 muudetakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali keskseks (vt § 21 pealkirja muutmise selgitusi), jäetakse lõikest 3 välja tekstiosa tütarettevõtjast krediidasutuse kohta.

Lõike 4 ja lõike 5 punktide 1, 4 ja 5 muutmine. Lõikega 4 sätestatakse välisriigi krediidasutusele kohustus esitada §-s 21 nimetatud võõrkeelsed andmed ja dokumendid koos eestikeelse tõlkega. Lõikega 5 reguleeritakse täiendavaid aluseid lisaks § 15 lõikele 1, mille põhjal võib Finantsinspeksioon keelduda loa andmisest. Vastavateks alusteks on välisriigi krediidasutuse finantsseisundi (punkt 1) või mittevastavus, õiguslike aluste, võimaluste ja valmisolekute puudumine koostöö tegemiseks Finantsinspeksiooniga (punkt 4) ning hoiuste tagamise ja kaitsmisega seotud nõuete täitmata jätmine (punkt 5). Tulenevalt § 21 ümberkorraldamisest ning muutmisest kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide põhiseks, asendatakse lõikes 4 ning lõike 5 punktides 1, 4 ja 5 sõna „välisriigi” sõnadega „kolmanda riigi”.

Lõike 5 punkti 2 muutmine. Lõike 5 punkti 2 kohaselt võib Finantsinspeksioon keelduda välisriigi krediidasutusele filiaali asutamise loa andmisest, kui tema Eesti tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali organisatsiooni struktuur ei vasta kavandatava tegevuse sisule. Tulenevalt § 21 muutmisest kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide põhiseks, jäetakse punktist 2 välja tütarettevõtja element ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib keelduda loa andmisest, kui kolmanda riigi krediidasutuse filiaali organisatsiooni struktuur ei vasta kavandatava tegevuse sisule.

Lõike 5 täiendamine punktiga 6. Uue punktiga lisatakse Finantsinspeksioonile alus keelduda filiaali asutamise loa andmisest, kui kolmanda riigi krediidasutuse peaettevõtja või selle konsolideerimisgrupp ei täida tema suhtes kolmanda riigi õiguse alusel kohaldatavaid usaldatavusnõudeid või esineb põhjendatud kahtlus, et ta ei hakka neid täitma või rikub neid nõudeid järgmise 12 kuu jooksul. Punktiga 6 võetakse üle CRD VI artikli 48d lõike 1 esimese alalõike punkt b. Filiaal ei ole iseseisev juriidiline isik, vaid oma emaettevõtjast, selle vahepealsetest ja kõrgema tasandi emaettevõtjatest sõltuv struktuuriüksus. Filiaalil ei ole eraldiseisvat käivet ehk kõik kulud ja tulud väljenduvad tema emaettevõtja bilansis. Olukorras, kus näiteks filiaali peaettevõtja ei täida näiteks likviidsusnõuet, mida kohaldatakse tema suhtes sama kolmanda riigi õiguse alusel, kus ta on asutatud, on küsitav, kas peaettevõtjal ja seeläbi ka filiaalil on piisavalt likviidseid vahendeid, et anda talle luba tarbijatelt hoiuste kaasamiseks, sest likviidsete varade puudumine võib peaettevõtja jaoks tähendada maksejõuetust ning läbi filiaali peaettevõtjaga sõlminud tarbijate jaoks oma hoiuste kaotamist. Uus punkt võimaldab Finantsinspeksioonil laiemalt vaadelda filiaali suhet temast kõrgemalasuva ettevõtjaga, kellest ta on otseselt sõltuv, ning hinnata erinevatest aspektidest, kas taolise ettevõtja tegevuse toomine Eesti turule võib endast kujutada riski.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5¹–5³. Lõikega 5¹ sätestatakse, et kolmanda riigi krediitiasutuse filiaal peab viivitamata teavitama Finantsinspektsiooni KAS lõike 5 punktis 6 nimetatud asjaolude esinemisest. Seega on filiaalil kohustus informeerida Finantsinspektsiooni asjaolust, mille esinemisel loa taotlemise ajal oleks järelevalveasutusel olnud õigus keelduda loa andmisest. Uute asjaolude esinemine ei too automaatselt kaasa loa kehtetuks tunnistamist ning Finantsinspektsioon peab hindama, mis määras ta soovib lõikega 5 antud diskretsiooni teostada. Lõikega 5¹ võetakse üle CRD VI artikli 48d lõike 1 teine alalõige.

Uued lõiked 5² ja 5³ reguleerivad kolmanda riigi krediitiasutuse filiaalile loa andmist ning Finantsinspektsiooni koostööd Rahapesu Andmebürooga.

Lõike 5² kohaselt annab Finantsinspektsioon filiaalile loa, kui on täidetud sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3 ning lõikele 5² järgnevas loetelus kõik nimetatud tingimused. Nendeks tingimusteks on KAS §-des 95²–95³ sätestatud nõuete täitmine (**punkt 1**), tegevuse, mille jaoks kolmanda riigi peategevõtja filiaali luba taotleb, hõlmatus selle peategevõtja tegevusloaga (**punkt 2**), kolmanda riigi peategevõtja üle järelevalvet teostava asutuse teavitamine filiaali asutamisest ning vajalike dokumentide kättesaadavaks tegemine (**punkt 3**), loa piiritletus Eestiga ning keeld osutada loaga lubatud teenuseid teistes Euroopa Liidu liikmesriikides, välja arvatud KAS § 20⁶ lõigetes 3² ja 3³ sätestatud erandid (**punkt 4**), Finantsinspektsiooni ligipääsetavus peategevõtja üle järelevalvet teostava järelevalveasutuse käsutuses olevale vajalikule teabele ning asutustevaheline koostöö (**punkt 5**) ning põhjendatud kahtluse puudumine, et filiaali kasutatakse rahapesu või terrorismi rahastamiseks RahaPTS §-de 4 ja 5 tähenduses (**punkt 6**). Lõikega 5² võetakse üle artikli 48c lõige 4.

Lõike 5² punktis 6 põhjendatud kahtluse puudumise väljaselgitamiseks peab Finantsinspektsioon **lõike 5³ kohaselt** konsulteerima Rahapesu Andmebürooga. Lõige 5³ väljendab artikli 48c lõikes 5 sätestatud.

Paragrahvi täiendamine lõikega 7¹. Uue lõikega sätestatakse, et koostöökokkuleppe puudumisel asjaomase kolmanda riigi asjaomase pädeva asutusega teeb Finantsinspektsioon kõik endast oleneva, et enne, kui kolmanda riigi krediitiasutuse filiaal alustab oma tegevust, sõlmida see kokkulepe nimetatud asutusega, võttes aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 33 lõikes 5 nimetatud Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse näidishalduskokkuleppe. Finantsinspektsioon on kohustatud teavitama viivitamata Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust sõlmitud koostöökokkuleppest. Lõikega 7¹ võetakse üle CRD VI artikli 48c lõige 2.

Lõiked 8–10 tunnistatakse kehtetuks. Lõiked 8–10 reguleerivad kolmanda riigi krediitiasutuse filiaali aruandluskohustust. Tulenevalt filiaaliga seotud aruandlusnõuete koondumisest KAS §-i 95³, tunnistatakse § 21 lõiked 8–10 kehtetuks, sest CRD VI-ga lisatavad filiaali aruandluskohustus läheb lõigetes 8–10 sätestatust kaugemale ja detailsemaks. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole mõistlik lõikeid 8–10 täiendada ajendatuna direktiivi uutest sätetest, sest uus peatükk 8¹ kontsentreerib enamus kolmandate riikide krediitiasutuste filiaale reguleerivad sätted ühte peatükki, mis parandab seaduse mõistmist ning selles orienteerumist.

Paragrahv 21². Kehtiv § 21² sätestab filiaali asutamise loa taotluse menetlemise ja kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõike 3 muutmine. Lõikega 3 on sätestatud Finantsinspektsiooni õigus tunnistada filiaali asutamise luba kehtetuks, kui ilmnevad KAS §-s 17 või § 21 lõikes 5 sätestatud asjaolud. Lõike sõnastust muudetakse selleks, et lisada järelevalveasutusele täiendavad alused loa kehtetuks

tunnistamisest tulenevalt CRD VI kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivate artiklite lisamisest. Selleks loetakse lõike esimene pool sissejuhatavaks lauseosaks ning viited §-le 17 ja § 21 lõikele 5 **punkti 1**. Seejärel täiendatakse loetelu punktidega 2 ja 3. **Punkti 2** kohaselt võib loa tunnistada kehtetuks, kui esineb põhjendatud kahtlus, et filiaali peattevõtja või konsolideerimisgrupiga seoses toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamise katse või esineb selline risk rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse §-de 4 ja 5 tähenduses. **Punkt 3** lubab loa tunnistada kehtetuks, kui filiaal ei vasta KAS 8¹. peatükis sätestatud tingimustele. Punktiga 2 võetakse üle artikli 48d lõike 2 punkti d teine pool.

Paragrahv 21⁴. Kehtiv § 21⁴ sätestab erisused lepinguriigi krediidasutuse filiaali asutamisele Eestis.

Lõike 1 punkti 3 muutmine. Vt analoogselt § 21 lõike 2 punkti 3 muutmise selgitusi.

Paragrahv 21⁶. Kehtiv § 21⁶ sätestab tingimused lepinguriigi krediidasutuse konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse filiaali asutamisele ja piiriüleste teenuse osutamisele Eestis.

Lõike 1 muutmine. Lõikega 1 loetletakse sätted, mis kohaldatakse lepinguriigi finantseerimisasutuse, kes on krediidasutuse tütarettevõtja või kelles kaks või enam krediidasutust omavad koos valitsevat mõju ning kelle põhikirjas on lubatud teatud KAS-iga lubatud tehingute ja toimingute tegemine, filiaali asutamisele ja piiriüleste teenuste osutamisele Eestis. Tulenevalt § 22 muutmisest muudetakse lõike 1 sõnastust ja jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi 22 kehtetuks tunnistamine.

Paragrahv 22 reguleeris välisriigi krediidasutuse esinduse avamist Eestis. Sätte põhimõte oli, et kui välisriigi krediidasutus soovib avada Eestis oma esindust, pidi ta Finantsinspeksioonile esitama andmeid ja dokumente ning järelevalveasutus oli kohustatud pidama nimekirja taoliste esinduste kohta. Paragrahv 22 on üks algupäraseid KAS-i sätteid 1999. aastatest, mis on nüüdseks jäänud ajale jalgu, sest esinduse avamiseks peab välisriigi krediidasutus asutama Eestis filiaali. Filiaali asutamine eeldab KAS 2. peatüki kohaselt vastava loa saamist Finantsinspeksioonilt, mitte teavitamiskohustuse täitmist. Seega esineb §-i 22 ja teiste 2. peatüki sätete vahel vastuolu. Veel enam, § 22 lõike 1 punkti 1 kohaselt peab välisriigi krediidasutus esitama Finantsinspeksioonile tema päritoluriigi finantsjärelevalve asutuse kinnituse selle kohta, et krediidasutusel on kehtiv tegevusluba. Seega ei sea § 22 esinduse avamise eeltingimuseks Eestis antud filiaali tegevusloa olemasolu, mis võib tekitada ebavõrdse kohtlemise n-ö kodupankade ja välisriigi krediidasutuste vahel. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse §-d 11 ja 22 kehtetuks ning muudetakse § 2 lõiget 1, § 83 lõiget 2¹, § 85⁴ sissejuhatavat lauseosa, § 97 lõike 1 punkti 4, § 97² pealkirja ja lõiget 2 ning § 113 lõike 3 punkti 1.

Paragrahv 30. Kehtiv § 30 reguleerib osaluse omandamisest teavitamist ja esitatavaid andmeid.

Lõike 2¹ muutmine. Lõike 2¹ muudatusega täpsustatakse aega, mille jooksul peab Finantsinspeksioon teavitama omandajat dokumentide kättesaamisest. Kehtiva sõnastuse kohaselt peab järelevalveasutus omandajat teavitama kahe tööpäeva jooksul asjaomase teate või lisaandmete ja -dokumentide kättesaamisest. Muudatuse kohaselt peab Finantsinspeksioon teavituse tegema viivitamatult, ent mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul. Muudatus on

ajendatud CRD VI artikli 22 lõike 2 esimesest alalõikest, mille kohaselt annavad pädevad asutused lõike 1 kohase teate ja lõike 3 kohase lisateabe kättesaamisest kirjalikult teada kohe ja igal juhul kümne tööpäeva jooksul pärast teate või lisateabe kättesaamist.

Lõike 3 punkti 9 muutmine ja uue lõike 3³ lisamine on tingitud vajadusest täpsustada sätte sõnastust. Kehtiv redaktsioon on mitmeti tõlgendatav, sh on võimalik järeldada, et auditeerimine on kohustuslik, kuid audiitori aruande esitamine mitte. Muudatuse eesmärk on kõrvaldada ebaselgus ja tagada sätte üheselt mõistetav kohaldamine.

Paragrahv 30¹. Kehtiv § 30¹ reguleerib osaluse omandamise menetlust ja tähtaegu.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4¹. Uue lõikega kohustatakse Finantsinspeksioon finantsjärelevalve funktsiooni täitjat konsulteerima § 29¹ punktis 5 sätestatud nõude hindamisel rahapesu kontrolli funktsiooni täitjaga. Finantsinspeksiooni rahapesu kontrolli funktsiooni täitja peab oma arvamuse esitama 30 tööpäeva jooksul. Viidatud punkt 5 sätestab nõude, et krediidasutuses olulist osalust omandada sooviva isiku suhtes ei tohi olla põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontroll panga üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.

Muudatus on ajendatud CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti e teisest alalõikest, mille kohaselt konsulteerivad pädevad asutused kontrolli käigus sama artikli esimese lõike punktis e sätestatud kriteeriumi hindamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849²⁸ (edaspidi ka *AML direktiiv*) kohaselt krediidasutuste järelevalve eest vastutavate asutustega. Eestis on kõnesolevast direktiivist tulenev pädevus jaotatud mitme asutuse vahel, Vastavalt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi *RahaPTS*) § 64 lõikele 2 teeb Finantsinspeksioon järelevalvet RahaPTS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle nende krediidasutuste ning finantseerimisasutuste poolt, kelle üle ta teeb järelevalvet Finantsinspeksiooni seaduse alusel ja kooskõlas Euroopa Liidu õigusaktidega. Seega on Finantsinspeksioon CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti e 2. alalõikes viidatud krediidasutuste järelevalve eest vastutav asutus. Eelnõu sättega nähakse seega ette konsulteerimiskohustus Finantsinspeksiooni erinevate üksuste vahel ning nähakse ette, ka tähtaeg arvamuse andmiseks (30 tööpäeva).

Paragrahv 31. Kehtiv § 31 reguleerib osaluse omandamise tingimusi, keeldumise aluseid ja omandamise otsust.

Lõike 2 täiendamine. Lõike täienduse eesmärk on selguse tagamine. Kehtiv norm sätestab, et olulise osaluse võib omandada, seda suurendada või panga kontrollitavaks äriühinguks muuta, kui Finantsinspeksioon ei keela oma ettekirjutusega olulise osaluse omandamist, selle suurendamist või panga kontrollitavaks äriühinguks muutmist, lähtudes KAS §-s 30¹ ja § 31 lõikes 3 sätestatust.

Muudatusega täpsustatakse, et KAS §-st 30¹ lähtudes tuleb arvesse võtta ka Finantsinspeksiooni rahapesu kontrolli funktsiooni täitjalt KAS § 30¹ lõike 4¹ alusel saadud arvamust. Nõue tuleneb CRD VI artikli 23 lõike 2 teisest alalõikest, mille kohaselt võtab pädev asutus sama lõike kohaldamisel ja seoses sama artikli lõike 1 punktis e sätestatud kriteeriumiga kavandatava omandamise hindamisel nõuetekohaselt arvesse kooskõlas AML-i direktiiviga

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/849, 20. mai 2015, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015L0849-20241230>

krediidiasutuste järelevalve eest vastutavatelt asutustelt saadud negatiivset arvamust, mille pädevad asutused on saanud 30 tööpäeva jooksul alates esialgse taotluse esitamisest, ning see võib olla mõistlik alus vastuväidete esitamiseks. Nagu eelnevalt selgitatud, on Finantsinspeksioon CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti e 2. alalõikes viidatud AML direktiivi alusel krediidiasutuste järelevalve eest vastutav asutus (vt selgitusi § 30¹ lõike 4¹ kohta).

Lõike 3 punkti 1 täiendamine. Punkti 1 täiendusega taotletakse suuremat selgust normi rakendamisel. Seni kehtinud sõnastuses näeb punkt 1 Finantsinspeksioonile ette võimaluse ettekirjutusega keelata olulise osaluse omandamise ja suurendamise ning panga kontrollitavaks äriühinguks muutmise muu hulgas juhul, kui omandaja ei vasta KAS §-s 29¹ sätestatud nõuetele. Muudatusega täiendatakse normi selgitusega, et KAS §-s 29¹ sätestatud nõude all peetakse silmas ka olukorda, kui omandaja asub RahaPTS § 3 punktis 18 nimetatud suure riskiga kolmandas riigis, või kolmandas riigis, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu piiravaid meetmeid, ja kui see mõjutab kavandava omandaja suutlikkust rakendada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korra nõuete täitmiseks nõutavaid tavaid ja protsesse.

Muudatus on tingitud CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti 3 kolmandast alalõikest, mille kohaselt võib pädev asutus esitada kavandatava omandamise suhtes vastuväite, kui kavandav omandaja asub kolmandas riigis, mis on kantud selliste suure riskiga kolmandate riikide loetellu, kelle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korras esineb strateegilisi puudusi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 artiklile 9, või kolmandas riigis, mille suhtes kohaldatakse liidu piiravaid meetmeid, ning kui pädev asutus leiab, et see mõjutab kavandava omandaja suutlikkust rakendada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korra nõuete täitmiseks nõutavaid tavaid ja protsesse.

Seaduse täiendamine 3¹. peatükiga. Uus peatükk reguleerib osaluse omandamist ja võõrandamist olukorras, kus omandajaks on krediidiasutus või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja.

Uue peatüki eesmärk on luua selged reeglid olukorraks, kus krediidiasutus või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja omandab tähtsust omava künnisega osaluse mõnes ettevõttes ning tagada seeläbi selgus ja õiguskindlus Finantsinspeksiooni läbi viidava hindamise menetluse ja selle tulemuste suhtes.

Paragrahviga 37¹ sätestatakse reeglid sellise osaluse omandamisest teavitamisele, sealhulgas esitatavatele andmetele.

Lõike 1 kohaselt peab krediidiasutus ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja (edaspidi ka *kavandav omandaja*), kes soovib otseselt või kaudselt osaluse omandada või suurendada osalust nii, et see ületab 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist (edaspidi ka *kavandatav omandamine*) teavitama eelnevalt oma kavatsusest Finantsinspeksiooni.

Sätte aluseks on CRD VI artikli 27a lõiked 1 ja 2. Lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuulvatelt finantsinstitutsioonidelt ning finantsvaldusettevõtjatelt ja segafinantsvaldusettevõtjatelt, et nad teavitaksid eelnevalt kirjalikult oma pädevat asutust, kui nad kavatsevad otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse. Teade peab sisaldama kavandatava omandamise suurust ja artikli 27b lõikes 5 sätestatud asjakohast teavet. Lõikes 2 sätestatakse sellise osaluse suurus: osalust käsitatakse olulisena, kui see moodustab vähemalt 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist.

Peatükis 3¹ kasutatakse mõiste „oluline osalus” asemel terminit „kavandatav omandamine”, et tagada eristatavus KAS-i 3. peatükist.

Lõige 2 sätestab reeglid künnise kohaldamisele: kui kavandav omandaja on krediidasutus, kohaldatakse künnist 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel. Muudatus on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui kavandav omandaja on finantsinstitutsioon, kohaldatakse lõike 1 kohaldamisel lõikes 2 osutatud künnist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel.

Lõike 3 kohaselt peab kavandav omandaja teavitama selle lepinguriigi finantsjärelevalveasutust, kus omandaja on asutatud, kui künnist ületatakse ainult individuaalselt. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel, peab kavandav omandaja teavitama ka konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust (**lõige 4**).

Lõiked 3 ja 4 on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab kavandav omandaja selle liikmesriigi pädevat asutust, kus omandaja on asutatud. Kõnealune pädev asutus hindab kavandatavat omandamist. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, teavitab kavandav omandaja ka konsolideeritud järelevalvet tegevat asutust. Kõnealune konsolideeritud järelevalvet tegev asutus hindab kavandatavat omandamist.

Lõikega 5 sätestatakse reegel olukorraks, kus kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja. Sel juhul kohaldatakse 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist künnist konsolideeritud olukorra alusel ning kavandav omandaja peab eelnevalt teavitama konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust. Muudatus on ajendatud direktiivi artikli 27a lõikest 4.

Lõikes 6 loetletakse kavandavast omandamisest teavitamisel esitatavate andmete ja dokumentide loetelu. CRD VI artikkel 27b lõige 5 kohustab liikmesriiki avaldama hindamiseks vajaliku teabe loetelu. Loetelu kehtestamisel on arvesse võetud Finantsinspektsiooni vajadusi osaluse hindamisel ning eesmärk on tagada, et inspektsioonil on olemas igakülgne info õige otsuse tegemiseks. Nõutav teave peab olema proportsionaalne ja kohandatud vastavalt omandamise laadile. Olukorra võrreldavuse tõttu on eeskujuks võetud nimekiri, mis tuleb esitada juhul, kui omandatakse oluline osalus krediidasutuses (KAS § 30 lõige 3).

Andmed ja dokumendid, mis esitada tuleb, on järgmised:

- 1) omandatava üksuse kirjeldus, mis sisaldab väljavõtet aktsiaraamatust, andmeid kavandava omandaja poolt omandatavate ja talle kuuluvate aktsiate või osade tüübi ja häälte arvu kohta ning vajaduse korral muud informatsiooni;
- 2) kirjeldus omandatava üksuse tegevuse kohta ettevõtluses ning temaga seotud isikute majanduslike ja mittemajanduslike huvide kirjeldus;
- 3) olemasolu korral omandatava üksuse kolme viimase majandusaasta aruanded. Kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud, esitatakse auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud;

- 4) konsolideerimisgruppi kuuluva omandatava üksuse puhul konsolideerimisgrupi struktuuri kirjeldus koos andmetega sinna kuuluvate äriühingute osaluse suuruse kohta ja konsolideerimisgrupi kolme viimase majandusaasta aruanded ning vandeaudiitori aruanded;
- 5) andmed ja dokumendid nende rahaliste ja mitterahaliste vahendite päritolu kohta, mille eest kavatsetakse osalus omandada või seda suurendada;
- 6) kavandava osaluse omandamisega seotud asjaolud ;
- 7) pärast kavandava osaluse omandamist omatava osaluse suurus ja selle omamisega seotud asjaolud;
- 8) teave kavandatava omandamisega seotud kohustuste ja osaluse omamisest tulenevate kohustuste kohta, ning nende mõju kohta kavandatava omandaja finantsvõimekusele ning kavandatavale omandajale seaduses sätestatud nõuete täitmisele;
- 9) teave, kas osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli 113 lõikele 7.

Lõikega 7 täpsustatakse sama paragrahvi lõike 6 punkti 3 ning sätestatakse, et sel juhul auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta, kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud.

Tuleb siiski märkida, et EBA on kohustatud töötama välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et määrata kindlaks loetelu miinimumteabest, mille kavandav omandaja peab esitama pädevale asutusele kavandavast omandamisest teavitamisel (direktiivi artikli 27b lõike 7 punkti a).

Paragrahviga 37² kehtestatakse nõuded kavandavale omandajale. Nõuete kehtestamise eesmärk on panna paika kriteeriumid, mille põhjal Finantsinspeksioon saaks hinnata kavandava omandaja kindla ja usaldusväärse juhtimise väljavaadet.

Kavandav omandaja peab paragrahvi 37² kohaselt vastama järgmistele nõuetele:

- 1) kavandavas omandajas peab olema tagatud kindel ja usaldusväärne juhtimine;
- 2) kavandav omandaja peab järjepidevalt järgima KAS-is ja CRR-is ning asjakohasel juhul teistes Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud usaldatavusnormatiive ning olema suuteline nende järgimist jätkata;
- 3) kavandava omandaja suhtes ei ole põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontroll omandatava üksuse üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.

Eelnimetatud nõuded tulenevad CRD VI artikli 27b lõike 1 punktidest a ja b.

Paragrahviga 37³ sätestatakse osaluse omandamise ja võõrandamise menetlusreeglid ja -tähtajad.

Lõike 1 kohaselt on Finantsinspeksioon kohustatud teavitama kavandavat omandajat kirjalikult viivitamata, kuid mitte hiljem kui kümme tööpäeva pärast teate ning lisaandmete ja -dokumentide kättesaamisest, samuti peab järelevalveasutus teada andma menetlustähtaja võimalikust lõppkuupäevast. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 5 ja 8.

Lõikest 2 tulenevalt hindab Finantsinspeksioon kavandava omandaja vastavust tema kohta esitatud nõuetele ning otsustab osaluse omandamise keelamise või lubamise 60 tööpäeva jooksul. Tähtaeg hakkab kulgema hindamiseks vajalike andmete ja dokumentide saamist

kinnitava teate (lõige 1) esitamisest arvates. Hindamise selguse ja prognoositavuse tagamiseks nähakse ette maksimaalne ajavahemik, mille jooksul Finantsinspeksioon peab asjakohase menetluse läbi viima. Lõikega 2 võetakse üle artikli 27a lõike 6 esimene alalõige.

Lõikega 3 nähakse ette erisus hindamisest läbi viimise kohustusest. Nimelt ei ole hindamine vajalik, kui osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli lõikele 7. Lõikega 3 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõige 7.

Kui teade või sellele lisatud dokumendid on oluliste puudustega, on Finantsinspeksioonil õigus jätta teade läbi vaatamata (**lõige 4**). Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma, sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Tegemist on teatud mõttes erandiga HMS-ist, ent samas ei ole oluliste puudustega taotluse esitamise automaatne järelm taotluse läbi vaatamata jätmine, vaid Finantsinspeksioonile on jäetud kaalutlusruum. Taotluse läbi vaatamata jätmist sel juhul, peab inspeksioon tulenevalt põhjendamiskohustusest ka selgitama.

Juhul, kui kavandatav omandamine puudutab olulise osaluse omandamist krediitiasutuses vastavalt KAS 3. peatüki 2. jaole, kohaldatakse ka kavandatava omandaja suhtes **lõike 5** kohaselt nimetatud jaos sätestatud teavitamisnõuet ja hindamist. Sellisel juhul lõpeb tähtaeg, mille jooksul Finantsinspeksioon peab tegema nii §-des 30¹ ja 37³ sätestatud hindamise alles siis, kui lõpeb kahest asjakohasest hindamistähtajast hilisem. Lõikega 5 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõike 6 teises alalõikes sätestatud.

Vajadusel võib Finantsinspeksioon 50 tööpäeva jooksul menetlustähtaja algusest arvates kirjalikult nõuda dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks lisaandmeid ja -dokumente. (**lõige 6**). Kuni nimetatud lisaandmete ja -dokumentide saamiseni menetlustähtaeg peatub, ent peatumine ei saa kesta kauem kui 20 tööpäeva (**lõige 7**). Erandjuhtudel võib Finantsinspeksioon menetlustähtaja peatamist pikendada kuni 30 tööpäevani. seda juhul, kui kavandava omandaja omandatav üksus asub kolmandas riigis või selle suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust (**punkt 1**) või §-s 37³ sätestatud hindamise käigus on vajalik rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alane koostöö teise Euroopa Liidu lepinguriigi pädeva asutusega (**lõige 8**). Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 9 ja 10 ning lõikega 8 sama artikli lõike 11 punktid a ja b.

Lõikega 9 nähakse ette regulatsioon olukorraks, kui valdusettevõtja esitab teatega samal ajal heakskiitmise taotluse vastavalt KAS §-le 13⁴. Sel juhul koordineerib Finantsinspeksioon tegevust konsolideeritud finantsjärelevalvet tegeva asutusega, kui see on asjakohane, ja selle lepinguriigi pädeva asutusega, kus finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja on asutatud. Kirjeldatud olukorras peatub menetlustähtaeg kuni heakskiitmise menetluse lõppemiseni. Sätte eesmärk on luua selgust olukorras, kus paralleelselt toimub kaks erineva tähtajaga menetlust. Lõikega 9 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõikes 12 sätestatud.

Lõike 10 kohaselt konsulteerib Finantsinspeksiooni finantsjärelevalve funktsiooni täitja käesoleva seaduse § 37² punktis 3 sätestatud nõudele vastavuse hindamisel rahapesu kontrolli funktsiooni täitjaga. Finantsinspeksiooni rahapesu kontrolli funktsiooni täitja peab oma arvamuse esitama 30 tööpäeva jooksul.

Lõikega 11 sätestatakse kavandatavate omandajate võrdse kohtlemise nõude: kui osalust soovib üheaegselt omandada rohkem kui üks isik, peab Finantsinspeksioon kavandavaid omandajaid kohtlema võrdsete asjaolude korral võrdset.

Lõikega 10 võetakse üle CRD VI artikli 27b lõige 2 ja lõike 3 teine alalõige ning lõikega 11 sama artikli lõige 6.

Paragrahviga 37⁴ reguleeritakse osaluse omandamise tingimusi, keelamise aluseid ja otsust omandamise kohta.

Lõike 1 kohaselt võib kavandav omandaja kavandatava osaluse omandada või seda suurendada, kui Finantsinspeksioon on andnud loa nimetatud osaluse omandamiseks või suurendamiseks.

Lõikega 2 nähakse ette tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksiooni osaluse omandamise või suurendamise keelata. Sellisteks tingimusteks on kavandava omandaja mittevastavust §-s 37² sätestatud nõuetele (**punkt 1**), dokumentide või andmete tähtajaks esitamata jätmine (**punkt 2**) ning oht, et kavandatav omandamine võib põhjustada süsteemset riski (**punkt 3**).

Omandamise otsuse tegemisel arvestab Finantsinspeksioon § 37³ lõike 10 kohaselt rahapesu kontrolli funktsiooni täitvalt üksuselt saadud arvamust ja §-i 37⁵ kohaselt teiste pädevate asutuste seisukohti (**lõige 4**). Finantsinspeksioon ei või kavandatava omandamise üle otsustamisel võtta arvesse mõju, mida ühinemine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele (**lõige 5**). Lisaks on järelevalveasutusel õigus määrata otsusega tähtaeg, mille jooksul peab kavandatava omandamise lõpule viima (**lõige 3**).

Lõikest 6 tulenevalt on Finantsinspeksioon kohustatud esitama kavandavale omandajale otsuse osaluse omandamise lubamise või selle keelamise kohta kahe tööpäeva jooksul pärast vastava otsuse vastuvõtmist.

Paragrahv 37⁵ sätestab osaluse ebaseadusliku omandamise tagajärjed.

Sättega nähakse ette, et kavandav omandaja ei omanda osaluse omandamise või suurendamise tehingu tagajärjel aktsiate või osadega kaasnevat hääleõigust ning aktsiate või osadega esindatud hääli ei arvata üldkoosoleku kvoorumisse, kui tehingust ei ole Finantsinspeksiooni §-s 37¹ sätestatud korras teavitatud (**punkt 1**), tehing on tehtud enne, kui olulise osaluse omandamine oli KAS-i alusel lubatud (**punkt 2**) või kui tehing on vastuolus Finantsinspeksiooni ettekirjutusega (**punkt 3**). Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikkel 27e.

Paragrahviga 37⁶ reguleeritakse koostööd teiste pädevate asutustega.

Lõikega 1 kohustatakse Finantsinspeksiooni tegema kavandava omandaja poolt osaluse omandamise või suurendamise hindamisel koostööd vastava lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega, kui omandatav üksus on:

- 1) krediidasutus, kindlustusandja, investeerimisühing või fondivalitseja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris;
- 2) sellise krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja emattevõtja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris või
- 3) isik, kellel on kontroll krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja üle, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või kavandatava omandamise sektorist erinevas sektoris.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 1.

Selle koostöö raames konsulteerib Finantsinspeksioon teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega ning edastab viivitamata teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele kõik andmed, mis on olulised kavandatava omandamise kohta (**lõige 2**).

Kui kavandav omandaja on krediidasutus ja künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate kättesaamist. Seda juhul, kui kavandav omandaja kuulub konsolideerimisgruppi ja Finantsinspeksioon ei ole konsolideeritud finantsjärelevalvet tegev asutus. Seejuures edastab Finantsinspeksioon konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevale asutusele ka oma hinnangu (**lõige 3**).

Lõigetega 2 ja 3 võetakse üle direktiivi artikli 27c lõike 4 esimene alalõige ja lõike 2 esimene alalõige.

Kui Finantsinspeksioon on konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus ja kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja, kes on asutatud teises lepinguriigis, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutust, kus kavandav omandaja on asutatud, kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate saamist. Sellisel juhul edastab Finantsinspeksioon ka oma hinnangu kavandava omandamise kohta teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele (**lõige 4**). Lõikega 4 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõike 2 teine alalõige.

Lõike 5 kohaselt, kui kavandav omandaja on krediidasutus ja § 37¹ lõikes 1 sätestatud künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, püüavad kavandatavat omandamist hindav finantsjärelevalve asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus oma hindamised kooskõlastada, eelkõige pidades silmas konsulteerimist sama paragrahvi lõikes 1 osutatud asjaomaste asutustega. Lõikes 5 sätestatu väljendab direktiivi artikli 27c lõike 2 kolmandat alalõiget.

Kui kavandatavat omandamist peab hindama § 37¹ lõikes 4 nimetatud konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ei ole selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, teevad mõlemad asutused koostööd ja konsulteerivad teineteisega täies ulatuses. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus koostab kavandatava omandamise kohta hinnangu ja edastab hinnangu selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele, kus kavandav omandaja on asutatud. Nimetatud asutused teevad kahe kuu jooksul arvates hinnangu saamisest ühise põhjendatud otsuse. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus edastab ühise otsuse kavandavale omandajale (**lõige 6**).

Kui sellist ühist otsust ei ole tehtud kahe kuu jooksul hinnangu kättesaamisest arvates, jätab konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus või selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, otsuse tegemata ja edastab asja kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 19 EBA-le (**lõige 7**).

Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 3.

Paragrahviga 37⁷ kehtestatakse võõrandamisest teavitamise nõue.

Krediidiasutus ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja on kohustatud teavitama Finantsinspeksiooni eelnevalt kirjalikult oma kavatsusest võõrandada otseselt või kaudselt § 37¹ lõikes 1 nimetatud osalus, tuues välja võõrandatava osaluse suuruse. Paragrahv tugineb CRD VI artiklil 27d.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab krediidiasutuse juhtidele ja töötajatele esitatavad üldnõuded.

Lõike 1 muutmine. Muudatusega täpsustatakse, et juhtideks loetakse nii krediidiasutuse kui ka KAS § 13⁴ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogu ja juhatuse liikmeid. Võrreldes kehtiva sõnastusega hõlmatakse juhi mõistega lisaks krediidiasutuse nõukogu ja juhatuse liikmele ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogu ja juhatuse liikmed.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Seni kehtinud sõnastuses sätestati lõike 2 esimese lausega nõue, et krediidiasutuse või tema emasettevõtjast valdusettevõtja juhtideks võib valida või määrata vaid isikuid, kellel on krediidiasutuse või valdusettevõtja juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon. Lause muudetakse, et täpsustada nii krediidiasutuse kui ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja kohustust tagada, et tema juhid vastavad KAS-is sätestatud nõuetele. Seega lisatakse võrreldes seni kehtinud sõnastuses lõike 2 esimesse lausesse viide heakskiitmise sättele ning rõhutatakse, et juhtide nõuetele vastavuse tagamise kohustus on krediidiasutustel ja heakskiidu saanud valdusettevõtjatel. Lisaks lõike esimese lause muudatusele, asendatakse sõna „reputatsioon” sõnaga „maine” (vt analoogselt § 15 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi).

Lõigete 2¹ ja 2² muutmine. Seni kehtinud sõnastuses sätestas lõige 2¹ kohustuse tagada, et juhtide valimise või määramise tulemusena peab nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis olema piisavalt mitmekesine, vastama krediidiasutuse kehtestatud juhtorgani koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele ning tagama, et juhtorgan oleks töövõimeline ja seal oleksid esindatud eelkõige erinevate pädevuste ja ametialase taustaga isikud. Juhtidel peavad olema kollektiivselt piisavad teadmised, oskused ja kogemused, arvestades krediidiasutuse ärimudelit ning strateegiat, et mõista krediidiasutuse tegevust, sealhulgas peamisi riske.

Lõikes 2¹ tehakse järgnevad muudatused. Esiteks lisatakse valdusettevõtjate puhul viide KAS §-le 13⁴, teiseks sätestatakse soolise tasakaalu edendamise vajadus ning kolmandaks laiendatakse piisavate teadmiste ja oskuste nõuet selliselt, et lisaks krediidiasutuse tegevusele ja peamistele riskidele peavad juhid olema kollektiivselt suutelised arvestama keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisteguritega. Lõikega 2¹ väljendatakse CRD VI artikli 91 lõigetes 2b ja 8 sätestatud.

Kehtiv lõige 2² sätestab, et valitaval juhil peab olema vajalik mahus aega oma tööülesannete täitmiseks vastaval ametikohal ning ta peab sobituma oma teadmiste, oskuste ja kogemuste poolest juhtorgani koosseisu. **Lõike 2²** muudatusega asendatakse sõnas „valitaval juhil” sõnaga „juhil”. Sõna „valitav” viitab et piisava aja nõue oleks justkui kohaldatav vaid juhi valimisprotsessis. Muudatusega tagatakse, et see oluline nõue kehtib nii ametisse määratud juhile ning on kohaldatav kogu juhi ametisoleku perioodi. Kuna juht määratakse ametisse, siis ühtlustatakse sõnakasutust ja „tööülesanne” asendatakse sõnaga „ametiülesanne”.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2³–2⁵. Lõikega 2³ kohustatakse krediidasutuse ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhte tegutsema ausalt ja usaldusväärselt ning olema oma otsuste tegemisel vabad. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1 esimeses lauses ja lõikes 2a sätestatud nõuded.

Lõikega 2⁴ pannakse krediidasutusele ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud valdusettevõtjale kohustus kontrollida, tagada ja vastutada selle eest, et tema juhid vastavad igal ajahetkel KAS-is juhtidele kehtestatud nõuetele, rakendades selleks asjakohase asutusesisese sobivushindamise ja dokumenteerides vastava protsessi. Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1 a alalõige 1.

Kui krediidasutus või heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja saab teadlikuks asjaoludest, mille tõttu juht ei vasta kehtestatud nõuetele, ei tohi seda isikut vastavale positsioonile nimetada. Kui aga juht on ametisse nimetatud, siis kutsutakse ta viivitamatult juhtorganist tagasi või asjakohasel juhul kohaldatakse muid sobivaid meetmeid (**lõige 2⁵**). Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1b.

Lõike 3¹ kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 3¹ sätestas krediidasutuse võtmeisikute mõiste ning tema suhtes kohaldatavad nõuded. Tulenevalt muudatustest §-s 48 ning võtmeisikute suhtes kehtestavate nõuete lisamisest, viiakse lõige 3¹ üle uude lõikesse 5³.

Lõike 4¹ muutmine. Lõike 4¹ kohaselt peab krediidasutus kehtestama korra ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende kutsealaste teadmiste täiendamiseks vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele. Muudatusega pannakse krediidasutusele ja heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale kohustus tagada piisavad vahendid ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende kutsealaste teadmiste täiendamiseks vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele. Rõhutatakse kutsealaste teadmiste täiendamise vajadust fokuseerituna sektorile olulistele valdkondadele ning CRR artikli 4 lõike 1 punktis 52c määratletud IKT-riski. Muudatusega tagatakse vastavus CRD VI artikli 91 lõige 7.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5²–5⁷. Lõike 5² kohaselt hindab krediidasutus ning valdusettevõtja, kellele on antud heakskiit vastavalt KAS §-le 13⁶, juhtide nõuetele vastavust enne nende valimist ning juhi sobivust olukorras, kus ilmnevad uued faktid või asjaolud. Sobivushindamist tuleb viia läbi regulaarselt. Lõikega 5² võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 6 alalõige 2.

Lõikes 5³ sätestatakse, et kui enamik juhtorgani liikmetest tuleb asendada uute juhtorgani liikmetega samal ajal ja juhtorganist lahkuvad liikmed peaksid läbi viima uute liikmete sobivushindamise. Sellisel juhul viib krediidasutus asutusesisese sobivushindamise läbi pärast seda, kui uute ametisse valitud või määratud juhtide volituste tähtpäev on saabunud.

CRD VI artikli 91 lõike 1a alalõike 2 kohaselt on antud juhul tegemist sättega, mille kohaldamise osas on liikmesriigile jäetud kaalutlusõigus. Eesti on otsustanud sätte üle võtta, et tagada paindlikkus.

Lõikega 5⁴ kehtestatakse krediidasutusele ning heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale kohustus hoida juhi sobivuse kohta käiv teave ajakohane. Lõikega 5³ võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1c.

Lõike 5⁵ kohaselt on võtmeisik isik, kellel on märkimisväärne mõju krediidasutuse ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhtimisele, aga kes ei ole juhtorgani liige. Direktiiv ei määratle võtmesiku positsiooni ammendava loeteluna. Nii on ka eelnõus võetud lähenemine, millega tuuakse näitlik loetelu positsioonidest, mis kvalifitseeruvad võtmeisikuteks. Võtmeisikuks on eelkõige finantsjuht ning vastavuskontrolli, riskikontrolli või siseauditi üksuse juht. Võtmeisikute näitliku loetelu kehtestamisel on lähtutud kehtiva seaduse § 48 lõikes 3¹ toodud võtmeisiku määratlusest. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 3 punkt 9a.

Võtmeisikule kohaldatakse lisaks KAS-is töötaja kohta sätestatule ka § 48 lõikeid 2, 2^{3–25}, 3, 4¹, 5² ja 5³ (**lõige 5⁶**) ning krediidasutusel on **lõike 5⁷** kohustus tagada võtmeisiku ülesannete nõuetekohane täitmine.

Lõigete 6–7 kehtetuks tunnistamine. Need sätted reguleerivad Finantsinspektsiooni teavitamist, mis edaspidi sisalduvad täiendatud kujul uutes §-des 48¹ ja 48². Lõikes 7 reguleeritakse juhiks kandideeriva isiku kirjaliku nõusoleku nõuet. See sisaldub edaspidi § 48¹ lõikes 6 punktis 1.

Seaduse täiendamine §-dega 48¹ ja 48². Uute paragrahvidega kehtestatakse reeglid Finantsinspektsiooni teavitamisele ning järelevalveasutuse poolt läbiviidavale sobivusmenetlusele.

Paragrahv 48¹ reguleerib juhtidest ja võtmeisikutest teavitamist.

Lõike 1 kohaselt teavitab krediidasutus juhi või võtmeisiku valimise, määramise või ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspektsiooni vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist ja esitab lõikes 4 nimetatud andmed ja dokumendid. Tähtaja määramisel on arvesse võetud Finantsinspektsiooni vajadust teatud juhtudel sekkuda ja kohaldada meetmeid. Seda tähtaega ei kohaldata, kui dokumentide eelnev esitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik.

Lõike 2 alusel teavitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik (KAS-i 5. peatüki tähenduses *oluline krediidasutus*) krediidasutuse juhi valimise või määramise kavatsusest Finantsinspektsiooni, esitades kolmkümmend päeva enne juhi ametisse asumise tähtpäeva lõikes 4 nimetatud andmed ja dokumendid. Tegemist on erandiga lõikest 1. Lõikes 2 kirjeldatud juhul – kui tegemist on olulise krediidasutusega – on juhi määramisest või valimisest teavitamiseks ette nähtud pikem periood. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1d.

Lõige 3 kohustab krediidasutust viivitamata teavitama Finantsinspektsiooni juhi või võtmeisiku sobivust mõjutada võivate uute faktide või muude asjaolude ilmnemisest. Sättega võetakse üle CRD artikli 91 lõige 1f.

Lõikega 4 sätestatakse loetelu andmetest ja dokumentidest, mis tuleb esitada Finantsinspektsioonile juhi või võtmeisiku valimiseks või määramiseks. Esitada tuleb järgnev teave:

- 1) isiku kirjalik nõusolek enda valimiseks või määramiseks ametikohale ja täidetud sobivusküsimustik;
- 2) isiku elulookirjeldus ja üldandmed, juhatuse liikme puhul tema vastutusvaldkonna kirjeldus, ülevaade isiku hariduse, teadmiste, oskuste ja kogemuse ja ettevõtluses osalemise kohta;
- 3) andmed isiku ametiaja ja -koha kohta;
- 4) krediidasutuse läbi viidud sobivushindamise dokumendid;
- 5) andmed äriühingute kohta, milles isiku osalus on suurem kui 20 protsenti;

- 6) andmed võimalike huvide konfliktide ja isiku poolt ametiülesannete täitmisele pühendatava aja kohta;
- 7) isiku kinnitus, et tal puuduvad KAS-is sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla krediitdiasutuse juht;
- 8) välisriigi kodaniku puhul tema päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokument, mis ei või olla vanem kui kolm kuud;
- 9) juhi ametisse nimetamise kuupäev ja tema tegelik ametisse asumise kuupäev.

Ametiaeg tähendab perioodi, mille jooksul isik oma ametikohal tegutseb. See võib olla tähtajaline, näiteks kolm või viis aastat, või ka tähtajatu, sõltuvalt ametikoha iseloomust ja õiguslikust alusest.

Huvide konflikt on määratlemata õigusmõiste, mida tuleb sisustada lähtuvalt konkreetsetest elulistest asjaoludest. Huvide konflikti määratlemiseks on vajalik teada isiku osalusi teistes isikutes ja muudes varakogumites Eestis või teistes riikides (vt ka sama lõike punkti 5). Avaldama peaks võimalikud huvide konflikti tekitavad asjaolud ja meetmed nende leevendamiseks või vältimiseks Ametiülesannete täitmisele pühendatavat aega hinnatakse samuti igakordselt, võttes arvesse nii konkreetset ametikohta puudutavat kui ka muid isiku kohustusi. Muu hulgas võetakse arvesse isiku töökohustuste mahtu, ulatust, keerukust, vastutust jms olulised kriteeriumid. Samuti arvestatakse isikul lasuvaid muid kohustusi, nt panustamist erinevate organite või organisatsioonide töösse, osalusi erinevates isikutes või varakogumites.

Kui välisriigi kodanik peab esitama enda päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokumendi, siis Eesti kodaniku puhul teeb päringu isiku karistatuse puudumise kohta karistusregistrisse Finantsinspeksioon.

Ametisse nimetamise tähtpäev tähistab konkreetset kalendripäeva, mil isik ametisse asub ja tema ametiaeg ametlikult algab.

Loetelu tugineb CRD VI artikli 91 lõike 1e punktidele a-f. Selle kehtestamisel on arvestatud Finantsinspeksiooni vajadusega saada sobivusmenetluse läbiviimiseks igakülgset teavet ja dokumente.

Direktiivi artikli 91 lõike 10 alalõige 1 sätestab, et artiklite 91 ja 91a kohaldamisel töötab EBA oluliste krediitdiasutuste loetletud üksuste jaoks välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada pädevate asutuste jaoks sobivushindamiseks esitatava sobivusküsimustiku, elulookirjelduste ja asutusesisese sobivushindamise miinimumsisu. EBA peab vastava eelnõu komisjonile esitama hiljemalt 2026. aasta 10. juuliks (artikli 91 lõike 1 alalõige 3).

Lõikega 5 sätestatakse, et nimetatud andmed esitatakse Finantsinspeksiooni kinnitatud vormis ja mahus. Sättega tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõike 2 ülevõtmine.

Lõike 6 kohaselt, kui krediitdiasutuse läbi viidava sobivushindamise käigus selguvad uued asjaolud, mille tõttu juht ei vasta kehtestatud nõuetele, teavitab krediitdiasutus sellest viivitamatult Finantsinspeksiooni, et inspeksioonil oleks võimalik vajadusel sekkuda ja meetmeid kohaldada. Lõikega võetakse üle CRD artikli 91 lõike 1h alalõige 2.

Lõike 7 kohaselt teavitab krediitdiasutus Finantsinspeksiooni juhi või võtmeisiku tagasiastumisest või tema tagasikutsumise algatamisest enne volituste tähtaja lõppemist

vähemalt kümme päeva enne nimetatud küsimuse otsustamist. Seda tähtaega ei kohaldata, kui eelnev teavitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik. Norm sisaldus kehtiva KAS § 48 lõikes 6¹, mis tunnistatakse eelnõuga kehtetuks ja sätestatakse uuesti selleks sobilikumas sättes, mis reguleerib Finantsinspeksiooni teavitamist.

Lõikega 8 sätestatakse, et § 48¹ lõigetes 1 ja 3–7 krediidasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale. Sellega tagatakse CRD VI teavitamisega seotud sätete kohaldatavust heakskiidu saanud valdusettevõtjatele.

Paragrahviga 48² reguleeritakse Finantsinspeksiooni läbi viidava sobivushindamise menetlust.

Lõikega 1 antakse Finantsinspeksioonile õigus igal ajal, sealhulgas krediidasutusega seotud riskide suurenemisel või juhtide ja võtmeisikute kohta uute asjaolude ilmnemisel läbi viia krediidasutuse juhi ning võtmeisiku sobivushindamine.

Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1f, mille kohaselt peab liikmesriik tagama, et pädevad asutused hindavad, kas juhtorgani liikmed vastavad alati sama artikli lõigetes 2–6 sätestatud kriteeriumidele ja nõuetele.

Lõike 2 kohaselt võib Finantsinspeksioon määrata sobivushindamise läbiviimise tähtaja oluliste krediidasutuse juhtide ja võtmeisikute valimisel või määramisel. HMS § 33 lõikele 5 tuginedes võib Finantsinspeksioon seda tähtaega omal algatusel ka pikendada. Lõikega 2 tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1j ülevõtmine.

Kui krediidasutuse või heakskiidetud valdusettevõtja esitatud andmed või dokumendid on puudustega, võib Finantsinspeksioon nõuda, et juht või võtmeisik ei asuks ametisse enne kõikide asjakohaste andmete ja dokumentide esitamist (**lõige 3**). Sellega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3, mille kohaselt võib pädev asutus nõuda, et tulevane liige ei asuks ametisse enne nõutava teabe esitamist, kui tal ei ole sama lõike esimeses lõigus loetletud dokumentide põhjal sobivushindamise läbiviimiseks piisavalt teavet, välja arvatud juhul, kui kõnealune pädev asutus on veendunud, et sellist teavet ei ole võimalik esitada.

Lõikes 4 sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus nõuda andmete täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid andmeid ja dokumente ning seletusi, et oleks tagatud piisava info olemasolu igakülgeks hindamiseks. Ka selle sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3.

Lõikes 5 antakse Finantsinspeksioonile volitused kontrollida kogutud andmete, sealhulgas isikuandmed, õigsust erinevatest allikatest, sh karistusregister.

KAS § 48 lõige 2 sätestab juhile ja koosmõjus § 48 lõikega 5⁵ võtmeisikule laitmatu maine nõude. Sama säte kehtestab, et isiku maine ei ole laitmatu, kui Finantsinspeksioon on tuvastanud asjaolud, mis seavad kahtluse alla selle olemasolu või kinnitavad selle puudumist. Finantsinspeksioon arvestab isiku maine hindamisel muu hulgas seda, isiku või tema juhitud või kontrollitava äriühingu varasem tegevus või tegevusetus on kaasa toonud pankroti- või saneerimismenetluse alustamise või isik on olnud süüteo eest süüdi mõistetud, süüteoasjas süüdistatav või kahtlustatav või muul moel seotud süüteoasjaga või isik on toime pannud õigusvastase, pettusliku või usaldust kuritarvitava teo või rahapesu või terrorismi rahastamise teo või olnud seotud sellise teoga või selle uurimis- või järelevalvemenetlusega.

Sobivushindamise menetlus on kaasusepõhine ning hindamise iseloom ja intensiivsus sõltub hinnatavast isikust endast ja temaga seotud asjaoludest.

Laitmatu maine hindamisel tugineb Finantsinspeksioon Euroopa Liidu vastavate institutsioonide (EBA ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus) ja enda vastavatele juhenditele „Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta“²⁹ ning selle alusel koostatud Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse läbiviimise juhend³⁰. Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse juhendi järgi on laitmata ärialane maine määratlemata õigusmõiste ning seda hindab Finantsinspeksioon iga kord konkreetsete asjaolude põhjal finantsturu ja avalikkuse kaitsmise eesmärgil (FIS § 3)³¹.

Laitmatu maine koosneb erinevatest elementidest ning selle hindamisel võtab Finantsinspeksioon arvesse isiku varasemat käitumist – toime pandud või tegemata jäetud tegusid, meedias kajastatud, karistatud, osalust erinevates kohtumenetlustes ja nendega seotust, suhtlust riigiasutustega, osalust ettevõtluses, ühiskondlikku positsiooni, ühiskonna hinnangut vastava isiku suhtes jms. Näiteks võib laimatut mainet tõendada kohtulahend, mis kinnitab, et ehkki isik oli kohtukaasusega seotud, siis tema tegelikku sisulist seotust asjaga ei tuvastatud või on kohus isiku osas muid tähelepanekuid või järeldusi teinud. Samuti võib selline dokument olla seotud pankrotikaasusega, mis tõendab, et isiku tegevuses pole tuvastatud negatiivseid asjaolusid vms.³² Kitsamas tähenduses puudutab maine mingit kitsamat valdkonda, näiteks teatud konkreetset erialal tegutsemist või mingis konkreetses erialasfääris omatavat mainet, mis saab olla kujunenud läbi varasema töökogemuse või muude tegevuste, mis on olnud vastava konkreetse erialaga mingilgi määral seotud.³³

Kehtivate karistuste osas saab Finantsinspeksioon teha päringu karistusregistrisse. Muude asjaolude kohta küsib Finantsinspeksioon teavet teistelt asutustelt, eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt, rahvusvahelistelt organisatsioonidelt (näiteks EBA), varakogumi valitsejalt või tuginedes avalikult kättesaadavale teabele (meedia, sotsiaalmeediaplatvorm jms).

Kui isik, kelle mainet Finantsinspeksioon hindab, on olnud teises Euroopa Liidu liikmesriigis finantssektori ettevõtja juht ja teise riigi finantsjärelevalve on hinnangu andnud, siis Finantsinspeksioon saab koostöö raames seda hinnangut küsida.

Lõike 6 kohaselt Finantsinspeksioon võib nõuda krediitiasutusest asjakohaste meetmete rakendamist, et tagada juhi või võtmeisiku sobivus ja nõuetele vastavus valitavasse või määratlavasse ametisse. Kohaste meetmete valimine on inspeksiooni kaalutusotsus, mille kohaldamisel tuleb arvestada proportsionaalsuse põhimõtet. Sättega võetakse üle CRD VI art 91 lõike 1h 1. alalõike punkt c.

Lõikes 7 sätestatakse erand sobivushindamise kohustusest – inspeksioon ei pea sobivushindamist läbi viima, kui isiku volitusi pikendatakse. Sobivushindamise tegemine on inspeksiooni kaalutusotsus, mis sõltub konkreetsetest asjaoludest. Samas säilib Finantsinspeksioonil õigus vajaduse korral sobivushindamine siiski läbi viia. Kui aga isiku

²⁹ Finantsinspeksioon. Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/investeeringu-suunised-juhtorgani-liikmete-ja-votmeisikute-sobivuse-hindamise-kohta>

³⁰ Finantsinspeksioon. Sobivusmenetluse läbiviimise juhend. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/sobivusmenetluse-labiviimise-juhend>

³¹ S.Tammer, M.Kohv „Sobivus ja selle ennustamine kui karuteene sobimatule“, Juridica 2020/3, lk 648.

³² Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.1.

³³ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.4.

kohta on volituste pikendamise ajaks ilmnunud uut teavet võrreldes ametisse nimetamise hetkega ning see teave võib mõjutada isiku sobivust ametisse, on inspektsioon kohustatud sobivushindamise läbi viima. Lõikega 7 võetakse üle CRD VI art 91 lõike 1h alalõige 4.

Lõikega 8 sätestatakse, et paragrahvis krediidasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁴ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale.

Paragrahv 49. Kehtiv § 49 sätestab konkurentsikeelu tingimused ning kohustuse deklareerida oma majanduslikud huvid.

Lõike 1¹ teise lause muutmise. Lõike esimese lause kohaselt võib krediidasutuse juht olla muu äriühingu, sealhulgas sidusettevõtja nõukogu või juhatuse liige, kui see on kooskõlas juhi kohustuste ja pädevusega, krediidasutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning ei too kaasa huvide konflikti. Lõike teise lause kohaselt, kui krediidasutus on järelevalve alla kuuluv oluline üksus Euroopa Keskpanka määruse nr 468/2014, millega kehtestatakse raamistik Euroopa Keskpanka ja riiklike pädevate asutuste vaheliseks ning riiklike määratud asutustega tehtavaks koostööks ühtse järelevalvemehhanismi raames (ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus) (ELT L 141, 14.05.2014, lk 1–50), artikli 2 punkti 16 tähenduses, ei või juht olla enamal kui ühel juhatuse liikme ametikohal ja kahel nõukogu liikme ametikohal (**punkt 1**) või neljal nõukogu liikme ametikohal (**punkt 2**).

Lõike teist lauset muudetakse ja sätestatakse lihtsalt, et KAS § 48¹ lõikes 2 nimetatud olulise krediidasutuse juht ei või olla enamal kui punktides 1 ja 2 nimetatud ametikohtadel. Muudatusega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 3 esimese alalõike teine lause.

Lõike 1² punkti 2 täiendamine. Lõikega 1² sätestatakse loetelu ametikohtadest, mis loetakse lõike 1¹ nimetatud piirangu tõttu üheks ametikohaks, ning punkti 2 kohaselt on üheks selliseks ametikohaks juhi ametikoht CRR-i artikli 113 lõikes 7 nimetatud tingimustele vastavasse kaitseskeemi kuuluvates krediidasutustes. Tulenevalt CRD VI artikli 91 lõike 4 punkti b alapunktist i, täiendatakse lõike 1² punkti 2 sõnastust ning laiendatakse ametikoha piirangud ka äriühingutele, kus kaitseskeemi kuuluvatel krediidasutustel on oluline osalus.

Lõike 1⁴ muudatusega jäetakse välja viited KAS § 48 lõigetele 6 ja 7 ning viidatakse §-le 48¹ tervikuna.

Paragrahv 50. Kehtiv § 50 reguleerib krediidasutuse juhi tagasikutsumist.

Paragrahvi 50 muudatuste eesmärgiks on esiteks viia pealkiri vastavusse normi tegeliku sisuga. Nimelt reguleeritakse selles paragrahvis lisaks juhi tagasikutsumisele ka võtmeisiku tagasikutsumise volitust, ent sätte pealkiri seda ei kajasta. Samuti laiendatakse Finantsinspektsiooni volitusi lisaks tagasikutsumisele ka valimata või määramata jätmisele. Selleks muudetakse nii **paragrahvi pealkirja** kui ka **lõike 1 sissejuhatavat lauseosa**.

Lõike 1 punkti 1 muutmise. Kehtiva punkti 1 sõnastuse kohaselt võib Finantsinspektsioon nõuda krediidasutuse juhi või võtmeisiku tagasikutsumist, kui too ei vasta järelevalveasutuse arvates kehtestatud nõuetele. Sätte sõnastust muudetakse selliselt, et sellest jäetakse välja rõhuasetus Finantsinspektsiooni arvamusele. Puudub vajadus inspektsiooni arvamust selgesõnaliselt välja tuua. Finantsinspektsioon viib läbi haldusmenetlust, mille tulemusena tehakse ettekirjutus, mis peab sisaldama inspektsiooni põhjendusi. Seega väljendub Finantsinspektsiooni arvamus kui selline tagasikutsumise, valimata või määramata jätmise ettekirjutuses.

Lõike 1 täiendamine punktiga 4. Uue punkti kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus nõuda krediitiasutuse juhi või võtmeisiku valimata või määrata jätmist või tagasikutsumist ka juhul, kui Finantsinspeksioonile ei ole esitatud isiku sobivushindamise läbiviimiseks seadusega ettenähtud või Finantsinspeksiooni poolt KAS-i alusel nõutud andmeid või dokumente või on need oluliste puudustega. Uue punktiga võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e teine alalõige.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõikega tagatakse, et §-s 50 krediitiasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale.

Paragrahv 52. Kehtiv § 52 reguleerib krediitiasutuse nõukogu tegevust, sealhulgas tema pädevust ja kohustusi.

Lõike 4 punkt 7 muutmine. Kehtivas sõnastuses sätestab punkt 7, et nõukogu kohustuseks on ka krediitiasutuse siseauditi üksuse juhi ametisse nimetamine ja vabastamine ning siseauditi üksuse juhi ettepanekul siseauditi üksuse töötajate ametisse nimetamine ja vabastamine. Sarnaselt lõike 4 punkti 5 muudatusega, asendatakse siin siseauditi üksus laiemalt sisekontrolli üksustega. Siiski võrreldes eelmise versiooniga on täpsustatud, et nõukogu ei pea ametisse määrama sisekontrolli funktsioone täitvaid kõiki töötajaid, vaid määrab selles osas ametisse või vabastab ametist üksnes siseauditi üksuse juhi ettepanekul vastavad töötajad.

Lõige 4 punkt 10 muutmine. Kehtivas sõnastuses sätestab punkt 10, et nõukogu kohustuseks on krediitikomitee tegevuse üldpõhimõtete ja pädevuse kinnitamine. Läbi erinevate KAS-i normide tõlgendamise kaudu võib jõuda seisukohale, et sarnane kohustus on nõukogul juba täna ka muude komiteede puhul. Seega muudetakse punkti 10 nii, et sisuliselt asendatakse krediitikomitee kõigi komiteedega. Ehk nõukogu peab kinnitama kõigi nelja seadusega nõutava komitee pädevused, õigused ja tegevuste põhimõtted.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 sätestab nõuded krediitiasutuse juhatusele.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõige 2 reguleerib juhatuse ülesandeid. Kehtiv punkt 2 näeb ette, et juhatus peab kehtestama krediitiasutuse riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid. Need põhimõtted ja protseduurid peavad hõlmama nii olemasolevaid kui ka potentsiaalseid riske, sealhulgas makromajanduskeskkonnast tulenevaid riske. Samuti näeb kehtiv punkt 2 ette, et neid põhimõtted ja protseduurid tuleb regulaarselt üle vaadata. Eelnõuga muudetakse ja täpsustatakse selles sättes kahte aspekti. Esiteks, vastav regulaarne ülevaatamine peab toimuma iga kahe aasta järel. Teiseks, riskide puhul tuleb arvestada ka majandustsükli faasiga seotud riske ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimistegurite praegusest ja lühikesest, keskmisest ja pikaajalisest mõjust tingitud riske. Muudatus põhineb CRD VI artikli 76 lõike 1 esimesel alalõikel.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Uue lõike lisamine on seotud muudatusega sama paragrahvi 2 lõike 2 punktis 2. Kui üldjuhul tuleb vastavad riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid üle vaadata krediitiasutuse juhatusel iga kahe aasta järel, siis antud juhul tehakse erand väikese ja mittekeeruka krediitiasutuse suhtes. Taolise krediitiasutuse juhatus võib seda teha mõnevõrra harvemini. Antud erand põhineb CRD VI artikli 76 lõike teisel alalõikel. Väike ja mittekeerukas krediitiasutus on defineeritud CRR artikli 4 lõike 1 punktis 145.

Paragrahv 57¹. Kehtiv § 57¹ reguleerib krediitiasutuse juhtide ja töötajate tasustamist.

Lõike 1² ja lõike 3 punkti 1 muutmise. Muudatused on pigem täpsustava iseloomuga. Sõnad „Kontrollifunktsioon“ ja „kontrolliüksus“ asendatakse sõnadega, mis väljendavad täpsemalt teostatavate funktsioonide iseloomu. CRD VI määratleb uue mõistena sisekontrollifunktsiooni (artikli 3 lõike 1 uus punkt 9b), see tingib ka vajaduse muuta sätteid, mis kasutasid seni sõna „kontrollifunktsioon“.

Paragrahv 57². Kehtiv § 57² reguleerib tulemustasu maksmist krediidasutuses.

Lõike 2 punkti 3 muutmise. Lõikega 2 sätestatakse tingimused, mida tuleb võtta arvesse tulemustasu määramisel ja väljamaksmisel krediidasutuse juhile ja töötajale. Punkti 3 kohaselt tuleb arvestada isiku personaalseid töötulemusi, arvestades nii rahalisi kui ka muid siseeeskirjadest ja protseduurireeglitest tulenevaid kriteeriume, jätkusuutlikke ja riskiga korrigeeritud töötulemusi ning tööülesandeid, mida on täidetud lisaks lepingust tulenevatele ülesannetele. CRD VI artikli 94 lõike 1 punktiga a laiendatakse punktis 3 nimetatud tingimust ning lisatakse kohustus arvestada ESG riske – sätet täiendatakse lauseosaga „sealhulgas keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriskid“.

Lõike 10 punkti 1 muutmise. Lõike 10 punkti 1 kohaselt ei kohaldata § 57² lõigetes 4 ja 5 ning § 57³ lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid, kui krediidasutusele, mis ei ole CRR artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt süsteemselt oluline krediidasutus ning mille varade väärtus on keskmiselt ja individuaalsel alusel jooksvale majandusaastale eelnenud nelja aasta jooksul väiksem kui viis miljardit eurot. Tulenevalt CRD VI artikli 94 lõike 3 punkti a muudatusest, asendatakse punktis 1 sõnad „süsteemselt oluline krediidasutus“ sõnadega „suur krediidasutus“. Samuti täpsustatakse varade väärtuse künnist – kehtiva „väiksem kui viis miljardit eurot“ asemel sätestatakse, et varade väärtus peab olema keskmiselt ja individuaalsel alusel jooksvale majandusaastale vahetult eelnenud nelja aasta jooksul kuni viis miljardit eurot.

Paragrahv 57⁴. Kehtiv § 57⁴ sätestab nõuded töötasukomiteele.

Hetkel on krediidasutusele ettenähtud komiteed ja nende ülesanded n-ö pillutatud laiali erinevatesse KAS-i paragrahvidesse ja kohati on keeruline aru saada, kas vastava komitee moodustamine on kohustuslik või mitte. Paragrahvi muutmise tulemusena luuakse terviklik lähenemine ning nähakse ette, millised komiteed tuleb krediidasutusel moodustada kohustuslikus korras ja milliste komiteede puhul ei ole see teatud tingimuste täitmise korral nõutud. Samuti sätestatakse nende komiteedes olevate isikute koosseisu nõuded.

Lõikega 1 nähakse ette, et kohustuslikus korras tuleb moodustada auditikomitee ja krediidikomitee. See on sisuliselt ette nähtud ka kehtivates KAS §-des 58 ja 62.

Lõikega 2 nähakse ette, milliste komiteede moodustamisel tuleb lähtuda proportsionaalsuse põhimõttest. Lihtsustatult: nn väiksemate krediidasutuste puhul ei pea tingimata moodustama riskikomiteed, nomineerimiskomiteed ja töötasukomiteed. Krediidasutus peab suutma seda aga piisavalt ise põhistada.

Lõike 3 kohaselt nähakse ette, et komiteed tuleb üldjuhul moodustada krediidasutuse nõukogu liikmetest. Komiteede liikmete koosseisu täpsustab omakorda veel EBA suunise³⁴ punktid 49 ja

³⁴ EBA. Final Report on Guidelines on internal governance under Directive 2013/36/EU. Kättesaadav: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2021/1016721/Final%20report%20on%20Guidelines%20on%20internal%20governance%20under%20CRD.pdf

54. Punkt 49 kohaselt ei tohiks erinevate komiteede koosseis ülemäära palju kattuda. Punkti 54 kohaselt tuleks suuremate krediidasutuste (G-SII³⁵ ja O-SII³⁶) puhul riskikomitee moodustada enamuses sõltumatutest liikmetest, sealhulgas esimees. Hoolimata krediidasutuse suurusest ei tohiks riskikomitee esimees olla mõni selline isik, kes on juba mõne teise komitee juht.

Lõikega 4 tehakse omakorda erand lõikest 4 ning sätestatakse, et auditikomitees võib olla nõukogu liikmete asemel ka muid isikuid, välja arvatud krediidasutuse enda juhatuse liikmed ja töötajad.

Lõikega 5 tehakse samuti erand lõikest 4 ja sätestatakse, et krediidikomitee liikmed võivad olla nii krediidasutuse juhatuse liikmed kui ka töötajad. Samas näeb kehtiv KAS § 58 lõige 1 ette, et krediidasutuse juhatuse esimees ei saa olla krediidikomitee juht. See on sätestatud võimalike huvide konfliktide vältimiseks. See nõue/põhimõte jääb kehtima ka eelnõuga. Lisaks sätestatakse lõike 5 teise lausega, et vähemalt pooled ühistupanga krediidikomitee liikmed peavad olema ühistupanga liikmed või ühistupanga liikmete esindajad. See sama nõue on ka kehtivas KAS § 58 lõikes 1.

Lõikega 6 täpsustakse, et riskikomitee liikmete koosseis peab olema piisavalt pädev, et mõista ja jälgida krediidasutuse riskijuhtimise põhimõtteid ja riskitaluvust. Sama norm on sätestatud juba kehtiva KAS § 62 lõikes 5 ning põhineb omakorda CRD artikli 76 lõikel 3.

Lõikega 7 tehakse omakorda täiendav erand, mille kohaselt võib auditikomiteed ja riskikomiteed nõ kombineerida ehk need ühendada. Seda on võimalik teha üksnes väikese ja mittekeeruka krediidasutuse puhul. Sel juhul on aga oluline, et selle nn ühendkomiteede liikmed suudaksid mõlema komiteede ülesandeid täita ja neil on selleks vastavad teadmised, oskused ja kogemused. Antud võimalus põhineb omakorda CRD artikli 76 lõikel 3.

Lõige 8 sätestab, et kõikide komiteede tegevuse täpsem kord määratakse kindlaks krediidasutuse sise-eeskirjades ja protseduurireeglites. Analoogiline säte on ka kehtivas KAS § 62 lõikes 2.

Lõikega 9 nähakse ette, et krediidasutus on vaba moodustamaks ka muid komiteesid, mida käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud.

Paragrahv 58. Kehtiv § 58 sätestab nõuded krediidikomiteele.

Lähtuvalt muudatustest §-s 57⁴ (vt eelviidatud paragrahvi muudatuste selgitusi) muudetakse §-i 58 selliselt, et see hõlmab endas kõikide erinevate komiteede ülesanded. Seetõttu **muudetakse** ka **paragrahvi pealkirja**.

Lõikega 1 sätestatakse, et auditikomitee ülesandeks on kontrollida krediidasutuse juhatuse tegevust. See on samamoodi sätestatud ka kehtiva KAS § 62 lõikes 1.

Lõikega 2 sätestatakse, et krediidikomitee ülesandeks on sisuliselt otsustada nn suurte laenude andmise üle. Sarnane regulatsioon on ka kehtiva KAS §-s 58.

³⁵ EBA. Global Systemically Important Institutions (G-SIIs). Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/risk-and-data-analysis/risk-analysis/risk-monitoring/global-systemically-important-institutions-g-siis>

³⁶ EBA. Other systemically important institutions (O-SIIs). Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/risk-and-data-analysis/risk-analysis/risk-monitoring/other-systemically-important-institutions-o-siis>

Lõikega 3 sätestatakse riskikomitee ülesanded. Direktiivi kohaselt on oluline, et krediitiasutuse juhid kinnitavad ja teostavad järelevalvet riskistrateegia rakendamise üle. Seega lisaks riskijuhtimise protsessile, kinnitab nõukogu panga strateegia raames ka riskijuhtimise strateegia ning selles on nõustav roll riskikomiteel. Riskikomitee kohustuseks on pidevalt jälgida panga riskistrateegiat, riskiprofiili ja riskitaluvust ning abistada nõukogu järelevalve teostamisel riskistrateegia rakendamise üle. Komitee loomine ei vähenda aga juhtorgani vastutust riskijuhtimise nõuete rakendamise eest.

Täiendavalt on riskikomitee ülesandeks kontrollida, kas klientidele pakutavate varade ja kohustuste hinnas võetakse täielikult arvesse krediitiasutuse ärimudelit ja riskistrateegiat. Juhul kui riskid ei kajastu asjakohaselt hindades kooskõlas ärimudeli ja riskistrateegiaga, esitab riskikomitee juhtorganile paranduskava. Lisaks tuleb tagada panga nõukogule ja olemasolul riskikomiteele ligipääs piisavale teabele krediitiasutuse riskiolukorra ning, kui see on vajalik ja asjakohane, teabele riskikontrolli funktsiooni kohta ja vajadusel ettevõttevälise nõustajaga konsulteerimise võimalus. Nõukogu ja riskikomitee määravad kindlaks saadava teabe laadi, hulga, vormi ja selle esitamise sageduse. Täiendavalt, selleks et aidata luua usaldusväärseid tasustamise põhimõtteid ja -tavasid, kontrollib riskikomitee töötasukomitee ülesandeid hindamaks, kas tasustamise põhimõtetega pakutavates stiimulites võetakse arvesse riski, kapitali, likviidsust ning tulude tõenäosust ja ajastust.

Võrreldes kehtiva seadusega siin suuri sisulisi muudatusi ei ole. Peamiseks muutuseks on eelkõige see, et vastavate motivaatorite pakkumises tuleb nüüd arvestada ka ESG riske ja riskikomitee ülesanne on kontrollida, kas seda ikka tehakse. Antud muudatus põhineb CRD IV artikli 76 lõike 4 teise alalõike teisel lausel.

Lõiketega 4 ja 5 sätestatakse nomineerimiskomitee ülesanded. Selle komitee eesmärgiks on osaleda juhatuse kandidaatide välja valimisel ning vastavate poliitikate kujundamisel, tagades selle, et kandidaadid vastavad üldistele juhtidele esitatud nõuetele ning nende valik on piisavalt mitmekesine, esindades sealhulgas isikuid erineva taustaga ja võimalusel erinevast soost. Nomineerimiskomiteel tuleb juhtkonna mitmekesisuse tagamiseks välja töötada põhimõtted, millest lähtuvalt vähendatakse soolist tasakaalustamatust juhtorganites ning määratleda proportsioon, et tagada vähemesindatud soo osalemine krediitiasutuse juhtimisel. Need nõuded on suuresti aga samal kujul ette nähtud kehtiva KAS §-s 62.

Lõikega 6 nähakse ette töötasukomitee ülesanded. Sisuliselt jäävad töötasukomitee ülesanded võrreldes kehtiva KAS §-s 57⁴ sätestatuga samaks. Üldiselt on töötasukomitee organiks, mis suunab ja rakendab oma järelevalvelise tegevusega krediitiasutuses kehtivaid tasustamise põhimõtteid, mistõttu tuleb töötasukomiteel oma otsustes lähtuda eelkõige panga pikaajalistest huvidest ja riskiprofiilist.

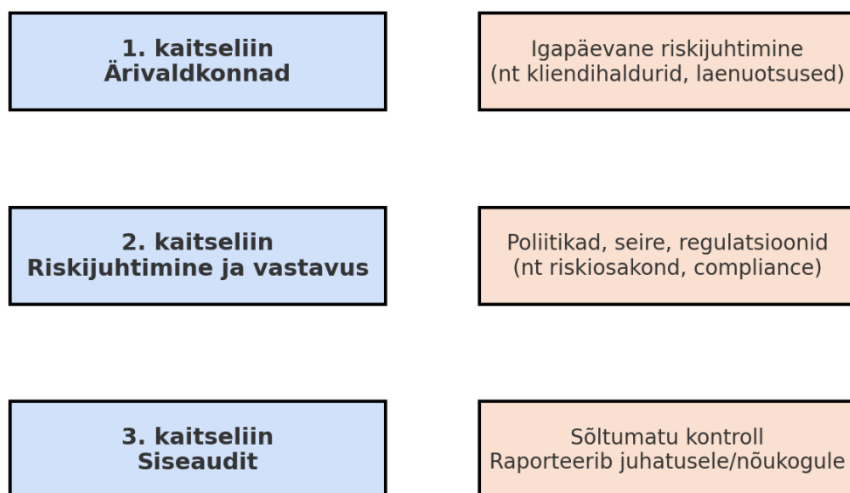
Paragrahvide 58¹ ja 58² kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv 58¹ sätestab hetkel riskikontrolli funktsiooni ja kehtiv § 58² vastavuskontrolli funktsiooni. Need funktsioonid paragrahvide kehtetuks tunnistamise näol ei kao, kuid viiakse mõnevõrra muudetud sõnastuses üle paragrahvi 59 ja järgmistesse paragrahvidesse. Seda eelkõige põhjusel, et vastavaid funktsioone reguleerivate normide sõnastus oleks ühtlasem ja loogilisemalt üles ehitatud (vt täpsemalt järgmiste paragrahvide muutmise ja lisamise selgitusi).

Paragrahv 59. Kehtiv § 59 sätestab nõuded sisekontrolli süsteemile.

Üldtunnustatud teooria kohaselt, saab sisekontrolli jagada kolmeks kaitseliiniks. Panganduses tähendabki kaitseliin riskijuhtimise ja sisekontrolli ülesehituse tasandeid. Seda kirjeldatakse sageli kui kolme kaitseliini mudelit, mis on kirjeldatud järgmisel joonisel. Nii käesoleva paragrahvi kui ka järgmiste paragrahvide konstrueerimisel on suures osas ka sellest lähtutud.

Joonis 4. Kolm kaitseliini panganduses.

Lõikega 1 nähakse ette üldistatud kujul, et igal krediitiasutusel peab olema sisekontrolli süsteem ja lihtsustatult tuleb alati seejuures arvestada ka krediitiasutuse suurust. Põhimõtteliselt on lõike 1 sõnastus sama, mis on kehtivas § 59 lõikes 1, kuid lõike lõpust on välja jäetud osa, mille kohaselt peab sisekontroll tagama riskide kontrolli ja siseauditi funktsiooni täitmise. Nende elementide rõhutamine ei ole siin vajalik, kuna sisuliselt avatakse neid juba täpsemalt järgmistes normides.

Lõige 2 on ainuke lõige antud paragrahvis, mis võrreldes kehtiva paragrahvi sõnastusega ei muuta. Lühidalt sätestab lõige 2, et krediitiasutuse sisekontrolli süsteem peab hõlmama kõiki krediitiasutuse tasandeid ja selle süsteemi eesmärgiks on see, et oleks tagatud, et krediitiasutuse tegevus vastaks kõigile vastavatele õigusnormidele, juhiste ja tavadele.

Lõige 3 sätestab osad, millest sisekontrolli süsteem koosneb. Üldjuhul peab sisekontroll koosnema kolmest funktsioonist: a) siseaudit; b) riskikontroll; c) vastavuskontroll. Selline määratlus põhineb otseselt CRD VI artikli 3 lõike 1 punktil 9b (ingl. k. *internal control functions*” means risk management, compliance and internal audit functions). Lõike 3 teise lausega sätestatakse peamine sõltumatuse reegel – ehk kõik need funktsioonid peavad olema organisatsiooniliselt sõltumatud ja lahutatud riskide võtmisega seotud tegevustest.

Lõige 4 nähakse ette lõikes 3 nimetatud funktsioonide täitjate peamised kohustused. Lihtsustatult peavad nad tuvastama kõik riskid ja teavitama tuvastatud riskidest juhtkonda. Lõige 4 põhineb CRD VI artiklil 76 lõike 5 punktidel a ja b.

Lõikega 5 nähakse ette printsiip, mille kohaselt ei saa siseauditi funktsiooni kombineerida teiste krediitiasutuste funktsioonide ega äriühinidega. Eesmärk on tagada, et siseaudit oleks piisavalt sõltumatu ja ei tekiks ühelgi juhul huvide konflikti. Säte põhineb CRD VI artikli 76 lõike 6 neljandal alalõikel.

Lõikega 6 sätestatakse erinevalt eelmisest lõikest, et vastavuskontrolli võib kombineerida mõne muu kontrolli teostava üksusega, näiteks riskikontrolliga. Seda aga üksnes juhul kui see on proportsionaalne. Sama reegel on sätestatud juba kehtiva KAS § 58² lõikes 7.

Seaduse täiendamine §-ga 59¹. Uus paragrahv reguleerib kolme funktsiooni – siseauditi, riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsiooni ülesandeid. Sisuliselt eksisteerivad need nõuded sarnasel kujul juba kehtivas seaduses, kuid on n-ö pillatud erinevatesse paragrahvidesse. Uude §-i 59¹ koondatakse kõik kontrolliga seonduv ühte kohta ja selle raames ühtlustatakse ka sõnastust.

Lõige 1 sätestab siseauditi funktsiooni täitja ülesanded. Hetkel on siseauditi üksuse ülesanded mõnevõrra üldisemal kujul sätestatud §-s 59. Nüüd muudetakse lõikega siseauditi funktsiooni ülesandeks täpsemaks. Oluline on märkida, et varasemates CRD versioonides ei ole siseauditi eraldi reguleerinud (on käsitletud sisekontrolli üldisemas võtmes). Nüüd täpsustavad CRD VI artikli 76 lõiked 5 ja 6 siseauditi rolli ja ülesandeid.

Sisuliselt on siseauditil viis ülesannet:

- 1) jälgida krediitiasutuse tegevust ja anda ülevaade kui efektiivselt riskistrateegiat rakendatakse (põhineb otseselt CRD VI artikli 76 lõike 5 punktil d);
- 2) hinnata, kas krediitiasutuse sisemised nõuded on piisavad arvestades krediitiasutuse reaalselt äritegevust ning samuti seda kas kõikidest õigusaktide normidest kui ka muudest reeglitest/juhenditest peetakse kinni;
- 3) kontrollida, kuidas peetakse töö tasustamise põhimõtetest kinni – seda ülesannet ei ole aga juhul kui krediitiasutuses on moodustatud töötasukomitee;
- 4) analüüsida puudusi, mida on avastatud juhtide/töötajate töös ja teha selles osas parandusettepanekuid;
- 5) hindama seda, mida on nn puuduste kõrvaldamiseks ette võetud ja kas need sammud on olnud ka tulemuslikud;
- 6) anda nõukogule/juhatusale regulaarseid ülevaateid oma tegevusest.

Lõikega 2 sätestatakse riskikontrolli funktsiooni täitja ülesanded. Siin on põhimõtteliselt neli ülesannet ja kohustust:

- 1) vastav isik peab olema kaasatud riskijuhtimisse (alus tuleneb CRD VI artikli 76 lõike 5 punktist c);
- 2) tuleb hallata või omada kontrolli vastavate põhimõtete/strateegia rakendamise üle
- 3) peab aru saama kõikidest riskidest;
- 4) esitama aruandeid.

Lõikega 3 nähakse ette vastavuskontrolli funktsiooni täitja ülesanded. Esiteks tuleb kontrollida krediitiasutuse tegevust ning selle kooskõla õigusaktidega, Finantsinspektsiooni ettekirjutuste, juhtorgani otsuste, sise-eeskirjade jms pehme õigusega (**punkt 1**). Teiseks kontrollib vastavuskontrolli funktsiooni täitja, kas vastavusriski ikkagi võetakse arvesse laiemalt kõikide riskide juhtimisel (**punkt 2**, põhineb otseselt CRD VI artikli 76 lõike 5 punktil e). Kolmandaks on vastavuskontrolli funktsiooni täitja kohustatud tagama, et krediitiasutuse juhid ja töötajad saavad aru, mis on vastavusrisk ning kuidas see mõjutab nende tööülesandeid (**punkt 3**). Viimase ehk **punkt 4** kohaselt peab funktsiooni täitja esitama juhatusele ja nõukogule regulaarselt ülevaateid, sealhulgas õigusaktide muudatustest tulenevate riskide kohta.

Lõikega 4 sätestatakse juba kehtiva § 59 lõikes 4² ettenähtud kohustus, et siseauditi funktsiooni täitja või muu samaväärne sõltumatu osapool peab kontrollima ja hindama operatsiooniriski juhtimise korralduse toimimise ning operatsiooniriski standardmeetodi kasutamise korral regulaarselt äriiliinide kaardistamise protsessi vastavust KAS-le ja selle alusel antud õigusaktide

nõuetele. Kui aga kehtivas seaduses tuleb seda teha korra aastas, siis eelnõuga seda intervalli pikendatakse – edaspidi tuleb seda teha kord kolme aasta jooksul. See muudatus tuleneb Finantsinspektsiooni ettepanekust seoses üldise halduskoormuse vähendamisega finantssektoris.

Paragrahv 60. Kehtiv § 60 sätestab nõuded siseauditi üksuse töötajatele ja revisjonikomisjoni liikmetele.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Kehtiv paragrahvi sõnastus piirdub siseauditi töötajate ja revisjonikomisjoni liikmetega. Kuna paragrahvi sisu laieneb ja siseauditi asemel käsitatakse laiemalt sisekontrolli funktsiooni (mis sisaldab lisaks siseauditile ka riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsiooni), siis laiendatakse vastavalt ka paragrahvi pealkirja. Samuti nähakse muudatustega ette nõuded nende funktsioonide juhtidele, mistõttu ei saa ka paragrahvi pealkirjas piirduda enam töötajatega, vaid räägitakse üldisemalt vastavaid funktsioone täitvatest isikutest. Kolmandaks, kuna edaspidi ei saa ühistupankadele sisekontrolli osas eriregulatsiooni olema, siis kaotatakse eraldi nõuded revisjonikomisjonile (seda asendabki tavapärane sisekontroll)³⁷.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 esimene lause näeb hetkel ette nõuded siseauditi üksuse juhile ja revisjonikomisjoni esimehele. Sisuliselt muutub **lõike esimeses lauses** see, et siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga ja revisjonikomisjon kaotatakse (eeltoodud põhjustel). Teisisõnu: hetkel kehtivaid nõudeid siseauditi üksuse juhile laienetakse ka teiste funktsioonide juhtidele. Lõikesse lisatakse uus teine lause, mille kohaselt sisekontrolli funktsiooni juhtiva isikuna käsitatakse isikut, kes vastutab krediidasutuse sisekontrolli funktsiooni igapäevase toimimise juhtimise eest. Samuti peab ta asetsema selles valdkonnas krediidasutuse hierarhias kõige kõrgemal. **Lõike 1 senine teine lause muutub kehtetuks.** Kehtivas KAS § 60 lõike 1 teises lauses on sätestatud nõue, kus siseauditi üksuse juhile kohaldatakse audiitortgevuse seaduses atesteeritud siseaudiitorile sätestatud nõudeid ja tegevuse õiguslikke aluseid. See nõue kaotatakse ka kõigi teiste finantsjärelevalve subjektide puhul (vastav eelnõu on kooskõlastusringil³⁸).

Lõigete 1¹ ja 1² lisamine. Lõikega 1¹ nähakse esiteks ette, et kõigi kolme funktsioonide juhtide puhul tuleb selgelt määratleda nende vastutusala – et oleks üheselt arusaadav, mille eest iga funktsiooni juht vastutab. Lõikega 1² nähakse ette erand – kahe funktsiooni tarvis (vastavus- ja riskikontrolli funktsiooni) ei ole vaja eraldi juhti määrata. Seda võib juhtide mõnel muul krediidasutuse olulisel ametikohal olev isik (võtmeisik – näiteks finantsjuht). Sel juhul on aga oluline tagada, et ei teki huvide konflikti ja isik on piisavalt sobiv (omab vastavaid teadmisi) selle koha täitmiseks ning tal on ka piisavalt aega. Vastavad muudatused põhinevad direktiivi artikli 76 lõike 3 kolmanda lõike teisel lausel. Nagu aga § 59 uus lõige 5 sätestab, siis ei saa see isik olla siseauditi funktsiooni juhtiv isik.

Lõike 2 muutmine. Kehtivas lõikes 2 on sätestatud, et krediidasutuse siseauditi üksuse töötaja ja revisjonikomisjoni liige peab olema teovõimeline füüsiline isik, kellel on laitmatu ärialane reputatsioon, sisekontrolli tööks vajalik haridus, teadmised ning kutsealane sobivus. Esiteks asendatakse lõikes 2 eeltoodust lähtuvalt siseauditi üksuse töötaja sisekontrolli funktsiooni täitva isikuga. Ehk vastavaid nõudeid laiendatakse ka vastavus- ja riskikontrolli funktsioone

³⁷ Vastavalt Riigikogus 2026. a. 21. jaanuaril vastuvõetud seadusele: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ff4db768-8dba-4961-bd1d-cd7ec6efa581/hoiu-laenuhistu-seaduse-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seaduse-eelnou-671-se/>

³⁸ Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Kättesaadav: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/4701d267-7815-4ff0-893b-6a5beb6d82d2>

täitvatele isikutele. Teiseks asendatakse ärialane reputatsioon laiemalt laitmatu mainega. See lähenemine on ettenähtud ka krediidasutuste juhtide puhul.

Lõike 3 muutmine. Kehtivas lõikes 3 on sätestatud, et siseauditi üksuse töötajad nimetatakse ametisse ja vabastatakse ametist krediidasutuse nõukogu otsuse alusel ning revisjonikomisjoni liikmed valib ja kutsub tagasi üldkoosolek. Antud lõikes muutub sisuliselt see, et siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga, mis tähendab, et ka vastavus- ja riskikontrolli funktsiooni juhtivad isikud määratakse ametisse ja vabastatakse ametist nõukogu poolt. Samuti jääb see nõue kehtima ka siseauditi üksuse töötajate suhtes. Tulenevalt § 59 lõike 6 muudatusest jäetakse revisjonikomisjoni liikmete eraldi käsitlemine antud lõikest välja. Lõikega 3 võetakse üle CRD VI artikli 76 lõike 5 viies alalõige.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3¹. Uue lõikega nähakse ette, et sisekontrolli funktsiooni täitvad isikud peavad esiteks olema oma ülesannete täitmisel sõltumatud krediidasutuse põhiäritegevuse funktsioonidest ja nende funktsioonide eest vastutavatest krediidasutuse juhatuse liikmetest. Ehk vastavad isikud ei saa näiteks tegeleda laenude väljastamisega, mis on üks krediidasutuse põhitegevusi. Teiseks, nad peavad olema eelkõige võimelised vajadusel teavitama ja hoiatama krediidasutuse nõukogu tuvastatud kitsaskohtadest või riskidest, mis mõjutavad või võivad mõjutada krediidasutust. Sisuliselt on seega sisekontrolli funktsiooni täitvate isikute näol tegemist n-ö nõukogu tööriistaga. Antud säte põhineb CRD VI artiklil 76 lõike 5 sissejuhataval osal ja sama artikli lõike 6 teisel alalõikel.

Eeltoodu ei välista aga sisekontrolli funktsioonide juhtidel olla krediidasutuse juhatuse liikmeteks. ECB suunistest³⁹ tulenevalt võib krediidasutuse juhatuse liikmeks olla sisekontrolli funktsiooni (eelkõige vastavuskontrolli ja riskijuhtimise) juht tingimusel, et sisekontrollifunktsiooni täitjal on õigus otse pöörduda nõukogu poole.

Lõike 4 muutmine. Lõige 4 sätestab, et siseauditi üksuse töötajate või revisjonikomisjoni liikmete arv peab olema temale pandud ülesannete täitmiseks küllaldane. Muudatusega asendatakse siseauditi üksuse töötajad ja revisjonikomisjoni liikmed laiemalt sisekontrolli funktsiooni täitvate isikutega. Võrreldes kehtiva lõikega põhimõttelist muudatust ei kaasne – krediidasutuses peab olema piisavalt selliseid isikuid sõltuvalt ülesannetest.

Lõike 5 muutmine. Lõike 5 esimene lause näeb ette, et siseauditi üksuse töötajad ja revisjonikomisjoni liikmed on kohustatud hoidma saladuses neile seoses nende tegevusega teatavaks saanud informatsiooni. See nõue jääb sisuliselt kehtiva seadusega samaks, kuid eelnõuga laiendatakse **lõike esimeses lauses** nõuet kõikidele sisekontrolli üksustele – ka vastavus- ja riskikontrolli üksustele.

Lõike teise lause kohaselt on ette nähtud, et eeltööd nõue ei kehti informatsiooni suhtes, mida edastatakse Finantsinspeksioonile, krediidasutuse juhatusele ja nõukogule seaduses, krediidasutuse põhikirjas või siseauditi üksuse põhimääruses sätestatud korras. Ka see põhimõte jääb kehtima, kuid **lõike teises lauses** asendatakse siseauditi üksuse põhimäärus laiemalt sisekontrolli üksuste põhimäärusega.

³⁹ Vt EBA Guidelines on internal governance (EBA/GL/2021/05) p 4.1.1: With regard to the heads of internal control functions, the ECB is of the view that they should be senior managers at an adequate hierarchical level to provide them with the appropriate authority, benefitting from clear management support as well as having the stature and authority needed to fulfil their responsibilities. Members of the management body may also be responsible for an internal control function, provided they do not have other mandates (e.g. responsibility for a specific operational business line or revenue-generating function) that could give rise to conflicts of interest and would compromise their internal control activities and the independence of the internal control function.

Paragrahv 61. Kehtiv § 61 sätestab siseauditi üksuse õigused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse ning siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga vastavalt eespool käsitletule (vt eelkõige §-i 59 muutmise selgitusi). See tähendab, et § 61 hakkab lisaks siseauditi üksuse töötajatele reguleerima ka vastavuskontrolli ja riskikontrolli funktsioone täitvate isikute õiguseid.

Lõike 1 muutmine. Muudatusega nähakse üheselt ette, et sisekontrolli funktsioone täitvad isikud peavad omama vajalikke õiguseid ja materiaalseid ressursse (vahendeid ja töötingimusi) oma ülesannete täitmiseks ning vastavate tingimuste tagamise kohustus on krediitiasutuse juhatusel. Säte põhineb CRD VI artikli 76 lõike 5 sissejuhataval lauseosal.

Lõike 2 muutmine. Kehtiv norm näeb ette, et siseauditi üksuse töötajatel on õigus tutvuda krediitiasutuse kõikide dokumentidega, jälgida piiranguteta krediitiasutuse tööd igas lõigus ning osaleda juhatuse ja erinevate komiteede koosolekutel. Lõikes 2 asendatakse siseaudit sisekontrolliga, muid muudatusi ei kaasne.

Lõike 3 muutmine. Kehtiv norm näeb ette, et siseauditi üksusel on õigus nõuda krediitiasutuse töötajatelt nende tegevuses ilmnunud puuduste ja eksimuste kohta kirjalikke seletusi ning ilmnunud puuduste kõrvaldamist. Lõikes 3 asendatakse siseaudit laiemalt sisekontrolliga.

Paragrahvi 62 kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv paragrahv reguleerib auditikomitee, riskikomitee ja nomineerimiskomitee tegevust. Kuna eelnõuga reguleeritakse kõigi komiteede tegevus kompaktsemalt ja ühtlustatud kujul §-des 57⁴ ja 58, siis tunnistatakse käesolev paragrahv tervikuna kehtetuks.

Paragrahv 63. Kehtiv § 63 sätestab nõuded krediitiasutuse sise-eeskirjadele ja protseduurireeglitele.

Lõike 2 sissejuhatava osa muutmine. Tegemist on keelelise parandusega. Kehtivas lõikes 2 on sätestatud sõna "muuhulgas", mille asemel peaks olema aga „muu hulgas“. „Muuhulgas“ tähendab Eesti õigekeelsussõnaraamatu järgi pigem muuseas, muide.

Lõike 2 täiendamine punktiga 3². Lõikega 2 on sätestatud teemad, mida krediitiasutus peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama. Tulenevalt artikli 88 täiendamisest lõikega 3 CRD VI-s, lisatakse lõikesse 2 punkt 3², mille kohaselt peab krediitiasutus tagama sellise ülevaate olemasolu, mis kajastab nõukogu ja juhatuse kõigi liikmete ning võtmeisikute töökohustusi, sealhulgas üksikisiklike andmeid aruandluse ja vastutuse korra kohta, samuti sama lõike punktis 4 sätestatud juhtimise korraldusse kuuluvate isikute ning nende töökohustuste kohta.

Lõike 2 punkti 4 muutmine. Lõike 2 punktiga 4 nähakse hetkel ette, et krediitiasutus peab oma sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama alluvussuhted, aruandluse esitamise protseduuri ja õiguste delegeerimise. Samuti tuleb sätestada funktsioonide lahusus krediitiasutuse nimel kohustuste võtmisel, väljamaksete tegemisel, tehingute kajastamisel raamatupidamises ja aruandluses ning tehingute riskide hindamisel. Muudatustega lisatakse punkti 4 täiend, mille kohaselt peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama ka selge organisatsioonilise struktuuri ning läbipaistvad ja järjepidevad vastutusalad. Muudatus põhineb CRD VI artiklil 74 lõike 1 punktil a.

Lõike 2 täiendamine punktidega 4² ja 4³. Antud täiendiga nähakse ette kaks uut punkti, mille võrra tuleb krediitiasutuse sise-eeskirju ja protseduurireegleid täiendada. **Punkti 4²** kohaselt peavad krediitiasutuse sise-eeskirjad ja protseduurireeglid sisaldama riskide tuvastamise, juhtimise, jälgimise ja raporteerimise korda, mis käsitleb neid riske ning millele krediitiasutus on avatud või võib olla avatud. See puudutab ka ESG riske lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis. Punktiga 4² võetakse üle CRD VI artikli 74 lõike 1 punkt b. **Punkti 4³** kohaselt peavad sise-eeskirjad ja protseduurireeglid sisaldama tegevuspõhimõtteid õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmata järgmise õigusriskide ning nendega seonduvate muude riskide tuvastamiseks ja nende maandamiseks või vältimiseks.

Lõike 2 punkti 5 muutmine. Kehtiva punktiga 5 on ette nähtud, et krediitiasutus peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega määrama kindlaks sisekontrolli süsteemi toimimise korra. Eelnõuga täiendatakse punkti 5 ja lisatakse, et see kord peab sisaldama ka krediitiasutuse usaldusväärset juhtimiskorda ja raamatupidamise sise-eeskirja. Täiendamine põhineb CRD VI artikli 74 lõike 1 punktil c.

Lõike 2 punkti 5¹ muutmine. Kehtiva punktiga 5¹ on sätestatud, et krediitiasutuse sise-eeskirjadega tuleb kindlaks määrata juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtted, sealhulgas tulemustasude maksmise alused ning meetmed tasustamisega seotud huvide konfliktide maandamiseks ja vältimiseks, ning nende põhimõtete järgimise kontrollimise protseduuri. Antud muudatusega lisatakse sellesse punkti sisuliselt kaks nüanssi – need põhimõtted peavad a) olema ka kooskõlas usaldusväärse ja tõhusa riskijuhtimisega ja b) arvestama ka krediitiasutuse riskiisu seoses ESG riskidega. Vastavad täiendused põhinevad CRD VI artikli 74 lõike 1 punktil e.

Lõike 2 täiendamine punktidega 5² ja 5³. Antud täiendiga nähakse ette samuti kaks uut punkti, mille võrra tuleb krediitiasutuse sise-eeskirju ja protseduurireegleid täiendada. **Punkti 5²** kohaselt peab sise-eeskirjades sisalduma ka krediitiasutuse juhtide ja võtmeisikute sobivuse hindamise kord. Vastav alus tuleneb direktiivi artiklitest 91 ja 91a. **Punkti 5³** kohaselt peab sise-eeskirjades olema ette nähtud võrgu- ja infosüsteemide taristu kord, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2022/2554⁴⁰ (edaspidi ka *DORA määrus*). Punkt 5² põhineb CRD VI artikli 91 muutmisel ja artikli 91a lisamisel, ning punktiga 5³ võetakse üle CRD VI artikli 74 lõike 1 punkt d.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2¹. Uue lõike kohaselt peavad krediitiasutuse juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtted (vastavalt § 63 lõike 2 punktile 5¹) olema sooneutraalsed. See nõue tuleneb CRD VI artikli 74 lõike 1 teisest alalõikest. Kehtiva KAS-i normid määratlevad juba, et krediitiasutuse juhtorganite koosseis peab olema piisavalt mitmekesine (näiteks KAS § 48 lõige 2¹). Sooneutraalset tasustamise põhimõtet ei ole veel otseselt ette nähtud.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Uue lõikega kehtestatakse krediitiasutusele kohustus hinnata regulaarselt sise-eeskirjade toimivust ja vastavust tegelikkusele ning vajaduse korral eeskirju korrigeerida. Kehtiv KAS sellist kohustust otsesõnu ette ei näe, samas on tegemist vajaliku nõudega, et tagada sise-eeskirjade relevantsus ja ajakohasus. Ühtlasi toetab nõude kehtestamine CRD VI artikli 88 lõike 3 esimese alalõike ülevõtmist („finantsinstitutsioonid ... säilitavad ja ajakohastavad neid avaldusi”).

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2554, 14. detsember 2022, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R2554>

Paragrahvi täiendamine lõikega 2³. Uue lõikega täpsustatakse, et lõike 2 punktis 4², mille kohaselt peavad krediitiasutuse sise-eeskirjad ja protseduurireedid sisaldama riskide tuvastamise, juhtimise, jälgimise ja raporteerimise korda, tuleb nimetatud riskides käsitleda ka kontsentratsiooniriski, mis tuleneb riskipositsioonidest kesksete vastaspoolte suhtes, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012⁴¹ (nn EMIR-i määruse) artiklis 7a ehk aktiivse konto kohta sätestatud tingimusi. Muudatus tuleneb CRD artikli 74 lõike 1 punkti b muutmisest.

Nimelt näeb EMIR-i määruse artikkel 7a ette Euroopa Liidus keskses vastaspooles aktiivse konto omamise nõude sellistele finantssektori vastaspooltele ja finantssektorivälistele vastaspooltele, kes ületavad kliirimise künnist eurodes või Poola zlottides nomineeritud intressimäära tuletisinstrumentide või eurodes nomineeritud lühiajaliste intressimäära tuletisinstrumentide kategooria(te)s ning ühtlasi kohustuse andma aru seoses aktiivse kontoga. Nimetatud vastaspoolel peavad kliirima sellel aktiivsel kontrol vähemalt esindusliku arvu tehinguid. Detailsemad nõuded aktiivse konto kohta kehtestatakse ühtlasi Euroopa Komisjoni delegeeritud määrusega⁴² ja selle lisadega⁴³, mis ootavad Euroopa Liidu Teatajas avaldamist.

Aktiivse konto nõue töötati otsekohalduvas EMIR-i määruses välja süsteemselt oluliste riskide vähendamiseks ülalnimetatud tuletislepingute kategooriate kliirimisel, kuna valdav osa nendest tehingutest kliiritakse seni kolmandate riikide kesksetes vastaspooltes. Kliirimine on lihtsustatult kontrolliprotsess, millega tagatakse väärtpaperitehingu lõpuleviimine. Selle käigus kontrollitakse, et ühel tehingu osapoolel oleks olemas tehinguks vajalikud rahalised vahendid ja teisel tehingu osapoolel vajalikud väärtpaperid. Mõnevõrra spetsiifilisemalt leiab üldjuhul aset see, et arveldussüsteemis osalevate pankade ja muude finantsasutuste vahel toimub samaliigiliste nõuete arvestamise/tasaarveldamise protsess.

Paragrahv 63¹. Kehtiv § 63¹ sätestab nõuded sisemise kapitali ja likviidsuse piisavuse hindamise protsessile.

Lõike 1 täiendamine teise lausega. Lõige 1 näeb ette, et krediitiasutus peab kehtestama usaldusväärsed, tõhusad ja kõikehõlmavad strateegiad ning neile vastavad protseduurid, et säilitada adekvaatne omavahendite ja likviidsuspuhvrite tase, struktuur ja jaotus struktuuriüksuste ja tegevuste vahel, lähtudes krediitiasutuse võetud riskidest või potentsiaalsetest riskidest. Nüüd lisatakse lõikesse teine lause, mille kohaselt peab krediitiasutus võtma ESG riskide katmisel arvesse lühi-, kesk- ja pikaajalist perspektiivi. Lõike 1 teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 73 lõike 1 teine lause.

6. peatüki muutmine. Seni kehtinud 6. peatükk reguleeris üksikasjalikult krediitiasutuste ühinemist ja jagunemist, mille aluspõhimõtted tulenevad äriühinguõiguse direktiivist. CRD VI tulemusel täiendatakse pangandusdirektiivi artikliga 27f, mis reguleerib oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Eelnõu koostajate hinnangul on kõige mõistlikum paigutada artikkel 27f krediitiasutuste seaduse ülesehitust arvestades just 6. peatükki, sest nii ühinemine ja jagunemine ning ülekandmine on oma olemuslikult ettevõtjate vahelised tehingud, milles liigutatakse vara või õigusi ühest ühingust teise. Peamine erinevus mõlema tegevuse vahel seisneb nende reguleerimise astmes, sest varade ülekandmiseks ei pea krediitiasutus CRD VI

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 648/2012, 4. juuli 2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02012R0648-20250117>

⁴² Kättesaadav: https://ec.europa.eu/finance/docs/level-2-measures/emir-rt-2025-7124_en.pdf

⁴³ Kättesaadav: https://ec.europa.eu/finance/docs/level-2-measures/emir-rt-2025-7124-annex_en.pdf

kohaselt taotlema eelnevalt pädevalt asutuselt luba, piisab lihtsalt teavitusest, kuid krediidasutuse ühinemise eelduseks on pädeva asutuse heakskiit. Siinkohal tuleb mängu ka siseriikliku õiguse erisus võrreldes CRD VI-ga, sest direktiiv sätestab ühinemistele ja jagunemistele miinimumnõuded, kuid kehtiv KAS kohustab seaduse subjekte taotlema Finantsinspeksioonilt vastavat luba. Liikmesriikidele on direktiiviga jäetud õigus sätestada siseriiklikult karmimad nõuded niikaua, kui CRD VI-s sätestatud miinimum on täidetud ning ei esine vastuolu Euroopa Liidu õigusega.

Artikli 27f ülevõtmiseks **muudetakse esmalt 6. peatüki pealkirja** ning sätestatakse, et peatükk reguleerib krediidasutuste ühinemist ja jagunemist ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Seejärel **jaotatakse peatükk kahte jakku. 1. jagu** sisaldab endas paragrahve 64–70⁵, mis reguleerivad krediidasutuse ühinemist ja jagunemist. **2. jagu** on oluliste varade ja kohustuste ülekandmise keskne ning sisaldab §-i 70⁶, millega võetakse üle artikkel 27f.

CRD VI ühinemiste ja jagunemiste peatükk ei erista otseselt mõlemat tegevust, vaid kasutab terminit kavandatav tehing (ingl. k. *proposed operation*). Seetõttu on näiteks artikkel 27k, mis reguleerib pädeva asutuse koostööd teiste asutustega, kohaldatav nii ühinemisele kui ka jagunemisele. KAS-i seisukohalt on mõlemad tegevused aga rangelt eristatud, sest direktiivis sätestatu harmoniseerib minimaalselt krediidasutuste ühinemist ja jagunemist. Ainukesed kohad, kus CRD VI selles teemas teatud erisused loob, on artikli 27h lõigetes 1 ja 2, kus seatakse tingimused ühinemiste ja jagunemistele, ning artikli 27i lõikes 2, mis sätestab heakskiitmise erisuse ühinevatele krediidasutustele, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Kuivõrd direktiivis sätestatud ühinemiste ja jagunemise ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmise subjektideks on nii krediidasutused kui ka finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, täiendatakse KAS §-i 13⁶ lõigetega 6 ja 7 ja sätestatakse, et valdusettevõtjate ühinemisele, jagunemisele ning ülekandmisele kohaldatakse 6. peatüki vastavas jaos sätestatut.

Paragrahv 64. Kehtiv § 64 sätestab krediidasutuste ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise erisused.

Lõike 2 muutmine. Lõige 2 sätestab, et krediidasutuse jagunemine toimub äriseadustikus (edaspidi ka *ÄS*) sätestatud korras, võttes arvesse samas peatükis sätestatud erisusi. Samasisuline on ka lõige 3, kuid selle erandiga, et lõige 3 keskendub krediidasutuse ühinemisele. CRD VI artikkel 27h reguleerib ühinemiste ja jagunemiste kohaldamisala ning selle esimene alalõige sätestab, et III jaotise 5. peatüki kohaldamine ei piira Euroopa Liidu Nõukogu määruse (EL) nr 139/2004⁴⁴ ehk ühinemismääruse ja ühinguõiguse direktiivi kohaldamist. Eesti õiguses on ühinemismäärus võetud üle KonkS-iga ning ühinguõiguse direktiiv ÄS-iga. Kuivõrd nii lõiked 2 ja 3 viitavad juba ÄS-ile ning neid täiendatakse viitega KonkS-ile, leiavad eelnõu koostajad, et põhimõtteliselt samasisuliste sätete dubleerimine ei ole mõttekas. Seetõttu koondatakse ühinemised ja jagunemised lõikesse 2 ning lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Lõikega 2 sätestatakse, et ühinemine ja jagunemine toimub ÄS-is sätestatud korras, võttes arvesse 6. peatükis ja KonkS-is sätestatud erisusi. Lõikega 2 võetakse üle CRD VI artikli 27h esimene alalõige.

Lõike 3 kehtetuks tunnistamine. Vt KAS § 64 lõike 2 muutmise selgitust.

Paragrahv 65. Kehtiv § 65 sätestab krediidasutuste ühinemise viisid.

⁴⁴ Nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004, 20. jaanuar 2004, kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32004R0139>

Paragrahvi pealkirja täiendatakse selliselt, et lisaks ühinemise viisidele reguleerib see ka ühinemise tingimusi. Pealkirja muutmine tuleneb lõigete 1¹–1³ lisamisest (vt § 65 lõike 5 lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1², mis võtavad üle CRD VI artikli 27h lõike 1. **Lõikega 1¹** sätestatakse neli olukorda, millest vähemalt üks peab olema täidetud, et see liigituks ühinemiseks. Kui krediidasutuse tegevus ei vasta ühele neist olukordadest, ei ole tegu ühinemisega ning Finantsinspeksioon ei anna ühinemisluba. Esimese olukorra kohaselt annab ühendatav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühendavale ühingule ning nende omakapitaliväärtpaberi omanikud saavad vastu ühendatava ühingu omakapitali väärtpaberid ning asjakohasel juhul rahalise juurdemakse (**punkt 1**). Teise olukorra kohaselt annab ühendav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühendavale ühingule ilma, et ühendav ühing emiteeriks uusi omakapitaliväärtpabereid tingimusel, et ühele isikule kuuluvad otseselt või kaudselt kõik ühinevate ühingute omakapitaliväärtpaberid või omakapitaliväärtpaberi omanikele kuuluvad ühinevate ühingute omakapitaliväärtpaberid samas proportsioonis (**punkt 2**). Punktile 1 sarnaneb **punkt 3**, kuid selle erisusega, et ühendav ühing annab kõik omad varad ja kohustused või osa neist üle tema poolt asutatud uuele ehk asutatavale ühingule. **Punktis 4** sätestatud olukorra järgi annab ühendatav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühingule, mis valitseb kõiki ühendatava ühingu kapitali kuuluvaid omakapitaliväärtpabereid. Omakapitaliväärtpaberi mõiste on esitatud VPTS § 2 lõikes 5.

Lõikega 1² täpsustatakse, et lõike 1¹ punktides 1 ja 3 nimetatud juurdemakse suurusele kohaldatakse ÄS § 392 lõikes 2 sätestatud, mis piiritleb juurdemakse summat ühendatava ühingu osanikele või aktsionäridele kuni 1/10 neile asendatud osade või aktsiate nimiväärtuste või arvestuslike väärtuste summast.

Täiendavalt selgitavad eelnõu koostajad, et kuigi artikli 27h lõike 1 loetelu kohaselt võib ühinemises osaleda rohkem kui üks ühendatav ühing, seab direktiivis sätestatudle piirangu § 65 lõike 1 teine lause, mille kohaselt võib ühendatavaks ühinguks olla vaid lepinguriigi krediidasutus (punkt 1) või finantseerimisasutus või abiettevõtja (punkt 2).

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 esimene lause sätestas varasemalt, et krediidasutus võib ühineda uue krediidasutuse asutamise teel. Lõike teine lause kohustas ühinemise tulemusena asutatavat krediidasutust taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba KAS 2. peatükis või teise lepinguriigi õiguse alusel. Tulenevalt lõigete 1¹ ja 1² lisamisest samasse paragrahvi, muudetakse lõiget 2, sest selle esimeses lauses sätestatu ei oma enam relevantsust, kui lisaks uue ühingu asutamisele võib ühinemine toimuda veel kolmel teisel moel. Samuti vajab lõike teise lause sõnastus, mis väljendab CRD VI artikli 27i lõiget 3, viidet lõike 1¹ punktile 3, et luua seos asutatava ühingu tegevusloa taotlemise kohustusega. Lisaks eelnevale, tuleb sättega välistada uue ühingu asutamisel kohustus taotleda KAS § 68 lõikes 1 nimetatud ühinemisluba ning § 69 lõikes 3 sätestatud tähtaja rakendamine, sest ühinemise tulemusel asutatav ühing on uus ja iseseisev krediidasutus, mille tegevuse alustamine eeldab tegevusloa olemasolu ning seetõttu on tegevusloa taotlemise protsess pikem kui ühinemisloa andmise tähtaeg.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2². CRD VI sätestab tingimuse, et enne ühinemise või jagunemise läbiviimist, peab ühing teavitama pädevat asutust ühinemis- või jagunemiskavandi vastuvõtmisest ning küsima heakskiitu kavandatavale tehingule. Tegemist on tunduvalt leebema regulatsiooniga võrreldes kehtiva KAS-iga, mis näeb ette, et krediidasutus peab ühinemiseks või jagunemiseks taotlema Finantsinspeksioonilt vastavat luba. CRD VI-s sätestatud on liikmesriikidel õigus minna kaugemale ja proportsionaalselt

rangemaks tingimusele, et täidetud on direktiivis sätestatud miinimumnõuded ning rangem regulatsioon on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Kuigi KAS ei teinud varasemas redaktsioonis menetluslikke erisusi ühinemisloa subjektide suhtes, sätestab CRD VI artikli 27i lõige 2 erandi, mille kohaselt sõltub samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute loa taotlemise kohustus pädeva asutuse diskretsioonist. Täpsemalt, kui ühinevad samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad ühingud, sealhulgas selliste krediidasutuste konsolideerimisgruppi kuuluvad ühingud, mis on keskasutusega püsivalt seotud ja mille üle teostatakse järelevalvet konsolideerimisgrupina, peavad taolised ühingud ühinemisel teavitama Finantsinspektsiooni enda ühinemise otsusest. Artikli 27i lõige 2 on üle võetud **lõikesse 2¹**, kuid eelnõu koostajate hinnangul on oluline jätta seadusega Finantsinspektsioonile õigus nõuda sisetehingus osalevate ühingute ühinemise korral ühinemisloa taotluse esitamist. Samuti peaksid ühinemises osalevad pooled teavitama järelevalveasutust oma ühinemisotsusest viivitamata, sest sellise ühinemise korral on Finantsinspektsiooni **lõike 2²** kohaselt vaid üks kuu aega otsustada, kas ta nõuab ühinevatelt ühingutelt ühinemisloa taotlemist või mitte. Kui Finantsinspektsioon otsustab loa taotlemise kohustuse kasuks, peab ta rakendama samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute suhtes teatud menetluslikke erisusi (vt § 68 lõigete 2²–2⁴ ja 4 selgitusi). Erinevalt direktiivi sõnastusest, mis ei sea kindlat ajalimiiti, mille jooksul peab pädev otsustus vastava otsuse samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühinevate ühingute suhtes langetama, leiavad eelnõu koostajad, et Finantsinspektsiooni otsustusaja piiritlemine ühe kuuga on mõistlik periood hindamaks loa taotlemise vajadust ning tagab läbipaistvuse ja õiguskindluse seaduse subjekti suhtes.

Lõike 3 täiendamine. Kehtiv lõige 3 täpsustab, et kui ühinemine toimub selliselt, et ühendatav ühing ühineb juba eksisteeriva ühendava ühinguga, siis jätkatakse tegevust ühendava krediidasutuse tegevusloa alusel. Tulenevalt lõike 1¹ lisamisest §-i 65, täiendatakse lõiget 3 viidetega lõike 1¹ punktidele 1 ja 2, mis kvalifitseerivad, kuidas peab krediidasutuse ühinemine toimuma.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 4 sätestas, et asutatava või ühendava krediidasutuse usaldatavusnormatiivide tase peab vastama KAS-is sätestatud nõuetele. Tulenevalt 6. peatüki muudatustest tunnistatakse lõige 4 kehtetuks, sest ühinemise tulemusel asutatav ühing peab taotlema Finantsinspektsioonilt tegevusluba. Seega ei ole uue krediidasutuse asutamisel võimalik ühinemises osalevate krediidasutuste suhtes kehtestatud usaldatavusnõudeid uuele juriidilisele isikule edasi kanda (vt § 65 lõike 2 muutmise selgitusi).

Paragrahv 66. Kehtiv § 66 sätestab tingimused ühinemislepingule ja ühinemisaruandele.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Kehtiv lõike 2 esimene lause sätestab, et ühinevate ettevõtjate juhatused peavad kolme päeva jooksul pärast ühinemislepingu sõlmimist teatama sellest Finantsinspektsioonile ja esitama ühinemisega seotud toimingute kohta ühinemiskava. Lõike 2 esimene lause võtab juba üle CRD VI artikli 27i lõike 1 esimese alalõike, mis samuti kohustab ühinevate ühingute juhatusi teavitama pädevat asutust ühinemiskavandi vastuvõtmisest, kuid jätab teavitamisaja lahtiseks ning seab tingimusteks, et teavitus peab olema tehtud peale kavandi vastuvõtmist, aga enne ühinemise läbiviimist. Sarnase tingimuse sätestab ka artikli 27i lõige 7, mille kohaselt ei või ühinemist läbi viia enne, kui pädev asutus on esitanud oma heakskiitva arvamuse. Nagu 6. peatüki muutmise selgituste juures märgiti, on KAS võrreldes direktiiviga rangem ning kohustab krediidasutusi taotlema ühinemiseks luba, mitte heakskiitu. Seega on kehtivate ühinemise sätetega juba kehtestatud reegel, et enne loa saamist Finantsinspektsioonilt ei ole krediidasutuse ühinemine lubatud. Eelnõu koostajate

hinnangul ei ole seetõttu vaja otseselt vaja üle võtta ka artikli 27i lõiget 7, sest loamenetluse põhimõtte väga üldistatult ongi saada positiivne otsus enne mingisuguse teo või teingu tegemist. Lisaks jätab direktiiv ühinemisest teavitamise aja laialt tõlgendatavaks. Eelnõu koostajate hinnangul on mõistlik muuta kolmepäevane teavitusaeg viivitamatuks, et Finantsinspeksioon saaks hakata koheselt tegema ettevalmistusi ühinemisloa menetlemiseks. Teatamisaja lühendamine ei ole eelnõu koostajate hinnangul ebaproportsionaalne, sest teavitus ise ei pea sisaldama ühinemisloa taotlust, vaid andma pädevale asutusele signaali, et finantsturul soovitakse teha muutust, mis nõuab mahuka menetluse läbiviimist. Samuti muudetakse teavituse tegijat võrreldes kehtiva sõnastusega umbisikulisemaks ja asendatakse „ühinevate ühingute juhatused” sõnadega „ühinevad ühingud”.

Paragrahv 67. Kehtiv § 67 reguleerib audiitori määramist ja audiitori aruande esitatavaid nõudeid.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt peab audiitor koostama ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande, näidates ära, milliseid hindamismeetodeid on kasutatud aktsiate või osamaksude asendussuhte määramisel, ning annab oma arvamuse käesoleva seaduse § 93 lõikes 2 nimetatud valdkondade kohta ja selle kohta, kas ühendava või asutatava krediidasutuse usaldatavusnormatiivide tase vastab käesoleva seaduse nõuetele. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku jätta lõike sõnastustest välja osa, mis käsitleb arvamuse andmist. Järelevalveasutus on toonud põhjenduseks, et praktikas tekitab nimetatud osa palju probleeme ning mitmeti mõistmist. Selle asemel võiks audiitor lähtuda hindamisel ÄS §-s 396 sätestatust, mis on võrreldes lõike 2 sõnastusega detailsem. Eeltoodust tulenevalt jäetakse hindamist puudutav tekstiosa lõikest 2 välja. Sarnane muudatus tehakse ka § 70¹ lõikes 4.

Paragrahv 68. Kehtiv § 68 reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muutmise vajadus on tingitud lõigete 2¹–2⁴ lisamisest, mis teevad erandi tavapärasele ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise menetlusele, kui ühinemist soovitakse läbi viia samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute vahel. Seetõttu reguleerib § 68 edaspidi ühinemisloa taotlemist ja menetlemist.

Lõike 1 punkti 8⁶ muutmine. Vt analoogselt § 15 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi.

Lõike 1 täiendamine punktidega 10 ja 11. Uute punktidega sätestatakse ühendavale krediidasutusele kohustus esitada koos muude ühinemisloa menetlemiseks vajalike andmete ja dokumentidega ka Konkurentsiameti ning TTJA otsused. Ettepaneku vastavate sätete lisamise kohta on esitanud Finantsinspeksioon, kelle sõnul ei ole hetkel selge erinevate asutuste otsuste omavaheline suhestumine nii ühinemiste kui ka jagunemiste olukordades. Menetluslikult võib taoline reguleerimatus viia ressursside raiskamise olukorrani, kuna Finantsinspeksioon on kuid menetlenud ühinemisloa taotlust ning loa lõpuks andnud, kuid alles seejärel läheb krediidasutus taotlema luba Konkurentsiametilt või TTJA-lt, kes ei pruugi luba anda. Lisaks ressursside asjatule kulutamisele kahjustab menetluste omavaheline reguleerimatus õiguskindlust luba taotlevas isikus.

Eelnõu koostajate hinnangul on erinevate asutuste pädevusi ja volitusi arvestades mõistlik seada Finantsinspeksioonilt saadava loa eelduste hulka teiste asutuste positiivsete otsuste olemasolu, sest vaid Finantsinspeksioonil on õigused analüüsida ühinemise või jagunemise vastavust finantsvaldkonda reguleerivatele õigusaktidele ning selle tegevuse mõju. Konkurentsiameti ja TTJA õigused selles osas lahknevad, sest Konkurentsiamet hindab konkurentsi kahjustamist ning TTJA välisinvesteeringute usaldusväärsust. Lisaks on Finantsinspeksioonil loa andmise

hindamisel keelatud võtta arvesse mõju, mida loa andmine või andmisest keeldumine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele (vt § 69 lõike 1³ lisamise selgitusi). Eeltoodust tulenevalt täiendatakse lõiget 1 uute punktidega, mille sõnastamisel on võetud eeskju KindITS § 143 lõike 1 punktist 7. **Punkti 10** kohaselt peab krediidasutus esitama Finantsinspeksioonile Konkurentsiameti otsuse koondumiseks loa andmise kohta, kui kohustus selle taotlemiseks tuleneb KonkS-ist, või kinnituse, et ta on taotlenud vastavat luba ning on saanud selle KonkS § 27 lõike 5 alusel. **Punkti 11** kohaselt peab krediidasutus esitama TTJA otsuse välisinvesteeringu loa andmise kohta, kui kohustus selle taotlemiseks tuleneb välisinvesteeringu usaldusvärsuse hindamise seadusest (edaspidi ka *VUHS*), või kinnituse, et ta on taotlenud TTJA-lt välisinvesteeringu luba ning on selle saanud VUHS § 11 lõike 1 kohaselt. Samasisulised täiendused tehakse eelnõuga ka MERAS-es, KindITS-is, KAVS-is ja IFS-is.

Lõike 2 muutmine. Kehtiva lõike 2 esimene lause sätestab, et Finantsinspeksioon võib nõuda KAS § 68 lõikes 1 nimetatud dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid dokumente ja informatsiooni. Lõike teine lause annab järelevalveasutusele õiguse nõuda veel täiendavaid dokumente ja informatsiooni, et veenduda sama seaduse § 69 lõikes 1 nimetatud ühinemisloa andmisest keeldumise aluste mitte esinemist või muid asjaolusid. Sarnase õiguse pädevale asutusele sätestab ka CRD VI artikli 27i lõike 5 esimene alalõige, kuid erisustega, et lisateabe nõudmine peab toimuma kirjalikult. Haldusmenetluse seadustiku (edaspidi ka *HMS*) § 5 lõikega 1 on haldusorganitele jäetud õigus otsustada iseseisvalt menetlustoimingu vorm ja muud üksikasjad kaalutlusõiguse alusel, kui seaduse või määrusega ei ole sätestatud teisiti. Kuigi näiteks ühinemisluba ehk haldusakt peab HMS § 55 lõike 2 esimese lause kohaselt olema kirjalikult vormistatud, ei reguleeri seadustik seda, kuidas Finantsinspeksiooni töötaja, kes töötab läbi ühinemisloa taotlemiseks esitatud andmeid ja dokumente, võib pöörduda taotleja poole andmete täpsustamiseks või lisadokumentide küsimiseks. Sama kirjalikkuse vorminõuet ei sätesta ka KAS ja FIS, mistõttu lisatakse lõikesse 2 kirjalikkuse nõue. Samuti muudetakse lõike 2 struktuuri, viies tingimused, mille esinemisel on Finantsinspeksioonil õigus nõuda lisadokumentide ja -teabe esitamist, sissejuhatavale lauseosale järgnevasse loetellusse. Eelnõu koostajate hinnangut tagab lõike uus struktuur sätte parema loetavuse ning finantsjärelevalve asutuse õiguste selgema piiritluse.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Lõikega 2¹ kohustatakse Finantsinspeksiooni teavitama ühinemisloa taotlejat kirjalikult taotluse ning lisateabe kättesaamisest viivitamata, kuid mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul alates vastavate dokumentide ja teabe kättesaamisest. Seni kehtinud sõnastuses puudus järelevalveasutusel kohustus kinnitada dokumentide kättesaamist. Uue lõikega tagatakse parem teabevahetus Finantsinspeksiooni ja ühinevate ühingute vahel, sest ergutab ühelt poolt järelevalveasutust tegutsema kiirelt ja efektiivselt ning teiselt poolt aitab vältida ühinevate ühingute sattumist infosulgu. Lõikega 2¹ võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 4 esimene alalõige.

Lõigetega 2²–2⁴ sätestatakse ühinemisloa taotluse menetluse erisused nende ühinevate ühingute suhtes, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Nendest sätetest on kesksel kohal **lõige 2²**, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda lisadokumente ja -teavet 50 tööpäeva jooksul alates ühinemisloa taotluse saamisest ning peatada ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise menetlusaja kuni 20 tööpäevaks lisadokumentide ja -teabe nõudmiseks ja saamiseks. Lõikega 2² võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 5 teine alalõige ning kolmanda alalõike esimesed kaks lauset.

20 päeva pikkust peatamist võib pikendada **lõike 2³** kohaselt kuni 30 tööpäevani, kui vähemalt üks samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatest krediidasutustest asub kolmandas riigis või

tema suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust (**punkt 1**, võtab üle artikli 27i lõike 6 punkti a) või ühinemisluba menetlev finantsjärelevalve funktsiooni täitja peab vahetama teavet rahapesu funktsiooni täitjaga, et veenduda rahapesu või terrorismi rahastamise elemendi puudumises (**punkt 2**, võtab üle artikli 27i lõike 6 punkti b)).

Viimaks täpsustab **lõike 2⁴**, et juhul, kui Finantsinspeksioon on ammendanud lõigetes 2² ja 2³ nimetatud menetlustähtaegade peatamised, ning näeb vajadust nõuda veel täiendavaid andmeid ja dokumente, siis ei või menetlustähtaega enam peatada. Lõikega 2⁴ väljendatakse artikli 27i lõike 5 kolmanda alalõigu kolmandas lauses sätestatut.

Lõike 3 muutmise. Lõikega 3 on sätestatud, et kui ühendatava krediidasutuse aktsionärid omandavad olulise osaluse ühendavas krediidasutuses KAS §-s 30 ettenähtud määra, tuleb esitada ka eelnimetatud paragrahvis ettenähtud dokumendid. Lõike sõnastust muudetakse selliselt, et ühinemise käigus aset leidva olulise osaluse omandamise suhtes kohaldatakse KAS §-des 30–33 sätestatut. Muutmine on tingitud § 65 lõike 1¹ lisamisest, mille punktis 2 nimetatud ühinemise olukord võib tuua kaasa olulise osaluse menetluse paralleelselt ühinemisloa taotluse menetlusega. Sellisel juhul tuleb ühinemisloa menetlemisel võtta arvesse ka §-s 30¹ sätestatud olulise osaluse menetlustähtaegu.

Lõike 4 täiendamine. Lõike 4 kohaselt võib Finantsinspeksioon teostada ühinemisloa taotluses esitatud asjaolude kontrollimiseks kohapealset kontrolli nii ühendatavas kui ka ühendavas ühingu. Lõikesse lisatakse täiend, mille kohaselt võib järelevalveasutus lisaks kohapealse kontrolli teostamisele määrata erinevalt ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule audiitori ning temalt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Täiendi lisamise eesmärk on anda Finantsinspeksioonile õigus rakendada diskretsiooni ning jätta kõrvale aktsionäride soov, kui järelevalveasutuse hinnangul on audiitori kaasamine vajalik või esineb kahtlusi, et audiitori aruande koostamata jätmisega soovitakse olulisi asjaolusid eirata või varjata.

Paragrahv 69. Kehtiv § 69 reguleerib ühinemisloa andmist.

Lõike 1 loetelu muutmise. Lõige 1 sätestas seni kehtinud sõnastuses seitse alust, mille esinemisel oli Finantsinspeksioonil õigus keelduda ühinemisloa andmisest. Alused varieerusid efektiivsest konkurentsist pangandusturul kuni ühendatava ühingu usaldatavusnormatiiviide täitmise halvenemiseni. CRD VI artikli 27j lõike 1 esimese alalõikega sätestatakse kriteeriumid, mille järgi peab pädev asutus hindama ühinemisloa teavitust ning heakskiidu andmist. Artikli 27j ülejäänud sätted täpsustavad lõike 1 esimese alalõike kriteeriumeid ning heakskiidu andmise tingimusi. Eelnõu koostajate hinnangul on artikli 27j lõike 1 esimese alalõike puhul sisuliselt tegu ühinemisloa andmisest keeldumise alustena ümberpööratult, sest § 69 lõige 1 on sõnastatud viisil „Finantsinspeksioon võib keelduda ühinemisloa andmisest, kui...“; kuid direktiiv sätestab: „...the competent authority shall..., assess the proposed operation in accordance with the following criteria: ...“. Seega ei vaja seaduse 6. peatükk täiendamist mõne uue paragrahvi või lõikega, piisab vaid lõike 1 muutmisest ning vastavusse viimisest CRD VI-s sätestatud hindamiskriteeriumitega.

Võrreldes direktiivi ja kehtiva KAS-i sõnastust tuleb möönda, et loa andmisest keeldumise alused ei ühti ning neid ole võimalik jätta kehtima ka tõlgenduse teel. Ainuke kaudselt samasisuline tingimus on sätestatud lõike 1 punktis 3, sätestades keeldumise alusena § 68 lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumentide või informatsiooni mitte tähtaegset esitamist või esitamisest keeldumise. Samas näeb direktiivi artikli 27j lõike 3 esimene alalõige ette leebema keeldumise aluse, sätestades, et pädev asutus võib teha negatiivse arvamuse, kui esitatud

dokumendid ja informatsioon on esitatud puudulikult. Lõike 1 punktis 2 sisalduva aluse (ühinemine vähendab oluliselt efektiivset konkurentsi pangandusturul) välistab CRD VI rangelt artikli 27j lõikega 4, mille kohaselt on pädeval asutusel keelatud hinnata ühinemise mõju turu vajadustele ja huvidele.

Eeltoodust tulenevalt jäetakse lõike 1 sissejuhatav lauseosa kehtima, kuid muudetakse sellele järgnevat loetelu. Uuteks tingimusteks, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon keelduda ühinemisloa andmisest, on ühinemises osalevate ühingute finantsvahendite ebapiisavus lähtuvalt asutatava ühingu äritegevuse iseloomust (**punkt 1**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti b); ühinemine ei vasta KAS-is sätestatud nõuetele, muu hulgas ei ole ühendava ühingu maine sobiv krediitdiasutuses osaluse omamiseks või krediitdiasutuse juhtimiseks (**punkt 2**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti a); § 68 lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumentide ja informatsiooni esitamine puudulikult (**punkt 3**, võtab üle artikli 27j lõike 3 esimese alalõike teise poole); esineb põhjendatud kahtlus, et asutatav ühing ei suuda püsivalt järgida KAS-is ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013, ning kui see on kohaldatav, kindlustustegevuse seaduses ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud usaldatavusnõudeid (**punkt 4**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti c); ühinemiskava ei ole ühingu usaldusväärsuse seisukohast teostatav ega mõistlik (**punkt 5**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti d); esineb põhjendatud kahtlus, et seoses ühinemisega toimub või on toimunud rahapesu rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse § 4 tähenduses, selle katse või on suurenenud rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud riskid või muud riskid (**punkt 6**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti e) või süsteemse riski põhjustamine ühinemise tulemusena (**punkt 7**).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹–1³. Uued lõiked 1¹ ja 1² täpsustavad lõikes 1 punktides 5 ja 6 sätestatud. Nimelt peab **lõike 1¹** kohaselt Finantsinspeksioon kontrollima lõike 1 punktis 5 nimetatud ühinemiskava järgimist ühinemise lõpuleviimiseni.

Lõike 1² kohaselt on Finantsinspeksiooni finantsjärelevalve funktsiooni täitjal kohustus konsulteerida lõike 1 punkti 6 hindamisel rahapesu kontrolli funktsiooni täitjaga, kes peab esitama oma arvamuse 30 tööpäeva jooksul alates selle saamisest. Lõikega 1¹ on üle võetud CRD VI artikli 27j lõike 1 teine alalõige ning lõikega 1² artikli 27j lõige 2 ja lõike 3 teine alalõige.

Lõikega 1³ keelatakse Finantsinspeksioonil võtta ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise üle otsustamisel arvesse mõju, mida ühinemine võib avaldada teistele finantsturu osalistele. Nagu § 69 lõike 1 muutmise juures selgitati, annab kehtiv KAS § 69 lõike 1 punkt 3 õiguse Finantsinspeksioonile keelduda loa andmisest, kui ühinemine vähendab oluliselt efektiivset konkurentsi pangandusturul, mis on vastupidine CRD VI artikli 27j lõikes 4 sätestatule. Lõikega 1³ võetakse üle artikli 27j lõikes 4 sätestatud piirang.

Lõike 2 muutmine. Lõige 2 sätestas seni kehtinud sõnastuses, et Finantsinspeksioon võib ühinemisloa andmisel kehtestada kohustuslikke kõrvaltingimusi, muu hulgas nõuda omavahendite suurendamist ühinemise tulemusena suurenevate riskide katteks või piirata ühinemisloa kehtivusaega. CRD VI artikli 27i lõike 10 kohaselt on pädeval asutusel õigus sätestada oma heakskiitvas arvamuses ajaperiood, mille jooksul tuleb ühinemine läbi viia. Seega on direktiivis sätestatud ühinemise läbiviimise perioodi lisatingimus lõikega 2 juba täidetud. Eelnõu koostajate hinnangul võib lõike 2 sõnastusest välja jätta selle osa, mis puudutab omavahendite suurendamise nõudmist, ning selle asemel jätta lisatingimuste kehtestamise loetelu lahtisemaks. Seetõttu muudetakse lõike 2 sõnastust ning sätestatakse, et

Finantsinspeksioon võib kehtestada ühinemisloa andmisel kohustuslikke kõrvaltingimusi, sealhulgas piirata ühinemisloa kehtivusaega.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Lõike 3 kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema otsuse ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise kohta kolme kuu jooksul, kuid hiljemalt kuus kuud pärast loa taotluse esitamist. Vastav otsus tuleb taotlejale teha teatavaks kirjalikult kolme päeva jooksul. Sarnaselt § 68 uutele lõigetele 2²–2⁴, mis sätestavad erandid samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühinevate ühingute suhtes, kohustavad CRD VI artikli 27i lõike 4 teine ja kolmas alalõige ning lõike 8 esimene lause tegema kohtlema otsuse tegemisel samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ühinguid teisiti. Nimelt peab sellises olukorras pädev asutus tegema oma otsuse 60 tööpäeva jooksul alates kõigi vajalike nõuetekohaste andmete ja dokumentide kättesaamisest alates (**lõike 4 punkt 1**), andma taotlejale teada otsuse tegemise lõppkuupäevast (**punkt 2**) ning tegema otsuse taotlejale teatavaks kirjalikult kahe tööpäeva jooksul (**punkt 3**).

Seaduse täiendamine §-ga 69¹. Uus paragrahv sätestab Finantsinspeksiooni koostöö tingimused teiste finantsjärelevalve asutustega.

Lõikega 1 sätestatakse, et Finantsinspeksioon kooskõlastab KAS § 68 lõikes 1 sätestatud ühinemisloa andmise taotluse kohase keeldumisotsuse asjakohase lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega, kui lisaks krediidasutusele osaleb ühinemises mõni lõikele 1 järgnevas loetelus nimetatud ettevõtjatest. Taolisi ettevõtjaid on kolme liiki. Esiteks krediidasutus, kindlustusandja, investeerimisühing või varahaldusettevõtja, kes on saanud tegevusloa saanud teises Euroopa Liidu lepinguriigis või muus sektoris kui see, milles ühinemine toimub (**punkt 1**). Teiseks, punktis 1 nimetatud ettevõtjate emasettevõtja (**punkt 2**). Kolmandaks, punktis 1 nimetatud ettevõtjate üle kontrolli omav juriidiline isik (**punkt 3**). Lõikega 1 on võetud üle CRD VI artikli 27k lõige 1.

Johtuvalt lõikes 1 sätestatust, peab Finantsinspeksioon **lõike 2** kohaselt edastama lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele ühinemisloa taotlust arvestades kogu vajaliku või olulise teabe kas omal algatusel või teise järelevalveasutuse taotluse alusel. Teabe edastamisel peab järgima, et see oleks asjakohane ja täielik. Finantsinspeksioon peab tegema kõik endast oleneva, et kooskõlastada KAS § 68 lõikes 1 nimetatud ühinemisloa andmise keeldumise otsus ja tagada otsuse järjepidevus. Lõikega 2 on võetud üle artikli 27k lõige 2.

Paragrahv 70¹. Kehtiv § 70¹ sätestab krediidasutuse jagunemise alused.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muudetakse selliselt, et edaspidi reguleerib § 70¹ jagunemise aluseid ja tingimusi. Muudatus on tingitud paragrahvi lõigete 1 ja 2 muutmistest ning lõigete 2¹–2³ lisamisest.

Lõike 1 muutmine. Kehtiv lõige 1 näeb ette kaks alust, mille esinemisel võib jagunev krediidasutus esitada Finantsinspeksioonile taotluse jagunemise loa saamiseks. Esimeseks aluseks on küllaldaste andmete olemasolu selle kohta, et krediidasutuse finantsseisundist tulenevad makseraskused või esineb risk, et krediidasutus ei suuda rahuldada kas või ühe kliendi õigustatud nõuet (punkt 1). Teiseks aluseks on tõenäosus, et pärast jagunemist vastab usaldatavusnormatiive täitma kohustatud krediidasutuse usaldatavusnormatiivide tase seaduses sätestatud nõuetele. Seega annab lõige 1 krediidasutustele ainult kaks alust, mille esinemisel võib krediidasutus jaguneda. Sama paragrahvi lõige 2 annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda jagunemisloa taotlemist lõikes 1 nimetatud alustel ehk finantsjärelevalve asutus

võib sekkuda krediidasutuse otsustusõigusesse, kui krediidasutuse majanduslik seis on halvenenud ning makseraskuseid aitab leevendada jagunemine.

Erinevalt lõigetele 1 ja 2, ei sea CRD VI eeltingimusi krediidasutuse jagunemisele. Direktiivi kohaselt on krediidasutuse jagunemine lubatud, kui see vastab vaid teatud jagunemise tingimustele (vt § 70¹ lõike 2¹ lisamise selgitusi), jagunemises osalevad pooled teavitavad sellest pädevat asutust ning saavad vastava heakskiidu. Eelnõu koostajate hinnangul vajab § 70¹ ülevaatamist, kaotades ära eeltingimused jagunemiseks, kuid samal ajal jättes Finantsinspeksioonile õigused sekkuda krediidasutuse struktuuri ja otsustusõigusesse, kui krediidasutuse majanduslik seisukord on kriitiline. Seetõttu muudetakse lõiget 1 sarnaselt § 66 lõike 2 sõnastusele ja sätestatakse, et jagunev krediidasutus peab viivitamata pärast jagunemislepingu sõlmimist teatama sellest Finantsinspeksiooni ja esitama jagunemisega seotud dokumendid ja andmed. Lõike 1 muutmise tulemusel kaotatakse ära jagunemise eeltingimus, kuid väljendatakse selgemalt, et krediidasutuse jagunemiseks on vaja Finantsinspeksioonilt jagunemise luba.

Lisaks täiendatakse lõiget 1 teise lausega ning sätestatakse, et esitatavad dokumendid ja andmed peavad sisaldama jagunemise graafikut, jagunemise raames planeeritavaid protsesse ja tegevusi ning krediidasutuse jagunemisjärgset struktuuri. Uue lause aluseks on KAS § 66 lõike 2 teine lause, mis loetleb samasuguse loetelu dokumentidest ja andmetest, mida ühinemiskava peab sisaldama. Erinevalt KAS-ist, mis kohustab ühinevaid ettevõtteid esitama ühinemisega seotud toimingute kohta ühinemiskava, ei kasutata § 70¹ lõike 1 teises lauses sõna „jagunemiskava”, sest tegu on ÄS-i mõistes dokumendiga, mis asendab jagunemislepingut. Sõna „ühinemiskava” ÄS ei sisalda. Jagunemiskava koostatakse siis, kui jagunemisel annab ühing kogu oma vara üle ning ühing loetakse lõppenuks. Seega on sõnal „jagunemiskava” ÄS-i mõistes konkreetne tähendus, mille kasutamine KAS-is võib tekitada terminoloogilist segadust sättes, mis käsitleb jagunemislepingu sõlmimisest teatamist.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 1 esimene alalõige ja lõige 7.

Lõike 2 muutmine. Johtuvalt lõike 1 muutmisest (vt § 70¹ lõike 1 muutmise selgitusi), muudetakse ka lõiget 2. Varem kehtinud lõike 1 loetelu kantakse üle lõike 2 loetelusse muutmata kujul. Lõike sissejuhatav lauseosa sõnastatakse ümber Finantsinspeksiooni õigusena nõuda jagunemise küsimuse otsustamist ja jagunemise loa saamiseks taotluse esitamist.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁶. Lõikega 2¹ võetakse üle CRD VI artikli 27h lõige 2 ning sätestatakse viis olukorda, mille esinemisel on tegu jagunemisega. Üldistatuna saab jagunemine toimuda kolmel viisil. Esimeseks viisiks on jaguneva krediidasutuse kõikide või osade varade ja kohustuste üleandmine omandavale ühingule või jagunemise otstarbeks asutatud ühingule selliselt, et jaguneva krediidasutuse omakapitali väärtpaberi omanikud saavad vastu omakapitali väärtpabereid jagunevas krediidasutuses ning asjakohasel juhul rahalise juurdemakse. Taolised jagunemise tingimused on sätestatud **punktides 1, 2 ja 4. Punkt 3** lubab jagunemist punktide 1 ja 2 kombineerimise teel ehk jagunev ühing võib anda oma varasid ja kohustusi nii omandavatele ühingutele kui ka asutatud ühingutele. Kolmanda viisi kohaselt annab jagunev krediidasutus osa oma varadest ja kohustustest üle vähemalt ühele omandavale ühingule ning omakapitaliväärtpaberi omanikud saavad vastu omakapitali väärtpabereid omandavates ühingutes. Taolist viisi väljendab **punkt 5**.

Lõige 2² seab lõike 2¹ punktides 1, 2 ja 5 nimetatud jagunemise olukordade eeltingimuseks tegevusloa olemasolu omandaval ühingul ning **lõige 2³** täpsustab, et kui krediidasutuse omakapitali väärtpaberi omanikele tehakse lõike 2¹ punktide 1, 2 või 4 kohaselt rahaline

juurdemakse, siis tuleb järgida ÄS § 435 lõikes 2 sätestatud. Viimati viidatud seab juurdemakse summa piiriks 1/10 neile asendatud osade või aktsiate nimiväärtuste või aktsiate arvestuslike väärtuste summast.

Kui jagunemise käigus asutatakse uus ühing, peab see **lõike 2⁴** esimese lause kohaselt taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba KAS-i või teise lepinguriigi õiguse alusel. Lõike esimese lausega võetakse üle artikli 27i lõige 3. Lõike teine lause välistab tegevusloa taotlemisel KAS § 70² lõikes 1 sätestatud jagunemisloa taotlemise kohustuslikkuse, sest jagunemise tulemusel asutatav ühing vajab tegevuse alustamiseks tegevusluba, mitte jagunemisluba, ning KAS § 70³ lõikes 3 sätestatud tähtaja kohaldamise (vt analoogselt § 65 lõike 1¹ lisamise ja lõike 2 muutmise selgitusi). Kui jagunemise käigus annab jagunev krediidasutus kõik oma varad ja kohustused üle, nagu on sätestatud lõike 2¹ punktides 1 ja 2, tunnistatakse lõike 2⁵ kohaselt tema krediidasutuse tegevusluba kehtetuks. Jagunemise käigus toimuvale olulise osaluse omandamisele kohaldatakse **lõike 2⁶** kohaselt KAS §-des 30–33 sätestatud.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Vt analoogselt § 67 lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahv 70². Kehtiv § 70² reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Vt analoogselt § 68 pealkirja muutmise selgitusi.

Lõike 2 muutmine. Vt analoogselt § 68 lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Vt analoogselt § 68 lõigete 2¹–2⁴ lisamise selgitusi.

Lõike 3 muutmine. Lõike 3 kohaselt võib Finantsinspeksioon teostada jagunemistoimingute kohapealset kontrolli, sealhulgas omandavas ühingu. Analoogselt § 67 kehtetuks tunnistamise ja § 68 lõike 4 muutmise selgitustega, muudetakse § 70² lõiget 3 (vt viidatud sätete selgitusi) ja sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus määrata erinevalt ÄS § 437 lõikes 2 sätestatule audiitor ning nõuda audiitorilt jagunemislepingu ja –aruande kontrollimise kohta koostatud aruande esitamist.

Paragrahv 70³. Kehtiv § 70³ reguleerib jagunemisloa andmist.

Lõike 2 muutmine ja lõike täiendamine punktiga 7. Analoogselt § 69 lõike 1 ühinemise andmisest keeldumise aluse muutmisega, muudetakse ka § 70³ lõiget 2 ning sätestatakse CRD VI artikli 27j lõike 1 esimese alalõike eeskujul uued alused Finantsinspeksioonile jagunemisloa andmisest keeldumiseks (vt KAS § 69 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Vt analoogselt KAS § 69 lõigete 1¹–1³ lisamise ja lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Vt analoogselt KAS § 69 lõike 4 lisamise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-dega 70⁵ ja 70⁶.

Paragrahv 70⁵ sätestab Finantsinspeksiooni koostöö tingimused teiste finantsjärelevalve asutustega.

Analoogselt § 69¹ lisamise selgitustele, lisatakse Finantsinspeksioonile koostöö kohustus teiste pädevate asutustega krediidasutuse jagunemise puhul (vt KAS § 69¹ lisamise selgitusi).

Erinevalt §-le 69¹, seisneb jagunemise korral Finantsinspektsiooni koostöö § 70³ lõikes 2 sätestatud jagunemisloa andmise taotluse keeldumise otsuse menetlemises.

Paragrahviga 70⁶ sätestatakse tingimused oluliste varade ja kohustuste ülekandmisele ning sellisest tehingust teavitamise kohustus.

Paragrahviga 70⁶ võetakse üle CRD VI artikkel 27f ning nähakse krediitiasutustele ette teavitamiskohustus oluliste varade ja kohustuste ülekandmisel.

Ülekandmiseks **lõike 1** kohaselt on müümine või muu tehing, millega antakse üle varade või kohustuste omandiõigus. Seadusega ei sätestata piirangut, kelle suhtes võib krediitiasutus ülekandmist teostada, välja arvatud juhul, kui ülekandmine toimub krediitiasutuste vahel, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi, sest siis peavad need krediitiasutused olema ainukesed osalised tehingus. Ülekandmisest peavad kõik tehingus osalevad isikud teavitama Finantsinspektsiooni individuaalselt. Lõikega 1 on üle võetud artikli 27f lõige 1.

Lõike 2 kohaselt on ülekandmine oluline, kui tehing hõlmab vähemalt kümmet protsenti krediitiasutuse koguvaredest või -kohustustest või 15 protsenti, kui ülekandmisel osalevad samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad krediitiasutused. Lõikega 2 on üle võetud artikli 27f lõike 2 esimene alalõige.

Lõikes 2 nimetatud protsendimäärade arvestamise erisused on sätestatud **lõikes 3**, mis väljendab artikli 27f lõike 2 kolmandat alalõiget. Lõike 3 kohaselt jäetakse protsendimäärade arvutamisest välja krediitiasutuse viivisvara (**punkt 1**), pandikirjaseaduse § 2 lõikes 6 määratletud tagatiste kogumi jaoks ülekantud vara (**punkt 2**), ülekantavad väärtpaberistavad varad (**punkt 3**) ning varad ja kohustused, mis on ülekantud kriisilahenduse vahendite, õiguste ja korra kasutamise raames vastavalt FELS 2. peatüki 2. jaole ja 4.–6. peatükkidele.

Lõikega 4 nähakse Finantsinspektsioonile ette kohustus kinnitada kirjalikult lõike 1 alusel saadud teavitus viivitamata, kuid hiljemalt kümne tööpäeva jooksul peale teate kättesaamist. Seega ei pea ülekandmisel osalevad pooled taotlema järelevalveasutuselt heakskiitvat otsust, kuid nad peavad enne ülekandmise läbiviimist Finantsinspektsiooni teavitama. Kohustuse rikkumisel on järelevalveasutusel õigus kohaldada teavitamiskohustuse rikkumise sätet § 134⁸.

Paragrahv 71. Kehtiv § 71 reguleerib krediitiasutuse usaldatavusnormatiivide järgimise kohustust.

Lõike 3 täiendamine teise lausega. Lõikega 3 kohustatakse krediitiasutust ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvaid äriühinguid tagama, et nende süsteemid, korraldused, korrad jms sisemised protsessid on kooskõlas usaldatavusnormatiividega sõltuvalt nende konsolideerimise tasandist ning et Finantsinspektsioonil on olemas juurdepääs nende kontrollimiseks. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et lõikega 3 on võetud üle ainult CRD V artikli 109 lõike 2 kolm esimest lauset, kuid seadus ei sisalda neljandat lauset, mis välistab seaduses ja CRR-is sätestatud usaldatavusnormatiivide täitmise nõude krediitiasutuse tütarettevõtja suhtes, kes ei ole käsitatav krediitiasutuse, investeerimisühingu, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtjana, kuid kohustab taolisi tütarettevõtjaid täitma oma tegevusvaldkonna põhiseid tegevusnõudeid individuaalsel alusel. Taolise välistuse alla kuuluvad ettevõtjad, kes abistavad krediitiasutuse tavapärasest äritegevust ilma, et nad oleksid selle äritegevuse pooled, näiteks varahaldusettevõtjad.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 6¹–6⁵. Lõigetega 6¹ ja 6² nähakse ette teatud kohustused Finantsinspeksioonile. Nimelt peab Finantsinspeksioon julgustama või pehmelt öeldes suunama suuremaid panku sellele, et nad kasutaksid n-ö keerukamaid meetodeid ehk sisemisi meetodeid omavahendite nõuete arvutamiseks seoses oma riskidega ja võetud positsioonidega.

Sisemeetodid kapitalinõuete arvutamiseks (ingl. k. *internal approaches*) on krediidasutuste poolt kasutatavad omaenda mudelid, mille abil hinnatakse riske ja arvutatakse nende katmiseks vajalikke omavahendeid. Need meetodid on alternatiiv standardmeetoditele, kus riskid arvutatakse põhimõtteliselt regulaatori etteantud kindlate reeglite järgi. Sisemeetodid on küll keerukamad, kuid täpsemad riskide hindamiseks ja kapitalinõuete arvutamiseks. Need on aga lubatud ainult siis, kui krediidasutus suudab tõendada, et tema mudelid on korrektsed, järjepidevad ja järelevalve poolt kontrollitavad. Järgmises tabelis on illustreeritud kahe meetodi võrdlust.

Tabel 5. Sise- ja standardmudeli võrdlus

Kriteerium	Standardmeetod (Standardised Approach)	Sisemeetod (Internal Ratings-Based Approach, IRB)
Andmete allikas	Regulaatori määratud riskikaalud (näiteks Basel, CRR)	Panga enda ajaloolised andmed ja mudelid
Riskihinnang	Üldised klassifikatsioonid (näiteks krediidiratingud, varaklass)	Täpsed hinnangud: PD, LGD, EAD tuletatud sisemistest andmetest
Kapitalinõue	Tüüpiliselt kõrgem ja konservatiivsem	Tüüpiliselt madalam , kui mudel näitab madalamat riski
Mudelivabadus	Pole – kõik pankadel ühesugune	Suur – iga pank võib kasutada oma valideeritud mudeleid
Rakendamise lihtsus	Lihtsam rakendada, vähem regulatiivseid nõudeid	Väga keeruline: nõuab mudeleid, IT-süsteeme ja kinnitusi
Regulatiivne koormus	Madal – vähe valideerimist või seiret	Kõrge – pidev valideerimine, testid ja järelevalve
Paindlikkus äristrateegias	Väike – kõik kliendid hinnatakse sarnaselt	Suur – võimaldab hinnastamist vastavalt riski profiilile
Kapitali juhtimine	Vähem tõhus – ei kajasta tegelikke riske	Tõhusam – võimaldab siduda kapitalinõuded tegeliku riskiga
Kasutusvalmidus	Sobib väiksematele või uutele pankadele	Sobib suurematele, arenenud riskijuhtimisega pankadele

Lõikes 6¹ nähaksegi seepärast ette, et Finantsinspeksioon peab julgustama põhimõtteliselt suuri krediidasutusi arendama sisemist krediidiriski hindamise suutlikkust ja suurendama sisereitingute meetodi kasutamist. Ja seda juhul kui nende krediidasutuste riskipositsioonid on olulised absoluutarvestuses ning kui neil on samal ajal suur hulk olulisi vastaspooli. Antud säte põhineb otseselt CRD artikli 77 lõikel 1. CRD VI seda normi ei muuda, küll ei ole seda normi üheselt Eesti õigusesse siiani üle võetud.

Lõikega 6² nähakse ette analoogiline säte võrreldes eelmisega. Selle kohaselt peab aga Finantsinspeksioon julgustama suuri krediidasutusi arendama aga tururiski sisehindamise

suutlikkust. Selle kohaselt tuleks sisemudeleid kasutada selliste omavahendite nõuete arvutamiseks, mis puudutavad kauplemisportfellide positsioone. Samuti juhul kui omavahendite nõudeid arvutatakse seoses makseviivituse riskiga ja vastavate riskide positsioonid on olulised absoluutarvestuses. Ning lisaks tingimusel, et kui neil krediidasutustel on suur hulk olulisi eri emitentide kaubeldavates võla- või omakapitaliinstrumentides (sisuliselt võlakirjades või aktsiates) võetud positsioone. Antud säte põhineb CRD VI artikli 77 lõikel 3.

Lõiked 6³–6⁵ puudutavad krediidasutuste poolt EBA näidisportfellide järgi vastavate arvutuste tegemist. Sisemudeli näidisportfell (või ka võrdlusalus, ingl. k. *supervisory benchmarking of internal approaches*) on lihtsustatult järelevalveorgani poolt koostatud portfellide kogum, mida kasutatakse kapitalinõuete sisemudelite testimiseks ja võrdlemiseks. Vastav näidisportfell sisaldab näiteks erinevate laenutüüpide, tagatiste, krediidireitingute ja geograafilise asukoha kombinatsioone. EBA näidisportfellidega põhimõtteliselt hinnatakse ja valideeritakse pankade sisemudeleid – eriti krediidiriski sisemudelite (IRB ehk *Internal Ratings-Based approach*) korral.

Näidisportfellid võimaldavad:

- 1) hinnata sisemudelite tulemuste võrreldavust eri pankade vahel;
- 2) tuvastada kõrvalekaldeid (mudelirisk);
- 3) tagada, et vastavad mudelid ei alahinda riski ega kapitalinõudeid.

Lisatava lõike 6³ kohaselt peab krediidasutus teavitama oma arvutuste tulemustest riskipositsioonide või muude positsioonide kohta, mis sisalduvad EBA näidisportfellides. Lõike 6³ punkt 1 kohaselt tuleb teavitada juhul kui kasutatakse riskiga kaalutud varade või omavahendite nõuete arvutamiseks sisemeetodeid ja punkt 2 kohaselt juhul kui kasutatakse CRR III osa IV jaotise 1a. peatükis sätestatud alternatiivset standardmeetodit. Teise punkti kohane kohustus rakendub aga tingimusel, et krediidasutuse tururiskile avatud bilansilise ja bilansivälise tegevuse maht CRR artikli 325a lõike 1 punkti b kohaselt on piisavalt suurus ehk 500 miljonit eurot või rohkem. Antud säte põhineb CRD VI artikli 78 lõike 1 alapunktidel a ja b.

Sarnaselt eelmise lõikega, nähakse lõikega 6⁴ ette vastav teavitamiskohustus. Antud juhul puudutab see aga krediidasutus, kes on saanud õiguse kasutada CRR III osa II jaotise 3. peatüki kohaseid sisemeetodeid ja krediidasutusi, kes kasutavad CRR III osa II jaotise 2. peatüki kohast standardmeetodit. Standardmeetodeid kasutavate krediidasutuste puhul täpsustab CRD VI artikli 78 lõike 1 punkt c, et antud teavitamiskohustus rakendub juhul kui krediidasutus koostab oma raamatupidamisaruandeid vastavalt rahvusvahelistele raamatupidamisstandarditele (IFRS ehk *International Financial Reporting Standards*). Seda ei ole vaja aga antud juhul eraldi rõhutada kuna vastavalt KAS § 91 lõikele 1¹ on kohustatud kõik Eesti krediidasutused koostama oma raamatupidamisaruaanded vastavalt IFRS-ile. Lisaks on oluline märkida, et võrreldes eelmise lõikega tuleb teavitada ka vastavate meetodite kohaste arvutuste tulemustest eeldatava krediidikahju summa väljaselgitamisel.

Lõikega 6⁵ sätestatakse, et mis kujul krediidasutus sama paragrahvi lõigete 6³–6⁴ kohaselt arvutuste tulemused esitab. Samuti määratakse siin teabe esitamise sagedus, mis on vähemalt kord aastas. Ka nähakse ette, et teabe vormi puhul tuleb lähtuda CRD artikli 78 lõike 8 alusel väljatöötatud vormist (EBA vastavad tehnilised standardid). Säte põhineb CRD artikli 78 teisel lõigul.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 9–11. Lõikega 9 nähakse ette kohustused Finantsinspeksioonile. Selle kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima ja hindama

krediidiasutuse poolt eelnimetatud lõigete 6³–6⁴ kohaselt esitatud teabe sisu, sealhulgas lähtuvalt kasutatavatest meetoditest. Tähelepanu tuleb eelkõige pöörata meetoditele, mille puhul sama riskipositsiooni korral ilmnevad olulised erinevused omavahendite nõuetes ja mille puhul on omavahendite nõuete hindamises eriti suured või eriti väikesed erinevused ning mille puhul alahinnatakse oluliselt ja süstemaatiliselt omavahendite nõudeid. Antud säte tuleneb CRD artikli 78 lõikest 3.

Lõige 10 näeb ette n-ö anomaaliate tuvastamise Finantsinspektsiooni poolt krediidiasutuste poolt erinevate kapitalinõuete meetodite kasutamisel. Nende ilmnemisel peab Finantsinspektsioon rakendama asjakohaseid meetmeid (läbi oma otsuste, ettekirjutuste krediidiasutuste suhtes).

Lõige 11 on seotud eeltoodu lõikega 10. Selle kohaselt peab Finantsinspektsioon meetmete rakendamisel lähtuma kolmest asjaolust: nendega ei põhjustata standardiseerimist ega teatud meetodite eelistamist (**punkt 1**), ei looda valesid stiimuleid (**punkt 2**) või ei põhjustata n-ö karjakäitumist (ingl. k. *herd behaviour*) (**punkt 3**). Lõiked 10 ja 11 põhinevad CRD artikli 78 lõigetel 4 ja 5.

Lõige 12 näeb ette sisemeetodi definitsiooni või täpsemalt selle kategoriseerimise KASI tähenduses. Sisuliselt viidatakse CRR-i artikli 143 lõikes 1 nimetatud sisereitingute meetodile, artiklis 221 nimetatud sisemudelil põhinevale meetodile, artiklis 283 nimetatud sisemudeli meetodile, artiklis 325a nimetatud alternatiivsele sisemudeli meetodile ja artikli 265 lõikes 2 nimetatud sisemisel hinnangul põhinev meetodile. Antud säte põhineb CRD artikli 3 lõike 1 punktil 59.

Paragrahv 82. Kehtiv § 82 sätestab üldnõuded riskide juhtimisele ja kontrollile.

Lõike 3² punkti 2 täiendamine. Kehtivas punktis 2 on ette nähtud, et krediidiasutusel peavad olema kehtestatud põhimõtted ja protseduurireeglid riskide kontsentreerumise juhtimiseks ja kontrollimiseks, sealhulgas kliendi, keske vastaspoole omavahel seotud isikute, majandussektori, geograafilise regiooni, tagatise emitendi, tegevuse või toote puhul ning riskide kontsentreerumise puhul krediidiriski maandamise meetodite rakendamise juhtimiseks ja kontrollimiseks. Tulenevalt CRD VI artikli 81 teises lausest täiendatakse lõike 3² punkti 2 ning lisatakse krediidiasutusele kohustus kehtestada põhimõtted ja protseduurireeglid krüptovaraga seotud riskide juhtimiseks ja kontrollimiseks.

Lõike 3² punkti 5 täiendamine. Kehtivas punktis 5 on ette nähtud, et krediidiasutusel peavad olema põhimõtted operatsiooniriski, sealhulgas tegevuse edasiandmisest tulenevate riskide ning väikese esinemistõenäosusega suure potentsiaalse kahjuga juhtumite juhtimiseks ja kontrollimiseks. Tulenevalt CRD VI artikli 85 lõikest 1, täiendatakse punkti 5 selliselt, et edaspidi peab riskide juhtimine ja kontrollimine hõlmama ka selliseid krüptovarade riskipositsioone ja krüptovarateenuse osutajatega seotud riskipositsioone, kellesse krediidiasutus otseselt või kaudselt ise n-ö investeerib või äritegevust teostab.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 3¹¹–3¹³. Uue lõikega 3¹¹ nähakse esiteks ette, et krediidiasutus peab eelnevalt hindama krüptovara riskipositsiooni kuhu ta kavatseb n-ö investeerida. Samuti peab ta hindama olemasolevate protsesside ja menetluste piisavust nii vastaspoole kui ka vastava tururiski juhtimiseks. Ka peab ta teavitama sellistest hindamistest Finantsinspektsiooni. Need nõuded põhinevad CRD VI artikli 79 punktil e ja artikli 83 lõikel 4. Teiseks, juhul kui krüptovalal ei ole tuvastatavat emitenti, peab krediidiasutus kontsentratsiooniriski arvestamisel lähtuma sarnaste omadustega krüptovara riskipositsioonide

käsitlusest. See nõue tuleneb CRD VI artikli 81 teisest lausest. Näiteks kõige tuntumal krüptovaral bitcoinil ei ole otsest emitenti.

Lõikega 3¹² võetakse üle CRD VI artikli 101 lõige 3 ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon vaatab üle sisemudeli kasutamise heakskiidu tingimused ning kehtestab asjakohased meetmed mudeli vastavusse viimiseks, kui tururiski sisemudelit kasutava krediitiasutuse testimise tulemused või kasumi ja kahjumi päritolu testi tulemused näitavad, et sisemudel ei ole enam piisavalt täpne. Seega antakse järelevalveasutusele õigus nõuda krediitiasutuselt mudeli parendamist selle järelkontrolli käigus.

Lõikega 3¹³ nähakse ette, et krediitiasutus peab välja töötama konkreetseid kavad ja mõõdetavad eesmärgid kooskõlas EMIR-i määruse artiklis 7a sätestatud aktiivse konto nõuetega, et jälgida ja käsitleda kontsentratsiooniriski, mis tuleneb riskipositsioonidest selliste kesksete vastaspoolte suhtes, kes pakuvad ühes või mitmes liikmesriigis süsteemselt olulisi teenuseid, ehk pakuvad kliirimise teenust eurodes või Poola zlottides nomineeritud intressimäära tuletisinstrumentide või eurodes nomineeritud lühiajaliste intressimäära tuletisinstrumentide kategooria(te)s. Vt analoogselt § 63 lõike 2³ lisamise selgitusi. Muudatus tuleneb CRD artikli 76 lõike 2 täiendamisest viienda alalõiguga.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6. Uue lõikega sätestatakse, et krüptovarana tuleb mõista Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114⁴⁵ artikli 3 lõike 1 punktis 5 määratletud krüptovara, mille kohaselt on krüptovara väärtus või õiguse digitaalne esitus, mida on võimalik üle kanda ja salvestada elektrooniliselt, kasutades hajusraamatu tehnoloogiat või muud sarnast tehnoloogiat. Samuti täpsustatakse lõikega 6, et krüptovara ei ole keskpanga digiraha.

Paragrahvi 82⁴ lõike 1 muutmine. Muudatus on tehnilise iseloomuga. Viide DORA määrusele tuuakse seaduse paragrahvide loetelus ettepoole (§ 63 lõike 2 uus punkt 5³). Seetõttu tuleb muuta ka kõnesolevat sätet ja jätta sellest välja täispikk viide määrusele.

Seaduse täiendamine §-dega 82⁵ ja 82⁶.

Paragrahv 82⁵ sätestab ESG ehk keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimiskorralduse maandamise nõuded.

Lõikega 1 sätestatakse, et krediitiasutus peab oma juhtimiskorralduse osana kehtestama usaldusväärsed strateegiad, põhimõtted, protsessid ja süsteemid ESG riskide väljaselgitamiseks, mõõtmiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis. Muu hulgas tuleb lähtuda sellest, neid põhimõtteid/protseduure tuleb regulaarselt üle vaadata ja vajadusel uuendada (vt § 55 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi).

Lõikega 2 nähakse ette, et lõikes 1 nimetatud strateegiad, põhimõtted, protsessid ja süsteemid peavad olema proportsionaalsed krediitiasutuse ESG riske sisaldava ärimudeli ulatuse, laadi ja keerukusega ning hõlmama lühikest, keskmist ja vähemalt kümne aasta perspektiivi.

Lõikega 3 sätestatakse, et krediitiasutus peab kindlas ajavahemikus testima oma vastupanuvõimet ESG riskidest tingitud pikaajalistele kahjulikele mõjudele, arvestades

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1114, 31. mai 2023, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02023R1114-20240109>

lähteolukorda ja võimalikku negatiivset olukorda ning alustades kliimaga seotud teguritest. Samuti peab krediidasutus testima mitut erinevat stsenaariumit seoses ESG riskidega, kus avalduvad samaaegselt keskkonna ja sotsiaalsed muutused ning vastava avaliku poliitika võimalik mõju pikaajalisele ettevõtluskeskkonnale. Eelnimetatud testimise protsessis tuleb kasutada usutavaid stsenaariume, mis põhinevad omakorda rahvusvaheliste organisatsioonide väljatöötatud stsenaariumidel.

Lõigetega 1–3 võetakse üle CRD VI artiklil 87a lõiked 1–3.

Lõikega 4 nähakse ette, et raamatupidamisseaduse §-de 24 ja 31 nimetatud kestlikkusaruandes või muus sarnases avalikustamisele kuulavas dokumentatsioonis esitatavad meetodid, eesmärkide aluseks olevad eeldused, kohustused ja strateegilised otsused peavad olema kooskõlas EBA juhendis osutatud kriteeriumide, meetodite ja eesmärkidega ning samuti §-s 82⁶ nimetatud kavas sisalduvate eelduste ja kohustustega. Vastav EBA juhend kehtestatakse CRD VI artikli 87a lõike 5 punkti a alusel 2026. aasta 10. jaanuariks. Lõikega 4 võetakse üle CRD VI artikli 87a lõike 5 teine pool.

Paragrahviga 82⁶ sätestatakse kava koostamise kohustus ESG teguritest tulenevate riskide juhtimiseks. Paragrahviga 82⁶ võetakse üle CRD VI artikli 76 lõige 2.

Lõikega 1 sätestatakse, et krediidasutuse juhatus peab koostama konkreetse kava ja jälgima selle rakendamist, mis hõlmab mõõdetavaid eesmärke ja protsesse selliste finantsriskide jälgimiseks ja käsitlemiseks, mis tulenevad lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis keskkonna-, sotsiaalsetest ja juhtimisteguritest.

Lõikega 2 nähakse ette, et vastav kava peab samuti sisaldama nende riskide jälgimist ja käsitlemist, mis tulenevad kohandamisprotsessist ja üleminekusuundumustest ESG teguritega seotud asjaomaste Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide regulatiivsete eesmärkide ja õigusaktide kontekstis, eelkõige kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärgi kontekstis. Samuti peab krediidasutus arvesse võtma ka kolmandate riikide seatud vastavaid regulatiivseid eesmärke, kui see on asjakohane.

Lõikega 3 määratletakse, et vastavas kavas sisalduvate ESG riskidega tegelemise kvantifitseeritavate eesmärkide ja protsesside puhul võetakse arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119⁴⁶ (nn Euroopa kliimamäärus) kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu poolt ette nähtud viimaseid aruandeid ja meetmeid, eelkõige seoses Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamiseks.

Lõikega 4 sätestatakse, et kui krediidasutus koostab ja avalikustab raamatupidamisseaduse §-de 24 ja 31 kohaselt kestlikkusaruande, siis peab vastav kava olema kooskõlas kestlikkusaruandega. Kavas sisalduvad krediidasutuse ärimudeli ja strateegiaga seotud meetmed ning tegevused peavad samuti olema kooskõlas kestlikusaruandes esitatuga.

Lõikega 5 nähakse ette, et krediidasutus peab tagama, et tema ESG riskidega seotud juhtimis- ja riskijuhtimisprotsessid viiakse ka kooskõlla ESG kavas seatud eesmärkidega.

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32021R1119>

Lõikega 6 on otsustatud kasutada ühte valikukohta direktiivis. Nimelt nähakse ette, et eelnimetatud lõikeid 1–4 ei kohaldata väikese ja mittekeerulise krediidiasutuse suhtes. See tähendab, et need krediidiasutused ei pea vastavat kava koostama ega sellega seonduvat järgima.

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 reguleerib laenude suhtes esitatavaid nõudeid.

Lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2¹ antakse Eesti Pangale õigus kehtestada makrofinantsjärelevalve eesmärgil kõigile Eestis tegutsevatele krediidiasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele ning välisriikide krediidiasutuste Eestis tegutsevatele tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele lõikele järgnevas loetelus nimetatud nõuded. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidiasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 85⁴. Kehtiv § 85⁴ reguleerib täiendavate makrotasandi usaldatavusnormatiivide kehtestamist.

Paragrahvi muutmine. Paragrahvis 85⁴ on kehtestatud Eesti Panga õigus kehtestada makrofinantsjärelevalve eesmärgil kõigile Eestis tegutsevatele krediidiasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele ning välisriikide krediidiasutuste Eestis tegutsevatele tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele sissejuhatavale lõikele järgnevas loetelus nimetatud nõuded. Tulenevalt CRR artikli 124 täpsustamisest (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i) selgitusi) loetakse § 85⁴ sissejuhatav lauseosa lõikeks 1 ja lisatakse lõige 2. Lõikes 2 määratletakse teave, mida Finantsinspeksioon peab Eesti Pangale nõuete kehtestamiseks ja regulaarseks hindamiseks edastama. Finantsinspeksioon edastab Eesti Pangale sellist teavet, mis on Finantsinspeksioonil olemas, s.t. Eesti Pangale edastatakse järelevalvelist infot, mis tavapärase järelevalve käigus kogutud, analüüsitud, menetluse käigus saadud. Muudatus ei kohusta Finantsinspeksiooni täiendavaid tegevusi ega analüüse tegema ning hinnanguid andma.

Oluliste krediidiasutuste puhul, kelle üle teostab Euroopa Keskpank otsejärelevalvet, on sätte mõistes teabe edastajaks Finantsinspeksiooni asemel Euroopa Keskpank vastavalt KAS § 1 lõikele 2 ja nõukogu määrusele (EL) nr 1024/2013,⁴⁷ millega antakse Euroopa Kesk pangale eriülesanded seoses krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga. Kuivõrd Eestis tegutsevate krediidiasutuste filiaalide üle Finantsinspeksioon kapitalijärelevalvet ei tee, siis ka nende filiaalide kohta Finantsinspeksioonil Eesti Pangale teavet praktiliselt edastada ei ole, mistõttu puudub Finantsinspeksioonil kohustus Eesti Pangale filiaalide kohta teavet jagada.

Paragrahv 86⁴⁴. Kehtiv § 86⁴⁴ sätestab kapitalipuhvrite üldnõuded.

Lõike 3³ täiendamine. Lõikega 3³ on sätestatud Eesti Panga õigus kohaldada puhvrimäärasid Euroopa Komisjoni loal, kui KAS § 86⁴⁹ lõigete 8, 9 või 10 kohaldamiseks arvutatud süsteemse riski puhvri määra ja sama krediidiasutuse suhtes kohaldatava muu süsteemselt olulise krediidiasutuse puhvri määra või globaalse süsteemselt olulise krediidiasutuse puhvri määra summa on suurem kui viis protsenti. Lõiget täiendatakse teise lausega, mis piirab

⁴⁷ Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, 15. oktoober 2013, millega antakse Euroopa Kesk pangale eriülesanded seoses krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32013R1024>

puhvrilmäärade kohaldamist juhul, kui varasemalt kehtestatud määr väheneb või jääb samaks. Teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 131 lõike 15 teine alalõige.

Paragrahvi täiendamine lõikega 7. CRD V ülevõtmise kontrolli käigus tuvastas Euroopa Komisjon, et krediidasutuste seadusega on üle võtmata direktiivi artikli 133 lõike 14 teine alalõige. Alalõige sätestab pädevale asutusele õiguse rakendada krediidasutuse suhtes lisameetmeid, kui väljamaksete piirangute kohaldamine ei too asjaomase süsteemse riski seisukohast kaasa krediidasutuse esimese taseme põhiomavahendite piisavat suurenemist. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on seadusest puudu ning selle ülevõtmiseks on vaja § 86⁴⁴ täiendada lõikega 7. Pädevaks asutuseks uue lõike kontekstis on Finantsinspeksioon, kellele antakse eelnimetatud olukorra esinemisel õigus rakendada sama seaduse § 104⁵ lõikes 1 sätestatud lisameetmeid.

Paragrahv 86⁴⁷. Kehtiv § 86⁴⁷ sätestab tingimused globaalse süsteemselt olulisele krediidasutusele ja selle puhvrile.

Lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2¹ sätestatakse alused, mille põhjal võib globaalse süsteemselt olulise ettevõtja määramisel rakendada täiendavat metoodikat. Täiendava metoodikaga saadakse lõike 2² kohaselt täiendav üldine punktisumma, mille põhjal võib Eesti Pank paigutada sama paragrahvi lõike 8 punkti 3 kohaselt taolise ettevõtja kõrgemast kategooriast ümber madalamasse kategooriasse. Globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse kategooriast sõltub tema süsteemne olulisus ning tema suhtes rakendatavate puhvri nõuded. Nii lõike 21 sissejuhatavas lauseosas kui ka lõike 8 punktis 3 on globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse tähistamiseks kasutatud väärtalt sõna „ettevõtja”, sest KAS-i kontekstis reguleeritakse vaid taoliste krediidasutuste, mitte ettevõtjate tegevust. Seetõttu asendatakse mõlemas sättes sõna „ettevõtja” sõnaga „krediidasutus”. Tegemist on tehnilise muudatusega.

Lõike 2¹ punkti 2 muutmine. Üks alustest, millega peab Eesti Pank arvestama globaalse süsteemselt olulise ettevõtja määramisel, on punkti 2 kohaselt konsolideerimisgrupi piiriülene tegevus, välja arvatud konsolideerimisgrupi tegevuses osalevates lepinguriigid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.07.2014, lk 1–90)⁴⁸ artikli 4 tähenduses. Kuivõrd eelnõuga viiakse eelnimetatud määruse täispikk nimi § 17 lõike 1 punkti 18 (vt eelnimetatud sätte lisamise selgitusi), jäetakse lõike 2¹ punktist 2 vastav tekstiosa välja.

Lõike 4 täiendamine. Lõikega 4 reguleeritakse globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse määramist ühte viiest kategooriast. Taoliste krediidasutusi kategoriseeritakse seetõttu, et selgitada välja, millisel määral peab krediidasutus täitma globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõuet, sest igale kategooriale vastab protsentides väljendatud puhvri nõue. Puhvri nõuete määramise metoodikat on kirjeldatud lõikes 5. Euroopa Komisjon on märkinud, et kuigi lõike 4 võtab üle CRD V artikli 131 lõike 9 esimese lause ning lõikega 5 on võetud üle sama lõike viies lause, on §-ga 86⁴⁷ üle võtma vahepealsed laused 2–4. Need laused täpsustavad, kuidas peab määrama kategooriate vahelisi punktisummasid ning kuidas mõtestada süsteemset olulisust. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastavad laused on seadusest puudu ja vajavad ülevõtmist, et tagada kooskõla direktiiviga ning võimaldada terviklikku

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 806/2014, 15. juuli 2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010. Kättesaadav: [EUR-Lex - 02014R0806-20241114 - EN - EUR-Lex](#)

õigusraamistiku olemasolu olukorraks, kui mõni taoline krediidasutus soovib hakata Eestis tegutsema. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse artikli 131 lõike 9 lause 2 ja 3 ülevõtmiseks § 86⁴⁷ lõiget 4 ja sätestatakse, et punktisumma alampiiri ja kategooriate määramisel võetakse arvesse sama paragrahvi lõigetes 2–2² sätestatud meetodika alusel saadud punktisummat. Kategooriate vaheliste punktisummade määramine peab olema selge ning järgima süsteemse olulisuse pideva lineaarse suurenemise põhimõtet, mille tulemusena suureneb linearselt iga kategooria vaheline täiendavate esimese taseme põhiomavahendite nõue. Samuti sätestatakse, et lineaarse suurenemise põhimõtet ei kohaldata viienda kategooria ja mis tahes tulevikus lisatava kõrgema kategooria suhtes.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5¹. Koosmõjus § 86⁴⁷ lõike 4 täiendamisega, lisatakse paragrahvi lõige 5¹, millega võetakse üle CRD V artikli 131 lõike 9 neljas lause (vt § 86⁴⁷ lõike 4 täiendamise selgitusi). Uue lõikega sätestatakse, et sama paragrahvi lõigete 4 ja 5 kohaldamisel mõistetakse süsteemset olulisust kui globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse raskuste eeldatavat mõju ülemaailmsele finantsturule.

Lõike 8 punkti 3 muutmine. Vt § 86⁴⁷ lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmise selgitusi.

Paragrahv 86⁴⁸. Kehtiv § 86⁴⁸ sätestab tingimused muu süsteemselt olulisele krediidasutusele ja selle puhvrile.

Lõike 6 muutmine. Lõike 6 kohaselt vaatab Eesti Pank muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude läbi vähemalt kord aastas. Lõike sõnastuses tehakse muudatus ehk läbi vaatamise tingimus asendatakse sobivuse hindamise tingimusega ning laiendatakse keskpanga õigusi puhvri nõude hindamisel. Vastava minimaalse muudatuse põhjuseks on lõike 6¹ lisamine samasse paragrahvi (vt § 86⁴⁸ lõike 6¹ lisamise selgitusi), mille kohaselt peab keskpank võtma muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude sobivuse hindamisel arvesse minimaalset väljundmäära.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 131 lõike 6 punkt c ja sätestatakse kohustus võtta muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude sobivuse hindamisel arvesse tema suhtes CRR artikli 92 lõike 3 alusel sätestatud minimaalset väljundimäära (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i)).

Paragrahv 86⁴⁹. Kehtiv § 86⁴⁹ reguleerib süsteemse riski puhvri kehtestamise tingimusi.

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõikega 1 sätestatakse, kellele ning mis eesmärgil võib kohaldada süsteemse riski puhvri nõuet. Lõike teise lause kohaselt on süsteemse riski puhvri eesmärk on ennetada ja maandada makrotasandi usaldatavusnõuetega seotud riske või süsteemseid riske, millel võivad olla tõsised negatiivsed tagajärjed finantssüsteemile ja Eesti majandusele ning mis ei ole hõlmatud CRR-iga kehtestatud omavahendite nõuete ning KAS-i kohaselt kehtestatud vastutsüklilise kapitalipuhvri, globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse kapitalipuhvri ja muu süsteemselt olulise krediidasutuse kapitalipuhvri nõuetega. Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 133 lõige 1, kuid tulenevalt selle muutmisest CRD VI-ga, täiendatakse puhvri eesmärke kliimamuutustest tulenevate riskide ennetamise ja maandamise elemendiga. Kliimaneutraalsus ja kestlik majandus on direktiivi üks olulistest fookustest,⁴⁹ sest nii kliimamuutused kui ka finantssüsteem avaldavad üksteisele vastastikust mõju ning keskkonnaga seotud probleemide lahendamisel peavad osalema avalik ja erasektor mõlemad. Tulenevalt kliimamuutuste elemendi lisamisest artikli 133 lõikesse 1, täiendatakse §

⁴⁹ CRD VI selgituspunktid 37–43.

86 lõike 1 teist lauset selliselt, et süsteemse riski puhvri üks eesmärkidest peab olema ka kliimamuutustest tulenevate riskide ennetamine ja maandamine.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-ga 86⁴⁹ ei ole üle võetud CRD V artikli 133 lõiget 3, mis kohustab liikmesriike määrama siseriiklikult asutuse, kes vastutab riskipositsioonide, nende alamrühmade ja krediidasutuste, kelle suhtes vastavaid positsioone ja alamrühmasid kohaldatakse, kindlaks tegemise eest. Sama paragrahvi lõikega 2 on antud Eesti Pangale volitused süsteemse riski puhvriga seotud määrade ja korra kehtestamise eest, kuid lõikes 1 nimetatud riskipositsioonide ja nende alamrühmade puhul pole seadusega vastutavat asutust määratud. Seega on makronõuete eest vastutavaks asutuseks määratud Eesti Pank. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on KAS-is üle võtmata, mistõttu täiendatakse §-i 86⁴⁹ lõikega 1¹ ja sätestatakse, et Eesti Pank määrab kindlaks riskipositsioonid, nende alamrühmad ja krediidasutused, kelle suhtes neid kohaldatakse.

Lõike 7 punkti 2 muutmine. Lõikega 7 on sätestatud tingimused, mida Eesti Pank peab järgima süsteemse riski puhvri nõude kehtestamisel. Punkti 2 kohaselt on üheks selliseks tingimuseks keeld kasutada süsteemse riski puhvrit vastutsüklilise kapitalipuhvri, globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri või muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvriga hõlmatud riskide käsitlemiseks. Lõikega 7 on võetud üle CRD artikli 133 lõike 8 punkt c, kuid tulenevalt selle muutmisest CRD VI-ga, lisatakse punkti 2 minimaalse väljundmäära kohaldamisega seotud riskide käsitlemise element. Seega laiendatakse punktis 2 sätestatud riskide nimekirja, mille leevendamiseks või eemaldamiseks ei või keskpank kehtestada süsteemse riski puhvrit.

Lõike 7 täiendamine punktiga 4. Punktiga 4 võetakse üle CRD VI artikli 133 lõike 8 punkt d ja sätestatakse, et süsteemse riski puhvri kehtestamisel, kui krediidasutuse koguriskipositsiooni suhtes kohaldatakse süsteemse riski puhvri nõuet ning sellise krediidasutuse suhtes kohaldatakse CRR artikli 92 lõikes 3 sätestatud minimaalset väljundmäära, võtab Eesti Pank seda arvesse lõike 7 punktis 3 nimetatud hindamise korral.

Lõike 8 punkti 6 muutmine. Lõikega 8 sätestatakse loetelu teabest, mida Eesti Pank peab esitama Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule. Punkti 6 kohaselt peab teave sisaldama põhjendust selle kohta, miks Eesti Panga arvates ei dubleeri süsteemse riski puhver muu süsteemselt olulise ettevõtja puhvri toimimist, kui süsteemse riski puhvri määra kohaldatakse kõikide riskipositsioonide suhtes. Eelnõuga asendatakse punktis 6 sõna „ettevõtja” sõnaga „krediidasutus”, sest KAS reguleerib süsteemselt oluliste krediidasutuste, mitte ettevõtjate suhtes kehtestatud nõudeid.

Paragrahvi täiendamine lõikega 8¹. Euroopa Komisjon on CRD V ülevõtmise kontrolli käigus tuvastanud, et KAS § 86⁴⁹ ei sisalda artikli 133 lõike 9 viiendat alalõiget, mis täpsustab sama paragrahvi lõiget 8. Eelnimetatud sättes on kirjeldatud Eesti Panga kohustused süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamisel ning esitatud loetelu teabest, mis peab sisalduma Eesti Panga teates teistele pädevatele asututele ja ESRB-le. Ülevõtmata sättega täpsustatakse, et juhul, kui määratud asutus otsustab, et varem kehtestatud süsteemse riski puhvri määr või määrad jäävad samaks või vähenevad, peab määratud asutus järgima ainult lõikes 8 sätestatud korda. Eelnõu koostajad nõustuvad, et § 86⁴⁹ ei sisalda artikli 133 lõike 9 viiendat alalõiget ning vajab ülevõtmist, et täpsustada Eesti Panga kohustusi olukorras, kus vastavad määr või määrad ei muutu või vähenevad. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse paragrahvi lõikega 8¹ ja sätestatakse Eesti Pangale kohustus lähtuda määrade säilimisel või vähenemisel ainult lõikes 8 sätestatust.

Lõike 10 esimese lause muutmine. Lõige 10 reguleerib Eesti Panga kohustusi olukorras, kus riskipositsioonile vastava kombineeritud süsteemse riski puhvri määra tulemuseks on pärast määrade (taas)kehtestamist 3–5 protsenti. Lõike esimese lause kohaselt peab Eesti Pank sellises olukorras taotlema arvamust Euroopa Komisjonilt. Esimese lausega on võetud üle CRD V artikli 133 lõike 11 esimene alalõige, mida muudeti CRD VI-ga selliselt, et määratud asutus on kohustatud küsima arvamust nii Euroopa Komisjonilt kui ka ESRB-lt. Tulenevalt CRD VI muudatusest täiendatakse lõike 10 esimest lauset ning kohustatakse Eesti Panka küsima arvamust määrade tulemuse kohta nii Euroopa Komisjonilt kui ka ESRB-lt.

Lõike 10 kolmanda lause kehtetuks tunnistamine. Eelnõu teise kooskõlastusringis tegi Eesti Pank tunnistada kehtetuks lõike 10 kolmas ehk viimane lause, mis sätestab Eesti Pangale kohustuse küsida ESRB-lt ja Euroopa Komisjonilt soovitud kombineeritud süsteemse riski määra taaskehtestamise osas sellise krediitiasutuse suhtes, kes on teises Euroopa Liidu lepinguriigis asutatud emaettevõtja tütarettevõtja. Lausega oli üle võetud CRD artikli 133 lõike 11 kolmas alalõige, mida muudetud lõike 11 sõnastuses enam ei eksisteeri. Eelnõu koostajad nõustuvad Eesti Panga ettepanekuga.

Paragrahvi täiendamine lõigete 10¹ ja 10². Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-st 86⁴⁹ on puudu CRD V artikli 133 lõike 11 viies alalõige, mis reguleerib määratud asutuse õigust pöörduda arvamuse saamiseks EBA poole. Viiendas alalõikes sätestatu on seotud § 86⁴⁹ lõike 10 kolmanda lausega, mis kohustab Eesti Panka taotlema sama paragrahvi lõike 8 kohaselt esitatud teavituses soovitud Euroopa Komisjonilt ja ESRB-lt. Komisjon on täheldanud, et viienda alalõike puudumise tõttu seadusest ei selgu seadusest, kuidas peab Eesti Pank toimima, kui saadud soovitus on negatiivne ning Eesti Pank ei jõua teiste lepinguriigi asjaomaste asutustega kokkuleppele süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamises. Eelnõu koostajad nõustuvad, et § 86⁴⁹ vajad Komisjoni märkustest tulenevalt täiendamist, et selgemalt tuua välja Eesti Panga õigused ja kohustused määrade kehtestamisel. Seetõttu **täiendatakse paragrahvi lõikega 10¹** ning antakse Eesti Pangale õigus pöörduda olukorras, kus määrade kehtestamises ei jõuta kokkuleppele ning pädevatelt asutustelt on saadud negatiivne soovitus, pöörduda EBA poole arvamuse saamiseks. Arvamuse küsimisel peab Eesti Pank lähtuma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artiklis 19 sätestatust ning enda otsuse tegemise niikaua kui ta on saanud EBA-lt vastava arvamuse.

Lõike 10² lisamisega võetakse üle CRD VI artikli 133 lõike 11 kuues alalõige ja sätestatakse, et sama paragrahvi lõike 10 esimeses lauses nimetatud taseme kohaldamisel ei arvestata kombineeritud süsteemse riski puhvri määra hulka teises Euroopa Liidu lepinguriigis kehtestatud süsteemse riski puhvri määra tunnustamist.

Lõike 11 täiendamine teise lausega. Lõike 11 kohaselt peab Eesti Pank enne süsteemse riski puhvri rakendamist küsima Euroopa Komisjonilt luba, kui sama paragrahvi lõikes 4 nimetatud riskipositsioonide rühmale või riskipositsioonide alamrühmale, mille suhtes kohaldatakse ühte või mitut süsteemse riski puhvri nõuet, süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamise või taaskehtestamise tulemuseks on mis tahes sellise riskipositsiooni puhul viiest protsendist suurem kombineeritud süsteemse riski puhvri määr. Lõikega 11 on võetud üle CRD artikli 133 lõike 12 esimene alalõige, kuid mitte seda täpsustav neljas alalõige, mille kohaselt ei arvestata süsteemse riski määra kohaldamisel kombineeritud süsteemse riski puhvri määra hulka teises Euroopa Liidu lepinguriigis kehtestatud süsteemse riski puhvri määra tunnustamist. Eesti Panga õiguste täpsustamiseks täiendatakse lõiget 11 teise lausega ning võetakse üle artikli 133 lõike 12 neljas alalõige.

Paragrahv 86⁵⁰. Kehtiv § 86⁵⁰ reguleerib kombineeritud kapitalipuhvri ja finantsvõimenduse määra puhvri nõuete täitmata jätmist ning omavahendite jaotamise piiranguid.

Lõike 2¹ sissejuhatavat lauseosa muutmine. Lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa kohaselt ei tohi krediidasutus enne väljamakstava maksimumsumma Finantsinspeksioonile esitamist hoiduma sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud väljamaksete tegemisest ja kohustuste võtmisest. Sisult sarnaneb lõige 2¹ lõikega 2 ning ainsaks erisuseks on, et lõige 2 sätestab maksimumsumma väljaarvutamise kohustuse, kui on jäetud täitmata kombineeritud kapitalipuhvri nõue, kuid lõige 2¹ sätestab samasisulise kohustuse finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise eest. Erisuseks kahe lõike vahel (lisaks puhvri liigile) on asjaolu, et lõike 2¹ sissejuhatav lauseosa ei sätesta krediidasutusele kohustust teavitada Finantsinspeksiooni esimesel võimalusel, kui vastav puhvri nõue on jäänud täitmata. Sätete harmoniseerimise huvides muudetakse lõike 2¹ sissejuhatavat lauseosa ning lisatakse krediidasutusele Finantsinspeksiooni teavitamiskohustus.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-st 86⁵⁰ puudub CRD V artikli 141b lõikega 10 väljendatud täpsustus selle kohta, et esimese taseme kapitali väljamakse hõlmab teisi väljamakseid, mida on nimetatud artikli 141 lõikes 10 ning millele vastab sama paragrahvi lõige 7. Eelnõu koostajad nõustuvad, et artikli 141b lõige 10 on jäänud KAS-iga üle võtmata. Seetõttu täiendatakse paragrahvi lõikega 2² ja sätestatakse, et sama paragrahvi lõike 1 kohaldamisel krediidasutuse suhtes, kes ei täida finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, hõlmab esimese taseme kapitali mõjutav väljamakse kõiki sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud väljamakseid.

Lõike 3 muutmine. Lõige 3 sätestab, et krediidasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, ei tohi teha sama paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 3 nimetatud väljamakseid ega võtta sama paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud kohustusi summas, mis ületab sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud maksimaalse väljamakse summat. Eelnõu teise kooskõlastusringi käigus tegi Eesti Pank ettepaneku täiendada väljamaksete ja kohustuste võtmise viiteid viitega lõikele 2¹, mis loetleb samasisulised piirangud finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise vaatest. Seni kehtinud sõnastuses viitas lõige 3 vaid kombineeritud kapitalipuhvri nõudega seotud piirangutele, kuid kuna lõige käsitleb ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmist, tuleks lõikesse lisada vastavad viited. Eelnõu koostajad nõustuvad Eesti Panga tähelepanekutega ning täiendavad lõikes 3 viiteid viidetega lõikele 2¹ ja selle vastavatele punktidele.

Lõike 5 punkti 1 muutmine. Lõikega 5 on võetud üle CRD V artikli 141b lõige 8 ja sätestatud andmed, mida krediidasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, peab esitama Finantsinspeksioonile, kui ka kavatses teha väljamakse või võtta kohustusi, mille tegemine on tal keelatud, kui ta ei ole eelnevalt esitanud maksimaalset väljamakstavat summat Finantsinspeksioonile. Lõike 5 punkt 1 kohustab taolist krediidasutust esitama järelevalveasutusele andmed omavahendite summa, sealhulgas esimese taseme põhiomavahendite summa, täiendavate esimese taseme omavahendite summa ja teise taseme omavahendite summa kohta. Punkt 1 väljendab spetsiifiliselt artikli 141b lõikes 8 viidatud artikli 141 lõike 8 punkti a ja selle alapunkte i–iii. Euroopa Komisjon on märkinud, et kuigi säte on enamjaolt võetud üle korrektselt, välistab artikli 141b lõige 8 andmete esitamist teise taseme omavahendite summa kohta, mis aga sisaldub lõike 5 punktis 1 nimetatud kohustuslike andmete loetelus. Eelnõu koostajad nõustuvad, et punkti 1 koostamisel on mindud direktiivi mõttest kaugemale ja hõlmatud andmete loetelusse element, mille esitamise kohustuse artikli 141b lõige 8 välistab. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 5 punkti 1 ja jäetakse välja kohustus esitada enne väljamakse

tegemist või kohustuste võtmist Finantsinspeksioonile andmeid teise taseme omavahendite summa kohta.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5⁷ ja 5⁸. Paragrahv 86⁵⁰ sisaldab üldistatult kahte sorti sätteid: 1) neid, mille põhjal võib Finantsinspeksioon lugeda puhvri nõue mitte täidetuks ja 2) neid, mis seavad piiranguid krediidasutusele, kes vastava puhvri nõuet ei täida. Euroopa Komisjon on CRD V ülevõtmise kontrolli käigus märkinud, et lisaks sätetele, mis käsitlevad krediidasutust, kes ei täida puhvri nõuet, peaks § 86⁵⁰ sisaldama ka artikli 141 lõiget 1, mis keelab esimese taseme põhiomavahendeid mõjutavate väljamaksete tegemist ka sellisel krediidasutusel, kes täidab kombineeritud puhvri nõuet. Seega kohustatakse artikli 141 lõikega 1 krediidasutusi jälgima, et väljamaksed, mida neil on õigus teha, ei vähendaks esimese taseme põhiomavahendeid selliselt, et väljamaksete tegemine võib krediidasutuse viia rikkumisse puhvri täitmise nõudega. Komisjoni ettepanekutest lähtuvalt täiendatakse paragrahvi **lõikega 5⁷**.

Lõike 5⁸ lisamise ettepaneku esitas eelnõu teise kooskõlastusringi käigus Eesti Pank, kes täheldas, et sarnaselt lõikele 5⁷, tuleks KAS-i üle võtta CRD artikli 141 lõige 1, mis reguleerib väljamaksete tegemise piirangut finantsvõimenduse määra puhvri vaatest. Eelnõu koostajad nõustuvad, et seni kehtiv KAS vastavat piirangut ei sätesta, mistõttu täiendatakse §-i 86⁵⁰ lõikega 5⁸.

Paragrahv 86⁵¹. Kehtiv § 86⁵¹ sätestab tingimused kapitali säilitamise plaanile.

Lõike 1 esimese lause täiendamine. Lõike 1 esimese lausega on sätestatud krediidasutustele, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet, või kui see on kohaldatav, oma finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, kohustus koostada kapitali säilitamise plaan ja esitada see Finantsinspeksioonile hiljemalt viis päeva pärast kombineeritud puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamist. Eesti Pank on teinud ettepaneku täiendada lõike esimest lauset ning täpsustada, et viiepäevane teavitamisaeg kehtib nii kombineeritud puhvri nõude kui ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamisele. Kehtivas sõnastuses on jäänud vastav täpsustus tegemata, mis võib viia ekslikult arusaamale, et finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamisest tuleneva teavituse võib teha Finantsinspeksioonile ka hiljem kui viie päeva jooksul. Sätte ühetaoliseks mõistmiseks täiendatakse lõike 1 esimest lauset.

Finantsvõimenduse määra puhvri nõue on sätestatud CRR-i artikli 92 lõikes 1a ning selle suurus võrdub globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse riskipositsiooni näitajaga korrutatuna 50 protsendiga. Vastavat puhvri nõuet kohaldatakse globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse suhtes, kelle maksejõuetus võib kahjustada teistest temast sõltuvate ettevõtjate, aga ka Euroopa Liidu liikmesriikide stabiilsust ning järjepidevust. Finantsstabiilsusnõukogu on 2024. aasta seisuga tuvastanud 29 krediidasutust, kes liigituvad globaalse süsteemselt oluliseks.⁵⁰

Lõike 2 punkti 3 täiendamine. Lõikega 2 on sätestatud loetelu andmetest, meetmetest ja prognoosidest, mida krediidasutuse poolt esitatav kapitali säilitamise plaan peab sisaldama. Selle lõike 3 kohaselt peab plaanis välja tooma omavahendite suurendamise plaani ja ajakava kombineeritud puhvri nõude täielikuks täitmiseks. CRD VI artikli 142 lõike 2 punkti c muutmise tulemusel täiendatakse punkti 3 sõnastust ning lisatakse sinna tingimus plaani ja

⁵⁰ FSB. 2024 List of Global Systemically Important Banks (G-SIBs). Kättesaadav: <https://www.fsb.org/2024/11/2024-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs/> Nimekirjast leiab enamjaolt Ameerika Ühendriikide ja Hiina Rahvariigi pangad, näiteks JP Morgan Chase ja China Construction Bank.

ajakava koostamine finantsvõimenduse määra puhvri nõude täielikuks täitmiseks, kui see on kohaldatav.

Lõike 3 täiendamine. Lõike 3 kohaselt peab krediidasutuse suutma Finantsinspeksioonile kapitali säilitamise plaaniga tõendada, et selle rakendamisel on krediidasutus võimeline säilitama kombineeritud kapitalinõude täitmiseks vajalikku omavahendite taset või saavutama selle kohase aja jooksul. CRD VI artikli 142 lõike 3 muutmise tulemusel täiendatakse lõiget 3 ning lisatakse sinna tingimus, et plaaniga tuleb tõendada ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmist, kui see on asjaomase krediidasutuse suhtes kohaldatav.

Lõike 4 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 4 on sätestatud Finantsinspeksiooni õigus kohaldada krediidasutuse suhtes ühte lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmetest, kui järelevalveasutuse hinnangul ei taga kapitali säilitamise plaan kombineeritud puhvri nõude täitmist. Sätte sissejuhatavat lauseosa täiendatakse CRD VI artikli 142 lõike 4 muutmise tulemusena ning lisatakse sinna tingimus, et lisaks kombineeritud puhvri nõude täitmata jätmisele võib lisameetmeid rakendada ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise korral. Lisaks asendatakse ühe meetme kohaldamise nõue laiemas sõnastusega ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib kohaldada vähemalt ühte nimetatud meetmetest.

Paragrahv 91. Kehtiv § 91 reguleerib aruannetele esitatavaid nõudeid.

Lõike 1³ esimese lause muutmine. Lõike 1³ kohaselt on Finantsinspeksioonil lisaks sama paragrahvi lõikes 1 sätestatule järelevalve teostamiseks ning ülesannete täitmiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12–47), alusel õigus nõuda krediidasutuselt ja sama paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud välisriigi krediidasutuselt nende tegevuse kohta Eestis täiendavaid perioodilisi ja ühekordseid aruandeid, sealhulgas lühemate perioodide kohta. Kuivõrd eelnõuga täiendatakse §-i 13⁷ lõikega 9, mis viitab samale määrule, viiakse määruse täispikk nimi ja avaldamisviide üle eespool asuvasse sättesse ning jäetakse lõike 1³ esimesest lausest välja.

Paragrahv 92. Kehtiv § 92 reguleerib krediidasutuse aruannete ja muu teabe avalikustamist.

Lõike 2¹ muutmine. Lõige 2¹ annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda krediidasutuselt CRR-i 8. osas sätestatud teabe avaldamist sagedamini kui kord aastas ja otsustada selle avaldamise tähtajad. Eelnimetatud 8. osa koosneb artiklites 431–455 ning reguleerib teabele ja teabe avalikustamise viisile esitatavaid nõudeid. CRD VI artikli 106 lõike 1 muutmiseiga arendatakse pädevate asutuste õigusi edasi ning lisaks üldisele teabe nõudmise õigusele (**punkt 1**) võivad pädevad asutused edaspidi määrata tähtaegu sellise teabe esitamiseks, mis avaldatakse EBA veebilehel (**punkt 2**), ning nõuda teabe avalikustamist lisaks EBA veebilehel ka muudes spetsiifilistes kanalites (**punkt 3**). Lõikega 2¹ võetakse üle artikli 106 lõige 1.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Tulenevalt lõike 2¹ muutmisest, täiendatakse paragrahvi lõikega 2², mis täpsustab, et lõike 2¹ punktis 2 nimetatud tähtaja määramist ei või kohaldada väikeste ja mittekeerukate krediidasutuste suhtes, kelle suhtes kohaldatakse leebemaid aruandlusnõudeid tulenevalt vajadusest mitte koormata taolisi pankasid üle regulatsioonidega, mis võrreldes nende suurusega koormaksid krediidasutuse normaalset toimimist. Lõikele 2² vastab CRD VI artikli 106 lõike 1 punkt b.

Seaduse täiendamine 8¹. peatükiga. Uus peatükk reguleerib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamist Eestis ning võetakse üle CRD VI artiklid 48a–48q. Eelnõu koostajate hinnangul on kolmanda riigi krediidasutuse filiaale käsitlevate sätete jaoks luua seaduses uus peatükk, sest ülevõetavad 17 artiklit on liiga mahukad ja keerukad, et neid kunstlikult juba olemasolevate sätete juurde liita ilma, et nende maht ei muutuks ebamõistlikult suureks, säilitades samal ajal sätte terviklikkuse.

Paragrahviga 95¹ sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus liigitada ja kvalifitseerida kolmanda riigi krediidasutuse filiaale.

Kolmanda riigi krediidasutuse filiaal liigitatakse esimesse või teise klassi ning liigitusest sõltub, milliseid nõudeid ja mis määras filiaali suhtes kohaldatakse. Esimesse klassi liigituvad **lõike 1** kohaselt n-ö riskantsemad filiaalid, kes kujutavad endast märkimisväärset riski finantsstabiilsusele, ning kelle varade suurus või varade koguväärtus on vähemalt miljardit eurot (**punkt 1**), kes kaasavad avalikkuselt hoiuseid või muid tagasimakstavaid vahendeid ning selliste vahendite summa moodustab vähemalt viis protsenti filiaali kohustuste kogusummast või ületab 50 miljonit eurot (**punkt 2**) ning kes ei ole kvalifitseeruv filiaal (**punkt 3**). Juhul, kui filiaal ei vasta lõikes 1 nimetatud tingimustele, liigitatakse ta teise klassi, kuid sõltuvalt asjaolude muutmisest võib ka filiaali liigitus muutuda (**lõiked 2 ja 3**). Paragrahvi 95¹ lõigetega 1–3 võetakse üle CRD VI artikli 48a lõiked 1–3.

Kvalifitseeruvaks filiaaliks peetakse filiaali, keda ei ole veel liigitatud esimesse või teise klassi, kuid ta vastab **lõikes 4** nimetatud tingimustele ning on esitanud Finantsinspeksioonile § 21 alusel loa taotluse. Sellise filiaali suhtes võib finantsjärelevalve asutus jätta kohaldamata § 95² lõike 8 kohaselt likviidsusnõuded või § 95³ lõike 14 kohaselt aruandlusnõuded. Lõikega 4 võetakse üle artikli 48b lõige 1.

Pärast taotluse saamist kolmanda riigi krediidasutuselt, hindab Finantsinspeksioon, millisesse klassi tuleks filiaal liigitada (**lõige 5**, võtab üle artikli 48b lõike 5). Järelevalveasutus on kohustatud pöörduma Euroopa Komisjoni poole ja paluma kolmanda riigi krediidasutuse suhtes kehtivaid õigusakte ja konfidentsiaalsusnõudeid, kui sellise krediidasutuse päritoluriiki ei ole kantud EBA avalikku registrisse kolmandate riikide ja nende ametiasutuste kohta. Seni, kuni Komisjon langetab oma otsuse filiaali liigituse osas, liigitab Finantsinspeksioon filiaali esimesse klassi.

Paragrahviga 95² sätestatakse tagatiskapitali ja likviidsuse miinimumnõuded kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes.

Juhul, kui filiaal kuulub esimesse klassi, peab ta **lõike 1** kohaselt tagama, et tal on igal ajal olemas minimaalne tagatiskapital, mis moodustab vähemalt 2,5 protsenti tema keskmistest kohustustest viimase kolme majandusaasta aruande alusel. Kui filiaal on loa saanud hiljuti, peab tema tagatiskapital olema võrdne nende kohustustega, mis olid filiaalil loa saamise ajal, kuid vähemalt 10 miljonit eurot. Kui filiaal kuulub teise klassi, on samade nõuete määradeks vastavalt 0,5 protsenti ja vähemalt viis miljonit eurot (**lõige 2**).

Sarnaselt tagatiskapitali nõudele, sõltub ka likviidsusnõue sellest, kuidas on filiaali liigitatud. **Lõike 4 esimese lause** kohaselt kehtib ükskõik millisesse klassi liigitatud filiaalide suhtes põhimõte, et filiaal peab tagama, et tal oleks igal ajal olemas koormamata ja likviidne vara, mis on piisav tema likviidsete vahendite väljavoolu katmiseks vähemalt 30 päeva jooksul. Kui filiaal kuulub esimesse klassi, siis peab ta lisaks esimeses lauses sätestatule täitma CRR-i I

jaotise VI osas ja Euroopa Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61⁵¹ sätestatud likviidsuse tagamise nõuet (**lõike 4 teine lause**). Samas on Finantsinspeksioonil **lõike 5** kohaselt õigus kohaldada ka muid seaduses sätestatud tagatiskapitali ja likviidsusega seotud nõudeid ning jätta **lõike 8** kohaselt kolmanda riigi krediidasutuse filiaaliks kvalifitseeruva filiaali suhtes likviidsusnõuded kohaldamata.

Vara liigid, millega peab filiaal täitma tagatiskapitali nõude, on nimetatud **lõikes 3** ning tagatiskapitali instrumentide ja likviidsete varade hoiustamise tingimused **lõigetes 6 ja 7**. Erinevalt Eesti tavapankadest, kes peavad KAS § 87 lõike 1 kohaselt avama konto Eesti Pangas, on kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele jäetud otsustusõigus, kas konto avatakse Eesti Pangas või krediidasutuses, mis ei ole osa kolmanda riigi krediidasutuse peattevõtja konsolideerimisgrupist, et minimeerida maksejõuetusega seotud riske. Taoline krediidasutus peab olema asutatud Eestis. Kui filiaali suhtes viiakse läbi kriisilahendust või likvideerimist, võib hoiustatud instrumente ja varasid kasutada FELS § 88 kohaldamisel (**lõige 7**).

Paragrahv 95³ reguleerib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali juhtimist, raamatupidamist ja aruandlust.

Paragrahvi 95³ on koondatud CRD VI artiklites 48g, 48h ja 48k sätestatud kolmanda riigi krediidasutuse filiaali raamatupidamise, aruandluse ja juhtimise nõuded. Teemade rohkust väljendab ka paragrahvi pikkus (14 lõiget), kuid eelnõu koostajate hinnangul on selline konsolideerimine vajalik, sest näiteks juhtimist puudutavates sätetes saab juba seaduse siseselt viidata olemasolevatele nõuetele ning raamatupidamisega seotud aruandluse nõuded saab ühildada üleüldiste teabe jagamise ja teavitamise kohustustega. Paragrahvi koostamisel on koondatud samasisulised kohustused (näiteks teabe jagamine Finantsinspeksioonile) loeteludena, et vältida tarbetuid kordusi ning uute paragrahvide lisamist seadusesse.

Paragrahvi 95³ **lõiked 1–3** reguleerivad filiaali juhatajatele sätestatud nõudeid ja üleüldist juhtimist. Filiaali liigitusest olenemata peavad nii esimesse kui ka teise klassi kuuluvad filiaalid tagama, et filiaalil on vähemalt kaks juhatajat, kes vastavad KAS § 48 lõigetes 2, 2², §-s 48¹ ning §-s 50 sätestatule (**lõige 1**) ning filiaali juhtimisel järgitakse KAS § 55 lõikes 2¹, §-des 57¹–57⁴, § 58 lõike 3 punktis 4, § 59¹ lõikes 1 ja §-des 91 ja 92² sätestatut (**lõige 2**). Filiaali liigitus mängib **lõike 3** kohaselt rolli siis, kui Finantsinspeksiooni hinnangul on filiaali juhtimise korraldust vaja tõhustada või kontrollida. Sellistes olukordades on järelevalveasutusel õigus nõuda esimesse klassi kuuluvalt filiaalilt kohaliku juhtkomitee loomist, mille ülesanded on võrreldavad tavapanga puhul nõukogu omadega, ning teise klassi kuuluvalt filiaalilt sisekontrolli funktsioonide juhtide määramist, kes vastavad KAS § 60 lõigetes 1¹–1² ja lõikes 3 sätestatule. Diskretsiooni teostamisel teise klassi kuuluva filiaali suhtes peab Finantsinspeksioon võtma arvesse sellise filiaali suurust, sisekorraldust, tegevuse laadi, ulatust ja keerukust. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 48g lõige 1, lõikega 2 artikli 48g lõike 2 esimene lause ja lõike 3 esimese alalõike esimene pool ning lõikega 3 artikli 48g lõike 3 teine alalõige.

Lõikes 4 loetletakse dokumendid, sise-eeskirjad, protseduurid ja süsteemid, mille olemasolu, täitmise ja toimimise eest filiaal vastutab ning **lõigetega 5–8** täpsustatakse lõikes 4 nimetatud kohustuste sisu ja tingimusi.

⁵¹ Euroopa Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/61, 10. oktoober 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega. Kättesaadav: [konsolideeritud TEKST: 32015R0061 — ET — 08.07.2022](#)

Lõigetega 9–14 sätestatakse teave, mida filiaal peab Finantsinspeksioonile esitama ning sellega seonduvad pädeva asutuse õigused.

Lõikes 9 nimetatud teabe loetelu hõlmab filiaali varasid ja kohustusi (**punkt 1**), tegevuse vastavust KAS-is sätestatud nõuetele (**punkt 2**), nimekirja hoiuste tagamise skeemidest, millega filiaal on liitunud (**punkt 3**) ning KAS §-s 91 nimetatud aruannete täitmist (**punkt 4**). Lõike 9 punktis 1 nimetatud varade ja kohustuste teabe esitamisel peab filiaal **lõike 10** kohaselt järgima nii rahvusvahelisi kui ka siseriiklikke raamatupidamist käsitlevaid õigusakte ja standardeid ning jagama Finantsinspeksioonile teavet varade ja kohustuste kohta nende sektorite ja vastaspoolte põhised (**punkt 1**), tooma välja olulisemad riskipositsioonid ja rahastusallikad vastaspoolte liikide kaupa (**punkt 2**) ning kirjeldama olulisemaid tehinguid filiaali peaettevõtja ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vahel (**punkt 3**). Peaettevõtja kohta esitatava teabe loetelu on sätestatud **lõikes 11**.

Lisaks lõigetes 9–11 sätestatud teabele, andmetele ja dokumentidele, võib Finantsinspeksioon nõuda **lõike 12** kohaselt filiaalilt täiendavat teavet, kui see on vajalik põhjalikuma ülevaate saamiseks filiaali ja temaga seotud ettevõtjate muust (äri)tegevusest või rahalise usaldusväärsuse kohta (**punkt 1**) või järelevalveasutus tahab kontrollida filiaali ja tema peaettevõtja tegevuse vastavust KAS-ile (**punkt 2**). Finantsinspeksioonil on **lõike 13** kohaselt kohustus võtta täiendava teabe nõudmisel arvesse filiaali liigitust, samuti on tal õigus loobuda lõikes 10 nimetatud teabe nõudmisest kolmanda riigi krediidasutuse kvalifitseerivalt filiaalilt, kui tal on võimalik sama teave saada kolmanda riigi krediidasutuse järelevalveasutuselt.

Esimesse klassi kuuluv filiaal peab esitama lõigetes 9 ja 10 nimetatud teabe Finantsinspeksioonile vähemalt kaks korda aastas, teise klassi kuuluv filiaal vähemalt kord aastas. Filiaali juhtimise korraldust kajastava sõltumatu raamatupidamise aruande esitamise kohustus on filiaalil olenemata tema liigitusest kohustus esitada kord aastas.

Paragrahv 95⁴ sätestab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda kolmanda riigi peaettevõtjalt tütarettevõtja asutamist.

Tütarettevõtja asutamise nõuet võib järelevalveasutus rakendada kolmanda riigi krediidasutuse suhtes **lõike 1** kohaselt siis, kui kolmanda riigi krediidasutuse filiaal on tegelenud või tegeleb teistes Euroopa Liidu lepinguriikides asuvate klientide või vastaspooltega (**punkt 1**), tal on süsteemselt olulise krediidasutuse tunnused, ta on hinnatud süsteemselt oluliseks või ta põhjustab märkimisväärsed riske finantsstabiilsusele (**punkt 2**), tema varade kogusumma Eestis on vähemalt 10 miljardit eurot või koos filiaalidega, kellele ta kuulub samasse kolmanda riigi konsolideerimisgruppi, ning kes asuvad Euroopa Liidus, ületab varade kogusumma 40 miljardit eurot (**punkt 3**). Lõige 1 loetelu ei ole suletud ning Finantsinspeksioonil on õigus muudel alustel nõuda tütarettevõtja asutamist, kuid lõike 1 punktide 2 ja 3 hindamisel peab ta **lõike 2** kohaselt võtma arvesse selles nimetatud asjaolusid, alates filiaali suurusest ja turuosast kuni tema kaudu toimuva kolmanda riigi konsolideerimisgrupi äritegevuse mahuga. Sellise tütarettevõtja suhtes, kelle asutamist on järelevalveasutus nõudnud, kohaldatakse **lõike 5** kohaselt KAS-i samadel alustel nagu teistele Eesti krediidasutustele ehk tema suhtes ei kohaldata edaspidi kolmanda riigi krediidasutuse filiaali omaseid leebemaid nõudeid vaid teda hakatakse käsitlema kui tavapanka, kui KAS-is ei ole just teisiti sätestatud.

Enne tütarettevõtja asutamise nõude esitamist peab Finantsinspeksioon **lõike 3** kohaselt rakendama §-s 95⁵ või §-s 104 sätestatud meetmeid (vastavalt filiaali hindamine süsteemselt oluliseks ning ettekirjutuse tegemine), kui see on olnud asjakohane (**punkt 1**) või põhjendama muudel kui lõikes 1 nimetatud asjaoludel, miks ei ole eelnevas punktis nimetatud meetmed

piisavad järelevalvega seotud probleemide lahendamiseks (**punkt 2**). Lisaks on Finantsinspeksioonil kohustus konsulteerida enne nõude esitamist EBA ja nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega, kus kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud vastavad tütarettevõtjad või filiaalid (**lõige 4**).

Paragrahv 95⁵ sätestab nõuded süsteemse olulisuse hindamisele ja süsteemselt olulise kolmanda riigi krediidasutuse filiaalile.

Lõike 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon hindama, kas filiaal, mille üle ta järelevalvet teostab, on süsteemselt oluline ning kas ta võib põhjustada märkimisväärsed riske Euroopa Liidu või Eesti finantsstabiilsusele. Hindamise eelduseks on asjaolu, et filiaal kuulub sellisesse kolmanda riigi konsolideerimisgruppi, mille kõigi Euroopa Liidus asuvate kolmanda riigi krediidasutuste filiaalide varade kogusumma Euroopa Liidus on vähemalt 40 miljardit eurot. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 48j lõike 2 esimene lause.

Lõikes 1 nimetatud 40 miljardi suuruse koguvarade summa arvutamist reguleerib **lõige 2**, mille **punkti 1** kohaselt peab Finantsinspeksioon võtma arvutamisel aluseks viimase kolme majandusaasta aruande keskmise väärtuse või **punkti 2** kohaselt viimase viie majandusaasta aruande vähemalt kolme aasta absoluutarvud. **Lõikega 3** täpsustatakse, et lõikes 2 nimetatud varade suuruse piirmäär ei hõlma selliseid filiaalide varasid, mis on Euroopa Keskpankade Süsteemi kuuluvate keskpankadega sõlmitud tehingute kaudu. Lõikega 2 võetakse üle CRD VI artikli 48j lõike 1 esimene alalõige ning lõikega 3 artikli 48i lõike 2 teine alalõige ja artikli 48j lõike 2 teine lause.

Paragrahvi lõiked 5–9 reguleerivad Finantsinspeksiooni koostööd EBA ja teiste pädevate finantsjärelevalve asutustega ning Finantsinspeksiooni õigust esitada filiaali suhtes täiendavaid nõudeid. Lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 48j lõiked 3 ja 4.

Kui Finantsinspeksioon on asunud hindama filiaali süsteemselt olulisust, peab ta **lõike 5** kohaselt konsulteerima EBA ja nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega, kus kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud teisi kolmanda riigi krediidasutuse tütarettevõtjaid või filiaale, et hinnata filiaaliga seotud finantsstabiilsuse riske, ning esitama oma hinnangu kohta **lõike 6** kohaselt põhjendatud arvamuse. Finantsstabiilsuse riskide tuvastamisel võib Finantsinspeksioon **lõike 8** kohaselt kehtestada filiaali suhtes erinevaid nõudeid, sealhulgas nõuda filiaali varade või tegevuse ümberkorraldamist nii, et ta ei liigituks enam süsteemselt oluliseks või ei põhjustaks enam põhjendamatut riski finantsstabiilsusele (**punkt 1**) või kehtestada filiaali suhtes täiendavaid usaldatavusnõudeid (**punkt 2**). Lõikes 8 nimetatud meetmete ja lõikes 1 nimetatud hinnangu kohaldamiseks peab Finantsinspeksioon tegema **lõike 7** kohaselt koostööd ning saavutama vastava otsuse või hinnangu kolme kuu jooksul. Kui Finantsinspeksioon otsustab, et filiaal on süsteemselt oluline, kuid ei nõua temalt tegevusloa taotlemist või varade või tegevuse ümberkorraldamist, peab ta selle kohta esitama EBA-le ja teistele pädevatele asutustele põhjendatud teate (**lõige 9**).

Paragrahv 96. Kehtiv § 96 sätestab järelevalve alused ja ülesanded.

Lõike 5 esimese lause täiendamine. Lõike 5 kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima ja hindama pidevalt krediidasutuses rakendatavaid strateegiaid, korraldusi, protseduure jms süsteeme kooskõla siseriikliku ja Euroopa Liidu õigusega. Lõiget 5 täiendatakse selliselt, et Finantsinspeksiooni õigus jälgida ja hinnata pidevalt krediidasutuse juhtimise korraldust hõlmab ka juhtidele esitatavaid nõudeid. Muudatus põhineb CRD VI artikli 91 lõikel 1.

Lõike 5² täiendamine kolmanda lausega. Juhul, kui Finantsinspeksioon hindab järelevalve käigus krediidasutuse tegevuse, protseduuride, süsteemide jms õiguspärasust, võib ta lõike 5² kohaselt töötada välja metoodika koos riskipõhiste võrdlusaluste ja kvantitatiivsete indikaatoritega, mis põhineb krediidasutuste jaotamisel sarnase riskiprofiili alusel. Sellise metoodika kasutamine ei tohi mõjutada §-s 104 nimetatud meetmete kohaldamist. Kuigi lõikega 5² on võetud üle CRD V artikli 97 lõike 4a esimene alalõige, on Euroopa Komisjon märkinud, et lisaks esimesele alalõikele peaks lõige 5² sisaldama ka direktiivi lõike 4a teise alalõike esimeses lauses sätestatud, mille kohaselt peab pädev asutus teavitama EBA, kui ta välja töötatud metoodikat kasutab. Teavituste põhjal jälgib EBA järelevalveasutuste praktikat ning teeb selle põhjal soovitusi järelevalveasutustele. Komisjoni tähelepanekust lähtuvalt täiendatakse lõiget 5² kolmanda lausega ja kohustatakse Finantsinspeksiooni teavitama EBA metoodika kasutamisest.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6¹. Lisatava lõikega nähakse ette, et Finantsinspeksioon hindab ja jälgib krediidasutuste selliseid arenguid, mis on seotud kesksete vastaspoolte suhtes olevatest riskipositsioonidest tuleneva kontsentratsiooniriski juhtimisega, sealhulgas KAS § 82 lõike 313 kohaselt välja töötatud kavasid ning arenguid seoses ärimudelite kooskõlla viimisega EMIR-i määruse artiklis 7a sätestatuga (aktiivse konto nõuded). Vt analoogselt § 63 lõike 2³ lisamise selgitusi. Muudatus tuleneb CRD artikli 81 täiendamisest teise alalõikega.

Lõike 7 esimese lause täiendamine. Lõike 7 kohaselt peab Finantsinspeksiooni järelevalve krediidasutuste ja valdusettevõtjate üle hõlmama nende juhtimise korraldamist, juhtorganite liikmete pädevust, koosoeisu mitmekesisust ja tasustamispõhimõtete järgimist. Tulenevalt CRD VI artikli 91 lõikest 1, muudetakse lõiget selliselt, et Finantsinspeksiooni järelevalve juhtorganite liikmete suutlikkuse üle oma ülesandeid täita hõlmab ka juhtidele esitatavaid nõudeid.

Lõike 9 täiendamine. Lõige 9 sätestab loetelu krediidasutusega seotud aspektidest, millega Finantsinspeksioon peab arvestama järelevalve teostamisel. Taolisteks aspektideks on näiteks krediidasutuse tegevuse iseloom, keerukus, ärimudel jms. Lõikega 9 on võetud üle CRD artikli 98 lõige 1.

CRD VI muutmise tulemusena lisatakse artikli 98 lõikesse 1 punkt k, mille kohaselt peab pädev asutus järelevalve teostamisel võtma arvesse lisaks eelnimetatule ka krediidasutuse ESG riskide juhtimise kava ning sellega seotud vahe-eesmärkide saavutamist ja ulatust. ESG kava reguleerib seaduses § 82⁶ (vt ka § 82⁶ lisamise selgitust), mille kohaselt peab krediidasutus koostama konkreetse kava ning jälgima keskkonna-, sotsiaalsetest ja juhtimisteguritest tulenevaid riske ning neid mõõtma. Tulenevalt punkti k lisamisest täiendatakse § 96 lõiget 9 ning kohustatakse Finantsinspeksiooni võtma arvesse lisaks muudele krediidasutust puudutavatele aspektidele ka krediidasutuse ESG kava ulatust, kvantifitseerivaid eesmärke ja protsesse.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 14–21. Lõikega 14 võetakse üle CRD V artikli 117 lõige 3 ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon teostab järelevalvet krediidasutuse üle, mille suhtes omab kontrolli teises lepinguriigis asutatud emaettevõtja, ning Finantsinspeksioonil on vaja teavet KAS-is ja CRR-is sätestatud meetodite rakendamise kohta, mida valdab konsolideeritud järelevalvet teostav asutus, siis peab Finantsinspeksioon teabe saamiseks võimaluse korral pöörduma esmalt konsolideeritud järelevalvet teostava asutuse ehk n-ö teabe valdaja poole. Lõike lisamine on seotud Euroopa Komisjoni märkustega konsolideeritud järelevalve sätete vastavusega CRD V tekstile.

Lõigetega 15–17 nähakse Finantsinspeksioonile ette kohustus hinnata ja jälgida selliseid arenguid krediidasutuste praktilises tegevuses, mis puudutab nende nn ESG strateegiaid ning vastavat riskijuhtimist. Muu hulgas peab järelevalveasutus hindama, kuidas krediidasutus on KAS § 82⁶ alusel koostanud vastava ESG kava. Samuti tuleb hindamisel arvestada krediidasutuse poolt pakutavaid ja kestlikkusega seotud teenuseid/tooteid ning kestlikule majandusele ülemineku rahastamise põhimõtteid ning laenude väljastamise põhimõtteid seoses ESG-ga. Finantsinspeksioon peab hindama vastava kava usaldusväärsust järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi osana. Lõikega 15 võetakse üle CRD VI artikli 87a lõike 4 esimene alalõige.

Samuti nähakse ette, et Finantsinspeksioon peab tegema vajaduse korral koostööd teiste vastavate ametiasutustega (ingl. k. *authorities or public bodies in charge of climate change and environmental supervision*), kelleks Eestis on näiteks Kliimaministeerium, Keskkonnamet ja Keskkonnaagentuur. Eeltoodu põhineb CRD VI artikli 98 lõikel 9.

Lõikega 19 nähakse ette, et Finantsinspeksioon peab järelevalve käigus hindama seda, et mis riskid on üleval seoses krüptovarasse investimisega või juhul kui krediidasutus osutab ise krüptovarateenust. Antud kohustus põhineb CRD VI artikli 98 lõikel 10.

Lõikega 20 sätestatakse tingimused, mille täitmist peab Finantsinspeksioon hindama, kui ta viib läbi sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud läbivaatamist ja hindamist. Esimesed kaks tingimust on välistavad tingimused, mille kohaselt ei liigitu krediidasutus CRR-i kohaselt (kolmanda riigi) globaalse süsteemselt oluliseks krediidasutuseks, sellise krediidasutuse üksuseks (**punkt 1**) ega muuks süsteemselt oluliseks krediidasutuseks KAS § 86⁴⁸ lõigete 1 ja 2 kohaselt (**punkt 2**). Kolmanda tingimuse kohaselt peab krediidasutuse emaettevõtja teostama üle valitsevat mõju raamatupidamise seaduse § 27 lõike 1 kohaselt nii tema kui ka enamuse teiste temaga samasse gruppi kuuluvate krediidasutuste üle (**punkt 3**). Sellisel juhul võib valitsev mõju raamatupidamise seaduse alusel tuleneda kolmest asjaolust: 1) konsolideeriv üksus on emaettevõtja või muu raamatupidamiskohustuslane, kellel on valitsev mõju teise raamatupidamiskohustuslase üle; 2) emaettevõtjal on suurem kui 50 protsendilise osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses; 3) seaduse või lepinguga on sätestatud otsene või kaudne õigus asutajaõiguste teostamiseks või üldkoosoleku otsusega nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest. Lisaks punktides 1–3 nimetatud tingimuste täitmise kontrollimisele peab järelevalveasutus läbivaatamise ja hindamise teostamisel rakendama proportsionaalsuse põhimõtet kooskõlas FIS § 53 lõike 3 punkti 3 kohaselt Finantsinspeksiooni veebilehel⁵² avaldatud üldkriteeriumitega.

Emaettevõtja valitseva mõju all olev krediidasutus lõike 20 punkti 3 tähenduses peavad **lõike 21** kohaselt vastama kahele tingimusele. Esiteks, nad liigituvad või enamuse neist liigituvad CRR artikli 27 lõike 1 punkti a kohaselt ühistupankadeks või muudeks sarnasteks ühinguteks ning seadusega on neile kehtestatud väljamaksete ülempiir või maksimumtase (**punkt 1**). Taolised muud sarnased ühinged on CRR-i mõistes vastastikused seltsid, tulundus- või hoiu-laenuühistud, muud hoiuseid kaasavad asutused ja sellesarnased finantsinstitutsioonid, kelle tegevus põhineb oma liikmete majandusliku olukorra edendamisel. Teiseks ei või nende koguvarede maht individuaalsel või allkonsolideeritud alusel ületada 30 miljardit eurot (**punkt 2**).

Lõikega 20 võetakse üle CRD VI artikli 97 lõike 4 teise alalõike punktid a–c ning lõikega 21 sama alalõike punkt d.

⁵² Finantsinspeksioon. Panganduse järelevalveline avalikustamine. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit/panganduse-jarelevalveline-avalikustamine>

Paragrahv 97. Kehtiv § 97 reguleerib järelevalve ulatust.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 esitatakse loetelu subjektidest, kes on hõlmatud Finantsinspeksiooni järelevalvetegevusega. Punkti 4 kohaselt on sellisteks subjektideks välisriigi krediidasutuste Eestis paiknevad tütaretevõtjast krediidasutused, filiaalid ja esindused, kui vastava välisriigi finantsjärelevalve asutusega ei ole kokku lepitud teisiti. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 1 punkti 4 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Paragrahvi 97 lõige 2 sätestab kuus alust, mille esinemisel teostab Finantsinspeksioon konsolideeritud järelevalvet. Euroopa Komisjon on teinud lõike 2 osas märkuse ja täheldanud, et lõike 2 sissejuhatav lauseosa ei täpsusta KAS § 13⁷ lõikes 3 sätestatud erandit, mille kohaselt ei teosta Finantsinspeksioon konsolideeritud järelevalvet finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja suhtes, kellele ei kohaldata heakskiitmist. Vastav erand tuleneb CRD VI artikli 119 lõikest 1. Kui valdusettevõtja n-ö vabastatakse heakskiitmise kohustusest, järgib Finantsinspeksioon, et ta tegevus oleks kooskõlas KAS-i ja CRR-iga, kuid ei teosta konsolideeritud järelevalvet. Eelnõu koostajate hinnangul on Komisjoni märkus asjakohane, et järelevalveasutus oma pädevusi ei ületaks, kuid sissejuhatava lauseosa muutmise asemel täiendatakse §-i 97 lõikega 2² ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon teostab lõikes 2 nimetatud konsolideeritud järelevalvet juhul, kui KAS-i § 13⁷ lõikes 3 ei ole sätestatud teisiti.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5¹ ja 5². Uute lõigetega võetakse üle CRD V artikli 111 lõiked 6 ja 7 ning sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus anda üle tal lasuvad ülesanded teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele. **Lõike 5¹** kohaselt võib järelevalveülesannete üleandmine toimuda § 97 lõike 2 punktides 1, 2¹, 5 ja 6 nimetatud juhtudel, kui see on tulemusliku konsolideeritud järelevalve seisukohast asjakohane, võttes arvesse asjaomast krediidasutust ja selle tegevuse olulisust Eestis. Ülesannete üleandmisest peab Finantsinspeksioon teavitama Euroopa Komisjoni ja EBA. **Lõike 5²** kohaselt peab Finantsinspeksioon andma emettevõtjana tegutsevale krediidasutusele, valdusettevõtjatele või asjakohasel juhul suurima bilansimahuga krediidasutusele võimaluse esitada oma seisukoht üleandmise kohta. Sätete koostamisel on võetud eeskuju VPTS § 230¹ lõigetest 2³ ja 2⁴, mis näevad ette samasisulise õiguse investeerimisühingute üle järelevalve teostamisel.

Paragrahv 97². Kehtiv § 97² reguleerib järelevalvet Eestis asutatud välisriigi krediidasutuse filiaali ja esinduse ning Eestis piiriüleselt teenuseid osutava krediidasutuse üle.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 97² pealkirja sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõikega sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus kehtestada sama paragrahvi lõikes 1 ja KAS § 96 lõikes 5 nimetatud andmete ja dokumentide läbivaatamise ja hindamise sagedus ja ulatus, võttes arvesse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali liigitust esimesse või teise klassi, tegevuse laadi, mahtu ja keerukust. Lõikega 1¹ võetakse üle CRD VI artikli 48n lõike 3 teine lause. Andmed ja dokumendid, mille läbivaatamist ja hindamist uus lõige reguleerib, käsitlevad filiaali strateegiaid, korraldusi, protseduure, likviidsusnõudeid ja olulise tähtsuse kindlaksmääramist.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Lõike 2 kohaselt ei või krediidasutus, kelle filiaal või esindus on asutatud Eestis või kes osutab piiriüleseid teenuseid Eestis ja kelle tegevusloa on lepinguriigi finantsjärelevalve asutus peatanud või kehtetuks tunnistanud, enam Eestis edasi tegutseda ega osutada piiriüleseid teenuseid. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 97² lõike 2 esimese lause sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv täiendamine lõikega 3¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 48m lõige 1 ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon peab kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle järelevalve teostamisel võtma arvesse KAS 8¹. peatükis ja CRD VII jaotises sätestatud. Viidatud CRD jaotis reguleerib järelevalve teostamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 10. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 48n lõige 4 ja sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus teavitada viivitamata EBA ja Rahapesu Andmebürood, kui tal tekib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali juhtimiskorra, ärimudeli või tegevuse läbivaatamise käigus põhjendatud kahtlus, et filiaalis on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamine või selle katse või on suurenenud sellega seotud riskid RahaPTS §-de 4 ja 5 tähenduses. Seejärel peab Finantsinspeksioon konsulteerima Rahapesu Andmebürooga, et koostada hinnang rahapesu või terrorismi rahastamise või selle katse või suurenenud riskide kohta. Nimetatud hinnangu esitab Finantsinspeksioon EBA-le. Vajadusel võib Finantsinspeksioon kohaldada kolmanda riigi krediidasutuse filiaali suhtes KAS-is sätestatud meetmeid, sealhulgas tunnistada filiaali luba kehtetuks KAS § 17 lõike 1 punkt 12 (rahapesu toimepanemine või õigusaktiga kehtestatud rahapesu ning terrorismi rahastamise keelu korra rikkumine) ja § 21² lõike 3 punkti 2 kohaselt (esineb põhjendatud kahtlus, et filiaali, selle peattevõtja või konsolideerimisgrupiga seoses toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamise katse või esineb vastav risk).

Paragrahv 100. Kehtiv § 100 reguleerib järelevalve korraldust.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3¹. Kehtiv KAS § 100 näeb ette järelevalve korralduse ja selle lõige 3 täpsemalt ette selle, et Finantsinspeksioon teeb krediidasutuses KAS § 96 lõikes 5 sätestatud ülesannete täitmiseks asjakohastel juhtumitel stressiteste vähemalt kord aastas. Muudatusega lisatakse paragrahvi lõige 3¹, mille eesmärgiks on lihtsustatult rõhutada, et krediidasutus ise või kolmas osapool (näiteks krediidasutuse nõustaja) ei või stressitesti tulemusi kahjustada (manipuleerida andmetega vms). Säte põhineb CRD VI artikli 100 lõikel 3.

Paragrahv 104. Kehtiv § 104 sätestab Finantsinspeksiooni õigused ettekirjutuse tegemisel.

Lõike 1 punkti 1 täiendamine. Lõikega 1 on sätestatud loetelu õigustest, mida Finantsinspeksioon võib ettekirjutusega kohaldada krediidasutuse tegevusele reageerimiseks. Sama lõike punkti 1 kohaselt on järelevalveasutusel õigus keelata teatud tehingute või toimingute tegemine või nende mahu piiramine. CRD VI artikli 104 lõike 1 punkti e muutmise tulemusena antakse pädevatele asutustele õigus piirata krediidasutuse tegevust, sealhulgas hoiuste vastuvõtmist, operatsioone või võrgustikku, või nõuda sellise tegevuse lõpetamist, mis kujutab endast asjaomase krediidasutuse usaldusväärsuse seisukohast ülemäärast riski. Punkti e muudatus haakub eelnõu koostajate hinnangul kõige paremini § 104 lõike 1 punktis 1 sätestatuga, mis samuti annab Finantsinspeksioonile õiguse piirata krediidasutuse tegevust, sealhulgas keelata teatud toimingute tegemist. Järelevalveasutuse õiguste selgemaks mõistmiseks täiendatakse punkti 1 tekstiosaga, mille kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus

piirata hoiuste vastuvõtmist ja äritegevust või nõuda sellise tegevuse lõpetamist, mis kujutab endast krediitdiasutuse stabiilsuse seisukohast ülemäära riski.

Lõike 1 täiendamine punktiga 1¹. Johtuvalt seaduse täiendamisest kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali sätetega peatükis 8¹ ning Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi filiaali sätete ülevaatamisega, täiendatakse § 104 lõiget 1 punktiga 1¹, mis annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda välisriigi krediitdiasutuse filiaalilt äritegevuse või tegevuse ulatuse piiramist ja vastaspoolte arvu vähendamist. Uue punktiga võetakse ühtlasi üle CRD VI artikli 48o lõike 2 punkt d. Eelnõu koostajate hinnangul oleks ebamõistlik täiendada §-i 104 uue lõikega, mis reguleeriks spetsiifiliselt välisriigi krediitdiasutuse filiaali suhtes kohaldatavate nõuetega, sest kohati kattuvad CRD VI-ga lisatud pädevate asutuste õigusi käsitlevad sätted juba olemasolevate § 104 lõike 1 sätetega (näiteks punktid 19 ja 20, millele vastavad direktiivi artikli 48o lõike 2 punktid c ja g) ning taolise ümberkorralduse käigus tuleks luua uued lõiked ka konkreetselt finantsvaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, mis lõppkokkuvõttes oleks nii seaduse subjektidele, pädevale asutusele ning seaduse lugejale ebamõistlikult koormavam. Samadel põhjustel lisatakse punktid 22–24 ja täiendatakse punkti 16¹.

Lõike 1 punkti 2 muutmine. Punkt 2 annab Finantsinspeksioonile õiguse keelata osaliselt või täielikult krediitdiasutuse kasumist väljamaksete tegemine. Euroopa Komisjon on tuvastanud CRD V ülevõtmise kontrolli käigus, et kuigi punktis 2 sätestatud pädevate asutuste õigus on asjakohane, ei sisalda see artikli 104 lõike 1 punktis h sätestatud täiendit selle kohta, et lisaks väljamaksete tegemise keelamisele võib pädeva asutus nõuda, et krediitdiasutus kasutaks puhaskasumit omavahendite tugevdamiseks. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, et vastav õigus on lõike 1 loetelust puudu ning vastavat õigust ei ole võimalik kehtiva sõnastuse pealt ka tuletada. Seetõttu täiendatakse lõike 1 punkti 2 ja sätestatakse, et alternatiivselt väljamaksete tegemise keelamisele on Finantsinspeksioonil õigus nõuda puhaskasumi kasutamist omavahendite tugevdamiseks. Omavahendid on lihtsustatult omakapitali instrumendid ning kõlblikud kohustused, mida saab koheselt hakata realiseerima, kui tekib kriisiolukord ning Finantsinspeksioon jõuab otsusele, et vahendite ja kohustuste kasutusele võtt on vajalik kahjumi katmiseks ning ettevõtte rekapitaliseerimiseks. Selleks, et ennetada krediitdiasutuse maksejõuetust, peab tal igal ajahetkel olema piisaval määral omakapitali ehk n-ö tagavara, mille arvelt katta võimalikku kahjumit.

Lõike 1 punktide 8–10 muutmine. Punkti 8 kohaselt on järelevalveasutusel õigus nõuda krediitdiasutuselt ettekirjutusega sise-eeskirjade ja protseduurireeglite ning tasustamise põhimõtete muutmist, sealhulgas kehtestada täiendavaid edasilükkavaid tingimusi tulemustasude või nende osade väljamaksmisele, piirata või keelata tulemustasude väljamaksmist teatud aktsiate, aktsiaoptsioonide või muude sarnaste õiguste vormist. Punktiga 8 on võetud üle CRD artikli 67 lõike 1 punkt d, kuid CRD VI täiendab seda ning annab pädevatele asutustele õiguse nõuda krediitdiasutuselt sooneutraalsete tasustamise põhimõtete olemasolu. Seetõttu täiendatakse punkti 8 ning lisatakse tasustamise põhimõtete juurde sooneutraalsuse element.

Punktidega 9 ja 10 on antud Finantsinspeksioonile õigus nõuda krediitdiasutuse nõukogult juhatuse liikme või üldkoosolekult nõukogu liikme tagasikutsumist. Tulenevalt artikli 91 lõike 1h lisamisest CRD VI-ga, kohustatakse liikmesriike tagama, et nende pädevatele asutustele on antud õigused, et keelata selliste juhatuse liikmete ametisse nimetamine ning ametist eemaldamine, kui juhatuse liige ei vasta direktiivis sätestatud nõuetele. Vastavaid pädevusi võivad pädevad asutused artikli 91 lõike 1 kohaselt rakendada nii krediitdiasutuste kui ka krediitdiasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja suhtes. Seni

kehtinud sõnastuses katsid punktid 9 ja 10 ainult olukordi, mis käsitlesid krediidasutusega seotud isikute tagasikutsumist või valimata või määramata jätmist, kuid kuna CRD VI-ga on laiendatud pädevate asutuste õigusi ka teistele ettevõtjatele, peab nende punktide subjektide ringi laiendama. Seetõttu lisatakse punktidesse 9 ja 10 vastavad täiendid, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon edaspidi nõuda nii krediidasutuse, krediidasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogult juhatuse liikme või üldkoosolekult nõukogu liikme tagasikutsumist või valimata jätmist või määramata jätmist.

Lõike täiendamine punktiga 10¹. Uue punktiga võetakse üle CRD VI artikli 91a lõige 6 ning antakse Finantsinspeksioonile õigus nõuda krediidasutuse, krediidasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja võtmeisiku tagasikutsumist või tema valimata või määramata jätmist. Võtmeisik on CRD VI artikli 3 lõike 1 punkti 9a kohaselt isik, kellel on märkimisväärne mõju krediidasutuse juhtimisele, aga ei ole juhtorgani liige. Seega võib võtmeisik olla sisekontrollifunktsioonide juht või finantsjuht tingimusel, et ta ei ole juhtorgani liige. Seni kehtinud seaduse sõnastuses ei olnud Finantsinspeksioonil õigust sekkuda võtmeisiku määramisse, kuid artikli 91 muutmise ning artikli 91a lisamise tagajärjel peavad liikmesriigid tagama pädevatele asutustele volitused võtmeisikute sobivuse kontrollimiseks ning ametisse nimetamiseks.

Lõike 1 punkti 16¹ muutmise. Punkti 16¹ kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda krediidasutuselt tema tegevuse ja süsteemidega seonduvate, sealhulgas tegevuse edasiandmisest tulenevate riskide vähendamist. Punktiga 16¹ on võetud üle CRD V artikli 104 lõike 1 punkt f. Tulenevalt peatüki 8¹ lisamisest ning välisriigi krediidasutuse filiaalide sätete ülevaatamisest (vt § 104 lõike 1 punkti 1¹ lisamise selgitusi), täiendatakse punkti 16¹ selliselt, et lisaks tegevuse ja süsteemidega seotud riskide vähendamisele võib järelevalveasutus nõuda ka teatud tegevuse või toote pakkumise lõpetamist. Täiendiga võetakse üle CRD VI artikli 48o lõike 2 punkt e.

Lõike 1 täiendamine punktiga 16². Uue punkti kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda krediidasutuselt äristrateegia, ühingujuhtimise ja riskijuhtimise kohandamist seoses riskide vähendamisega, mis tulenevad ESG teguritest lühikeses, keskpikas ning pikas perspektiivis. Samuti võib Finantsinspeksioon nõuda krediidasutuse ESG kavas sisalduvate meetmete ja tegevuste rakendamist. Käesolev norm tuleneb CRD VI artikli 104 lõike 1 punktist m.

Lõike 1 punkt 18 muutmise. Kehtiv punkt 18 näeb ette, et Finantsinspeksioon võib nõuda stressitesti või muu sarnase tundlikkusanalüüsi tegemist. Muudatusega lisatakse juurde see, et eeltoodut võib nõuda ka sel eesmärgil, et hinnata krüptovara riskipositsioonidest ja krüptovarateenuste osutamisest tulenevaid riske. Käesolev norm tuleneb CRD VI artikli 104 lõike 1 punktist n.

Lõike 1 täiendamine punktidega 22–25. Uute punktidega 22–24 võetakse üle vastavalt CRD VI artikli 48o lõike 2 punktid a ja f ning sama artikli lõige 1. **Punktiga 22** sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib nõuda välisriigi krediidasutuse filiaalilt samas seaduses sätestatud miinimumnõudest suuremat tagatiskapitali või täiendavate kapitalinõuete täitmiseks vajaliku tagatiskapitali olemasolu. **Punktiga 23** antakse finantsjärelevalve asutusele õigus nõuda välisriigi krediidasutuse filiaalilt samas seaduses sätestatud aruandluskohustuse täitmist ning **punkti 24** kohaselt võib Finantsinspeksioon esitada välisriigi krediidasutuse filiaalile muid nõudmisi tema tegevust reguleerivate õigusaktide täitmiseks. Lõike 1 täiendamine uute punktidega on seotud kolmanda riigi krediidasutuse filiaali lisamisega KAS-i ning Euroopa Majanduspiirkonna krediidasutuse filiaalide regulatsiooni ülevaatamisega (vt § 104 lõike 1 punkti 1¹ lisamise selgitusi).

Punktiga 25 võetakse üle CRD artikli 104 lõike 1 punkt o. Lisatavas punktiga antakse Finantsinspeksioonile volitus nõuda krediidiasutuse keskse vastaspoole suhtes olevate riskipositsioonide vähendamist või korrigeerimist oma kliirimiskontol kooskõlas EMIR-i määruse artikliga 7a, kui Finantsinspeksioon leiab, et selle keskse vastaspoole suhtes esineb ülemäärane kontsentratsioonirisk. Vt analoogselt § 63 lõike 2³ lisamise selgitusi.

Lõike 4 täiendamine. Lõike 4 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus määrata ettekirjutusega täiendav likviidsusnõue, võttes arvesse erinevaid krediidiasutuse toimimise ja juhtimisega seotud elemente, näiteks ärimudelit ja riskijuhtimist. Lõikega 4 on võetud üle CRD artikli 105 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on CRD V kontrolli käigus tuvastanud, et § 104 ei sisalda artikli 104 lõike 1 punktist k tulenevat täpsustust selle kohta, et pädevatel asutustel on lisaks konkreetsetele likviidsusnõuete kohaldamisele õigus piirata varade ja kohustustega seotud nõuete täitmise lõpptähtaegade erinevust. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega ja leiavad, et kuigi artikli 104 lõikes 1 sätestatud tingimused on enamjaolt üle võetud § 104 lõikega 1, on punkti k spetsiifilisust arvestades kõige mõistlikum täiendada lõiget 4, mis niikuinii käsitleb likviidsusnõude määramist. Seetõttu täiendatakse lõiget 4.

Paragrahv 104¹. Kehtiv § 104¹ reguleerib sunniraha rakendamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Uue lõikega võetakse CRD VI artikli 67 lõike 2 punkt b osas, mis puudutab maksimaalset sunniraha rakendamise perioodi. Ülejäänud osas reguleerib punkt b ja selle alapunktid i ja ii sunniraha maksimummäärasid füüsilise ja juriidilise isiku puhul, mis on juba sätestatud sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3. Lõike 4 sõnastuse kohaselt võib sunniraha määrata korduvalt kuni kuue kuu jooksul Finantsinspeksiooni ettekirjutuse või haldusakti tegemise kuupäevast arvates.

Võrreldes CRD varasemate versioonidega, on CRD VI-ga harmoniseeritud ulatuslikumalt nii haldustrahvide ja sunnirahade ülempiire kui ka ettekirjutuse tegemise aluseid. Euroopa Komisjoni sõnul on halduskaristuste ja -meetmete ülevaatamine põhjustatud kahest asjaolust: järelevalveasutustele on antud liiga kitsad õigused, et reageerida CRD ja CRR rikkumistele ning liikmesriikide ebaühtlane lähenemine karistuste määramisel. Ühtlustamise eesmärk on tõsta järelevalvemenetluste efektiivsust ning tagada õigusrikkumiste kiirem lõpetamine. Järelevalveasutuste õiguste laiendamisel on olulisel kohal proportsionaalsus, sest sunniraha määramine on üks meetoditest, millega anda kohustusi rikkuvale krediidiasutusele märku, et vastav tegevus on seadusevastane ja tuleb koheselt lõpetada. Sunniraha rakendamise maksimumperioodiga soovitakse ennetada õiguste kuritarvitamist järelevalveasutuste poolt, sest isiku karistamine sunnirahaga ei tohiks muuta teda maksejõuetuks või tekitada talle selliseid tõsisemaid rahalisi probleeme, mille tulemusel tuleks äritegevus lõpetada.⁵³ Juhul, kui sunniraha määramine ei täida oma eesmärki, on järelevalveasutusel õigus alustada rikkuja suhtes väärtemenetlust (KAS-i 12. peatükk) või äärmisel juhul tunnistada krediidiasutusele antud tegevusluba kehtetuks (KAS-is üldsäte § 17), mis on karistamise perspektiivist *ultima ratio* meede. Seega, kui maksimaalselt kuue kuu jooksul ei õnnestu järelevalveasutusel rikkumine lõpetada, tuleks liikuda edasi tõsisemate tagajärgedega meetmete juurde.

Paragrahv 104². Kehtiv § 104² reguleerib täiendavate omavahendite nõude kehtestamise tingimusi.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2 on sätestatud tingimused, millest vähemalt ühe esinemisel on Finantsinspeksioonil õigus kohaldada sama paragrahvi lõikes 1

⁵³ CRD VI selgituspunkt 32.

nimetatud täiendavate omavahendite nõuet. Lõikega 2 on võetud üle CRD V artikli 104a lõike 1 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on avastanud CRD V ülevõtmise kontrolli käigus, et erinevalt direktiivi sõnastusest, puudub § 104² lõike 2 sissejuhatavast lauseosast viited artiklitele 97 ja 101, millele vastavad KAS-is § 96 ja § 100 lõige 4. Viidetega on täpsustatud, et pädev asutus võib nõuda krediitiasutuselt täiendavaid omanõudeid tingimusel, et omanõuete vajadus on selgunud pädeva asutuse poolt läbi viidud läbivaatuse ja hindamise käigus, mida ongi reguleeritud artiklitega 97 ja 101. Komisjoni hinnangul ei selgu lõike 2 sissejuhatava lauseosa sõnastusest, et Finantsinspektsiooni õigusele nõuda täiendavaid omavahendeid peab eelnema järelevalve käigus läbi viidud krediitiasutuse läbivaatus ja hindamine, mille käigus kontrollitakse, kas krediitiasutuse juhtimine, strateegiad, protseduurid, süsteemid jms tegevus vastab seadusele. Lähtuvalt Komisjoni märkustest muudetakse lõike 2 sissejuhatavat lauseosa ning sätestatakse, et Finantsinspektsioon kohaldab lõikes 1 nimetatud täiendavate omavahendite nõuet, kui ta on KAS § 96 ja § 100 lõike 4 kohase järelevalve, sealhulgas läbivaatamise ja hindamise käigus tuvastanud, et esineb vähemalt üks sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud asjaoludest.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 14–17. Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 104a lõiked 6 ja 8 ning reguleeritakse täiendavate omavahendite nõude kehtestamist krediitiasutusele, kelle suhtes kohaldatakse paralleelselt ka minimaalset väljundmäära (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i)). **Lõike 14** kohaselt peab Finantsinspektsioon tagama, et selline täiendavate omavahendite suurus, mis määrati krediitiasutuse suhtes KAS § 104 lõike 1 punkti 5¹ ja sama paragrahvi lõike 1 alusel, et käsitleda muid riske kui ülemäärase finantsvõimenduse riski, ei suurene minimaalse väljundmäära kohaldamisel.

Lisaks on järelevalveasutusel kohustus vaadata viivitamata, kuid hiljemalt järgmise läbivaatamise käigus lõikes 14 viidatud sätete alusel määratud täiendavate omavahendite nõue ning jätta sellest välja selliseid riske hõlmavad kohustused, mis on kaetud minimaalse väljundmäära kohaldamisega (**lõige 15**). Juhul, kui Finantsinspektsioon teostab krediitiasutuse läbivaatuse, ei kohaldata lõikes 14 sätestatud. Seega on järelevalveasutusel kohustus tagada, et minimaalse väljundmäära kehtestamine krediitiasutuse suhtes ei too kaasa täiendavate omavahendite nõude suurendamise ning samaaegselt krediitiasutuse suhtes kohaldavad nõuded ei kataks samu riske.

Lõikega 16 tuuakse seadusesse minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluva krediitiasutuse mõiste ning **lõikega 17** piiratakse sellise krediitiasutuse suhtes täiendavate omavahendite nõude määramist. Minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluv krediitiasutuse käsitlemise määrab kindlaks Finantsinspektsioon, kui sellise krediitiasutuse koguriskipositsioon, mis on arvatud CRR-i artikli 92 lõike 3 esimese alalõikega, ületab alammäärata koguriskipositsiooni, mis on arvatud kooskõlas sama määruse artikli 92 lõikega 4. Juhul, kui krediitiasutus on käsitatav minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluvana, ei määra Finantsinspektsioon tema suhtes täiendavate omavahendite nõuet, kui nõudega käsitletavat riskid on kaetud minimaalse väljundmäära kohaldamisega.

Lõigetega 14–16 võetakse üle artikli 104a lõige 6 ning lõikega 17 sama artikli lõige 8.

Paragrahv 104³. Kehtiv § 104³ sätestab nõuded täiendavate omavahendite suunisele.

Lõike 3 täiendamine teise lausega. Uue lausega võetakse üle CRD VI artikli 104b lõige 4a ja sätestatakse Finantsinspektsioonile õigus vaadata üle suunised, mis ta on andnud krediitiasutusele, kelle suhtes kohaldatakse minimaalset väljundmäära, et tagada suuniste asjakohasus. Suuniste ülevaatamine on vajalik võimalike kattuvuste tuvastamiseks ja

eemaldamiseks, et krediidasutus ei peaks suuniste ja minimaalse väljundmäära täitmisel oma tegevusi dubleerima, kui mõlemad kohustused adresseerivad samasisuliste riskide eemaldamist ja leevendamist.

Paragrahv 113. Kehtiv § 113 reguleerib krediidasutuse juhtimist moratooriumi ajal.

Lõike 3 punkti 1 muutmine. Lõikega 3 sätestatakse kohustused, mida moratooriumihaldur peab kahe päeva jooksul pärast nimetamist täitma. Punkti 1 kohaselt on ta kohustatud paigutama krediidasutuse asukohta, igasse filiaali ja esindusse teate moratooriumihalduri määramise kohta ning märkima seal isikud, kellele varem antud õigused enam ei kehti. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 113 lõike 3 punkti 1 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 134⁷. Kehtiv § 134⁷ sätestab vastutuse usaldatavusnõuete rikkumise eest.

Paragrahvi täiendamine. Paragrahvi sätestuse kohaselt karistatakse juriidilist isikut usaldatavusnormatiivide, sealhulgas likviidsete varade hoidmise, suure riskide kontsentreerumise piirmäära või väärtpaberistamise positsiooni krediidiriski nõuete rikkumise eest rahatrahviga kuni 5 000 000 eurot või kuni kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni 10 protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Tulenevalt artikli 67 lõike 1 täiendamisest punktiga x täiendatakse paragrahvis sätestatud kohustuste loetelu finantsvõimenduse määra arvutamise kohustuste rikkumisega. Finantsvõimenduse põhimõtte seisneb laenatud finantsvahendite kasutamises, et teostada krediidasutuse tavapäraseid tegevusi ilma, et krediidasutus peaks kasutama omakapitali.

Seaduse täiendamine §-dega 134²⁸–134³¹.

Paragrahviga 134²⁸ sätestatakse vastutus ühinemise ja jagunemise nõuete rikkumise eest ning võetakse üle CRD VI artikkel 271, mis kohustab liikmesriike töötama välja proportsionaalseid meetmeid, et reageerida ühinemisest ja jagunemisest teavitamata jätmisele ning läbiviimisele ilma pädeva asutuse loata. Varasemalt samasisuline säte seadusest puudus. **Lõike 1** kohaselt võib Finantsinspeksioon karistada füüsilist isikut teavitamis- või loakohustuse rikkumise eest rahatrahviga kuni 700 000 eurot või kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Kui rikkumise on toime pannud juriidiline isik, on **lõike 2** kohaselt rahatrahvi suurus kuni 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni kolm protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Vastavad trahvisummad on eelnõu koostajate hinnangul proportsionaalsed, arvestades teo raskust, ning järgivad juba KAS-is sätestatud vastutuse sätete karistumäärasid.

Paragrahviga 134²⁹ sätestatakse väärtetovastutus juhuks, kui krediidasutus rikub stabiilse netorahastamise kordaja ja likviidsuskatte kordaja arvutamise kohustust ning likviidsuskatte ja stabiilse netorahastamise täitmise nõuet. Seega on krediidasutusel kaks kohustust: järgida nõudeid (likviidsus- või stabiilse netorahastamise nõuet) ja arvutada nende nõuete täitmiseks vajalik kordaja.

Likviidsuskatte nõue kohustab krediidasutusi tagama, et neil on olemas piisavalt likviidseid varasid ehk likviidsuspuhver, mille väärtuste summa katab likviidsete vahendite väljavoolu, millelt on maha arvatud likviidsete varade sissevool stressiolukorras, et tagada likviidsuspuhvrite säilitamine sellisel tasemel, et sellega oleks võimalik tulla toime mis tahes

stressiolukordades 30 päeva jooksul. Likviidsuskattekindlustaja väljendabki protsentides suhet likviidsuspuhvri ja likviidsete vahendite netoväljavoolu vahel 30 päeva jooksul. Krediidiasutustel peab vastav kindlustaja olema alati vähemalt 100 protsenti. Stabiilse netorahastamise nõude kohaselt peab krediidiasutus tagama, et tema pikaajalised varad ja bilansivälised kirjed on nii tava- kui ka stressiolukorras erinevate stabiilse rahastamise instrumentidega asjakohaselt täidetud. Stabiilse netorahastamise kindlustaja väljendab protsentides suhet kättesaadava stabiilse rahastamise ja nõutava stabiilse rahastamise vahel. Kirjed, mis eeldavad stabiilset rahastamist, on näiteks kuld, tuletisinstrumentidest tulenevad nõuded, mittepikendatavad laenud. Sarnaselt likviidsuskattekindlustajale, peab ka stabiilse netorahastamise kindlustaja nõue olema vähemalt 100 protsenti.

Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 1 punkt j ja punkt ab. Nende nõuete täitmist ja järgimist kontrollitakse CRR VI osa I ja IV jao ning Euroopa Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 alusel.

Paragrahv 134³⁰ sätestab väärtustatuse CRR III osa III jaotise 2. peatükis sätestatud andmete kogumise ja haldamise nõuete rikkumise eest. Eelnimetatud peatükk reguleerib andmeid kahjude kohta, mis võivad mõjutada krediidiasutuse operatsiooniriski arvutamist, nende töötlemist ja edastamist järelevalveasutusele. Füüsilise isiku maksimaalne rahatrahvi määr võib sellises olukorras olla kuni 700 000 eurot ning juriidilise isikul 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärtuse tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastav summa. Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 1 punkt z.

Paragrahviga 134³¹ sätestatakse väärtustatus krediidiasutuse või valdusettevõtja poolt osaluse omandamise ja võõrandamise korra rikkumise eest. **Lõike 1** kohaselt võib füüsilist isikut karistada kohustuse rikkumise eest kuni 5 miljoni suuruse või kuni kahekordse väärtuse tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Kui rikkumise on toime pannud juriidiline isik, on **lõike 2** kohaselt rahatrahvi suurus kuni 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärtuse tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni kümme protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikkel 27e.

Paragrahv 140¹. Kehtiv § 140¹ reguleerib juriidilise isiku ja konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibe arvestust.

Lõike 1 muutmise. Lõike 1 sõnastuse kohaselt on KAS-i 12. peatükis sätestatud juriidilise isiku käibe tema aastane netokäibe eelmisel majandusaastal, sealhulgas brutotulu, mis koosneb saadaolevatest intressidest ja samalaadsetest tuludest, tuludest aktsiatelt ja muudelt muutuv- või püsituluga väärtuspaberitelt ning saadaolevatest komisjoni- või teenustasudest kooskõlas CRR artikliga 316. Kui juriidiline isik on emaettevõtja tütarettevõtja, on käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud brutotuluks kogutulu eelmise majandusaasta konsolideeritud aastaaruande järgi.

Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 67 lõige 2, kuid kuna CRD VI-ga muudetakse sama artiklit, viiakse selle lõike 2 muudetud kujul üle lõikesse 3 ning lisatakse lõige 4. Võrreldes varasemaga, sätestab CRD VI artikli 67 detailsema nimekirja kuludest ja tuludest, mida tuleb arvestada aastase netokäibe arvutamisel. Lisaks täpsustatakse nende kulude ja tulude kindlaksmääramist ning aastase kogukäibe arvutamise erisusi.

Eelnõu koostajate hinnangul ei piisa lõike 1 muutmisest uute tulu- ja kululiikide lisamisest esimesse lausesse, vaid loetavuse huvides tuleks lõige muuta kahetasandiliseks ning lisada

paragrahvi uued lõiked (vt § 140¹ lõigete 1¹ ja 1² lisamise selgitusi). Lõike sissejuhatav lause kohaselt on juriidilise isiku käive tema eelmise majandusaasta netokäive, mis koosneb lõikele järgnevas loetelus nimetatud näitajatest, milleks on vastavalt intressikulu ja –tulu (**punkt 1**), väärtpaberitega seotud kulu ja nende pealt makstav tulu (**punkt 2**), komisjoni- või teenustasudest saadav tulu ja nendega seotud kulu (**punkt 3**), kauplemiseks hoitavatest finantsvaradest ja -kohustustest tulenev netokasum või -kahjum (**punkt 4**), õiglasest väärtusest muutustega kasumiaruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustuste netokasum või -kahjum (**punkt 5**), tuletisinstrumentide netokasum või -kahjum riskimaandamise arvestuses (**punkt 6**), vahetuskursi erinevused netokasumi või -kahjumi puhul (**punkt 7**) ning muud tegevuskulud ja -tulud (**punkt 8**). Lõike 1 sissejuhatava lauseosaga võetakse üle artikli 67 lõike 3 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa esimene pool ning sellele järgnev loetelu.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹ ja 1². Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 3 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa teine pool ning teises alalõikes sätestatu. **Lõike 1¹** kohaselt määratakse lõikes 1 nimetatud näitajad kooskõlas Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/451 lisadega III ja IV. Kui juriidilise isiku suhtes eelnimetatud määrust ei rakendata, määratakse tema aastane kogukäive kindlaks viimase majandusaasta aruande järgi. **Lõikega 1²** täpsustatakse, et kui lõike 1¹ esimeses lauses nimetatud juriidiline isik kuulub konsolideerimisgruppi, määratakse tema aastane netokäive viimase majandusaasta aruande järgi, mille on heaks kiitnud kõrgeima taseme emaettevõtja juhtorgan.

Seaduse täiendamine §-dega 141¹⁹–141²¹. Uued paragrahvid on rakendussätted, mis reguleerivad eelnõuga kaasnevate muudatuste kehtima hakkamist ja kooskõlla viimist.

Paragrahviga 141¹⁹ sätestatakse, et § 20⁶ lõike 3 kohaldamine ei piira selliste lepingute täitmist ja kehtivate lepingute alusel omandatud klientide õigusi, mis sõlmiti enne 2026. aasta 11. juulit. Sättega võetakse üle CRD VI artikli 21c lõige 5.

Paragrahviga 141²⁰ reguleeritakse olemasolevate kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele antud tegevuslubade vastavusse viimist eelnõus sätestatud muudatustega. Kuigi eelnõu koostajatele teadaolevalt ei ole Finantsinspektsiooni poolt ühtegi taolist kehtivat luba väljastatud, ei ole välistatud, et eelnõu kehtima hakkamise ajaks ei ole vähemalt üks selline filiaal alustanud Eestis tegevusloa alusel tegevust n-ö endise regulatsiooni alusel. Paragrahviga sätestatakse, et järelevalveasutusel on õigus jätta kolmanda riigi krediidasutuse filiaali tegevusluba, mis on filiaalile antud enne 2027. aasta 10. jaanuarit, kehtima, kui filiaal vastab KAS § 2 lõigetes 2² ja 4¹, § 3¹ lõigetes 3 ja 4, §-des 17, 21 ja 21² ning 8¹. peatükis sätestatule. Rakendussättega võetakse üle artikli 48c lõige 6.

Paragrahviga 141²¹ lubatakse Finantsinspektsioonil rakendada KAS § 2 lõigetes 2² ja 4¹, § 3¹ lõigetes 3 ja 4, §-des 17, 20⁶, 21, 21², 8¹. peatükis, § 97² lõigetes 1¹, 3¹ ja 10 ning § 104 lõike 1 punktides 1¹ ja 22–24 sätestatud kolmandate riikide krediidasutuste suhtes alates 2027. aasta 11. jaanuarist. Paragrahvi lisamise põhjuseks on asjaolu, et kuigi CRD VI peavad liikmesriigid võtma üle 2026. aasta 10. jaanuariks ning hakkama seda alates 11. jaanuarist rakendama, rakenduvad kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivad sätted üks aasta hiljem. Tegemist on üleminekuajaga, mille jooksul peavad olemasolevate lubade alusel tegutsevad filiaalid viima oma tegevuse kooskõlla uute nõuetega ning pädevad asutused hindama, kas filiaalile antud luba võib jääda kehtima või tuleb taotleda uus luba kooskõlas uute nõuetega.

Normitehniliste märkuste lisamine. Tulenevalt sellest, et eelnõuga võetakse üle direktiiv (EL) 2024/2994 (millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2013/36/EL ja (EL) 2019/2034 seoses kesksete vastaspoolte suhtes olevatest riskipositsioonidest tuleneva kontsentratsiooniriski ja

keskselt kliiritavate tuletistehingute vastaspoole riski käsitlemisega) eurofonde puudutavad sätted, ning CRD VI direktiiv, isatakse KAS-i normitehniliste märkuste loetellu viited mõlemale direktiivile.

3.3. Muudatused Finantsinspektsiooni seaduses

Paragrahv 5. Kehtiv § 5 reguleerib Finantsinspektsiooni tegevuse põhimõtteid.

Lõike 2 teise lause täiendamine. Lõike esimese lause kohaselt arvestavad Finantsinspektsiooni järelevalvetoimingute sagedus ja rakendatavad meetodid finantsjärelevalve subjekti suurust, tegevuse mõju finantssüsteemile ning tegevuse laadi, ulatust ja keerukust, lähtudes proportsionaalsuse põhimõttest. Lõike teine lause sätestab, et järelevalveasutus arvestab haldussunni kohaldamisel riskide ja võimaliku rikkumise iseloomu, kestust ja korduvust ning varasemaid õigusrikkumisi, õigusrikkumise eest vastutava isiku majanduslikku võimekust, sealhulgas juriidilise isiku kogukäivet, teenitud kasumi või ära hoitud kahjumi suurust või füüsilise isiku aastasissetulekut, samuti tekkinud või tekkida võinud kahjude suurust ja võimalikku mõju finantssüsteemi stabiilsusele ning järelevalveasutusega tehtava koostöö ulatust. Tulenevalt artikli 70 muutmisest CRD VI-ga, loetakse selle olemasolev tekst lõikeks 1 ning artiklit täiendatakse uute lõigetega. Eelnõu koostajate hinnangul on kõik lõikes 1 nimetatud tingimused kaetud FIS § 5 lõike 2 teise lausega välja arvatud artikli lõike 1 punktis b nimetatud element, mille kohaselt tuleb haldussunni kohaldamisel võtta arvesse vastutava isiku vastutuse suurust (ingl. k. *degree of responsibility*). Samuti ei ole sellist elementi võimalik lõike kehtivast sõnastusest tuletada. Eelnõu koostajad on arvamusel, et vastutuse suurusega arvestamise tingimust ei ole võimalik lõike 2 teise lause kehtivast sõnastusest võimalik tuletada, mistõttu lisatakse lõike teise lausesse vastav täiend.

Paragrahv 7. Kehtiv § 7 sätestab nõukogu pädevused.

Lõike 2 punkti 6 muutmine. Lõike 2 punkti 6 kohaselt otsustab nõukogu juhatuse esimehe ja liikmetega ametilepingu sõlmimise, muutmise ja lõpetamise. Tulenevalt Eesti Panga ettepanekust, täiendatakse punkti 6 selliselt, et lisaks ametilepingute korraldamisele on nõukogul kohustus kehtestada ooteaja kohaldamise tingimused juhatuse esimehe ja liikmete suhtes. Samasisuline muudatus tehakse ka § 23 lõike 2 punktis 6 ning selle eesmärk on eristada seaduse tasandil ooteaja tingimuste kehtestamise hierarhia: nõukogu kehtestab juhatuse liikmetele ning juhatuse esimees töötajatele.

Paragrahv 19. Kehtiv § 19 sätestab nõuded juhatuse liikmete arvule, nimetamisele ja tagasi kutsumisele.

Lõike 2 täiendamine. Lõike 2 kohaselt on juhatuse liikme nimetamise ja tagasikutsumise õigus nõukogul. Finantsinspektsioon esitas CRD VI artikli 4a ülevõtmise käigus ettepaneku muuta lõiget 2 ning täiendavalt reguleerida, et juhatuse liikme ametisse nimetamine ja peab toimuma avaliku konkursi või suunatud pakkumise kaudu. Täiendavalt soovis järelevalveasutus täpsustada, et suunatud pakkumist on lubatud teha ainult olemasoleva juhatuse liikmele seoses uue ametiajaga. Seni kehtinud seaduses vastav täpsustus puudus, mistõttu täiendati eelnõu esimest versiooni eelnimetatud täiendustega. Lõike 2 muutmisele esitas tagasisidet Eesti Pank, kes ühest küljest ei pidanud põhjendatuks sätestada alternatiiv avaliku konkursi kõrvale, ning teisest küljest pidas liiga piiravaks suunatud pakkumise tegemist ainult olemasolevale juhatuse liikmele. Avaliku konkurssi korraldamine peaks olema reegel, millest võib kõrvale kalduda vaid mõjuval põhjusel. Seetõttu muudetakse eelnõu teises versioonis lõike 2 sõnastust selliselt, et olemasolev lause („Juhatus liikme nimetab ja kutsub tagasi nõukogu.”) jääb kehtima, kuid

lõiget täiendatakse kahe uue lausega, mille kohaselt tuleb kandidaadi nimetamiseks üldjuhul korraldada avalik konkurss ning suunatud pakkumist võib teha vaid juhul, kui konkursi korraldamine ei ole asjakohane. Suunatud pakkumise asjakohasust hindab nõukogu.

Ühest küljest annab lõike 2 muudatus nõukogule rohkem paindlikkust juhatuse liikme kandidaadi leidmisel näiteks olukordades, kus avaliku konkursi käigus ei leita Finantsinspeksioonile sobivat juhatuse liiget, kuid olemasolev liige on oma varasema ametiaja jooksul enda kompetentsi ja asjatundlikkust piisavalt tõestanud. Sellisel juhul on mõistlik teha pakkumine olemasolevale juhile, sest formaalsus korraldada avalik konkurss ei tohi üles kaaluda praktilist vajadust leida järelevalveasutusele sobiv ja kompetentne juhatuse liige. Teisest küljelt annab muudatus nõukogule õiguse leida sobiv kandidaat n-ö majaväliselt, kui majaväline kandidaat vastab paremini nõukogu ootustele ja nõuetele kui juba juhatuse liikme ametit pidav isik.

Paragrahv 20. Kehtiv § 20 sätestab nõuded juhatuse liikmele.

Lõike 4 täiendamine. Lõige 4 sätestab, et juhatuse liikme suhtes kohaldatakse FIS §-s 31, § 32 lõigetes 1 ja 2 ning §-s 34 sätestatud. Kõik eelmainitud sätted reguleerivad Finantsinspeksiooni töötajatele esitatavaid nõudeid. Sätete loetelu täiendatakse viitega §-le 32¹ tulenevalt selle lisamisest seadusesse (vt § 32¹ lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 6. Lähtuvalt CRD VI artikli 4a muudatustest esitas Finantsinspeksioon ettepaneku täiendada lõiget 2 punktiga 7 ja sätestada, et juhatuse liikmeks ei või nimetada isiku, kes on olnud finantsjärelevalve subjekti juhatuse või nõukogu liige või finantssektori huve esindava organisatsiooni juht vähem kui aasta enne kandideerimisaja lõppu. Uue tingimuse lisamine on kaudselt seotud üleüldise huvide konflikti reguleerivate sätete ülevaatamise ja karmistamisega, aga ka ooteaja sätestamisega (vt § 32¹ lisamise selgitusi), mille kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus piirata juhatuse liikme asumist tööle finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud ettevõtjate konkurentide juurde vähemalt kuue kuu jooksul pärast ametiaja lõppemist (vt § 32¹ lõike 5 selgitusi).

Pärast eelnõu esimese versiooni kooskõlastust avaldasid nii Eesti Pank kui ka Finantsinspeksioon soovi lühendada piirangu kestust kuue kuuni, kuivõrd aastane piirang on nende hinnangul liiga piirav, kitsendades oluliselt kandidaatide hulka, kellel oleks piirangu kohaldamisel võimalik Finantsinspeksiooni juhatusse kandideerida. Lisaks soovis Finantsinspeksioon piirangu kohaldamist vaid juhatuse esimehe kandidaadi suhtes. Eesti Pank leidis, et sätte sõnastusest tuleks välja jätta ka finantsjärelevalve subjekti nõukogusse kuulumise piirang ning asendada „kandideerimisaja lõpp” „ametisse astumise” ajahetkega. Eelnõu koostajad nõustusid, et vastavate piirangute lisamine või väljajätmine on vajalikud, aidates samal ajal säilitada Finantsinspeksiooni nõukogu diskretsiooni otsustada, kas näiteks varem panga nõukogusse kuulunud isik on piisavalt erapooletu, et kandideerida Finantsinspeksiooni juhatuse esimeheks. Samuti muudeti lõike numeratsiooni lõikeks 6.

Lõike 6 lisamise eesmärk on ennetada olukordi, kus erasektorist tulev kandidaat saaks hakata mõjutama järelevalveasutuse otsuse objektiivsust ja iseseisvust lähtuvalt enda varasema tööandja huvidest, kes kuulus Finantsinspeksiooni järelevalve alla või oli sellest puudutatud. Samuti aitab uus punkt minimeerida riske, et Finantsinspeksiooni juhatuse esimees läheb peale ooteaja lõppu tööle finantssubjekti või lobiorganisatsiooni juurde ja kandideerib mõne aja möödudes uuesti järelevalveasutuse juhatuse esimeheks, sest taoline liikumine ilma seaduses sätestatud piiranguteta toob kaasa võimaliku huvide konflikti olukorra. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse §-i 20 lõikega 6 ning seatakse piirang juhatuse esimehe kandidaatidele, kes on

vahetult enne kandideerimist töötanud finantsjärelevalve subjekti juhatuses või seda esindava huviorganisatsiooni juhina.

Paragrahv 21. Kehtiv § 21 sätestab juhatuse liikmete volituste tähtaja.

Lõike 1 muutmine. Lõige 1 sätestab, et Finantsinspeksiooni juhatuse liikme volituste tähtjaks kolm aastat. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku pikendada johtuvalt 14 aasta piirangu lisamisest (vt KAS § 21 lõike 5 muutmise selgitusi) juhatuse liikmete ja esimehe volituste tähtaegsid. Järelevalveasutuse sõnul pidurdavad kehtivad tähtjad organisatsiooni arengut, sest tulenevalt ameti pikkusest kulub esimene ametiaasta sisseelamisele, vajadusel struktuurimuudatustele ning järelevalve korralduse ümberkorregerimisele. Kuigi teisel ametiaastal saavutab juhatus oma täispotentsiaali ja töö efektiivsuse, jääb see kolmeaastase tähtaja tõttu lühikeseks, sest tegeleda tuleb volituste lõppemisest tulenevalt pooleriolevate menetluste ja protsesside lõpetamisega. Lisaks esineb teatud ebavõrdsus Finantsinspeksiooni juhatuse liikmete volituste ja teiste avaliku sektori juhtide volituste tähtaegades, sest üldreeglina on ameti, inspeksiooni vms asutuse juhi ametiaeg viie aasta pikkune.⁵⁴ Kuigi Finantsinspeksioon on FIS § 4 lõike 1 kohaselt autonoomse pädevusega ja oma eelarvega Eesti Panga juures asuv asutus, tegutseb ta lõike 2 kohaselt riigi nimel. Seega on Finantsinspeksioon haldusorgan, kellele on antud avaliku võimu teostamise õigus.

Järelevalveasutuse juhtide ametiaegade pikendamisel on mitu positiivset külge. Esiteks, juhatuses toimuvad muudatused omavad otsest mõju nii organisatsiooni kui ka terviku stabiilsusele ja järelevalvemenetluste efektiivsusele. Kuigi seadusega on sätestatud, et juhatuse esimehe volituste tähtaeg peab olema alati ühe aasta võrra pikem, kui juhatuse liikmete omad, et kanda juhatuse vahetumisel edasi organisatsiooni juhtimise põhimõtteid, kogemusi, korda ja kultuuri, võib juhatuse liikmeks valida isiku, kes on seni töötanud ainult erasektoris ning ei pruugi seetõttu olla kursis haldusmenetluse läbiviimisega ning haldusorgani juhtimisega. Sellistes olukordades on inimlik, et erasektori taustaga juhatuse liikme sisseelamise periood on pikem, mis avaldab mõju järelevalvemenetluste kiirusele ja organisatsiooni juhtimisele.

Teiseks harmoniseeritakse muudatustega avaliku sektori tippjuhtide ametiaegu, sest juhatuse esimehe volituste tähtaega pikendatakse viiele aastale. Sama kaua on ametis näiteks Rahapesu Andmebüroo juht, kelle hallatav asutus tegeleb samuti finantsjärelevalvega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise aspektist, aga ka teiste valitsusasutuste hallatavad riigiasutuste (näiteks TTJA, Konkurentsiamet, Andmekaitse Inspeksioon, riigi rakenduskõrgkoolid ja muuseumid) juhid. Siinkohal tuleb selgitada, et kuigi Finantsinspeksioon ei ole valitsusasutuse hallatav riigiasutus, vaid Eesti Panga juures asuv asutus, ning Eesti Pank ei allu Eesti Panga seaduse § 3 lõike 1 teise lause kohaselt Vabariigi Valitsusele ega ühelegi teisele täidesaatvale riigivõimuasutusele, ei ole eelnõu koostajate hinnangul mõistlik harmoniseerida Finantsinspeksiooni juhtide ametiaja pikkust lähtuvalt Eesti Panga presidendi ametiaja pikkusest (seitse aastat), vaid pigem valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja Eesti Panga asepresidentide ametiaja pikkusest (viis aastat), sest seitsmeaastane ametiaeg raskendab selliste kandidaatide leidmist, kes oleksid nõus nii pikalt olema ametis. Samuti tuleb ametiaegade pikendamisel võtta arvesse Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga funktsioone ja ülesandeid, sest riikliku järelevalve tõhus teostamine eeldab Finantsinspeksiooni aktiivust, et reageerida finantsjärelevalvesubjektide rikkumistele, ning sisemist innovatsiooni, mida saab tagada läbi juhtide vahetumise mõistlike ajaperioodide tagant. Veel enam, liiga pikk ametiaeg (ja ka teiseks ametiajaks tagasi valimine) võib tekitada olukorra, et kvaliteetsete juhikandidaatide asemel, kes pelgavad pikemat ametiaega, suureneb

⁵⁴ Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lõige 1¹: Valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juhiga sõlmitakse tähtajaline tööleping viieks aastaks, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

selliste kandidaatide hulk, kelle soov leida endale soodne ametikoht näiteks enne pensionile suundumist, omab nende jaoks suuremat prioriteeti kui eesmärk juhtida finantsjärelevalveasutust efektiivselt ja tulemuslikult. Samuti ei ole välistatud, et kandideerimise protsessis sellise isiku tegelik tahe kohe ei avaldu ning taoline isik valitakse juhatuse liikmeks.

Kolmandaks suurendab ametiaegade pikendamine aasta võrra juhatuse liikmete sõltumatust ning tagab finantsjärelevalve asutuse stabiilse toimimise. Sõltuvuse all mõeldakse igasugust välist mõjutust, millega soovitakse kasutada ära juhatuse liikmele antud võimu või suunata tema otsuste tegemist.

Eeltoodust tulenevalt pikendatakse juhatuse liikmete volituste tähtaega kolmelt aastalt neljale aastale ning juhatuse esimene volituste tähtaega neljalt aastalt viiele aastale.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt on Finantsinspektsiooni juhatuse esimehe volituste tähtaeg neli aastat. Juhatuse esimehe volituste tähtaega pikendatakse neljalt aastalt viiele aastale (vt § 21 lõike 1 muutmise selgitusi).

Lõike 5 täiendamine teise lausega. Lõike sõnastuse kohaselt võib Finantsinspektsiooni nõukogu oma otsusega sama paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu (ametiaegu) pikendada vastava juhatuse liikme nõusolekul kokku kuni ühe aasta võrra. Kehtiv FIS ei sätesta maksimumpiiri ametisse nimetatud juhatuse liikme ametiaja kogupikkusele. CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike esimese lausega sätestatakse pädevate asutuste juhtide ametiajale 14 aasta piirang, mille täitumisel ei või isik vastaval ametikohal enam jätkata, samuti saada tagasi valituks.

Piirangu kehtestamisel on mitu eesmärki ja põhjust. Esiteks, järelevalveasutuse sõltumatuse ja objektiivsuse tagamine.⁵⁵ Olukorras, kus juhatuse liikmed ei vahetu kindla intervalli tagant, on asutus avatud stagnatsioonile, innovaatiliste ideede ja konkurentsi vähenemisele. Riiklikult oluline asutus, millest sõltub ühe suure sektori järelevalve, kooskõla kehtiva õigusega ning atraktiivsus (välis)investorile, peab käima kaasas muutuvate olude ja sündmustega, mis mõjutavad asutuse sisekliimat, järelevalve tõhusust ning usaldusväarsust. Teiseks ennetab piirang töökohajuurdumist ning soodustab tippjuhtide rotatsiooni. Juhatuse liikme positsioon ei tohiks asutuses nagu Finantsinspektsioon olla võimalus n-ö sooja koha hoidmiseks seetõttu, et isikul puudub ambitsioon edasi liikumiseks või ta tahab pensionieani töökohta kindlustada. Kolmandaks, juhatuse liikmete vahetumine aitab ennetada korruptsiooni, mõjuvõimuga kauplemist ja julgeolekuriske, sest isiku volituste tähtaeg ja seega tema mõju on piiratud.

Direktiiv ei sätesta piiranguid nõukogu pädevusele pikendada juhatuse liikmete ametiaegu niikaua, kui peetakse kinni 14 aasta piirangust. Kuivõrd eelnõu koostajate hinnangul on nõukogule vastava õiguse alles jätmise oluline (vt § 19 lõike 2 muutmise selgitusi), täiendatakse lõiget **teise lausega** ning lisatakse seadusesse 14 aasta ametiaja piirang.

Eelnõu varasemates versioonid sisaldasid muudatust, millega kaotati volituste pikendamise tähtaja piirang ning jäeti pikendamine sõltuvaks nõukogu diskrestioonist. Selliselt oleks nõukogul olnud õigus pikendada juhatuse liikme volitusi ainult ühe aasta asemel kuni nelja või viie aasta võrra, kui nõukogu oli rahul isiku senise tööga. Uues versioonis on muudatusest loobutud, sest nagu tõi Eesti Pank teise kooskõlastusringi käigus välja, devalveerib pikendamine ilma kindla piiranguta avaliku konkursi korraldamise mõtet. Eelnõu koostajate hinnangul tuleb arvesse võtta ka olukorda, kus juhatuse liige on leitud suunatud pakkumise

⁵⁵ CRD VI selgituspunkt 2.

kaudu, sest kui selliselt ametisse nimetatud juhatuse liikme volitusi pikendatakse veel mitme aasta võrra, võib kannatada saada läbipaistvuse tingimus. Juhul, kui juhatuse liikme volitusi pikendatakse aasta võrra, ei tähenda see, et ta ei võiks tulevikus teiseks ametiajaks avaliku konkursi korras kandideerida või saada ametisse nimetatud suunatud pakkumise kaudu. Oluline on, et tema kõik ametiajad kokku ei ületa 14 aastat.

14-aastane piirang hakkab kehtima lepingutele, mis sõlmitakse juhatuse liikmetega alates 2026. aasta 11. jaanuarist. Seega, kui isikuga sõlmitakse lepingu juhatuse esimehe või juhatuse liikme ametikohale enne eelnimetatud kuupäeva, siis isiku esimese ametiaja suhtes piirang ei rakendu, kuid iga järgmise volituse pikendamisel või tagasivalimisel juba rakendub. Praktikas näeb see välja näiteks selliselt, et kui juhatuse liikmega sõlmitakse leping 2025. aasta detsembris, siis tema esimene ja n-ö piiranguvaba volitus kestab 2029. aasta detsembrini. Kui nõukogu otsustab isiku volitust pikendada aasta võrra või nimetada ta uuesti neljaks aastaks juhatuse liikmeks, siis sellisele pikendamisele või nimetamisele juba kehtib 14 aasta piirang.

Piirangu rakendamiseks täiendatakse seadust ka vastava rakendussättega (vt § 64 lõike 10 lisamise selgitusi). Nende juhatuse liikmete, kes on ametisse nimetatud enne eelnõu jõustumist seadusena, maksimumametiaeg hakkab samuti jooksma alates 2026. aasta 11. jaanuarist ehk juba ametis olnud aega ei loeta 14 aasta sisse. Samuti täiendatakse §-i 64 uue lõikega 11, mis kohustab Finantsinspektsiooni juhatust ja nõukogu viima oma tegevuse kooskõlla §-des 32 ja 32¹ sätestatuga redaktsiooni jõustumise ajaks (vt § 64 lõike 11 lisamise selgitusi).

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab alused juhatuse liikme tagasikutsumisele.

Lõike 4 täiendamine. Lõige 4 sätestab, et juhatuse liikme volituste tähtaja lõppemise, tagasikutsumise või surma korral nimetab nõukogu mõistlikult vajaliku aja jooksul juhatuse uue liikme. CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike teise lause kohaselt võib pädev asutus avalikustada juhatuse liikme tagasikutsumise täpsemad põhjused, kui tagasikutsutud juhatuse liige on andnud sellekohase nõusoleku. Samasisuline lause lisatakse lõikesse 4, sätestades kohustuse omada tagasikutsutud juhatuse liike nõusolekut tagasikutsumise põhjuste avalikustamiseks, kui tagasikutsumine toimub § 22 lõigetes 1 või 3 nimetatud põhjustel. Lõike 1 kohaselt tuleb isik tagasi kutsuda, kui ta on enne oma volituste tähtaja lõppu esitanud kirjaliku avalduse. Vastav tagasikutsumine tuleb teha kolme kuu jooksul. Lõike 3 kohaselt võib isiku tagasi kutsuda, kui ta on võimetu enda kohustusi täitma üle nelja kuu kestva haiguse või muu mõjuva põhjuse tõttu.

Avalikustamise eesmärk on avalikkusele kajastada finantsjärelevalveasutuses toimunud muudatusi ning olla läbipaistev nii ühiskonna kui ka järelevalve subjektide suhtes, kellel on õigustatud huvi teada, mis põhjusel on asutuse juht oma ametikohalt tagasi kutsutud. Seadusega ei piiritleta nõusoleku andmise tingimusi, sest tagasikutsutud isikul võivad olla väga isiklikud põhjused, miks ta ei pruugi soovida taolise teabe avalikustamist (näiteks probleemid tervisega või isiklikus elus). Taoliste andmete avaldamiseks on vaja isiku nõusolekut ka isikuandmete kaitse üldmääruse⁵⁶ (edaspidi *GDPR*) artikli 6 lõike 1 esimese alalõike punkti a kohaselt. Tagasikutsutud juhatuse liikme nõusolekuga tuleb arvestada ka § 53 lõike 1 teise lause kohaldamisel (vt § 53 lõike 1 teise lause muutmise selgitusi). Juhul, kui juhatuse liige kutsutakse tagasi viivitamata § 22 lõikes 2 nimetatud asjaolude esinemisel (tema suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, ta on rikkunud huvide konfliktist hoidumise kohustust jne), ei pea põhjuste avalikustamiseks küsima isikult nõusolekut.

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02016R0679-20160504>

Paragrahv 23. Kehtiv § 23 sätestab juhatuse esimehe kohustused.

Lõike 2 punkti 6 muutmine. Vt analoogselt § 7 lõike 2 punkti 6 muutmise selgitusi.

Paragrahv 29. Kehtiv § 29 reguleerib juhatuse liikme vastutust.

Lõike 2 muutmine. Juhatuse liige peab lõike 2 kohaselt hüvitama riigile tahtlikult või raske hooletuse tõttu oma kohustuste rikkumisega tekitatud kahju. Raskest hooletusest põhjustatud kahju eest nõutav hüvitis ei tohi ületada juhatuse liikmele makstava tasu kuue kuu määra. Finantsinspektsioon on teinud ettepaneku jätta lõikest 2 välja raske hooletuse element, sest see hoiab järelevalveasutuse juhatust tagasi otsuste tegemisel. Finantsinspektsiooni sõnul võtavad nad aastas vastu üle 200 otsuse, mille igakordsel tegemisel peavad nad hindama vastutust riigi ees tahtlikult ja raskest hooletusest tekitatud kahju eest, samuti vastutust riigivastutuse seaduse alusel FIS § 58 kohaselt. Samuti peavad nad arvestama võimalusega, et iga tehtud otsus võib neile kaasa rahalise vastutuse, mille maksimummääraks on kuue kuu makstav tasu. Järelevalveasutuse hinnangul mõjutab raske hooletuse element nende otsuste vastuvõtmist olulisel määral ning hoiab kohati tagasi otsustusjulgust riskantsemate otsuste tegemisel, sest tagajärjed (kuni kuue kuu tasu suurune rahaline vastutus iga 200 otsuse puhul) on liiga suured.

Eelnõu koostajate hinnangul on § 29 lõige 2 jäänud oma ajale jalgu ning vajab muutmist. FIS võeti vastu 2012. aasta juunikuus ning selle koostamisel tugineti tol ajal kehtinud ning 1996. aastal vastu võetud avaliku teenistuse seadusele (edaspidi ka *ATS*). Võrreldes FIS §-i 29 ja ATS §-i 74, selgub, et hetkel, mil juhatuse liikme vastutuse säte FIS-is jõustus, ei kasutanud ATS raske hooletuse terminit, vaid eristas süüliselt tekitatud kahju kahjust, mida ametnik ei tekitanud tahtlikult. FIS-i seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks tehti otsus lisada seadusesse võimalus võtta järelevalveasutuse juht vastutusele raske hooletuse eest, kuid on märgitud, et vastav otsus on tehtud vaatamata muule tol ajal kehtinud seadustele.

Rangemate vastutusmäärade rakendamine Finantsinspektsiooni juhtide suhtes võib viia ebavõrdse kohtlemiseni, sest nii järelevalveasutuse juhid kui ka töötajad ei ole ametnikud ATS § 7 lõike 1 kohaselt. Kuigi Finantsinspektsioon on haldusorgan HMS § 8 kohaselt, kes teostab järelevalvet FIS § 2 lõikes 1 nimetatud seadustes sätestatu täitmise üle ning seega avalikku võimu, kohaldatakse Finantsinspektsiooni töötajate töösuhtele töölepingu seadust FIS § 30 lõike 1 kohaselt ning juhatuse liikmete ning nõukogu esimehega sõlmitakse ametileping FIS § 21 lõike 4 kohaselt. Seega reguleerivad Finantsinspektsiooni heaks töötavate isikute töösuhteid eraõiguslikud lepingud ning avalikku võimu teostatakse ainult läbi juhatuste otsuste läbi. Tegemist on erineva režiimiga võrreldes avaliku sektoriga, kus avaliku võimu teostamiseks tuleb ametnik ATS § 7 lõike 2 kohaselt nimetada teenistusse käskkirjaga ning kõiki ametisuhetest tulenevaid õigusi, kohustusi, ülesandeid ja erisusi reguleerib seadus, mitte tööleping.

Oma korralduselt sarnaneb Finantsinspektsioon kõige enam Eesti Pangaga, kelle presidendi nimetamine käib nõukogu kaudu ning kelle heaks töötavad töötajad, mitte ametnikud. Erinevalt FIS-ist, ei sätesta Eesti Panga Seadus tema presidendile ega asepresidentidele vastutust riigile tekitatud kahju eest, veel vähem eristab kahju tekitamise astmeid. Kuivõrd mõlemale institutsioonile on antud avaliku võimu ja järelevalve teostamise õigus, võib ebavõrdset kohtlemist tekitada Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni juhtide suhtes kohaldatavad erinevad vastutuse põhimõtted.

Eeltoodust tulenevalt leiavad eelnõu koostajad, et Finantsinspektsiooni poolt esitatud ettepanek on asjakohane ja vajalik, et tõhustada järelevalvemenetluste läbiviimist ning kohelda võrreldavatel kohtadel töötavaid isikuid võimalikult sarnaste nõuete järgi.

Paragrahv 32. Kehtiv § 32 reguleerib huvide konflikti vältimist.

Tegemist on sättega, mis võtab terve FIS-i peale kokku keelud ja kohustused, millest Finantsinspektsiooni töötajad ja juhid peavad juhinduma huvide konflikti vältimisel. Seni kehtinud sõnastuses piiras lõige 1 järelevalveasutuse töötaja rolle, positsioone, instantse, lõige 2 keelas töötajatel lõikes 1 nimetatud isikutega lepingute sõlmimist, kui lepingu sisuks oli investeerimis- või konsultatsiooniteenuse osutamine, ning lõikega 3 oli sätestatud volitusnorm huvide deklaratsioonile ja deklaratsiooni täitmise tingimused. Seega hõlmab kehtiv § 32 endas konsolideerituna nii huvide konflikti ennetamise kohustust kui ka töötajate tegevuspiiranguid.

Tulenevalt artikli 4a lisamisest CRD VI-ga, tuleb kehtivas seaduses üle vaadata nii huvide konflikti tingimused kui ka järelevalveasutuse töötajate tegevuspiirangud (vt § 32¹ lisamise selgitusi). Võrreldes §-ga 32, toob direktiiv sisse järgnevad teemad:

- 1) keeld kaubelda finantsinstrumentidega (sealhulgas krüptovaraga), kui need on emiteeritud finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud ettevõtjate poolt;
- 2) kohustus võõrandada huvide konflikti põhjustavad finantsinstrumendid;
- 3) ooteaja rakendamine endiste töötajate ja juhtide edasiliikumisele finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjate juurde.

Eelnõu koostajate hinnangul on artikli 4a ülevõtmiseks vaja muuta § 32 ainult huvide konflikti hoidumise keskseks ning täiendada seadust §-ga 32¹, milles nähakse ette töötamise piirangute ja ooteajaga seonduv. Seetõttu muudetakse §-i 32 tekst järgnevalt.

Lõikega 2 defineeritakse huvide konflikt kui olukord, kus töötaja tööalast tegevuse otseselt mõjutab või võib mõjutada tema või tema lähedaste isikute huvi, ning lähedaste isikute mõiste. Taolisteks lähedasteks isikuteks on töötaja abikaasa, endine abikaasa või elukaaslane, registreeritud elukaaslane, endine elukaaslane või endine registreeritud elukaaslane, lapsed ja kasulapsed, vanemad ja kasuvanemad, õed ja vennad.. **Lõikega 1** kohustatakse töötajat hoiduma huvide konfliktist töökohustuste täitmisel ning **lõikega 3** keelatakse töötajal kasutada talle teatavaks saadud konfidentsiaalset teavet enda, enda lähedaste ja muude kolmandate isikute huvides investeerimisotsuste tegemisel. Eelnimetatud lõiked ei tulene direktiivist, kuid vajavad seaduses sidustamist, et täpsemini piiritleda, mida käsitletakse huvide konfliktina ning kuidas peab töötaja huvide konflikti vältimiseks käituma.

Lõike 4 kohaselt on Finantsinspektsiooni töötajal keelatud teha tehinguid finantsjärelevalve subjekti, tema ema- või tütarettevõtja ning sidusettevõtja väärtpaberite ning muude finantsinstrumentidega, samuti finantsjärelevalve subjekti poolt emiteeritud krüptovaraga. Seega ei või töötaja osta Finantsinspektsioonis töötamise ajal näiteks BigBank võlakirju, sest eelnimetatud pank allub järelevalveasutuse järelevalve alla ning võib seada ohtu töötaja objektiivsuse oma tööülesannete teostamisel. Kauplemiskeeld ei laiene investeerimisele investeerimisfondidesse või kolmandate isikute valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning investeringud on hajutatud.

Kauplemiskeeluga on seotud **lõige 5**, mille kohaselt peab Finantsinspektsiooni töölevõtmist taotlev isik või töötaja võõrandama sellised finantsinstrumendid, mis võivad põhjustada huvide konflikti. Vastavad instrumendid tuleb võõrandada vabatahtlikult mõistliku aja jooksul ning kui

vabatahtliku võõrandamist ei toimu, on järelevalveasutusel õigus nõuda nende võõrandamist. Seega pannakse Finantsinspeksiooni töötajale ja töölevõtmist taotlevale isikule kohustus tagada, et nende investeerimisportfell on kooskõlas seadusega, sest just neil on kõige parem ülevaade kõikidest osakutest, aktsiatest jms instrumentidest, mida nad omavad ning mis võivad teoreetiliselt mõjutada nende otsusi järelevalve teostamisel. Kuivõrd lõikes 4 sätestatud kauplemiskeeld ja lõikes 5 sätestatud võõrandamiskohustus riivavad Finantsinspeksiooni töötajate põhiõigust vabale eneseteostusele, on riivete vastavust põhiseadusele analüüsitud seletuskirja 6. peatükis.

Lõikega 4 võetakse üle CRD VI artikli 4a lõike 3 esimese alalõike punkti a alapunktid i ja ii ning teine alalõige ning lõikega 5 võetakse üle artikli 4a lõige 8.

Lõikega 6 antakse Finantsinspeksioonile õigus seada töölepingutes ja sise-eeskirjades täpsemad nõuded töötajatele huvide konflikti vältimiseks. Lõike lisamine on seotud artikli 4a lõike 3 esimese alalõike esimese lause ülevõtmisega. Olemuslikult ei ole tegemist uue õiguse andmisega järelevalveasutusele, sest näiteks FIS § 5¹ lõige 4 lubab Finantsinspeksioonil reguleerida finantskriisi lahendamise üksuse struktuurset eraldatust ja tegevuse sõltumatust sise-eeskirjadega. Eelnõu koostajate hinnangul on vastava õiguse andmine finantsjärelevalve asutusele mõistlik, sest asutuse juhatus suudab kõige paremini analüüsida oma organisatsiooni vajadusi ja ohukohti ning nendest lähtuvalt reguleerida järelevalve huve ja spetsiifikat arvestades huvide konflikti ennetamist.

Lõigetega 7 ja 8 võetakse üle § 32 lõike 3 senine sõnastus ning artikli 4a lõike 7 esimene alalõige. **Lõikega 7 esimese lausega** kohustatakse Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotlevat isikut esitama enne töölepingu sõlmimist juhatusle deklaratsioon oma varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta. Vastav deklaratsioon on kehtestatud rahandusministri 2001. aasta määrusega⁵⁷. **Lõike 7 teise lause** kohaselt peab töötaja peab vähemalt kord aastas deklaratsiooni kontrollima ning teatama juhatusle andmetes toimunud olulistest muutustest viivitamatult. Kuivõrd § 32 lõikes 4 nimetatud finantsinstrumentide mõiste alla kuulub edaspidi ka krüptovara, muudetakse ministri määrust ja lisatakse sinna krüptovara kohta käiva teabe deklareerimise kohustus (vt seletuskirja punkti 9 rakendusaktide kohta). Eelnõu varasemates versioonides oli huvide deklaratsiooni rakendusakt FIS §-s 32¹, kuid tulenevalt Finantsinspeksiooni ettepanekust muudeti selle asukohta, et kontsentreerida huvide konflikti käsitlevad sätted paremini ühte paragrahvi. Võrreldes kehtiva § 32 lõikega 3, viiakse ministri volitusnorm eraldi **lõikesse 8** ning muu hulgas täpsustatakse, et ministri määrusega võib sätestada detailsema loetelu nende andmete kohta, mida isik peab esitama tema või tema lähedastega seotud kohustuste ja väärtpaberite kohta. Volitusnormi täpsustuse ettepaneku esitas Justiits- ja Digiministeerium määruse muutmise eelnõu kooskõlastusringi käigus.⁵⁸

Seaduse täiendamine §-ga 32¹. Uue paragrahviga sätestatakse töötamise piirangud Finantsinspeksiooni töötajatele.

Paragrahvi lisamine tuleneb CRD VI artikli 4a ülevõtmisest FIS-i. Uus säte reguleerib üksikasjalikult Finantsinspeksiooni töötajate suhtes kohaldatavaid töötamise piiranguid, mis ulatuvad kuni ettevõtlusvabaduse piiramisest kuni konkurentsipiirangu ni pärast töösuhte lõppemist järelevalveasutuses. Paragrahvi lisamine on sõltuvuses §-i 32 muutmisest huvide konflikti vältimise põhiseks (vt § 32 muutmise selgitusi).

⁵⁷ Rahandusministri 8. oktoobri 2001. a määrus nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete vormi kehtestamine“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

⁵⁸ Kättesaadav: <https://eelnuud.valitsus.ee/main/mount/docList/1200f28f-a221-4a17-8555-548f1077fe2f>

Lõigetega 1 ja 2 võetakse üle §-i 32 lõigete 1 ja 2 senine sõnastus ning täiendatakse neid lähtuvalt Finantsinspektsiooni ettepanekutest ja praktilistest vajadustest. **Lõikega 1** nähakse ette, et Finantsinspektsiooni töötaja ei või omada finantsjärelevalve subjekti olulist osalust, omada märkimisväärselt mõju ning täita subjekti toimimisega seotud olulisi rolle (audiitor, prokurist jms). Finantsinspektsioon on teinud johtuvalt artiklist 4a ettepaneku täiendada lõike 1 sõnastust piiranguga kuuluda lobiorganisatsiooni. Nimelt sätestab artikli 4a lõike 3 esimese alalõike punkti b alapunkt iii pädevatele asutustele õiguse kohaldada töötaja suhtes peale töösuhte lõppemist ooteaega, kui töötaja uus töö seisneb lobi- või nõustamistegevuses selles sektoris, mille suhtes tegi töötaja varem järelevalvealaseid otsuseid. Direktiiv ei sätesta, et töötamise ajal on töötajal keelatud olla seotud lobi- või nõustamisteenust pakkuva organisatsiooniga, kuid kuna direktiivis sätestatud on miinimum, on liikmesriikidel õigus sätestada rangemaid nõudeid tingimustel, et rangem nõue hõlmab endas direktiivis sätestatud miinimumi ning on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav muudatus on asjakohane, et vältida olukorda, kus oma töökohustuste ajal teostab Finantsinspektsiooni töötaja järelevalvet finantssubjektide üle ning töövälisel ajal püüab oma tööandjat mõjutada tegema soodsaid otsuseid ettevõtjate suhtes, keda esindavasse organisatsiooni ta kuulub ning kelle suhtes ta tõenäoliselt neid samu järelevalvelisi otsuseid teeb.

Lõikega 2 keelatakse töötajal omada ning sõlmida ühegi finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjatega ning lõikes 1 nimetatud isikutega töölepinguid ja muid lepinguid, mille sisuks on neile teenuste osutamine. Siinkohal on Finantsinspektsioon teinud ettepaneku täiendada seni ühelauselist lõiget teise lausega ning täpsustada, et piiranguga on hõlmatud ka need isikud, kes veel ei ole finantsjärelevalve subjektid, kuid kõigi eelduste kohaselt saavad selleks kuue kuu jooksul. Eelnõu koostajad nõustuvad, et teise lause lisamine on mõistlik, sest just järelevalveasutuse töötajatel on kõige parem ülevaade ettevõtjatest, kes on tegemas ettevalmistusi turule sisenemiseks või tegevusloa saamiseks.

Lõiked 3–8 reguleerivad ooteaja kohaldamist Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete suhtes. Ooteaja põhimõte seisneb selles, et kui järelevalveasutuses töötanud isik lõpetab oma töö- või ametisuhte, on Finantsinspektsioonil sõltuvalt isiku tööalasest positsioonist (töötaja või juhatuse liige) õigus nõuda temalt n-ö puhverajast kinnipidamist, et maandada huvide konflikti olukorra esinemist. Sellises olukorras võib huvide konflikt seisneda näiteks tööalaste teadmiste ja oskuste (ingl. k. *know how*) edasikandumises või järelevalvealase siseinformatsiooni ärakasutamises selleks, et varjata teavet või rikkumisi, mille põhjal võib Finantsinspektsioonil tavaolukorras alustada järelevalvemenetlust. Ooteaja mõte on seega anda isiku teadmiste ja oskustele, mis on talle teatavaks tehtud ja omandatud järelevalvet teostades, aeg jahtumiseks, et ta ei saaks neid ära kasutada kohe uue tööandja juures tolle tegevuste, seisu ning võimalike õigusrikkumiste leevendamiseks või parandamiseks. Sisuliselt on tegemist konkurentsipiiranguga töölepingu seaduse § 23 mõistes. Ooteaega kohaldatakse nii lepingutele, mis on sõlmitud töötajate ja juhatuse liikmetega, enne eelnõu vastuvõtmist seadusega, kui ka lepingutele, mida sõlmitakse tulevikus.

Lõikega 3 sätestatakse Finantsinspektsiooni töötaja ooteaja pikkuseks kuus kuud, mida järelevalveasutus võib lühendada kuni kolme kuuni. Ooteaja lühendamise üle otsustamisel peab Finantsinspektsioon võtma arvesse töötaja seniseid ametikohti ja tööülesandeid Inspektsioonis (**punkt 1**), töötaja tulevast ametikohta ja tööülesandeid ning uue tööandja tegevusala, sealhulgas tema seotust finantsjärelevalvesubjektidega, kelle üle Inspektsioon järelevalvet teostab (**punkt 2**) ning muid asjaolusid (**punkt 3**).

Punktis 1 nimetatud tingimuse puhul peab Finantsinspeksioon hindama töötaja asutusesisest karjääri ning talle usaldatud ülesandeid. Juhul, kui töötaja panus järelevalvemenetlustesse on olnud minimaalne (näiteks assistent, referent, koordinaator), tuleks eelistada lühema ooteaja rakendamist. Seevastu näiteks osakonnajuhtide puhul, kes on juhtinud pankade suhtes läbiviidavaid menetlusi, on põhjendatud pikema ooteaja rakendamine, kui ta suundub peale töösuhte lõppemist Finantsinspeksioonis asjaomasesse krediitiasutusse tööle. Esimeses punktis nimetatud asjaolude hindamine käib käsikäes punktis 2 nimetatud asjaolude hindamisega, sest Finantsinspeksioon peab võrdlema, kuidas muutub töötaja roll uue tööandja juures ning kas selle rolliga kaasnevad ülesanded võimaldavad Finantsinspeksioonist saadud teadmiste ja oskuste otsest ärakasutamist uue tööandja kasuks või järelevalveasutuse menetluste tulemuslikkuse minimeerimist. Lisaks töötaja uuele rollile peab Finantsinspeksioon võtma arvesse sektorit, milles uus tööandja tegutseb, ning kas ta on mingil viisil seotud subjektidega, kelle üle Finantsinspeksioon järelevalvet teostab. Sektori puhul on oluline tuvastada, kas tulevane tööandja pakub lobi- või finantsteenust või konkureerib selliste isikutega, kelle suhtes viis töötaja läbi menetlusi ning kes on Finantsinspeksiooni järelevalve subjektid. Seotuse all peetakse silmas eelkõige uue tööandja emattevõtjat, tütarettevõtjat ja sidusettevõtjat.

Lõikes 3 sätestatud täpsustab **lõike 4**, milles sätestatakse olukord, kus töötaja suhtes ooteaega ei kohaldata. Selleks on töötaja olematu kokkupuude järelevalvemenetlustega ja ligipääsu puudumine menetlusega seotud teabele. Seega, kui töötaja töökohustused piirdusid administratiivse või toetava tööga (näiteks majahaldur või -hoidja, sekretär, koristaja) ning tal ei olnud võimalik pääseda ligi järelevalvemenetlustega seotud andmetele, siis tema suhtes ooteaega ei kohaldata.

Lõike 3 esimese lausega võetakse üle artikli 4a lõike 4 esimese alalõike kolmas lause, punktidega 1 ja 2 sama artikli lõike 3 esimese alalõike punkt b ning punktiga 3 lõige 5.

Juhul, kui ooteaega rakendatakse Finantsinspeksiooni juhatuse liikme suhtes, siis ei või ooteaeg **lõike 5** kohaselt olla lühem kui 12 kuud. Ooteaja lühendamise otsustab nõukogu ning lühema perioodi pikkus sõltub sellest, kas juhatuse liige asub pärast oma ametiaja lõppu tööle või lepingulisse suhtesse finantsjärelevalve subjekti, selle emattevõtja, tütarettevõtja või sidusettevõtja, mille üle on juhatuse liige teostanud järelevalvet või võtnud vastu otsuseid, konkurendi juurde. Kui juhatuse liige ei suundu eelnimetatud konkurendi juurde tööle, võib ooteaega lühendada kuni kolme kuuni, ning kui ta suundub, siis ei või ooteaeg olla lühem kui kuus kuud. Lõike 4 esimese lausega võetakse üle artikli 4a lõike 4 esimese alalõike neljas lause ning teise lausega lõike 4 teine alalõige.

Lõikega 6 sätestatakse, mis hetkest algab ooteaeg, ning **lõike 7** sätestab kohustuse maksta ooteajal olevale töötajale ja juhatuse liikmele hüvitist. Ooteaeg algab pärast töö- või ametisuhte lõppemist, mil töötajal või juhatuse liikmel ei ole võimalik otseselt osaleda finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjate järelevalves. Seega peab isiku mõju ooteaja alguseks olema takistatud või lõppenud. Finantsinspeksioonil on kohustus tagada, et pärast töö- või ametisuhte lõppu ei ole isikul ligipääsu konfidentsiaalsele teabele. Kui isiku suhtes rakendatakse ooteaega, peab järelevalveasutus maksma töötajale või juhatuse liikmele igakuist hüvitist, mille suurus ühe ooteaja viibitud kuu kohta peab vastama töötaja või juhatuse liikme kuni viimasele maksimaalsele lepingulisele töö- või kuutasule. Hüvitise maksmise kohustus on sõltuvuses ooteaja algusest ehk hüvitist makstakse pärast töö- või ametisuhte lõppemist. Sõnadega „kuni” ja „maksimaalse” soovivad eelnõu koostajad rõhutada Finantsinspeksiooni diskretsiooni hüvitise määramisel. Üldjuhul makstakse finantssektoris konkurentsipiirangu rakendamisel töötajale hüvitist, mis moodustab tema eelmisest igakuisest palgast 80-90% ning niimoodi keskmiselt kolm kuni kuus kuud, kuid erandkordades ka kuus kuud kuni aasta. Seega

jääb järelevalveasutuse enda otsustada, millist hüvitist peavad nad mõistlikuks, võttes arvesse lõikes 3 nimetatud ooteaja kohaldamise tingimusi.

Lõikega 7 nähakse ette õigus nõuda endiselt töötajalt või juhatuse liikmelt tasutud hüvitis, tekkinud kahju ning leppetrahv, kui isik on rikkunud ooteaja tingimusi. Leppetrahvi kohaldamises tuleb aga kokku leppida enne töö- või ametisuhte lepingu sõlmimist ehk seda ei saa kohaldada tagantjärele. Lõikega 6 on üle võetud artikli 4a lõike 4 esimese alalõike esimene ja teine lause ning lõikega 7 on üle võetud artikli 4a lõige 6.

Lõige 8 annab Finantsinspeksioonile õiguse kehtestada sise-eeskirjadega täpsemad ooteaja kohaldamise tingimused. Diskretsiooni jätmine järelevalveasutusele tuleneb artikli 4a lõike 3 esimesest alalõike sissejuhatavast lauseosast ja lõike 4 teisest alalõikest. Eelnõu koostajate hinnangul on Finantsinspeksioonile antav õigus proportsionaalne ja mõistlik, sest seaduse mõistes ei ole asutusesiseste reeglite kehtestamine sise-eeskirjadega uus nähtus (vt analoogselt § 32 lõike 6 lisamise selgitusi). Samuti jätab diskretsiooninorm Finantsinspeksioonile vabaduse reguleerida, kuidas ta soovib kohaldada ooteaega töötaja või juhatuse liikme suhtes, kes soovib asuda tööle artikli 4a lõike 3 esimese alalõike punktis b nimetatud üksuste juures. Nendeks üksusteks on lõikes 2 nimetatud finantsjärelevalve subjekt ja temaga seotud ettevõtjad, üksused, mis osutavad lõikes 2 nimetatud ettevõtjatele teenuseid ning organisatsioonid, mis esindavad pädeva asutuse ees finantssektori huve valdkondades, mille ees töötaja või juhatuse liige oma töö- või ametisuhte ajal vastutas. Sise-eeskirjade kehtestamisel peab Finantsinspeksioon võtma arvesse §-des 32 ja 32¹ sätestatut.

Paragrahv 46. Kehtiv § 46 reguleerib Finantsinspeksiooni koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Lõike 3 sissejuhatava lauseosa muutmine. Sissejuhatava lauseosa kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama Euroopa Komisjoni ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud järelevalveasutust lauseosale järgnevas loetelus esinevatest asjaoludest. Eelnõu esimese kooskõlastuse käigus tegi Finantsinspeksioon ettepaneku jätta lauseosast välja viide Euroopa Komisjonile, kuivõrd tegu on iganenud sõnastusega varasematest direktiividest. Eelnõu koostajad kontrollisid, et kehtivas sõnastuses CRD ja CRD VI ei viita Finantsinspeksiooni teavitamiskohustust käsitlevates sätetes samas kontekstis Euroopa Komisjonile, nagu väljendab § 46 lõige 3. Seetõttu muudetakse lõike sõnastust.

Lõike 8 täiendamine. Lõige 8 sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse teavitada Euroopa Komisjoni ja asjaomast Euroopa järelevalveasutust ning teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutust kõikidest kokkulepetest, mis on sõlmitud järelevalveülesannete üleandmiseks, sealhulgas sellise üleandmise täpsetest tingimustest. Lõikega 8 on üle võetud CRD V artikli 111 lõige 7. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et lõikest puudub tingimus teavituse kiireloomulisuse kohta. Nimelt sätestab direktiiv, et teavitus tuleb teha viivitamatult (ingl. k. *without delay*), kuid lõikest 8 vastav tingimus puudub. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, sest nii sätte sõnastusest kui ka tõlgendamisest ei ole võimalik kiireloomulise elementi tuletada. Seetõttu muudetakse lõiget 8 ja kohustatakse Finantsinspeksiooni teavitama asjakohaseid asutusi viivitamata.

Paragrahv 46². Kehtiv § 46² reguleerib Finantsinspeksiooni koostööd Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusega ja taoliste seotud organisatsioonidega.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1². Euroopa Komisjon on tuvastanud, et Eesti pangandussektorit käsitlevates õigusaktidest on puudu CRD V artikli 21b lõige 6, mis

reguleerib teavet, mida pädev asutus peab esitama EBA-le seoses kolmanda riigi konsolideerimisgrupiga. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on seadusega üle võtmata, ning leiavad, et kõige mõistlikum on võtta säte üle FIS-i §-ga 46², mis reguleerib erinevaid teavitusi, mida Finantsinspeksioon peab erinevatele asutustele tegema. Seetõttu täiendatakse §-i 46² lõikega 1² ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon esitab EBA-le kolmanda riigi konsolideerimisgruppi ja Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvate isikute nimed ja varade koguväärtuse (**punkt 1**), tegevusloa saanud kolmanda riigi krediitiasutuse filiaali nime, varade koguväärtuse ja tegevusloas märgitud tegevusalad (**punkt 2**) ning KAS § 20⁷ lõikele 1 vastava Euroopa Liidus vahelülina tegutseva ettevõtja nime ja täpsustuse, mis kujul ta Euroopa Liidus tegutseb, ning selle kolmanda riigi konsolideerimisgrupi nime, millesse ta kuulub (**punkt 3**).

Paragrahv 47. Kehtiv § 47 reguleerib koostööd välisriikide pädevate asutustega.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1⁸–1¹⁰. Euroopa Komisjon juhtis tähelepanu vajadusele kontrollida üle CRD V konsolideeritud järelevalve sätete (artiklid 111– 118) vastavus Eesti seadustega (vt seletuskirjast 2. peatüki alapeatüki 2.2.2. selgitusi). Eelnõu koostajad tuvastasid, et lähtuvalt artikli 117 lõigetest 1 ja 3 tuleb täiendada §-i 47 ning sätestada Finantsinspeksiooni koostöökohustused teabe andmisel teistele pädevatele asutustele.

Lõikega 1⁸ esimese lausega võetakse üle CRD V artikli 117 lõike 1 esimene alalõige ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon edastab koostöö raames enda algatusel või asjakohase taotluse alusel teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele sellise teabe, mis on oluline või asjakohane järelevalvefunktsioonide täitmiseks FIS-i, KAS-i, VPTS-i või CRR-i alusel. **Lõike teise lausega** võetakse üle artikli sama lõike neljas alalõige ja täpsustatakse, et teave on oluline, kui see võib oluliselt mõjutada krediitiasutuse või investeerimisühingu majandusliku toimekindluse hindamist teises lepinguriigis.

Eelmises lõikes nimetatud õigusaktide kohaldamiseks peab Finantsinspeksioon **lõike 1⁹** kohaselt tegema koostööd EBA-ga kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1093/2010. Lõikega võetakse üle artikli 117 lõike 1 teine alalõige.

Lõikega 1¹⁰ võetakse üle artikli sama lõike viies alalõige ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon teostab konsolideeritud järelevalvet Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutseva krediitiasutuse, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja kontrolli all oleva krediitiasutuse või investeerimisühingu üle, edastab ta kogu asjakohase teabe sellisele pädevale asutusele, kes teostab järelevalvet kõnealuse emaettevõtja tütarettevõtja üle. Teabe asjakohasuse hindamisel tuleb võtta arvesse tütarettevõtja olulisust Eesti finantssüsteemile.

Paragrahvi täiendamine lõikega 9³. Konsolideeritud järelevalve sätete kontrolli käigus tuvastasid eelnõu koostajad, et kuigi artikkel 114 on võetud üle FIS §-i 47, ei sisalda paragrahv artikli 114 lõiget 2. Seetõttu täiendatakse paragrahvi lõikega 9³ ja sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon teostab konsolideeritud järelevalvet ning tal on vaja teavet, mida valdab teise riigi pädev asutus, kes on teabe juba edastanud kolmandale pädevale asutusele, peab Finantsinspeksioon võimaluse korral pöörduma teabe saamiseks esmalt asjaomase kolmanda pädeva asutuse poole, kellele on samasisuline teave juba teise riigi pädeva asutuse poolt edastatud. Uue lõike eesmärk on vältida topeltaruandlust, mis võib teabe valdajale tekkida, kui ta peab samasisulist teavet erinevatele asutustele sarnases kontekstis edastama.

Paragrahvi täiendamine lõikega 12¹. Tulenevalt Euroopa Komisjoni märkustest CRD V ülevõtmise osas tuvastasid eelnõu koostajad, et FIS ei sisalda artikli 115 lõike 1 teist alalõiget,

mis annab koostööd tegevatele asutustele kokku leppida lisaülesannete andmises konsolideeritud järelevalvet teostavale asutusele ning täpsustada otsuste tegemise korda ning koostöö teostamist teiste pädevate asutustega. Sarnases sõnastuses täiendatakse §-i 47 lõikega 12¹.

Paragrahv 47¹. Kehtiv § 47¹ reguleerib finantsjärelevalve koostöö teostamist.

Lõike 4⁶ muutmine. Lõike kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kolmanda riigi krediitiasutuse Eesti filiaali üle järelevalve teostamisel koostööd selle kolmanda riigi konsolideerimisgruppi kuuluva krediitiasutuse järelevalveasutusega, et tagada kogu Euroopa Liidus toimiv järelevalve kolmanda riigi konsolideerimisgrupi tegevuse üle ja kolmanda riigi konsolideerimisgrupile kohaldatavate Euroopa Liidu õigusaktide nõuete täitmine ning hoida ära kahjulik mõju Euroopa Liidu finantsstabiilsusele. Tulenevalt kolmandate riikide krediitiasutuste filiaalide asutamiste erisuste ülevõtmisega KAS-is (vt KAS 8¹. peatüki lisamise selgitusi), tuleb FIS-i täiendada selliselt, et järelevalveline koostöö hõlmaks ka kolmandate riikide krediitiasutuste filiaale. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole filiaalide spetsiifilist uut sätet vaja seadusesse lisada, kuivõrd lõige 4⁶ juba katab filiaalide üle teostatavat järelevalvet. Küll aga on vaja lõikes teha kolm muudatust: lugeda lõike tekst esimeseks lauseks ning täiendada seda enne sõnu „krediitiasutuse järelevalveasutusega” sõnaga „tütarettevõtja” ning täiendada lõiget teise lausega, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kõik endast oleneva, et sõlmida asjaomase järelevalvet teostava asutusega koostöökokkulepe. Muudatustega võetakse üle CRD VI artikli 48p lõige 1.

Paragrahv 47³. Kehtiv § 47³ reguleerib ühisotsustusmenetlust kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse tagamisel.

Lõike 3 täiendamine. Lõike 3 kohaselt peab Finantsinspeksioon, kui ta teostab konsolideeritud järelevalvet, esitama pärast lõikes 1 sätestatud menetluse läbiviimist konsolideerimisgrupi ja iga tütarettevõtja kohta riskihinnangut sisaldava aruande ning ettepaneku ühisotsuse kohta asjasse puutuvale teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele. Lõikega 3 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 2 teine alalõige. Euroopa Komisjon on täheldanud, et lõikest 3 on puudu viited sätetele, mille alusel tuleb riskihinnang koostada. Direktiiv viitab siinkohal artiklitele 73, 97, 104a ja 104b, mis on üle võetud KAS-is paragrahvidega 63¹, 82, 96, 104² ja 104³. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni tähelepanekuga ning täiendavad lõiget 3 teise lausega, millega tehakse viited asjakohastele sätetele riskihinnangu koostamisel.

Lõike 7 muutmine. Lõike 7 esimese lause kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus otsustada ettekirjutuse tegemine või suuniste andmine Eestis tegevusloa saanud krediitiasutusele, kui Finantsinspeksioon ei ole jõudnud ühisotsusele ning ta teostab krediitiasutuse suhtes konsolideeritud järelevalvet. Sama lõike teise lause kohaselt peab Finantsinspeksioon oma otsuse tegemisel võimaluse korral arvestama asjasse puutuva teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutuse seisukohti ja reservatsioone. Lõike esimese lausega on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 3 teise alalõike esimene lause ning teise lausega on võetud üle sama artikli lõike 3 kolmanda alalõike esimene lause.

Euroopa Komisjon on tuvastanud puudused mõlemas lauses. Nimelt on Komisjon täheldanud, et esimesest lausest on puudu täiend, et otsus ettekirjutuse tegemise või suuniste andmise kohta peab olema tehtud konsolideeritud või allkonsolideeritud alusel. Lõike teise lause kohta märkis Komisjon, et sõnad „võimaluse korral arvestama” ei ühti direktiivi eesmärgiga, sest teise asutuse seisukohtade ja reservatsioonidega arvestamine on Finantsinspeksiooni kohustus (ingl.

k. *shall take into account*), mitte diskretsioon. Samuti puudub teisest lausest täpsustus selle kohta, et vastavaid seisukohti ja reservatsioonid peavad olema esitatud lõikes 4 nimetatud nelja kuu jooksul. Eelnõu koostajad nõustuvad **lõike 7 esimese lause** kohta tehtud märkusega ning esimesse lausesse lisatakse vastav täiend, sest konsolideerimise alusest sõltub, kas ettekirjutus või suunis puudutab krediidasutust ja tema emattevõtjat või krediidasutust ja tema tütarettevõtjaid (vt konsolideeritud ja allkonsolideeritud alusel järelevalve erisuse selgitusi seletuskirja punktist 2.2.1.) Lisaks täpsustatakse esimeses lauses KAS § 104³ lõike 1 viidet lõike teise lausega.

Eelnõu koostajad nõustuvad ka Komisjoni märkustega **lõike 7 teise lause** kohta, kuid peavad vajalikuks muuta selle sõnastust laiemalt, et sellest selguks paremini, et mitte ettekirjutuses või juhises endas, vaid nende tegemise otsuses peab Finantsinspeksioon võtma arvesse teisi seisukohti ja reservatsioone, ning et neid võetakse arvesse vaid siis, kui need on esitatud tähtaegselt, sest FIS-iga ei saa sätestada kohustusi teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele. Seega on seisukohtade ja reservatsioonide arvestamisele seatud nende tähtaegse esitamise tingimus.

Lõike 8 muutmine. Lõige 8 sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse oodata ära EBA otsus ja seejärel teha enda otsus kooskõlas EBA otsusega olukorras, kus Finantsinspeksioon ei ole jõudnud ühisotsuseni teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega ning too on edastanud asja EBA-le otsustamiseks. Lõikega 8 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 3 esimese alalõike teine lause, kuid Euroopa Komisjon on tuvastanud, et teise lause ülevõtmine sisaldab kahte puudujääki. Esiteks puudub lõikest 8 viide selle kohta, et küsimuse edastamisel EBA-le tuleb lähtuda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artiklis 19 sätestatust. Teiseks peab EBA otsus olema tehtud kooskõlas eelviidatud määruse artikli 19 lõike 3 kohaselt. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni esimese etteheitega, mistõttu täiendatakse lõiget 8 lähtuvalt esimesest märkusest. Samas ei nõustu eelnõu koostajad Komisjoni teise etteheitega seoses artikli 19 lõikega 3, sest selle järgimise kohustus on pandud EBA-le, mitte pädevatele asutustele, kes ühisotsustusmenetluses osalevad. Seega väljuvad EBA suhtes sätestatud kohustused Eesti seadusloome raamidest ja pädevustest, mistõttu jäetakse Komisjoni teise märkusega arvestamata.

Lisaks eelnevatele märkustele on Komisjon tuvastanud, et §-st 47³ on puudu artikli 113 lõike 3 esimese alalõike viies lause ning lõike 3 teise alalõike viies lause, mis keelab edastada küsimuse otsustamist EBA-le, kui pöördumiseks ettenähtud nelja kuuline periood on lõppenud või kui ühisotsustusmenetluses osalevad pädevad asutused on jõudnud ühisotsusele. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega ning leiavad, et sarnaselt FELS-i sõnastusele, kus samasisuline piirang on ette nähtud kriisilahendusega seotud ühisotsustusmenetlustes, on kõige mõistlik võtta viies alalõige üle lõike 8 teise lausena, mitte täiendada paragrahvi uue lõikega. Seega loetakse lõike 8 senine tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendatakse teise lausega, milles nähakse ette EBA poole pöördumise piirang.

Lõike 10 muutmine. Lõike 10 kohaselt peab ühisotsust ning lõigetes 7 ja 8 nimetatud otsuseid ajakohastama vähemalt kord aastas, kuid otsuseid ja suuniseid, mis on tehtud erandlike asjaolude korral, ajakohastatakse siis, kui seda nõuab konsolideerimisgrupi krediidasutusest tütarettevõtja üle järelevalvet teostav finantsjärelevalve asutus. Lõikega 10 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 4 teine alalõike esimene lause. Komisjon on tuvastanud, et ülevõtmisele kuulub ka sama alalõike teine lause, mis täpsustab, et erandlikel asjaoludel tehtud otsuste ja suuniste ajakohastamise küsimuse peavad omavahel lahendama konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ja lepinguriigi finantsjärelevalve asutus kahepoolset. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, sest vastavat kohustust ei ole võimalik §-st 47³ tuletada. Eeltoodust

tulenevalt loetakse lõike 10 tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendatakse teise lausega, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kõik endast oleneva, et leppida asjasse puutuva teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega kokku erandlike asjaolude esinemise kohta tehtud otsuste ja suuniste ajakohastamine.

Paragrahv 47⁵. Kehtiv § 47⁵ reguleerib järelevalveasutuste koostööd kolleegiumites.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 8–10. Uute lõigetega reguleeritakse kolleegiumite moodustamist järelevalve teostamisel kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle. **Lõike 8** kohaselt peab Finantsinspeksioon, kui ta teostab järelevalvet kolmanda riigi krediidasutuse tütarettevõtja või filiaali üle, FIS § 47¹ lõike 4⁶ kohaldamiseks moodustama kolleegiumi, mis vastab § 47⁵ lõigetes 1^{2–13}, 3–4 ja 5–7 sätestatud kriteeriumitele.

Lõikega 9 sätestatakse tingimused, mida tuleb võtta arvesse kolleegiumi moodustamisel. Esimese tingimuse kohaselt, kui kolleegium on moodustatud järelevalve teostamiseks kolmanda riigi konsolideerimisgrupi tütarettevõtja üle, peab järelevalve hõlmama ka samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate esimesse klassi liigitatud kolmanda riigi krediidasutuse filiaale (**punkt 1**). Teise tingimuse kohaselt tuleb kolleegium moodustada järelevalve teostamiseks samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate esimesse klassi kuuluvate kolmanda riigi krediidasutuste filiaalide üle, kui kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud kolmanda riigi krediidasutuse filiaale rohkem kui ühes Euroopa Liidu lepinguriigis, aga mitte ühtegi sellist kolmanda riigi krediidasutusest tütarettevõtjat, kes alluks §-s 47⁵ sätestatud kolleegiumi järelevalve alla (**punkt 2**). Viimase tingimuse kohaselt peab Finantsinspeksioon moodustama kolleegiumi järelevalve teostamiseks samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate kolmanda riigi filiaalide ja tütarettevõtjate üle, kui kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud esimesse klassi kuuluvaid kolmanda riigi krediidasutuse filiaale rohkem kui ühes Euroopa Liidu lepinguriigis ning vähemalt ühe kolmanda riigi krediidasutuse tütarettevõtja, kes ei kuuluks §-s 47⁵ sätestatud kolleegiumi järelevalve alla (**punkt 3**). Lõigetega 8 ja 9 võetakse üle CRD VI artikli 48p lõige 2.

Lisaks § 47⁵ lõigetes 1^{2–13}, 3–4 ja 5–7 sätestatule, peab kolleegium järgima teisi **lõikes 10** sätestatud nõudeid, mis kokkuvõtvalt hõlmab aruande koostamist kolmanda riigi konsolideerimisgrupi struktuuri ja tegevuse kohta Euroopa Liidus (**punkt 1**), teabe jagamist KAS-is ja FIS-is sätestatud alustel (**punkt 2**), järelevalvemeetmete kohaldamist (**punkt 3**) ning koostöö tegemist ja koordineerimist (**punkt 4**). Lõikega 10 võetakse üle CRD VI artikli 48p lõiked 4 ja 5.

Paragrahv 47⁹. Kehtiv § 47⁹ reguleerib koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹ ja 1². Uute lõigetega reguleeritakse Finantsinspeksiooni ja Rahapesu Andmebüroo vahelist koostööd järelevalve teostamisel kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle. **Lõikega 1¹** antakse Finantsinspeksioonile diskretsioon vahetada Rahapesu Andmebürooga rahapesu ja terrorismi tõkestamisega seonduvat teavet kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle järelevalve teostamisel. Vastav teabevahetus ja koostöö ei või **lõike 1²** kohaselt kahjustada kummagi ametiasutuse ühtegi käimasolevat menetlust vastavalt FIS-ile, KAS-ile, RahaPTS-ile, HMS-ile, IFS-ile ega karistusseadustikule. Seega peavad mõlemad asutused üksteist menetluste käigus abistama ning edastama asjakohast informatsiooni, kuid seda tuleb teha viisil, mis ei sekkuks teise asutuse läbiviidavatesse menetlustesse. Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 48n lõike 4 teise lause esimene pool ja lõike 5 esimene lause.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Uue lõike kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus esitada Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile taotlus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaasile juurdepääsu ja selles kogutud teabe saamiseks, kui see teave on vajalik finantsjärelevalve teostamise jaoks. Tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1620, millega asutatakse Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet artiklis 11 viidatud keskandmebaasiga. Artikli 11 lõike 1 kohaselt loob Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet artiklis 11 loetletud teavet sisaldava keskandmebaasi ja ajakohastab seda. Andmebaasi loomine on alles töös (määruse art 106), seega realiseerub Finantsinspeksiooni kõnesolev õigus siis, kui viidatud andmebaas ka tegelikult toimib. Lõige 4 põhineb CRD VI artikli 91 lõikel 1i.

Seaduse täiendamine §-ga 47¹². Uue paragrahviga sätestatakse arvete tasumine õigus Finantsinspeksiooni poolt Euroopa Liidu institutsioonidele.

Eelnõu esimese kooskõlastusringi käigus esitas Finantsinspeksioon ettepaneku täiendada FIS-i §-ga 47¹² ja sätestada järelevalveasutuse õigus tasuda arveid, mis on esitatud Euroopa Keskpanga, EBA, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti poolt seoses finantsjärelevalve või nimetatud asutuse ees võetud kohustuse täitmisega. Finantsinspeksioon leidis, et sellise sätestuse lisamine FIS-i on vajalik, kuna järelevalveasutus osaleb Eesti esindajana mitmes Euroopa Liidu tasandi institutsionaalses koostöös, mille käigus võib Finantsinspeksioonile tekkida kohustus hüvitada ühiste infosüsteemide arendamise ja toimimisega seotud kulusid, liikmemakse vms tasusid. Sellised kulud loetakse seadusjärgseteks kuludeks ning kaetakse FI eelarvest. Muudatuse eesmärk on tagada selge ja ühemõtteline õiguslik alus nende arvete tasumiseks, mis tulenevad Finantsinspeksiooni kui Euroopa Liidu finantsjärelevalveraamistiku osaleja rollist. Uue paragrahvi lisamine kõrvaldab vajadusel iga kord arvete tasumisel tõlgendada seadust ja Finantsinspeksiooni volitusi, samuti ennetab võimalike vaidluste esinemist.

Paragrahv 53. Kehtiv § 53 nõuded Finantsinspeksiooni tegevuse avalikustamisele.

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõike esimene lause sätestab, et nõukogu otsused avaldatakse Finantsinspeksiooni poolt tema veebilehel. Teise lausega viidatakse sätetele FIS-is, milles nimetatud teavet sisaldavad otsused ei ole avalik teave, välja arvatud teave juhatuse esimehega ametilepingu lõpetamise asjaolude kohta. Tulenevalt § 22 lõike 4 muutmisest (vt § 22 lõike 4 teise lause lisamise selgitusi), täiendatakse lõike 1 teist lauset täiendiga, mille kohaselt peab juhatuse esimehega ametilepingu lõpetamise asjaolude avalikustamisel võtta arvesse § 22 lõike 4 teises lauses nimetatud piirangut.

Lõike 4 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike 4 sissejuhatava lauseosaga on valdkonna eest vastutavale ministrile antud volitus kehtestada määrus „Finantsinspeksiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord”⁵⁹, mille põhjal avalikustab Finantsinspeksioon oma veebilehel andmeid finantsjärelevalve subjektide, Eesti finantsturu osaliste, kriisilahendusmeetmete ja -õiguste ning Eestis emiteeritud pandikirjade ja emitentide kohta. Eelnõu esimese kooskõlastuskäigus juhtis Justiits- ja Digiministeerium tähelepanu sellele, et lõike 4 sõnastus ei sisalda avalikustamise eesmärki. Kuivõrd GDPR-i kohaselt peab igasugusel andmetöötlusel olema eesmärk, täiendatakse lõike sissejuhatavat lauseosa ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon avaldab oma veebilehel andmed finantssektori läbipaistvuse eesmärgil, mis FIS § 3 lõike 1 kohaselt üks järelevalveasutuse tegevuse eesmärkidest. Läbipaistvus

⁵⁹ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052025010?leiaKehtiv>

veebilehel avalikustamise kontekstis on anda kõikidele soovijatele võimalus olla teadlik isikutest, kes tegutsevad ühel või teisel viisil Eesti finantsturul ning olla kursis käimasolevatest kriisilahendusmenetlustest või saadaolevatest pandikirjadest. Selline avalikustamine tagab ülevaate Eesti finantsturu osalistest (sealhulgas välisriikide ja investorite vaatest) ning kergelt tuvastada pädeva asutuse olukorras, kus subjektiga esineb probleeme ning on vaja teha päring, kaebus, teade vms toiming.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4¹. Uue lõikega sätestatakse loetelu üldandmetest, mida Finantsinspeksioon võib avaldada oma veebilehel lõikes 4 sätestatud määruse⁶⁰ korras füüsilistest isikutest järelevalve subjektide ja kutseliste investorite kohta. Sätte lisamise vajadus on tingitud Justiits- ja Digiministeeriumi märkusest eelnõu esimese kooskõlastusringi käigus. Täpsemalt märkis ministeerium, et kuivõrd avalikustatavad andmed hõlmavad ka isikuandmeid, siis tuleb ette näha, milliseid andmeid avalikustatakse ja mis eesmärgil. Eelnõu koostajad on tuvastanud, et füüsilist isikut puudutavate andmete avaldamine on sätestatud määruse § 3 lõike 1 punktis 2 ning § 7 lõikes 2. Nimetatud üldandmeteks on isiku ees- ja perekonnanimi (**punkt 1**), isikukood või selle puudumisel sünniaeg (**punkt 2**) ning aadress, telefoninumber ja e-posti aadress (**punkt 3**). Seega sätestatakse uue lõikega, et kui Finantsinspeksioonil on vaja avaldada oma veebilehel andmeid füüsilise isiku kohta, peavad need isikuandmed piirduma lõikes 4¹ sätestatud andmetega ning isiku kohta ei või avaldada tema isikut tõendava dokumendi numbrit, varasemaid nimesid vms andmeid. Lõikes 4¹ sätestatud piirang ei välista aga selliste andmete avalikustamist, mis on seotud isiku äritegevusega ning mille avalikustamine on vajalik finantssektori läbipaistvuse tagamiseks. Taolisteks andmeteks võivad olla näiteks määruse § 3 lõike 1 punktis 5 nimetatud tegevusloa ulatus või punktis 6 nimetatud tegevusloa lõppemise alus.

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab nõuded kontrollimisandmete salastatusele.

Lõike 4 täiendamine punktiga 14. Paragrahv 54 lõige 2 sätestab, et finantsjärelevalve käigus kogutud teave, dokumendid ning finantsjärelevalve asutuse poolt koostatud ametlikud dokumendid on konfidentsiaalsed. Lõige 4 sätestab nimekirja olukordadest, millal on lõikes 2 nimetatud teabe ja finantsjärelevalve tulemusi kajastavate dokumentide avaldamine lubatud.

CRD VI artiklit 56 täiendatakse neljanda alalõikega, mille esimene lause loob aluse teabe jagamiseks asutusega, mis teostab siseriiklikku maksualast kontrolli. Alalõike teise lause kohaselt kehtib teabe jagamise põhimõte ka olukorras, kus maksualast kontrolli teostav asutus asub teises Euroopa Liidu liikmesriigis tingimusel, et mõlemad asutused on andnud selleks selgesõnalise nõusoleku.

Tulenevalt artikli 56 neljanda alalõike lisamisest täiendatakse § 54 lõiget 4 punktiga 14 ja sätestatakse, et teabe avaldamine on lubatud Maksu- ja Tolliametiga seoses krediidasutuse või tema filiaali üle riikliku järelevalve teostamiseks ning isikute kontrollimiseks maksukorralduse seaduses sätestatud ulatuses. Neljanda alalõike teises lauses sisalduv teabe jagamise piirangu sätestamiseks täiendatakse §-i 54 uue lõikega (vt § 54 lõike 4⁸ lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 4⁸. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 56 neljanda alalõike teine lause ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib edastada Maksu- ja Tolliametile krediidasutuse ja tema filiaale üle riikliku järelevalve teostamiseks ning isikute kontrollimiseks maksukorralduse seaduses sätestatud ulatuses teise lepinguriigi pädevalt järelevalveasutuselt saadud konfidentsiaalset teavet ainult juhul, kui taoline järelevalveasutus on selleks andnud

⁶⁰ Samas.

selgesõnalise nõusoleku. Alalõike lisamine direktiivis on ajendatud vajadusest parandada asutustevahelist teabevahetust vaatamata kehtivatele ametisaladuste hoidmise reeglitele.⁶¹

Paragrahv 54². Kehtiv § 54² sätestab nõuded isikuandmete töötlemisele järelevalvemenetluses.

Lõike 3 muutmine. Lõige 3 sätestab, et sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud järelevalvemenetlustes töödeldud isikuandmeid säilitatakse seaduses või selle alusel antud õigusaktis sätestatud tähtajani või kuni see on vajalik eesmärkide täitmiseks. Eelnõu koostajad tuvastasid, et lõikes 3 on ekslikult viidatud lõikele 2 ning õigem oleks viidata lõikele 1, mis annab Finantsinspeksioonile õiguse töödelda finantsjärelevalve või finantskriisi ennetamise või lahendamise eesmärgil FIS § 2 lõikes 1 nimetatud seadustes ja nende alusel antud õigusaktidest tulenevaid isikuandmeid. Kõnealune lõige 2 sätestab vaid GDPR-i sätteid, mida ei kohaldata isikuandmete töötlemisele Finantsinspeksiooni poolt.

Paragrahv 64. Kehtiv § 64 reguleerib seaduse kohaldamist.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 10 ja 11. Lõikega 10 sätestatakse, et Finantsinspeksiooni juhtide 14-aastase maksimaalse ametiaja piirang hakkab kehtima alates 2026. aasta 11. jaanuarist. Säte lisamine on seotud § 21 lõike 5 muutmisega ning CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike esimese lausega (vt § 21 lõike 5 muutmise selgitusi).

Lõike 11 kohaselt peab Finantsinspeksiooni juhatuse ja nõukogu liikmed viima oma tegevuse kooskõlla §-des 32 (huvide konflikt) ja 32¹ (ametipiirangud) sätestatuga 2026. aasta 11. jaanuariks. Eelnõu koostajate hinnangul on rakendussätte lisamine vajalik selleks, et ennetada seaduse mitmeti mõistmist, kuivõrd uute juhatuse liikmetega sõlmitakse ametilepingud enne eelnõu vastuvõtmist seadusena. Kuigi lepingus sätestatu reguleerib eelkõige juhatuse liikme ja nõukogu vahelisi suhteid ja kokkuleppeid, riivab lepinguvabaduse põhimõtet seaduses ja seeläbi ka direktiivis sätestatud nõuded ja piirangud, millega tuleb lepingu sõlmimisel arvestada. Tulenevalt lepingute sõlmimise ja eelnõu vastuvõtmise ajastusest, tuleb seadust täiendada rakendussättega, mis kohustab juhatuse liikmeid ja nõukogu viima oma tegevuse, sealhulgas ametilepingud, kooskõlla seaduse uues redaktsioonis ehk eelnõu sätestatuga. Kooskõla tagamiseks võidakse üle vaadata lepingutes, sealhulgas sise-eeskirjades ja nõukogu reglementides sätestatu ning neid muuta. Samas ei ole välistatud, et ametilepingute sõlmimisel võetakse eelnõus sätestatut arvesse ning eelnõu kehtestamisel ei ole vaja teha täiendavaid toiminguid. Rakendussätte lisamata jätmine võib tekitada olukorra, kus uus juhatuse tõlgendab ekslikult §-des 32 ja 32¹ sätestatu kehtima hakkamise aega, sest ajaliselt sõlmitakse ametilepingud enne eelnõu vastuvõtmist, ning väära tõlgenduse tulemusel ei pea juhatuse liikmed eelviidatud paragrahvides sätestatust oma volituste kehtivuse ajal kinni pidama.

Sisuliselt on tegu *ex tunc* sättega, mille kasutamine Eesti õiguspraktika kohaselt peab olema erandlik ja põhjendatud. HÕNTE § 14 lõike 4 esimese lause kohaselt võib seadust või selle sätet rakendada tagasiulatuvalt üksnes põhjendatud vajaduse korral, kui see toob kehtiva õiguse normidega võrreldes kaasa isiku õiguste laienemise, vabaduste suurenemise, kohustuste või vastutuse vähenemise või muu sellesarnase tagajärje või kui sellega ei rikota õiguskindluse põhimõtet. Eelnõu koostajate hinnangul on sätte lisamine õigustatud tulenevalt õiguskindluse põhimõtte mitte-rikkumisest kolmel põhjusel. Esiteks, Finantsinspeksioon kaasati direktiivi väljatöötamisse ja koostamisse, samuti paluti neil esitada omapoolseid ettepanekuid. Teiseks, direktiivi ülevõtmisel on Finantsinspeksioon esitanud omapoolse kavandi artikli 4a ülevõtmiseks ning täpse sõnastuse ja valikukohtade otsustamiseks on eelnõu koostajad korduvalt suhelnud, sealhulgas kohtunud 2025. aasta aprillis ning pakkunud võimalust

⁶¹ CRD VI selgituspunkt 25.

direktiivi ülevõtmise töökodades esitada ministeeriumi vahendusel küsimusi Euroopa Komisjonile. Kolmandaks, uue juhatuses sõlmitakse lepingud vahetult enne eelnõu vastuvõtmist seadusena. Eeltoodust tulenevalt leiavad eelnõu koostajad, et tagasiulatuva mõjuga lõike 11 lisamine seadusesse on vajalik ja põhjendatud.

Normitehnilise märkuse lisamine. Seaduses täiendatakse CRD normitehnilist märkust viitega CRD VI-le.

3.4. Muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 reguleerib omavahendite ja kõlblike kohustuste minimaalse taseme nõuet.

Lõike 7¹ kehtetuks tunnistamine. Lõige 7¹ sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse hinnata miinimumnõude piiramist juhul, kui kriisilahenduskava näeb ette likvideerimissubjekti likvideerimise tavapärasel maksejõuetusmenetluses. Lõikega on võetud üle BRRD artikli 45c lõike 2 teine ja kolmas alalõige. Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku lõige kehtetuks tunnistada, kuivõrd direktiiviga (EL) 2024/1174 tunnistati artikli 45c lõike 2 teine ja kolmas lõige kehtetuks ning selle sisu viidi üle artikli 45c uude lõikesse 2a, mida FELS-is väljendab § 17⁵. Eelnõu koostajad nõustuvad, et kahe samasisulise ja dubleeriva sätte säilitamine seaduses ei ole vajalik, mistõttu tunnistatakse lõige 7¹ kehtetuks.

Lõike 9 muutmine. Lõikega 9 on sätestatud Finantsinspeksiooni kohustus teavitada EBA igast Eestis asuval ettevõtjale kehtestatud miinimumnõudest, sealhulgas § 19 lõike 6 rakendamisest asjaomaste ettevõtjate kohta. Lõikega on võetud üle BRRD artikli 45j lõige 1. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et viite asemel § 19 lõikele 6, peaks lõige viitama §-le 19¹, mis sätestab miinimumnõude määramise erisust likvideerimissubjekti suhtes. Komisjoni märkusest lähtuvalt parandatakse lõikes 9 viide.

Paragrahv 17⁴. Kehtiv § 17⁴ reguleerib miinimumnõude määramist globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütarettevõtja jaoks.

Lõike 6 täiendamine. Lõige 6 sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse tagada, et kriisilahendussubjekt, kes on globaalne süsteemselt oluline ettevõtja või kelle suhtes kohaldatakse FELS § 18¹ lõiget 1 või 3, täidab miinimumnõudest osa, mis võrdub kaheksa protsendiga kohustuste kogusummast. Lõiget täiendatakse teise lausega ja sätestatakse, et Finantsinspeksioonil on õigus lubada subjektidel täita kohustuste kogusumma väiksema osaga kui kaheksa protsenti. Uue lause lisamine on ajendatud Riigikogu menetluses olevast eelnõust 633 SE⁶², millega muu hulgas viiakse FELS vastavusse BRRD-ga. Täpsemalt tuvastas Euroopa Komisjon, et FELS ei sisalda direktiivi artikli 45b lõike 4 teist lauset, millega sätestatakse erand kohustuste kogusumma arvutamiseks taoliste oluliste kriisilahendussubjektide suhtes. Eelnõu 633 SE menetluse käigus planeerisid eelnõu koostajad peale eelnõu vastuvõtmist kehtestada FELS § 17 lõike 8 volitusnormi alusel rahandusministri määruse, millega võetaks üle asjakohane direktiivi säte. Paraku selgus peale eelnõu vastuvõtmist Riigikogus, et määruse kehtestamiseks on vaja muuta täiendavalt lõiget 6 ning sätestada selles Finantsinspeksiooni õigus lubada kohustuste kogusumma täitmist väiksemas määras kui lõige 6 sätestab, sest

⁶² Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/elnoud/elnou/0f5c1313-4d23-4404-b8ce-4345b5afd73e/vaartpaberituruseaduse-muutmise-ja-sellest-tulenevalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus-tuletiis-ja-repotehingute-regulatsioon/>

vastasel juhul tekib vastuolu põhiseaduse §-ga 94. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse lõiget 6 uue lausega.

Paragrahv 17⁵. Kehtiv § 17⁵ reguleerib miinimumnõude määramist likvideerimissubjekti suhtes.

Lõike 3 punkti 3 muutmine. Antud punktiga on võetud üle direktiivi (EL) 2024/1174 lõike 45c lõike 2a neljas alalõige ning sätestatud, et kui Finantsinspeksioon ei ole määranud likvideerimissubjektile miinimumnõuet, siis ei arvata maha osalusi omavahenditesse kuuluvates instrumentides ega kõlblike kohustuste instrumentides, mille on emiteerinud finantseerimisasutusest tütarettevõtja, kes on likvideerimissubjekt CRR-i artikli 72e lõike 5 kohaselt. Euroopa Komisjon on täheldanud, et finantseerimisasutusest tütarettevõtja asemel räägib direktiiv tütarettevõtjast, jättes seega tütarettevõtja liigi lahtiseks. Eelnõu koostajad nõustuvad komisjoni märkusega, mistõttu muudetakse lõike 3 punkti 3 ning jäetakse välja sõna „finantseerimisasutusest”.

Lõike 5 muutmine. Lõikega 5 on võetud üle BRRD artikli 45c lõike 2a viienda alalõike teise poole ja sätestab, et lõikes 4 nimetatud osalused saab maha arvata tütarettevõtjast krediidasutus, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja on likvideerimissubjekt. Euroopa Komisjon on lõikele 5 teinud kolm märkust. Esiteks, artikli 2a viies alalõige ei anna mahaarvamise tegemise õigust tütarettevõtjast krediidasutusele, vaid sätestab, et mahaarvamisi võib teha sellise tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes, kes kuulub konsolideerimisgruppi ja on likvideerimissubjekt. Teiseks on lõikes 5 sätestatud mahaarvamine valikuna, kuid direktiiv kasutab sõna „shall” ehk väljendab kohustust teha mahaarvamisi. Kolmandaks tuleb tütarettevõtjatest krediidasutusi ja likvideerimissubjekte käsitleda mitmuses, mitte ainsuses. Eelnõu koostajad nõustuvad komisjoni märkustega lõikes 5 esinevate vigade kohta ning parandavad sellest tulenevalt sätte sõnastust.

Paragrahv 19¹. Kehtiv § 19¹ reguleerib konsolideerimisgruppi kuuluva tütarettevõtja erisust.

Lõike 2 punkti 1 ja lõike 3 punkti 3 täiendamine. Lähtuvalt Euroopa Komisjoni ettepanekutest täpsustatakse eelnimetatud sätetes, et kriisilahendussubjekti kontrolli ulatust (otsene või kaudne). Sätetega on võetud üle vastavalt BRRD artikli 45f lõike 1 neljas alalõige ja sama alalõike punkti a alapunkt 1.

Lõike 8² sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 8² on võetud üle BRRD artikli 45f lõige 2a ning sätestatud kohustused, mida sama paragrahvi lõigetes 2, 4, 6 ja 7 nimetatud ettevõtja peab kasutama miinimumnõude täitmiseks. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et lõike 8² sissejuhatav lauseosa ei viita ettevõtjate nimekirjas Euroopa Liidus tegutsevatele emaettevõtjale, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, kuid kes on kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja (lõige 5) ning teistele §-i 19¹ kohaldamisalasse jäävatele ettevõtjatele. Seega on lõike 8² kohaldamisala liiga kitsas. Eelnõu koostajad nõustuvad Euroopa Komisjoni märkustega, mistõttu muudetakse lõike sissejuhatavas lauseosas olevaid viiteid ettevõtjatele ning täiendatakse neid viidetega lõikele 5 ning §-le 19¹.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 reguleerib kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamise üldpõhimõtteid.

Paragrahvi täiendamine lõikega 11¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 27h teine alalõige ja sätestatakse, et kui kriisilahendusmeetmete või -õiguste rakendamise tulemusel krediidasutus ühineb või jaguneb, ei kohaldata tema suhtes krediidasutuste seaduse 6. peatüki

1. jaos sätestatud, välja arvatud juhul, kui FELS ei sätesta teisiti. Lõike 11¹ lisamise põhjuseks on asjaolu, et FELS § 68 lõike 2 kohaselt kohaldatakse sildasutuse ühinemisele KAS-i 6. peatükis sätestatud, kuid direktiivi artikli 27h teine alalõige välistab CRD kohaldamise ühinemistele ja jagunemistele, kui see toimub krediitdiasutuse kriisilahenduse käigus. Seega tuleb lähtuvalt FELS § 68 lõikest 2 lisada seadusesse erand, mis lubab KAS-i kohaldamist ka kriisilahenduse käigus asutatava sildasutuse ühinemisele ja jagunemisele.

Paragrahv 68. Kehtiv § 68 reguleerib sildasutuse tegevuse lõpetamist.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse sildasutuse ühinemisele KAS 6. peatükis sätestatud. Põhjusel, et 6. peatüki senine ühinemist ja jagunemist käsitlev tekstiosa viiakse sama peatüki 1. jakku, täiendatakse lõike 2 viidet ning sätestatakse, et ühinemisele kohaldatakse KAS 6. peatüki 1. jaos sätestatud (vt KAS 6. peatüki muutmise selgitusi).

Normitehniliste märkuste lisamine. Euroopa Komisjon täheldas, et FELS-i normitehniline osa ei sisalda viidet direktiivile (EL) 2024/1174, mille lisamise kohustus tuleneb direktiivi artikli 3 lõike 1 kolmandast alalõikest. Eelnõu koostajad nõustuvad tähelepanekuga ning täiendavad seadust vastava viitega.

3.5 Muudatused investeerimisfondide seaduses

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 236. Kehtiv § 236 sätestab nõuded määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi ühinemisloa taotlemisele.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 383. Kehtiv § 383 sätestab nõuded fondivalitseja ühinemisloale.

Lõike 1 täiendamine punktidega 8 ja 9. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 1 punktide 10 ja 11 lisamise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 501. Kehtiv § 501 sätestab vastutuse fondivalitseja ning fondi jagunemise, ümberkujundamise, ühinemise, lõpetamise, maksejõuetuse ja pankrotiga seotud nõuete rikkumise eest.

Paragrahvi muutmine. CRD VI artikkel 27l kohaselt peavad liikmesriigid sätestama vastutuse krediitdiasutuse ühinemis- ja jagunemisnõuete rikkumise eest ning sellest tulenevalt täiendatakse KAS-i §-ga 134²⁸. Direktiivi ülevõtmise käigus on eelnõu koostajad vaadanud üle teised finantsvaldkonda reguleerivad seadused ning leidnud, et neid tuleks KAS-i eeskujul täiendada asjakohase vastutuse sättega. Erinevalt VPTS-ist, MERAS-est ja KindITS-ist, mis taolist vastutuse sätet ei sisalda, reguleerib fondide poolset ühinemis- ja jagunemisnõuete rikkumist § 501. Võrreldes aga eelnimetatud seaduste uute vastutuse sätetega ning IFS-i kehtiva vastutuse peatükiga, on § 501 lõigetes 1 ja 2 sätestatud karistusedmäärad iganenud ning vajavad ühtlustamist. Seni kehtinud sõnastuses võib füüsilist isikut karistada ühinemis- või jagunemisnõuete, ümberkujundamise jms nõuete rikkumise eest rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 400 000 eurot. Võrdluseks: § 489, mis sätestab vastutuse fondivalitsejas olulise osaluse omandamise korra rikkumise eest, ning § 499, mis reguleerib usaldatavusnõuete rikkumist – mõlemad sätted lubavad karistada rahatrahviga

kuni 5 000 000 eurot. Eelnõu koostajate hinnangul on trahvimäärade tõstmine §-s 501 vajalik, sest kuni 400 000 euro suurune rahatrahv ei pruugi pangale, mille aastakasum ulatub kümnetesse miljonitesse, mõjuda piisavalt suure sanktsioonina ning seeläbi ennetada kohustuse rikkumisest hoidumist.

3.6. Muudatused kindlustustegevuse seaduses

Paragrahvi 142 muutmine. Kehtiv § 142 reguleerib audiitorettevõtja määramist ja audiitorettevõtja aruannet.

Paragrahvi täiendamine lõikega 8. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 143. Kehtiv § 143 sätestab nõuded ühinemisloa taotlusele.

Lõike 1 täiendamine punktiga 8. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 1 punkti 11 lisamise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-ga 255². Uue paragrahviga sätestatakse vastutus ühinemismäärade rikkumise eest. Kuivõrd KAS-i ja VPTS-i täiendatakse samasisuliste sätetega (vt analoogselt KAS § 134²⁸ ja VPTS § 237⁹² lisamise selgitusi), leiavad eelnõu koostajad, et kuigi CRD VI kindlustusandjate ühinemisele, tuleks seaduste harmoniseerimiseks ette näha samasisuline vastutuse säte. Uue paragrahvi lisamine aitab Finantsinspeksioonil tõhusamalt reageerida ühinemisega seotud rikkumistele, sest seni kehtinud sõnastuses KindlITS-is vastav säte puudus. Sättega ei reguleerita kindlustusandjate jagunemist, mis on KindlITS § 139 kohaselt keelatud.

3.7. Muudatused konkurentsiseaduses

Paragrahv 25. Kehtiv § 25 sätestab tingimused koondumisest teatamisele.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Lõike 4 kohaselt peavad krediitiasutused, finantseerimisasutused ja kindlustusandjad teatama koondumisest Konkurentsiametile pärast vastava ala riikliku järelevalve asutuselt loa saamist. Taoliseks riiklikuks järelevalveasutuseks on Finantsinspeksioon. Lõikes 4 sätestatu on erinev KindlITS § 143 lõike 1 punktis 7 sätestatule, mille kohaselt peab kindlustusandja enne ühinemisloa taotlemist Finantsinspeksioonilt taotlema luba Konkurentsiametilt. Seega esineb eelnimetatud kahe sätte vahel vastuolu, sest ühel juhul on Konkurentsiameti luba hierarhias kõrgemal Finantsinspeksiooni loast, kuid teisel juhul madalamal.

Normide kollisioonile viitas ka Konkurentsiamet eelnõu esimese kooskõlastusringi käigus, pidades vastuoluliseks KAS § 68 lõike 1 punkti 10 lisamise plaani (vt eelviidatud sätte lisamise selgitusi), mille koostamisel oli aluseks KindlITS § 143 lõike 1 punkt 7. Eelnõu koostajad pöördusid kirjalikult pärast esimese kooskõlastusringi lõppu Konkurentsiameti poole ja palusid vastuseid kolmele küsimusele: 1) kuidas suhestuvad omavahel KonkS § 25 lõige 4 ja KindlITS § 143 lõike 1 punkt 7; 2) kas KonkS § 25 lõige 4 põhineb Euroopa Liidu õigusel; 3) kas vastuolu aitab kõrvaldada KonkS § 25 lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Konkurentsiamet selgitas oma vastuses, et normide kollisiooni tekitav säte ei põhine ühelgi Euroopa Liidu õigusaktil ning nad nõustuvad lõike 4 kehtetuks tunnistamisega. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse KonkS § 25 lõige 4 kehtetuks ning edaspidi peavad KAS-i ja VPTS-i alusel soovivad isikud esitama ühinemisloa saamiseks Finantsinspeksioonilt Konkurentsiameti loa koondumise kohta.

3.8. Muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses

Paragrahv 62. Kehtiv § 62 reguleerib krediidiandja ja -vahendaja ühinemist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 63. Kehtiv § 63 reguleerib krediidiandja ja -vahendaja jagunemist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

3.9. Muudatused makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Lõike 1 täiendamine punktidega 8 ja 9. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 1 punktide 10 ja 11 lisamise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 4 muutmise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-ga 108¹. Uue paragrahviga sätestatakse vastutus ühinemismõnede rikkumise eest (vt analoogselt KindITS § 255² lisamise selgitusi). Sättega ei reguleerita makseasutuste ja e-raha asutuste jagunemist, kuivõrd selliste isikute jagunemine on MERAS § 52 lõike 2 kohaselt keelatud.

3.10. Muudatused väärtpaberituruseaduses

Paragrahv 40. Kehtiv § 40 reguleerib investeerimisühingu suhtes sätestatud nõudeid.

Paragrahvi täiendamine lõikega 9. Uue lõike kohaselt kohaldatakse kolmanda riigi konsolideerimisgrupi investeerimisühingu tegevuse suhtes KAS §-s 20⁷ sätestatut. Sätte lisamise põhjuseks on Euroopa Komisjoni märkus, mille ei ole VPTS-iga võetud üle CRD artiklit 21b, mis reguleerib paralleelselt nii kolmanda riigi konsolideerimisgrupi krediitiasutuse ja investeerimisühingu tegevuse aluseid. Artikli 21b sätestuse leiab KAS §-st 20⁷, kuid VPTS-is puudub ristviide KAS-ile. Seega esineb seaduses lünk, mida ei ole võimalik ületada VPTS-i tõlgendamise teel. Puuduse eemaldamiseks täiendatakse §-i 40 lõikega 9 ning tehakse viide KAS-i kohaldamise kohta investeerimisühingu tegevuse aluse kohaldamisel.

Paragrahv 79. Kehtiv § 79 sätestab nõuded investeerimisühingu juhtide valimisele, pädevusele ja tegevusele.

Paragrahvi pealkirja muudetakse nii, et see vastaks sätte sisule ning lisaks juhtidele reguleeritakse normis ka võtmeisikutele kohalduvaid nõudeid.

Lõike 1 muutmise. Lõike 1 muudatusel on kaks eesmärki. Esiteks rõhutatakse, et juhtide nõuetele vastavuse tagamise kohustus on investeerimisühingul. Teiseks jäetakse kehtivast sättest välja osa, mis puudutab juhi või võtmeisiku kohustust pühendada piisavalt aega oma tööülesannete täitmiseks. Selline kohustus tuleneb sama paragrahvi lõikest 9, puudub vajadus sätestada seda dubleerivalt ka lõikes 1.

Lõike 1¹ muutmise. Lõike 1¹ muudatusega täpsustatakse võtmeisiku määratlust. Võtmeisik on isik, kellel on märkimisväärne mõju investeerimisühingu juhtimisele, aga kes ei ole juhtorgani

liige. Võtmeisikuks on eelkõige finantsjuht ning vastavuskontrolli, riskikontrolli või siseauditi üksuse juht.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL artikli 9 lõikele 1 peab artikli 5 kohaselt tegevusluba andev pädev asutus tagama, et investeerimisühing ja selle juhtorgan vastavad direktiivi 2013/36/EL artiklites 88 ja 91 sätestatud nõuetele. Seega kohalduvad investeerimisühingule krediitiasutuse juhtorganile CRD artiklis 91 sätestatud nõuded. Kuna siseriiklikult on kehtiva õiguse kohaselt peetud investeerimisühingute osas põhjendatuks laiendada juhtorganile kehtivaid nõudeid ka võtmeisikutele, siis ühtlustatakse käesoleva eelnõuga ka võtmeisikute regulatsiooni.

CRD art 3 punkt 9a kohaselt ei ole võtmeisiku positsioon määratletud ammendava loeteluna konkreetsetest positsioonidest krediitiasutuses. Eelnõuga on võetud lähenemine, mis võtab arvesse nii kehtivat õigust (konkreetne loetelu ametikohtadest, mis on käsitatavad võtmeisikute positsioonidena) kui ka direktiivist tulenevat laia määratlust.

Paragrahvi lõike 3 teise lause muutmine. Kehtiva lõike 3 teine lause näeb hetkel ette, et investeerimisühingu juhtidel peavad olema kollektiivselt piisavad teadmised, oskused ja kogemused, et mõista investeerimisühingu tegevust, sealhulgas peamisi riske. Muudatusega täiendatakse sätet, et tagada vastavus CRD VI artikli 91 lõikega 2b. Kui kehtivas lauses on ettenähtud see, et juhid peavad mõistma kollektiivselt investeerimisühingu tegevust ja sellega kaasnevaid riske, siis uue lisandiga nähakse ette, et aru tuleb saada ka oma otsuste mõjust nii lühi- kui pikaajaliselt ning seda seoses ka ESG teguritega.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4¹. Sättega kohustatakse investeerimisühingu juhte tegutsema ausalt ja usaldusväärselt ning olema oma otsuste tegemisel vabad. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1 esimeses lauses ja lõikes 2a sätestatud nõuded.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 7¹ ja 7². Paragrahvi lõiked 5–7 näevad ette, millised on investeerimisühingu juhtide (nii nõukogu kui juhatuse liikmete) peamised kohustused oma ühingu juhtimisel. Lisaks tuleb arvestada juhtidel ka § 79¹ lõikes 3 sätestatuga, kus muu hulgas viidatakse nõukogu ja juhatuse liikmete kohustuste osas KAS §-dele 52 ja 55 (ehk kohaldatakse lisaks krediitiasutuste nõukogu ja juhatuse suhtes kehtivaid kohustusi). See lahend ei ole aga piisavalt õigusselge ja subjektil on üsna keeruline aru saada, milliseid kohustusi tema juhid täitma peavad. Seepärast sätestatakse nüüd uute lõigetega 7¹ ja 7², et milliseid kohustusi lisaks olemasolevatele lõigetele 5–7 peavad investeerimisühingu nõukogu ja juhatuse liikmed veel täitma. Lõiked 7¹ ja 7² põhinevad omakorda KAS §-del 52 ja 55, samas ei ole n-õ üks-ühele krediitiasutuste juhtide suhtes ettenähtud kohustusi üle toodud investeerimisühingu juhtidele, arvestatud on investeerimisühingute spetsiifikat ja ka seda, et osaliselt on sarnased nõuded ette nähtud juba üldistes regulatsioonides (eelkõige äriseadustikus). Antud lõigete lisamise näol kustutatakse omakorda ka viide VPTS § 79¹ lõikes 3 KAS §-dele 52 ja 55.

Sisuliselt kehtivad investeerimisühingu juhtidele vastavad nõuded ja kohustused läbi mitme erineva direktiivi, eelkõige läbi:

- 1) CRD artikli 76, artikli 86 lõike 2 ning artiklite 88 ja 91;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2019/2034/EL⁶³ ehk investeerimisühingute direktiivi artikli 28 ja 29 lõike 1;

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/2034, 27. november 2019, mis käsitleb investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2002/87/EÜ,

3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2014/65/EL⁶⁴ ehk investeerimisteenuste osutamise direktiivi (nn MiFID) artikli 9.

Lõike 9 muutmise. Kehtiva lõike 9 kohaselt peavad investeerimisühingu juhid omama ja pühendama piisavalt aega oma ülesannete täitmiseks investeerimisühingu juhtimisel. Samuti on ette nähtud, et investeerimisühing peab eraldama piisavalt ressursi ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende kutsealaste teadmiste täiendamiseks vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele. Sisuliselt jäävad need nõuded suuresti samaks, kuid antud lõike esimeses lauses tehakse viide sama paragrahvi lõike 7² punktile 1, mis täpsustab nõukogu kohustusi seoses riskide juhtimisega. Teiseks täiendatakse antud lõiget nii, et investeerimisühingu juhid peavad vastavate ressurside eraldamisel võtma arvesse ka ESG riske ja mõjusid ning IKT riske. Antud täiendus põhineb CRD VI artikli 91 lõikel 7.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 9¹–9⁶. Lõikega 9¹ pannakse investeerimisühingule kohustus kontrollida, tagada ja vastutada selle eest, et tema juhid vastavad igal ajahetkel juhtidele ja võtmeisikutele kehtestatud nõuetele, rakendades selleks asjakohase asutusesisese sobivushindamise ja dokumenteerides vastava protsessi. Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1a alalõige 1.

Lõikega 9² pannakse paika investeerimisühingu läbiviidava sobivushindamise sagedus. Nii näeb norm ette, et investeerimisühing hindab juhtide võtmeisikute nõuetele vastavust enne nende valimist ning juhul, kui ilmnevad uued faktid või asjaolud. Sobivushindamist tuleb viia läbi regulaarselt. Lõikega 9² võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 6 alalõige 2.

Lõikega 9³ sätestatakse, et juhul, kui enamik juhtorgani liikmetest tuleb asendada uute juhtorgani liikmetega samal ajal ja juhtorganist lahkuvad liikmed peaksid tegema uute liikmete sobivushindamise, teeb investeerimisühing asutusesisese sobivushindamise pärast seda, kui uute ametisse valitud või määratud juhtide volituste tähtpäev on saabunud.

CRD VI artikli 91 lõike 1a alalõike 2 kohaselt on antud juhul tegemist sättega, mille kohaldamise osas on liikmesriigile jäetud kaalutlusõigus. Eesti on otsustanud sätte üle võtta, et tagada paindlikkus.

Lõikega 9⁴ kehtestatakse investeerimisühingule kohustus hoida juhi ja võtmeisiku sobivuse kohta käiv teave ajakohane. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1c.

Kui investeerimisühing saab teadlikuks asjaoludest, mille tõttu juht või võtmeisik ei vasta kehtestatud nõuetele, ei tohi seda isikut vastavale positsioonile nimetada. Kui aga juht või võtmeisik on ametisse nimetatud, siis kutsutakse ta viivitamatult tagasi või asjakohasel juhul kohaldatakse muid sobivaid meetmeid (**lõige 9⁵**). Selliste meetmete üle otsustab Finantsinspeksioon, olles seejuures seotud HMS-ist tuleneva proportsionaalsuse-nõudega. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1b.

Lõike 9⁶ kohaselt on investeerimisühingul kohustus tagada võtmeisiku ülesannete nõuetekohane täitmine, mis võib tähendada ka võtmeisiku funktsiooni täitva isiku asendamist. Sättega võetakse üle CRD VI art 91a lõike 3 alalõige 2, mille kohaselt võtavad üksused kõik

2009/65/EÜ, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/59/EL ja 2014/65/EL. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02019L2034-20241224>

⁶⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/65/EL, 15. mai 2014, finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02014L0065-20250117>

vajalikud meetmed selle tagamiseks, et võtmeisiku funktsioon toimiks nagu vaja, sealhulgas asendavad võtmeisiku, kui see isik ei vasta enam sobivuskriteeriumidele ja -nõuetele.

Paragrahv 79¹. Kehtiv § 79¹ sätestab nõuded investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele.

Lõike 1 täiendamine teise lausega. Praegune lõige 1 näeb ette, et investeerimisühingu juhid ja töötajad on kohustatud tegutsema nendelt oodatava ettenägelikkuse ning asjatundlikkusega vastavalt nende ametikohale esitatavatele nõuetele, lähtudes investeerimisühingu ning selle klientide huvidest. Muudatusega lisatakse uus lause, mille kohaselt investeerimisühingu juhid ja töötajad on kohustatud seadma investeerimisühingu ning selle klientide majanduslikud huvid kõrgemale oma isiklikest majanduslikest huvidest. See nõue on nähtud ette krediitiasutustele KAS § 48 lõike 5 näol ja kohaldub ka läbi VPTS § 79¹ lõike 3 viite ka investeerimisühingutele. Muudatusega see viide eelnimetatud sättes kustutakse ja suurema õigusselguse huvides kirjutatakse see kohutus eraldi VPTS-s lahti.

Lõike 3 esimese lause muutmine. Kehtiv § 79¹ reguleerib investeerimisühingu juhtide ja töötajate suhtes sätestatud nõudeid. Selle paragrahvi lõige 3 viitab omakorda KAS-i vastavatele paragrahvidele, mis omakorda näevad ette erinevad nõuded krediitiasutuste juhtidele ja töötajatele, samuti erinevatele komiteedele ja sisekontrolli funktsioonidele. Ehk neid samu nõudeid kohaldatakse läbi erinevate KAS-i viidetes seeläbi ka investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele. Samas osaliselt on vastavad nõuded investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele kehtivas VPTS-is ette nähtud (näiteks §-des 79, 83² ja 83³) ning seetõttu on praegune lahendus teatud mõttes ebaühtlane (s.t. et osaliselt tuleb nõuete järgmisel lähtuda KAS-s sätestatust). Seepärast antud paragrahvi lõike 3 muutmise jäetakse välja suurem osa viiteid KAS-le ja vastavad normid avatakse VPTS-is endas. Välja jäetakse viited järgmistele KAS-i sätetele: § 48 lõiked 4¹–5¹, §-d 52, 55, 57¹–57⁴ ja 58¹, § 59 lõiked 1, 3 ja 4³, § 62, § 82 lõiked 1–2², § 92² lõiked 4 ja 5.

Siiski VPTS § 79¹ lõikes 3 säilivad viited KAS § 49 lõigetele 1¹–2 ja §-le 84. Eeltoodud KAS-i sätteid näevad ette spetsiifilised nõuded selles osas kas ja mis ametikohtadel võivad juhid veel ametis olla ning laenamise nõuded seotud isikutele. Ehk eeltoodud nõuete puhul tuleb jätkuvalt investeerimisühingul lähtuda KAS-is sätestatust.

Paragrahv 79². Kehtiv § 79² reguleerib investeerimisühingu juhtide ja töötajate tasustamist.

Lõike 2 punktis 3 ja lõikes 8 asendatakse sõna „kontrollifunktsioon” sõnaga „sisekontrollifunktsioon”. Vt analoogselt § 83 muutmise selgitusi.

Lõike 5 kehtetuks tunnistamine. Kehtiv lõige 5 näeb ette, et investeerimisühingu nõukogu kinnitab investeerimisühingu tasustamise põhimõtted ja vaatab need regulaarselt üle. Samuti on selles lõikes sätestatud, et järelevalvet tasustamispoliitika rakendamise üle teostab investeerimisühingu nõukogu, välja arvatud juhul, kui investeerimisühingus on moodustatud töötasukomitee. Lähtuvalt eeltoodust, kus kõik põhilised nõukogu kohustused n-ö konsolideeritakse ühte paragrahvi, siis saavad need nõuded sisalduma § 79 lõike 7¹ punktis 3. Seega sisuliselt selle lõike kehtetuks tunnistamisega investeerimisühingu jaoks põhimõttelisi muudatusi ei kaasne.

Paragrahvi 79⁴ lõike 3 punkt 1 muutmine. Tegemist on sõnastusliku muudatustega, kus kontrollifunktsioon asendatakse sisekontrollifunktsiooniga (vt analoogselt § 83 muutmise selgitusi).

Seaduse täiendamine §-ga 79⁵. Uue paragrahvi nähakse ette nomineerimiskomitee moodustamise põhimõtted investeerimisühingus.

Nomineerimiskomitee peamiseks ülesandeks on lihtsustatult investeerimisühingu juhatuse liikme kandidaatide esitamine nõukogule, muu hulgas arvestades ka n-ö mitmekesisuse nõudeid. Ka hetkel kehtib investeerimisühingu puhul nomineerimiskomitee moodustamise nõue, kuid seda läbi viitelise lahendi – VPTS § 79¹ lõige 3 viitab omakorda KAS §-le 62, mille alusel on nomineerimiskomitee moodustamine krediitiasutuses ette nähtud. Vastavalt aga eespool juba käsitletule tuuakse vastavad normid n-ö KAS-ist üle VPTS-i, muu hulgas võttes arvesse investeerimisühingu eripärasid võrreldes krediitiasutusega. Seepärast kustutakse VPTS § 79¹ lõikes 3 vastav viide ka KAS-ile.

Paragrahvi 80 kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv § 80 reguleerib juhtidest ja audiitorist teavitamist. Juhtidest ja võtmeisikutest teavitamise regulatsioon sisaldub edaspidi §-s 80¹. Audiitorist teavitamise kohustust investeerimisühingul edaspidi ei ole, sest sellisel teavitamisel puudub lisandväärtus.

Seaduse täiendamine §-dega 80¹ ja 80². Uute paragrahvidega kehtestatakse reeglid Finantsinspektsiooni teavitamisele ning järelevalveasutuse poolt läbiviidavale sobivusmenetlusele.

Paragrahv 80¹ reguleerib juhtidest teavitamist.

Lõike 1 kohaselt teavitab investeerimisühing juhi valimise, määramise või ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspektsiooni vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist ja esitab lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Tähtaja määramisel on arvesse võetud Finantsinspektsiooni vajadust teatud juhtudel sekkuda ja kohaldada meetmeid.

Lõike 2 alusel teavitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik (*oluline investeerimisühing*) investeerimisühingu juhi valimise või määramise kavatsusest Finantsinspektsiooni, esitades kolmkümmend päeva enne juhi ametisse asumise tähtpäeva lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1d.

Lõige 3 kohustab investeerimisühingut viivitamata teavitama Finantsinspektsiooni juhi sobivust mõjutada võivate uute faktide või muude asjaolude ilmnemisest. Sättega võetakse üle CRD artikli 91 lõige 1f.

Lõikega 4 sätestatakse loetelu andmetest ja dokumentidest, mis tuleb esitada Finantsinspektsioonile juhi valimiseks või määramiseks. Lõike 6 loetelu kohaselt tuleb esitada järgnev teave:

- 1) isiku kirjalik nõusolek ametikohale valimiseks või määramiseks ja täidetud sobivusküsimustik;
- 2) isiku elulookirjeldus ja üldandmed, juhatuse liikme puhul tema vastutusvaldkonna kirjeldus, ülevaade isiku, hariduse, teadmiste, oskuste ja kogemuse ja ettevõtluses osalemise kohta;
- 3) andmed isiku ametiaja ja -koha kohta;
- 4) investeerimisühingu läbi viidud sobivushindamise dokumendid;
- 5) andmed äriühingute kohta, milles isiku osalus on suurem kui 20 protsenti;
- 6) andmed võimalike huvide konfliktide ja isiku poolt ametiülesannete täitmisele pühendatava aja kohta;

- 7) isiku kinnitus, et tal puuduvad VPTS-is sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla investeerimisühingu juht;
- 8) välisriigi kodaniku puhul tema päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokument, mis ei või olla vanem kui kolm kuud;
- 9) juhi ametisse nimetamise kuupäev ja tegelik ametisse asumise kuupäev.

Ametiaeg tähendab perioodi, mille jooksul isik oma ametikohal tegutseb - see võib olla tähtajaline, näiteks kolm või viis aastat, või ka tähtajatu, sõltuvalt ametikoha iseloomust ja õiguslikust alusest.

Huvide konflikt on määratlemata õigusmõiste, mida tuleb sisustada lähtuvalt konkreetsetest elulistest asjaoludest. Huvide konflikti määratlemiseks on vajalik teada isiku osalusi teistes isikutes ja muudes varakogumites Eestis või teistes riikides (vt ka sama lõike punkti 5). Avaldama peaks võimalikud huvide konflikti tekitavad asjaolud ja meetmed nende leevendamiseks või vältimiseks Ametiülesannete täitmisele pühendatavat aega hinnatakse samuti igakordselt, võttes arvesse nii konkreetset ametikohta puudutavat kui ka muid isiku kohustusi. Muu hulgas võetakse arvesse isiku töökohustuste mahtu, ulatust, keerukust, vastutust jms olulised kriteeriumid. Samuti arvestatakse isikul lasuvaid muid kohustusi, nt panustamist erinevate organite või organisatsioonide töösse, osalusi erinevates isikutes või varakogumites.

Kui välisriigi kodanik peab esitama enda päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokumendi, siis Eesti kodaniku puhul teeb päringu isiku karistatuse puudumise kohta karistusregistrisse Finantsinspeksioon. Õiguslik alus karistusregistrisse päringu tegemiseks tuleneb VPTS § 79 lg 2 punktist 2.

Ametisse nimetamise tähtpäev tähistab konkreetset kalendripäeva, mil isik ametisse asub ja tema ametiaeg ametlikult algab.

Loetelu tugineb CRD VI artikli 91 lõike 1e punktidele a-f. Loetelu kehtestamisel on arvestatud Finantsinspeksiooni vajadusega saada sobivusmenetluse läbiviimiseks igakülgset teavet ja dokumente.

Direktiivi artikli 91 lõike 10 alalõige 1 sätestab, et artiklite 91 ja 91a kohaldamisel töötab EBA oluliste finantsinstitutsioonide jaoks välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada pädevate asutuste jaoks sobivushindamiseks esitatava sobivusküsimustiku, elulookirjelduste ja asutusesisese sobivushindamise miinimumsisu. EBA peab vastava eelnõu komisjonile esitama hiljemalt 2026. aasta 10. juuliks (artikli 91 lõike 1 alalõige 3).

Lõikega 5 sätestatakse, et lõikes 4 nimetatud andmed esitatakse Finantsinspeksiooni kinnitatud vormis ja mahus. Sättega tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõike 2 ülevõtmine.

Lõike 6 kohaselt, kui investeerimisühingu läbi viidava sobivushindamise käigus selguvad uued asjaolud, mille tõttu juht ei vasta kehtestatud nõuetele, teavitab investeerimisühing sellest viivitamatult Finantsinspeksiooni, et inspeksioonil oleks võimalik vajadusel sekkuda ja meetmeid kohaldada. Lõikega võetakse üle CRD artikli 91 lõike 1h alalõige 2.

Lõike 7 kohaselt teavitab investeerimisühing Finantsinspeksiooni juhi või võtmeisiku tagasiastumisest või tema tagasikutsumise algatamisest enne volituste tähtaja lõppemist vähemalt kümme päeva enne nimetatud küsimuse otsustamist. Kui eelnev teavitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik, siis nimetatud tähtaega ei kohaldata.

Paragrahviga 80² reguleeritakse Finantsinspektsiooni läbi viidava sobivushindamise menetlust.

Lõikega 1 antakse Finantsinspektsioonile õigus igal ajal, sealhulgas investeerimisühinguga seotud riskide suurenemisel või juhtide kohta uute asjaolude ilmnemisel läbi viia sobivushindamine.

Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1f, mille kohaselt peab liikmesriik tagama, et pädevad asutused hindavad, kas juhtorgani liikmed vastavad alati sama artikli lõigetes 2–6 sätestatud kriteeriumidele ja nõuetele.

Lõike 2 kohaselt võib Finantsinspektsioon määrata sobivushindamise läbiviimise tähtja oluliste investeerimisühingute juhtide valimisel või määramisel. HMS § 33 lõikele 5 tuginedes võib Finantsinspektsioon seda tähtaega omal algatusel ka pikendada. Lõikega 2 tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1j ülevõtmine.

Kui investeerimisühingu esitatud andmed või dokumendid on puudustega, võib Finantsinspektsioon nõuda, et juht ei asuks ametisse enne kõikide asjakohaste andmete ja dokumentide esitamist (**lõige 3**). Sellega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3, mille kohaselt võib pädev asutus nõuda, et tulevane liige ei asuks ametisse enne nõutava teabe esitamist, kui tal ei ole sama lõike esimeses lõigus loetletud dokumentide põhjal sobivushindamise läbiviimiseks piisavalt teavet, välja arvatud juhul, kui kõnealune pädev asutus on veendunud, et sellist teavet ei ole võimalik esitada.

Lõikes 4 sätestatakse Finantsinspektsiooni õigus nõuda andmete täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid andmeid ja dokumente ning seletusi, et oleks tagatud piisava info olemasolu igakülgselt hindamiseks. Ka selle sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3.

Lõikes 5 antakse Finantsinspektsioonile volitused kontrollida kogutud andmete, sealhulgas isikuandmed, õigsust erinevatest allikatest, sh karistusregister.

VPTS § 79 lõige 1 sätestab laitmatu maine nõude juhile. Sama paragrahvi lõige 3 kehtestab, et isiku maine ei ole laitmatu, kui:

- 1) isiku tegevus või tegevusetus on kaasa toonud investeerimisühingu või muu finantsjärelevalve alla kuuluva isiku pankroti või tegevusloa kehtetuks tunnistamise finantsjärelevalve asutuse algatusel;
- 2) isikut on karistatud esimese astme kuriteo eest ja tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud;
- 3) kohus on isiku suhtes kohaldanud tegutsemiskeeldu või ettevõtluskeeldu vastavalt karistusseadustiku §-le 49 või 49¹, samuti kui isiku suhtes on kohaldatud seaduses või kohtulahendis ettenähtud ärikeeldu või teataval erialal või ametikohal töötamise keeldu või teda on karistatud sellise keelu rikkumise eest ja tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud;
- 4) isik ei ole suuteline korraldama investeerimisühingu tegevust selliselt, et klientide huvid oleksid piisavalt kaitstud;
- 5) isik on esitanud inspektsioonile valeteavet või jätnud olulise teabe esitamata;
- 6) isikut on karistatud majanduslase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest või terrorismikuriteo või selle toimepanemisele suunatud tegevuse rahastamise või

toetamise eest ning tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud või tema suhtes on kohaldatud rahvusvahelist sanktsiooni.

Sobivushindamise menetlus on kaasusepõhine ning hindamise iseloom ja intensiivsus sõltub hinnatavast isikust endast ja temaga seotud asjaoludest.

Laitmatu maine hindamisel tugineb Finantsinspeksioon Euroopa Liidu vastavate institutsioonide (EBA ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus) ja enda vastavatele juhenditele „Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta“⁶⁵ ning selle alusel koostatud Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse läbiviimise juhend⁶⁶. Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse juhendi järgi on laitmata ärialane maine määratlemata õigusmõiste ning seda hindab Finantsinspeksioon iga kord konkreetsete asjaolude põhjal finantsturu ja avalikkuse kaitsmise eesmärgil (FIS § 3)⁶⁷.

Laitmatu maine koosneb erinevatest elementidest ning selle hindamisel võtab Finantsinspeksioon arvesse isiku varasemat käitumist – toime pandud või tegemata jäetud tegusid, meedias kajastatud, karistatud, osalust erinevates kohtumenetlustes ja nendega seotust, suhtlust riigiasutustega, osalust ettevõtluses, ühiskondlikku positsiooni, ühiskonna hinnangut vastava isiku suhtes jms. Näiteks võib laitmata mainet tõendada kohtulahend, mis kinnitab, et ehkki isik oli kohtukaasusega seotud, siis tema tegelikku sisulist seotust asjaga ei tuvastatud või on kohus isiku osas muid tähelepanekuid või järeldusi teinud. Samuti võib selline dokument olla seotud pankrotikaasusega, mis tõendab, et isiku tegevuses pole tuvastatud negatiivseid asjaolusid vms.⁶⁸ Kitsamas tähenduses puudutab maine mingit kitsamat valdkonda, näiteks teatud konkreetset erialal tegutsemist või mingis konkreetses erialasfääris omavat mainet, mis saab olla kujunenud läbi varasema töökogemuse või muude tegevuste, mis on olnud vastava konkreetse erialaga mingilgi määral seotud.⁶⁹

Kehtivate karistuste osas saab Finantsinspeksioon teha päringu karistusregistrisse, et kontrollida isiku karistatust. Muude asjaolude kohta küsib Finantsinspeksioon teavet teistelt asutustelt, eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt, rahvusvahelistelt organisatsioonidelt (nt Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus), varakogumi valitsejalt või tuginedes avalikult kättesaadavale teabele (meedia, sotsiaalmeediaplatformid jms).

Kui isik, kelle mainet Finantsinspeksioon hindab, on olnud teises Euroopa Liidu liikmesriigis finantssektori ettevõtja juht ja teise riigi finantsjärelevalve on hinnangu andnud, siis Finantsinspeksioon saab koostöö raames seda hinnangut teise lepinguriigi järelevalveasutusele ka küsida.

Lõike 6 kohaselt Finantsinspeksioon võib nõuda krediidasutusest asjakohaste meetmete rakendamist, et tagada juhi sobivus ja nõuetele vastavus valitavasse või määratavasse ametisse. Sobilike meetmete valimine on inspeksiooni kaalutusotsus, mille kohaldamisel tuleb arvestada proportsionaalsuse põhimõtet. Sättega võetakse üle CRD VI art 91 lõike 1h 1. alalõike punkt c.

⁶⁵ Finantsinspeksioon. Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/investeerimine/suunised-juhtorgani-liikmete-ja-votmeisikute-sobivuse-hindamise-kohta>

⁶⁶ Finantsinspeksioon. Sobivusmenetluse läbiviimise juhend. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/sobivusmenetluse-labiviimise-juhend>

⁶⁷ S. Tammer, M. Kohv „Sobivus ja selle ennustamine kui karuteene sobimatule“, Juridica 2020/3, lk 648.

⁶⁸ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.1.

⁶⁹ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.4.

Lõikes 7 sätestatakse erand sobivushindamise kohustusest – inspeksioon ei pea sobivushindamist läbi viima, kui isiku volitusi pikendatakse. Sobivushindamise tegemine on inspeksiooni kaalutusotsus, mis sõltub konkreetsetest asjaoludest. Samas säilib Finantsinspeksioonil õigus vajaduse korral sobivushindamine siiski läbi viia.

Kui aga isiku kohta on volituste pikendamise ajaks ilmnenud uut teavet võrreldes ametisse nimetamise hetkega ning see teave võib mõjutada isiku sobivust ametisse, on inspeksioon kohustatud sobivushindamise läbi viima.

Lõikega 7 tagatakse vastavus CRD VI art 91 lõike 1h alalõikele 4.

Paragrahv 81. Kehtiv § 81 reguleerib investeerimisühingu juhi tagasikutsumist.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt lõike 1 muutmisest

Lõike 1 muutmine. Vt analoogselt KAS § 50 muutmise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-ga 81². Uue paragrahviga nähakse ette nõuded investeerimisühingu riskide juhtimisele ja kontrollile ning riskikomitee moodustamisele.

Sisuliselt koondatakse peamised riskijuhtimisega seotud sätted ühte paragrahvi (muu hulgas VPTS § 83³ tunnistatakse kehtetuks ja selle sisu kajastatakse samuti §-s 81²). Kehtiv VPTS § 79¹ lõige 3 viitab hetkel selles osas KAS § 82 lõigetele 1 kuni 2². Et riskijuhtimise nõuete kohaldamine oleks investeerimisühingute jaoks õigusselgem ja arusaadavam, siis loobutakse viitamisest KAS-i vastavatele normidele ja põhilised riskijuhtimise nõuded sätestatakse investeerimisühingutele eraldi uue paragrahvi lisamise näol.

Lõiked 1–3 kajastavad üldisi printsiipe ja üldtunnustatud arusaamu riskide juhtimisel.

Lõikega 4 nähakse ette kohustus, mis on juba sätestatud kehtiva VPTS § 83³ lõikes 3. Ehk sisuliselt sellega uut kohustust investeerimisühingu jaoks ette ei nähta.

Lõige 5. Kehtiva VPTS § 83³ lõige 5 näeb ette, mis peab kuuluma riskikomitee pädevusse. Samasisulised kohustused kajastatakse nüüd käesoleva paragrahvi lõikes 5. **Lõiked 7 ja 8** põhinevad samuti kehtiva VPTS § 83³ lõigetel 6 ja 7.

Ehk kokkuvõttes nende uute lõigetega investeerimisühingute jaoks põhimõttelisi muudatusi ei kaasne, suureneb aga õigusselgus.

Paragrahv 82. Kehtiv § 82 sätestab nõuded investeerimisühingu sise-eeskirjadele.

Lõike 3 täiendamine punktidega 2¹–2³. Vt analoogselt KAS § 63 lõike 2 punktide 3², 4² ja 4³ lisamise selgitusi.

Lõike 3 punkt 3 muutmine. Kehtiv § 82 näeb investeerimisühingule ette sise-eeskirjade kehtestamise nõude ja selle sisu ning lõike 3 punkt 3 näeb omakorda hetkel ette, et sise-eeskirjadega tuleb muu hulgas panna paika ka töötajate valikukriteeriumid, töö- või ametiülesanded ning samuti alluvussuhted. Eelnõuga muudetakse punkti 3 selliselt, et lisaks alluvussuhetele tuleb laiemalt näha ette ka selge organisatsiooniline struktuur ning läbipaistvad ja järjepidevad vastutusalad.

Lõike 3 täiendamine punktiga 3¹. Uue punkti alusel nähakse ette, kuidas hinnatakse juhtide (nii nõukogu kui juhatuse liikmete) ja võtmeisikute (näiteks finantsjuhi) sobivust oma ametikohtadele.

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 sätestab nõuded investeerimisühingu sisekontrolli süsteemile.

Paragrahv 83 sätestab üsna lakooniliselt, et investeerimisühingus peab toimima piisav sisekontrolli süsteem, mille eesmärk on tagada tema tegevuse vastavus kehtivatele eeskirjadele ja vastuvõetud otsustele investeerimisühingu kõigil juhtimis- ja tegevustasanditel. Lisaks on paragrahvis ette nähtud, et sisekontrolli süsteemi kuulub vähemalt vastavuskontrolli funktsioon ja olemasolul siseauditi üksuse tegevus.

Eelnõuga **muudetakse §-i 83** teatud määral, kuid mitte väga põhimõtteliselt. Esiteks nähakse **lõikega 1** ette proportsionaalsuse põhimõtte. Ehk sisekontrolli süsteemi moodustamisel tuleb lihtsustatult pidada silmas ka investeerimisühingu suurust.

Lõikega 2 nähakse ette, et investeerimisühingu sisekontrolli süsteem peab lihtsustatult hõlmama kõiki tasandeid.

Lõikes 3 sätestatakse sarnaselt KAS §-le 59 lõikega 3, et sisekontrolli süsteem koosneb kolmest üksusest/funktsioonist – kindlasti vastavuskontrolli funktsioonist, kuid kui see on proportsionaalne siis ka siseauditi üksusest ning riskikontrolli funktsioonist (vastavalt EL määruse 2017/565 artiklitele 23 ja 24). Samuti sätestatakse, et need funktsioonid peavad olema sõltumatud ja ei või olla seotud riskide võtmisega. Sisekontrolli definitsioon põhineb CRD VI artikli 3 lõike 1 punktil 9b.

Lõikega 4 sätestatakse, et sisekontrolli funktsioonide täitjad peavad lihtsustatult tagama, et kõik olulised riskid tuvastatakse ja selle info ka edasi andma juhtidele. See nõue on samamoodi sätestatud ka KAS § 59 lõikes 4 ja põhineb omakorda CRD VI artikli 76 lõike 5 punktidel a ja b.

Lõige 5 näeb ette, et siseauditi üksus peab olema täiesti sõltumatu s.t. seda ei või n-ö kokku panna investeerimisühingu ühegi muu äriühingu või kontrollifunktsiooniga. Samamoodi on see sätestatud ka KAS § 59 lõikes 5 ja see nõue põhineb CRD VI artikli 76 lõike 6 neljandal alalõikel.

Lõikes 6 nähakse erinevalt lõikest 5 ette, et vastavuskontrolli funktsiooni võib n-ö kokku panna mõne muu kontrolli teostava üksusega. Sel juhul tuleb lihtsustatult arvestada ka investeerimisühingu suurust ja selline kokkupanemine ei tohi mõjutada vastavuskontrolli teostaja sõltumatust ja suutlikkust täita oma ülesandeid.

Lõike 7 näol on tegemist pigem nõ pedagoogilise sättega, kus täpsustakse, et lisanõuded kontrollifunktsioonide osas tulenevad EL määruse 2017/565 artiklitest 22–24.

Paragrahvi 83³ kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv § 83³ sätestab nõuded investeerimisühingu nõukogu ja riskikomitee kohustustele seoses riskide käsitlemisega. Kuna selgema ülevaate ja ühtlustamise huvides viiakse need nõuded VPTS uude §-i 81², siis antud § tunnistatakse tervikuna kehtetuks.

Paragrahvi 115¹ kehtetuks tunnistamine.

Seni kehtinud § 115¹ sätestas, et kahe või enama investeerimisühingu ühinemisel tekkinud uue investeerimisühingu omavahendid ei tohi väheneda madalamale ühinenud investeerimisühingute omavahendite koondtasemest ühinemise hetkel. Paragrahviga 115¹ on võetud üle CRD artikkel 32, mis kaotas kehtivuse 2020. aastal. Kuivõrd eelnõuga sätestatakse täpsemad tingimused, millele peab investeerimisühingu ühinemine vastama, ning ühinemisel asutatav ühing peab taotlema tegevusluba, mitte ühinemisluba, minetab § 115¹ oma relevantsuse ja tunnistatakse kehtetuks.

Paragrahv 117. Kehtiv § 117 reguleerib investeerimisühingu ühinemisloa taotlemist.

Lõike 2 täiendamine punktidega 7 ja 8. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 1 punktide 10 ja 11 lisamise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4 ja 5. Vt analoogselt KAS § 68 lõigete 2¹–2⁴ lisamise ning lõigete 3 ja 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 230¹. Kehtiv § 230¹ reguleerib järelevalve teostamist investeerimisühingu üle.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike 2 sissejuhatava lauseosa kohaselt peab Finantsinspektsioon teostama konsolideeritud järelevalvet või kontrollima investeerimisühingu konsolideerimisgrupi vastavust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/2033⁷⁰ artiklis 8 sätestatud kapitalitesti nõuetele, kui on täidetud mõni sissejuhatavale lauseosale järgnevatest tingimustest. Tulenevalt CRD V konsolideeritud järelevalve sätete kontrollist tuvastasid eelnõu koostajad, et lõike sissejuhatav lauseosa ei sisalda täpsustust selle kohta, et Finantsinspektsioon peab teostama järelevalvet individuaalsel alusel. Vastav tingimus on sätestatud direktiivi artikli 111 lõikes 2. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse sissejuhatava lauseosa sõnastust vastava täpsustusega.

Lõike 2 punkti 1 täiendamine. Punkti 1 kohaselt teostab Finantsinspektsioon konsolideeritud järelevalvet individuaalsel alusel, kui Eesti investeerimisühing on emaettevõtja. Punktiga peaks olema võetud üle CRD V artikli 111 lõike 1 teine alalõige, kuid erinevalt direktiivi sõnastusest ei sisalda punkt 1 tingimust, et investeerimisühingu tütarettevõtja ei või olla krediitiasutus. Kuivõrd VPTS ei sisalda mõnes muus sättes ka vastavat täpsustust, täiendatakse punkti 1 sõnastust ning viiakse sisse vastav tingimus.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2⁵. Vt analoogselt KAS § 97 lõike 2² lisamise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2⁶ sätestatakse, et inspektsioon kogub andmeid järelevalve teostamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 435 lõike 2 punkti c alusel, edastab kogutud andmeid Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusele ja kasutab neid selleks, et hinnata mitmekesisuse põhimõtete rakendamist. Uue lõikega tagatakse CRD VI art 91 lõike 9 ülevõtmine.

Paragrahvi täiendamine lõikega 10. Antud säte põhineb KAS § 96 lõikel 9. Selle lõike lisamisega nähakse ette, et Finantsinspektsioon peab arvestama järelevalve teostamisel lihtsustatult ka investeerimisühingu suurusega ja tema äritegevuse ulatusega.

⁷⁰ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2019/2033, 27. november 2019, mis käsitleb investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 575/2013, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 806/2014. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02019R2033-20240109>

Seaduse täiendamine §-ga 237⁹⁶. Uue paragrahviga sätestatakse vastutus investeerimisühingu ühinemisenõuete rikkumise eest. Kuigi VPTS § 114 kohaselt on investeerimisühingu jagunemine, vt vastutuse paragrahvi lisamise kohta analoogselt KAS § 134²⁸ lisamise selgitusi.

Normitehnilise märkuse lisamine. Seaduses täiendatakse CRD normitehnilist märkust viitega CRD VI-le.

3.11. Eelnõu § 10 – seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldkorras, välja arvatud eelnõu § 1 punktid 96, 140, 179, 202 ja 215, mis jõustuvad 2026. aasta 25. juunil. Tegemist on punktidega, millega võetakse üle direktiivi (EL) 2024/2994 artikkel 2.

4. Terminoloogia

Eesti õigusesse lisatakse järgmised terminid:

- „kavandatav omandamine” ja „kavandav omandaja” – kavandatav omandamine (ingl. k. *proposed acquisition*) on KAS § 37¹ lõike 1 kohaselt krediidasutuse või heakskiidu saanud valdusettevõtja ehk kavandava omandaja (ingl.k. *proposed acquirer*) poolt otseselt või kaudselt osaluse suurendamine selliselt, et see ületab 15 protsenti tema aktsepteeritud kapitalist.
- „keskkonna-, sotsiaalne ja juhtimiskriis” – (ingl. k. *environmental, social and governance risk (ESG)*) on risk, et krediidasutusele avaldub negatiivne finantsmõju tulenevalt keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimiskriiside hetkelisest või tulevase mõjust krediidasutuse vastaspooltele või investeeritud varadele. ESG riske tuleb KAS §-de 48, 58, 63, 82⁵, 82⁶ jj sätete kohaselt hinnata lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis, et minimeerida keskkonnamuutustest tulenevaid riske ja kahjusid.
- „kolmanda riigi krediidasutuse filiaal” – (ingl. k. *third country branch*) on KAS § 3¹ lõike 3 kohaselt filiaal, mille on asutanud ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ning kes teostab KAS § 2 lõikes 2² nimetatud tegevusi, või krediidasutus, mille peakontor asub kolmandas riigis.
- „kolmanda riigi peasettevõtja” – (ingl. k. *head undertaking*) on KAS § 3¹ lõike 4 kohaselt ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ja kes on asutatud Eestis kolmanda riigi krediidasutuse filiaali, ja kui see on kohaldatav, selle ettevõtja vahepealsed või kõrgema tasandi emaettevõtjad.
- „likviidsuskatte nõue” ja „likviidsuskattekohustaja” – likviidsuskattekohustaja (ingl. k. *liquidity coverage ratio*) on likviidsuspuhvri ja likviidsete vahendite netoväljavoolu suhe 30 päeva jooksul. Kohustajaga täidetakse likviidsuskatte nõuet (ingl. k. *liquidity coverage requirement*), mille kohaselt peab krediidasutusel olema alati piisavalt likviidseid varasid, et katta likviidsete vahendite väljavoolu, et tagada likviidsuspuhvrite säilitamine sellisel tasemel, et sellega oleks võimalik tulla toime mis tahes stressiolukordades 30 päeva jooksul. Likviidsuskattekohustajat väljendatakse protsentidest ning krediidasutustel peab see alati olema 100%. Likviidsuskatte nõude ja -kohustaja kohustuste täitmist reguleerib KAS § 134²⁸.
- „minimaalne väljundmäär” – (ingl. k. *output floor*) on omavahendite nõuete alampiir selliste krediidasutuste suhtes, kes kasutavad omavahendite nõuete arvutamiseks standardmeetodi asemel sisemudelit. Minimaalse väljundmääraga piiratakse kapitali ülemäärase vähendamise riski ning minimeeritakse omavahendite nõuete põhjendamatut varieerumist. Minimaalse väljundmäära kehtestamist ning sellest tulenevalt muude nõuete kehtestamist reguleerivad KAS §-d 86⁴⁸, 86⁴⁹ ja 104².

- „minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluv krediidasutus”– (ingl. k. *institution bound by the output floor*) on KAS § 104² lõike 16 kohaselt krediidasutus, kelle koguriskipositsioon, mis on arvutatud kooskõlas CRR-i artikli 92 lõike 3 esimese alalõikega, ületab alammäärata koguriskipositsiooni summat, mis on arvutatud kooskõlas sama määruse artikli 92 lõikega 4.
- „määratud ettevõtja”– (ingl. k. *designated entity*) on KAS § 13⁴ lõike 1 teise lause kohaselt finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja, kes on määratud vastutavaks selle eest, et tagada usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel vastavalt KAS § 13⁷ lõike 1 punktile 3. Taolise ettevõtja kohustus on tuvastada korrektselt ettevõtja, kes vastab sellistele kriteeriumidele, mille kohaselt saaks teda käsitada Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutseva valdusettevõtjana.
- „oluline krediidasutus”– on KAS § 48¹ lõike 2 kohaselt ja 5. peatüki tähenduses CRD VI artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik, kes peab enne juhi valimist või ametisse nimetamist teavitama Finantsinspektsiooni vähemalt 30 päeva ette. Direktiivi kohaselt liigituvad oluliseks krediidasutuseks järgmised isikud:
 - Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsevad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks;
 - Euroopa Liidu liikmesriigis emaettevõtjana tegutsevad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks, välja arvatud juhul, kui nad on seotud keskasutusega;
 - Keskasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks või teevad järelevalvet oma sidusettevõtjate üle, kes on suured krediidasutused;
 - Euroopa Liidus tegutsevad eraldiseisvad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks;
 - CRR artikli 4 lõike 1 punktis 147 määratletud suured tütarettevõtjad;
 - Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsevad finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kelle konsolideerimisgruppi kuuluvad suured krediidasutused, välja arvatud need, mis kuuluvad CRD VI artikli 21a lõike 4 kohaldamisalasse.

Krediidasutust peetakse suureks CRR artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt, kui ta on globaalne süsteemselt oluline krediidasutus, muu süsteemselt oluline krediidasutus, ta on liikmesriigi poolt määratud üheks kolmest suurimaks krediidasutuseks varade mahu poolest või tema koguvarade maht individuaalsel tasandil ületab 30 miljardit eurot.

- „ooteaeg”– ooteaeg (ingl. k. *cooling-off period*) on FIS § 32¹ lõike 3 tähenduses on periood, mille jooksul ei või Finantsinspektsiooni juhatuse liige või töötaja peale töö- või ametisuhte lõppemist järelevalveasutuse juures asuda tööle finantsjärelevalve subjekti, temaga seotud isiku või tema konkurendi juures, kui see toob kaasa huvide konflikti või ameti- või töösuhte jooksul omandatud teadmiste ja oskuste ärakasutamise. Ooteaja kehtestamise täpsemad tingimused ning hüvitamise kord on sätestatud FIS §-s 32¹.
- „väike ja mittekeerukas krediidasutus”– (ingl. k. *small and non-complex institution*) on KAS § 55 lõike 5 kohaselt ja CRR artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses krediidasutus, mis peab vastama järgmistele tingimustele:
 - ta ei kvalifitseeru suureks krediidasutuseks (vt suure krediidasutuse mõiste selgitust olulise krediidasutuse termini selgituse juures);
 - tema koguvarade maht individuaalsel tasandil ei ületa nelja eelnenud aasta jooksul 5 miljardit;
 - ta ei pea täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2014/59 lõikes 4 nimetatud finantsseisundi taastamise nõudeid;
 - tema kauplemisportfelli maht on CRR artikli 94 lõike 1 kohaselt väike;

- tema kauplemise eesmärgil hoitavate tuletisinstrumentide positsioonide koguväärtus ei ületa 2% bilansiliste ja bilansiväliste varade koguväärtuse puhul ning 5% CRR artikli 273 lõike 3 kohaselt;
 - tema konsolideeritud varad või kohustused, mis on seotud tegevusega, mille vastaspoolled asuvad Euroopa Majanduspiirkonnas, ületavad 75% krediidasutuse konsolideeritud koguväradest ja -kohustustest (arvestamata riskipositsioone);
 - krediidasutus ei kasuta usaldatavusnõuete täitmiseks sisemudeleid (kohalduvad teatud erandid);
 - pädev asutus on liigitanud krediidasutuse väikeseks ja mittekeerukaks ning krediidasutus ei ole esitanud sellele vastuväiteid.
- „välisriik” – välisriigina mõistetakse KAS § 3¹ lõike 5 tähenduses kõiki Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike ja kolmandaid riike.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse üle CRD VI, CRR III artiklid 124 ja 164 ning tehakse KAS-is, VPTS-is ja FIS-is parandusi lähtuvalt CRD V-st. Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012;
- Direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Määrus (EL) 575/2013, krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Direktiiv (EL) 2017/1132, äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta
- Direktiiv (EL) 2024/2994, millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2013/36/EL ja (EL) 2019/2034 seoses kesksete vastaspoolte suhtes olevatest riskipositsioonidest tuleneva kontsentratsiooniriski ja keskselt kliiritavate tuletistehingute vastaspoole riski käsitlemisega (ELT L, 2024/2994, 04.12.2024).

6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele

6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala

Eelnõus sisalduvad muudatused, välja arvatud Finantsinspektsiooni töötajate ja juhtide piirangud, ei riiva muudatuste subjektideks olevate isikute põhiõiguseid ja -vabadusi ebaproportsionaalselt.

CRD VI artikkel 4a kehtestab pädevate asutuste juhtidele maksimaalse ametiaja pikkuse piirangu, kohustab nii pädeva asutuse juhte kui ka töötajaid võõrandama finantsjärelevalve subjektidega seotud finantsinstrumente ning annab õiguse kohaldada töötajate ja juhtide suhtes ooteaega ehk konkurentsipiirangut. Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi ka *PS*) kontekstis riivavad eelnimetatud piirangud Finantsinspektsiooni juhtide ja töötajate vaba tegevusala, elukutse ja töökoha valikuvabaduse (PS § 29), ettevõtlusvabaduse (PS § 31), omandivabaduse (PS § 32) ja ühinemisvabaduse (PS § 48) kaitseala. Järgnevalt avatakse riivete sisu täpsemalt ning analüüsitakse riivete kooskõla põhiseadusega.

6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning kuuluda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Tulenevalt PS § 9 lõikest 2, laieneb ettevõtlusvabadus ka juriidilistele isikutele.⁷¹ Ettevõtlusvabadusel on kaks külge: õigus nõuda avalikult võimult sekkumisest hoidumist, teisalt õigus nõuda positiivsete (ettevõtlust edendavate) meetmete võtmist.

Ettevõtluse põhieesmärgiks on tulu teenimine.⁷² Üks paljudest ettevõtluse väljendusvormidest on investeerimine, mille käigus paigutatakse likviidsed vahendid börsil kaubeldavatesse väärtpaberitesse (aktsiad, osad, võlakirjad jms VPTS § 2 lõike 1 tähenduses), et teenida nende pealt kasumit (väljendub dividendides). Investeerimise viise on erinevaid, alates pensionist kuni virtuaalväeringuteni. Erasisikuna investeerimiseks võib avada investeerimiskonto, asutada juriidilise keha või teha seda läbi tavalise või spetsiifiliselt investeerimiseks avatud panga- või investeerimisplatvormi konto. Praktikast alustavad füüsilised isikud investeerimist väikeste summadega tavaliselt pangakontolt ning portfelli suurenedes asutatakse juriidiline keha, millele väärtpaberid võõrandatakse. Sellise juriidilise keha ja võõrandamise eesmärk on lükata edasi tulumaksukohustust, kuna väljamakstud dividendilt arvutatakse maha tulumaks.⁷³ Investeerides ettevõtte alt, tuleb tulumaksu tasuda alles dividendide väljavõtmisel.⁷⁴

Eelnõuga (täpsemalt FIS § 32 lõikega 4) piiratakse Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust omandada finantsinstrumente, mille on emiteerinud Finantsinspektsiooni finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidusettevõtja, ning kohustatakse nad taolised finantsinstrumendid võõrandama FIS § 32 lõike 5 kohaselt. Piirangute eesmärk on ennetada huvide konflikti ning sellise olukorra tekkimist, kus Finantsinspektsioonis töötav isik, kes puutub kokku finantsjärelevalvega, seaks oma erahuvid kõrgemale oma tööandja huvidest, või kasutaks töö käigus omandatud teavet ära oma investeerimisportfelli seisu parandamiseks. Tegemist on sisuliselt investeerimiskeeluga teatavatesse finantsinstrumentidesse ning selle alus tuleneb CRD VI artikli 4a lõike 3 punktist a. Piiranguga taotletakse järelevalveasutustes töötavate isikute objektiivsust ja iseseisvust finantsjärelevalve läbiviimisel. Investeerimiskeeld omab puudet ka omandivabadusega (vt seletuskirja punkt 6.1.2.).

Eelnõuga (täpsemalt FIS § 32¹ lõikega 1) keelatakse Finantsinspektsiooni töötajatel ja juhatuse liikmetel kuuluda organisatsioonidesse, mis esindavad Finantsinspektsiooni ees finantssektori huve. Piirangut tuleb tõlgendada väga kitsalt: keelatud on sellistesse ühingutesse kuulumine, milles seistakse finantsturu osaliste (pangad, investeerimisfondid, krediidiandjad, makseasutused jms) ja professionaalsete investorite huvide ja eesmärkide eest. Eestis esindavad eelnimetatud finantsturu osalisi mittetulundusühingud Eesti Pangaliit ja Finance Estonia, kuid nende liikmed on vaid juriidilised eraõiguslikud isikud. Eelnõuga ei keelata jaeinvestoreid ühendavate ühingute moodustamist või nendesse kuulumist (näiteks investor Toomase Investeerimisklubi), sest sellised ühingud koondavad n-ö tavalisi inimesi, et pakkuda neile päevakajalisi seminare, tutvumis- ja sotsialiseerumiseritust, vestlusõhtuid, finantstarkust jms investeerimisega seotud tegevusi. Samuti ei keelata selliste sotsiaalmeedias tegutsevate gruppidesse kuulumine ja jälgimine, kus jagatakse investeerimisuudiseid, kogemusi ja kontakte (näiteks Naisinvestorite Klubi ja Finantsvabaduse grupp Facebookis).

⁷¹ RKPJKo 06.03.2002 nr 3-4-1-1-02, punkt 12.

⁷² RKÜKo otsus nr 3-4-1-2-13, punkt 105.

⁷³ Tulumaksuseadus § 14 lõige 1.

⁷⁴ Samas, § 17¹ lõige 1.

Finantssektori huve esindavatesse organisatsioonidesse kuulumise piirang riivab paralleelselt nii ettevõtlus- kui ka ühinemisvabadust, sest eelnõu kohaselt ei või Finantsinspektsiooni töötajad ja juhatuse liikmed kuuluda ühingutesse, millesse nad panustavad ühiste huvide ja eesmärkide edendamiseks (ühinemisvabaduse riive) või tulu teenimise eesmärgil (ettevõtlusvabaduse riive). Vahetegu mõlema põhiõiguse riive vahel sõltub sellest, kas isik on taolises organisatsioonis lihtliige (ei saa tulu, aga panustab tegevusega) või juhatuse liige või töötaja (saab tulu ja panustab tegevusega). Näiteks võib Finantsinspektsiooni juhatuse liige või töötaja jälgida Finantsvabaduse grupi postitusi Facebookis või käia Naisinvestorite Klubi poolt korraldatavatel vestlusõhtutel, kuid ei või töötada Eesti Pangaliidu juhatuses.

6.1.2. Omandipõhiõigus

PS § 32 lõike 1 kohaselt on igapäevane omand puutumatu ja võrdselt kaitstud. Lõikega 2 on sätestatud õigus enda omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada ning kitsendused peavad olema sätestatud seadusega. Omandipõhiõigusega antakse isikutele vabadus on elu iseseisvalt korraldada ning sellega on kaetud nii kinnis- ja vallasasjad, õigused, nõuded aga ka õigusviljad (näiteks intress) ja raha.

Eelnõu kontekstis kaitseb omandipõhiõigus finantsinstrumente, mida Finantsinspektsiooni töötaja või juhatuse liige omab. FIS § 32 lõike 5 kohaselt võib järelevalveasutus nõuda töölevõtmist taotlevalt isikult ja töötajalt selliste finantsinstrumentide võõrandamist, mis võivad põhjustada huvide konflikti, mõistliku aja jooksul. Omandatud finantsinstrumentide, varade, õiguste jms kohta peavad Finantsinspektsiooni töötajad ja juhatuse liikmed esitama kord aastas huvide deklaratsiooni ning seda uuendama viivitamata, kui varade või õiguste koosseis muutub.

Kohustusega võõrandada teatavad finantsinstrumendid riivatakse selliste Finantsinspektsioonis töötavate isikute omandiõigust, kes omavad selliseid finantsinstrumente, mis võivad põhjustada huvide konflikti. Näiteks võib järelevalveasutus nõuda Coop või BigBank panga aktsiate võõrandamist, sest Finantsinspektsioon teostab järelevalvet nende pankade üle.

6.1.3. Õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta

PS § 29 lõike 1 kohaselt on Eesti kodanikul õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta, kuid seadusega võib sätestada selle õiguse kasutamise korra ja tingimused. Vastav õigus kaitseb igasugust tegevust, millega inimene teenib endale igapäevast elatist kohaselt. Samuti on isikul endal õigus otsustada, millisel määral ta soovib olla majanduslikult aktiivne, millises valdkonnas ja viisil. Tegevusala, elukutse ja töökohta valikuvabadusega kaitstakse isikut riigi põhjendamatu sekkumise eest ning kohustatakse riiki tegutsema, et tagada sellest vabaduse olemasolu. Riigil on üldjuhul keelatud sekkuda isiku positiivse (milline tegevusala, elukutse või töökoht valida) ja negatiivse (töötu olemine, väiksem koormus jms) valiku tegemisse.

Eelnõuga antakse Finantsinspektsioonile õigus kohaldada ooteaega ehk konkurentsipiirangut oma töötajate suhtes. Selle eelduseks on, et töötaja uueks tööandjaks on Finantsinspektsiooni järelevalve subjekt või temaga seotud ema-, tütar- või sidusettevõtja, taolise ettevõtja juhatuse liige, audiitor, märkimisväärselt mõju omav isik, siseauditi või -kontrolli osakonna juhataja, revisjonikomisjoni esimees, välisriigi äriühingu Eesti filiaali juhataja või esindaja. Ooteaja rakendamisel tuleb võtta arvesse töötaja ametikohta ja tööülesandeid nii Finantsinspektsioonis kui ka uue tööandja juures ning muid asjaolusid. Ooteaega ei või kohaldada töötaja suhtes, kui tema tööülesanded Finantsinspektsioonis ei hõlmanud järelevalvemenetluse läbiviimist või nendest osavõtmist ning töötajal puudus ligipääs sellistele menetlustele, tema tulevane ametikoht ja tööülesanded ning uue tööandja tegevusala ei hõlma finantsteenuste osutamist ega

vahendamist või töötaja tulevane tööandja on avaliku sektori asutus. Seega on Finantsinspeksiooni diskretsioon ooteaja üle otsustamisel piiratud olukordadega, kus töötaja ametipositsioon oli suunatud finantsjärelevalve asutust toetavatele tegevustele, näiteks majahoidja, sekretär, ta uus ametikoht ei ole seotud finantssektoriga või ta asub tööle avalikku sektoris.

Ooteaja pikkus on üldjuhul kuus kuud, kuid seda võib lühendada kuni kolme kuuni. Ooteaja rakendamise eest peab töötajale maksma hüvitist. Piirangud laienevad ka Finantsinspeksiooni juhatuse liikmetele, kelle suhtes on kohaldatava ooteaja pikkus üldjuhul 12 kuud, mida võib vähendada kuni kolme kuuni. Eeltoodu ei kehti juhul, kui juhatuse liige suundub tööle finantsjärelevalve subjekti konkurendi juurde, sest sellisel juhul peab ooteaja pikkus olema vähemalt kuus kuud.

Seega riivatakse ooteaja kohaldamisega Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust vabalt valida oma järgmine töökoht, kui järelevalveasutuse hinnangul tekib vahetu edasiliikumisega huvide konflikt.

6.1.4. Ühinemisvabadus

PS § 48 lõike 1 esimese lause kohaselt on igal isikul õigus koonduda mittetulundusühingutesse ja -liitudesse. Ühinemisvabadus erineb ettevõtlusvabadusest selle poolest, kas ühingu eesmärk on teenida tulu või edendada ühingu eesmärke. Ühinemisvabadusega võimaldatakse nii füüsilistel kui ka juriidilistel isikutel moodustada ühing või sellega liituda. Läbi ühingu kaitsevad selle liikmed neid ühendavaid huvisid ning edendavad huvidega seonduvaid eesmärke.

Piirangut ühinemisvabadusele lähtuvalt finantssektori huve esindavatesse organisatsioonide kuulumisele on selgitatud seletuskirja punktis 6.1.1.

6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine

Riivest tulenevad piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust (PS § 11). Põhiõigust riivav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane ehk formaalselt ja materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Selleks, et välja selgitada, kas tegemist on põhiõiguse riivega või põhiõiguse rikkumisega, analüüsitakse, kas põhiõiguse riive on formaalselt ja materiaalselt põhiseaduspärane.

Kõik põhiõigused, mida eelnõuga piiratakse, on lihtsa seadusreservatsiooniga põhiõigused, mida saab piirata mistahes eesmärgil tingimusel, et see ei ole vastuolus põhiõigusega. Eelnõus sätestatud piirangute eesmärk on ennetada ja leevendada huvide konflikti tekkimist Finantsinspeksiooni töötajates ja juhatuse liikmetest, kuivõrd nad puutuvad igapäevaselt kokku järelevalvemenetlustega ning omavad spetsiifilisi teadmisi järelevalveasutuse menetluste, otsuste ja plaanide ning finantsjärelevalve subjektide probleemide, puuduste jms kohta.

6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus

Formaalse põhiseaduspärasuse kohaselt peab põhiõigusi piirav õigustloov akt vastama pädevus- menetlus ja vorminõuetele ning määratluse ja seadusreservatsiooni põhimõtetele. Õigusaktid peaksid olema sõnastatud piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik piisava tõenäosusega ette näha, milline õiguslik tagajärg kaasneb teatud tegevuse või

tegevusetusega. Põhiõigusi võib riivata, kui selle põhjus tuleneb avalikust huvist, vajadusest kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane.⁷⁵

6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus

Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 teisest lausest tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine: sobivus, vajalikkus ja mõõdukus.

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, see tähendab kaalumise argumentid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.1. Legitiimne eesmärk

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, s.t. kaalumise argumentid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.2. Sobivus

Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta riive eesmärgi saavutamist.

Eelnõus sätestatud piirangud on sobivad, sest need ei ole absoluutsed ning eelnõuga sätestatavad keelde või kohustusi võib kohaldada vaid väga konkreetsetes tingimustes. Järgnevalt tuuakse välja iga piirangu kohaldamise eeltingimused:

- 1) finantssektori huve esindavasse organisatsiooni kuulumise keeld– organisatsioon seisab ja edendab finantsturu osaliste ehk pankade, krediidiandjate, makseasutuste jms ettevõtjate huve;
- 2) teatavate finantsinstrumentide omandamise keeld– finantsinstrumendid on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidusettevõtja;
- 3) teatavate finantsinstrumentide võõrandamise kohustus– finantsinstrumendid on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidusettevõtja; võõrandamine peab toimuma mõistliku aja jooksul;
- 4) ooteaja rakendamine– Finantsinspektsiooni töötaja või juhatuse liige suundub pärast töö- või ametisuhte lõppemist järelevalveasutusega tööle finantsjärelevalve subjekti, tema ema-, tütar- või sidusettevõtja juurde (juhatuse liikmete puhul ka subjekti konkurendi juurde).

Eelnõu koostajate hinnangul on piirangud sobilikud, sest kohati keelab juba kehtiv FIS Finantsinspektsiooni töötajatel teatud töökohtadel töötamise või huvide omamist (§ 32 lõige 1), lepingute sõlmimise (lõige 2) või kohustab neid teatud viisil käituma (§-d 31 ja 33). Konkurentsipiirangu kokkuleppe sõlmimist reguleerib TLS §-d 23–27. Kõik juba kehtivate

⁷⁵ RKPJKo 30.06.2017, nr 3-4-1-4-17, p 57.

piirangute eesmärk, nagu ka eelnõus sätestatud piirangud, taotleavad Finantsinspeksioonis töötavate isikute huvide konflikti olukorra vältimist ning objektiivsuse säilitamist.

6.4.3. Vajalikkus

Abinõu on vajalik üksnes juhul, kui eesmärki pole võimalik saavutada mõnda teist, põhiõigusi vähem piiravat meetet kasutades. Põhiõiguse riive vajalikkuse hindamisel tuleb juhul, kui on võimalik valida õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks mitme sobiva meetme vahel, langetada valik kõige vähem koormava meetme kasuks. Eesmärgi olulisus peaks olema riive raskusastmega vastavuses (tasakaalus) ja meetme rakendamisega kaasnev koormus ei tohiks olla seatud eesmarke arvestades ülemäära suur.

Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete kõikide eelnõus käsitletud põhiõiguste riive on vajalik nende huvide konflikti ennetamiseks ja maandamiseks. Piirangutega taotletakse, et Finantsinspeksioonis töötavad inimesed oleksid oma otsustes võimalikult objektiivset ning neil ei oleks võimalik lähtuda otsuste tegemisel enda või oma lähedaste isikute isiklikest huvidest.

6.4.4. Mõõdukus

Abinõu on mõõdukas siis, kui sellega taotletav eesmärk kaalub üles põhiõiguse riive. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused. Seetõttu tuleb esmalt kujundada seisukoht riive intensiivsuse osas.

Investeermiskeeld hõlmab vaid selliseid finantsinstrumente, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja. Juhul, kui Finantsinspeksiooni tööle taotlemist isikul, töötajal või juhatuse liikmel on oma investeeringuportfellis taolisi finantsinstrumente, võib Finantsinspeksioon nõuda nende võõrandamist, kui nende omamine võib põhjustada huvide konflikti. Eelnõu FIS § 32 lõike 5 kohaselt tuleb taolisi instrumente omavale isikule anda mõistlik aeg nende võõrandamiseks. Mõistliku ajaperioodi tingimusega leevendatakse omandi- ja ettevõtlusvabaduse riivet, et isikul oleks võimalik mõelda läbi oma senine ja edasine investeermisstrateegia, kõige ratsionaalsem hetk võõrandamiseks ning finantsinstrumentide jaotus portfellis. Samas ei ole investeermiskeeld absoluutne, sest eelnõu FIS § 32 lõike 4 teise lause kohaselt võib Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liige jätkuvalt investeerida investeermisfondidesse või kolmandate isikute poolt valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning need investeeringud on hajutatud. Seega, kui investeermisega tegeleva Finantsinspeksiooni töötaja või juhatuse liikme investeermisstrateegia on investeerida vähem riskantsematesse instrumentidesse, saab ta võõrandatud instrumentidest saadud raha edasi suunata investeermisfondidesse. Oluline on ka rõhutada, et investeermiskeeld hõlmab vaid väga spetsiifilisi finantsinstrumente ehk kui aktsia, osak, võlakiri, krüptovara vms väärtpaber on emiteeritud ettevõtja poolt, kellel pole puutumust Finantsinspeksiooni järelevalvega, siis võib Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liige taolistesse väärtpaberitesse investeerimist jätkata.

Ooteaja kontseptsioon on Eesti õiguses sisustatud TLS §-s 23 ning Finantsinspeksiooni sõnul on konkurentsipiirangu kokkulepe sõlmitud juba praegu teatud ametipositsioonidel töötavate isikutega. Seega ei võeta eelnõuga kasutusele uut süsteemi, vaid laiendatakse selle kohaldamisala kõikidele Finantsinspeksiooni töötajatele ja juhatuse liikmetele. Nagu ka investeermis- ja ühinemiskeeld, ei ole ooteaja rakendamise kohustus absoluutne, sest järgida tuleb FIS § 32¹ lõikes 4 sätestatud ooteaja kohaldamise välistusi. Järelevalveasutusel on diskretsioon otsustada, kas arvestades isiku varasemat tööstaazi, rolli ja kokkupuudet

finantsjärelevalve menetlustega ning edasise tööandja seotust järelevalvemenetlustega, on ooteaja rakendamine vajalik. Seega on ooteaja rakendamise tingimused väga spetsiifilised ning seda ei saa kohaldada kõikide Finantsinspeksiooni töötajate suhtes automaatselt. Juhatuse liikmete suhtes on ooteaja määramine kohustuslik, kuid sõltuvalt nende tulevikuplaanidest saab ooteaega lühendada kuni kolme kuuni.

Finantssektori huve esindava organisatsiooni kuulumise piirangu lisamise seadusesse on sobiv, sest selle eesmärgiks on ennetada ja maandada Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liikmel huvide konflikti tekkimist. Juba kehtiva FIS § 31 lõike 1 kohaselt peab järelevalveasutuse töötaja täitma oma tööülesandeid heas usus, järgima häid tavasid, tegutsema avaliku võimu teostamiseks vajaliku hoolsuse ja temalt oodatava ettenägelikkuse ning kompetentsusega. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt peab töötaja hoiduma tegudest, mis kahjustavad või võivad kahjustada Finantsinspeksiooni eesmärke, ülesandeid ja mainet. Eelnõu koostajate hinnangul on n-ö lobiorganisatsiooni kuulumise keeld, olenemata sellest, kas isikule makstakse selle eest tasu või mitte, kaetud FIS §-ga 31, sest taolisse organisatsiooni kuulumine kujutab endast Finantsinspeksiooni ehk oma tööandja huvidele ja eesmärkidele vastu töötamist. Veel enam, panustamine sellise organisatsiooni tegevustesse seab kahtluse alla töötaja ja või juhatuse liikme erapooletuse ning kahjustab Finantsinspeksiooni kui riiklikku järelevalveasutuse ja haldusorgani mainet, usaldusväarsust ja tõsiseltvõetavust. Samas ei ole ühinemisvabaduse piirang absoluutne, sest nagu selgitati eelpool seletuskirja punktis 6.1.1., võivad Finantsinspeksioonis töötavad isikud jätkuvalt kuuluda ühingutesse, mis ei seisa finantssturu osaliste huvide eest, kuid mis koondavad investeerimisega tegelevaid eraisikuid ning milles jagatakse omavahel kogemusi, teadmisi, kontakte jms asjakohast informatsiooni.

Kokkuvõttes on Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete põhiõiguste riive põhiseaduspärane, sest nende eesmärgiks on erapooletuse säilitamine ning huvide konflikti vältimine. Põhiõiguste riive võib põhjustada puudutatud isikutele teatud ebamugavusi ning vajadusi muutunud oludega ümber kohaneda, kuid piirangute kohaldamiseks peavad olema väga spetsiifilised eeltingimused.

7. Seaduse mõjud

Järgnevalt hinnatakse mõjusid, mida eelnõu avaldab seoses muudatustega järgnevas olulistes teemades⁷⁶:

- Finantsinspeksiooni töötajate ja juhtide ametipiirangud,
- ühinemine ja jagunemine,
- oluliste varade ja kohustuste ülekandmine,
- kolmanda riigi krediidasutuse filiaal,
- keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid;
- osaluse omandamine krediidasutuse või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja poolt;
- juhtide ja võtmeisikute sobivushindamine.

7.1. CRD VI muudatused

7.1.1. Finantsinspeksiooni töötajate ja juhtide ametipiirangud

(i) Sihtrühm : Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed

⁷⁶ Mõjuanalüüsis hinnatakse vaid olulisema mõjuga muudatusi.

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat. Järelevalveasutusel on neli juhatuse liiget.

Mõju ulatus: suur. Muudatustega keelatakse Finantsinspeksiooni töötajatel ja juhatuse liikmetel omada finantsinstrumente, kui need on emiteerinud Finantsinspeksiooni finantsjärelevalve subjekt, olla finantssektori huve esindava organisatsiooni liige või osaleda sellise organisatsiooni tegemistes ning teatud juhtudel ka asuda tööle finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud isikute juures peale töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspeksioonis. Finantsinspeksioon teostab järelevalvet Eesti krediidi-, investeerimis-, kindlustus- ning makse- ja e-rahateenuse turuosaliste üle. Piirangute eesmärk on ennetada huvide konflikti tekkimise olukorda, kus Finantsinspeksiooni töötaja või juhatuse liige saaks oma töö käigus omandatud teadmisi ja oskusi ära kasutada isiklikeks huvideks või kallutada tema otsuseid, mida ta teeb Finantsinspeksiooni järelevalve subjektide suhtes.

Juba kehtiva FIS § 32 lõike 3 (koosmõjus FIS 20 lõikega 5 juhatuse liikmete puhul) ja selle alusel välja antud rahandusministri määruse⁷⁷ kohaselt on Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotleval isikul kohustus deklareerida andmed oma ja temaga seotud perekonnaliikmete ja elukaaslase varaliste kohustuste ja väärtpaperite kohta. Kui isik on võetud tööle, siis peab ta viivitamatult andmetes toimunud muudatustest enda tööandjat teavitama. Eelnõuga säilib vastav huvide deklareerimise kohustus, kuid Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed on kohustatud võõrandama kõik sellised finantsinstrumendid, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema- või tütarettevõtja ja sidusettevõtja. Lisaks on töötajatel kohustus vaadata vähemalt kord aastas esitatud andmed üle. Võõrandamise kohustusega piiratakse Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete ettevõtlus- ja omandivabadust, sest järelevalveasutuses töötamise ajal ei või nad vastavaid finantsinstrumente ühelgi viisil omandada. Vastav keeld ei laiene investeerimisele investeerimisfondidesse ja kolmanda isiku poolt valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning investeringud on hajutatud. Juba olemasolevate instrumentide kohustuslik võõrandamine sunnib investeerimisega tegelevaid töötajaid ja juhatuse liikmeid mõtlema ümber oma investeerimisstrateegiad, dividendiallikad jms asjaolud. Samuti ei ole välistatud, et töötaja või juhatuse liige peab varem omandatud instrumendid müüma maha odavamalt, kui ta on algselt prognoosinud, ning nende tagasiostu hind on selleks ajaks, kui töötaja või juhatuse liige Finantsinspeksioonist lahkub, oluliselt tõusnud.

Järelevalveasutusel on õigus rakendada oma töötajate ja juhatuse liikmete suhtes ooteaega ehk konkurentsipiirangut, kui töötaja või juhatuse liikme uueks tööandjaks on finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud isik. Juhatuse liikmete puhul laieneb piirang ka olukorrale, kus tema uueks tööandjaks on finantsjärelevalve subjekti konkurent. Ooteaja eesmärk on vältida selliste Finantsinspeksioonis omandatud oskuste, teadmiste, siseinformatsiooni jms kasutamine uue tööandja kasuks viisil, mis võib mõjutada Finantsinspeksiooni menetluste efektiivsust. Kuigi ooteaja eest peab töötajale või juhatuse liikmele maksma tema tavapärasest igakuist lepingulist tasu, takistab ooteaja rakendamine töötaja või juhatuse liikme suubumist uuele töökohale, kus tasu oleks näiteks kõrgem võrreldes hüvitisega. Samuti võib ooteaja kohaldamine jätta töötaja või juhatuse liikme karjäärikulgu märkimisväärselt pika tühimiku või mõjutada tema teadmisi ja oskusi finantssektorist. Finantsinspeksiooni sõnul on neil üldjuhul asutuse siseselt teatud positsioonil töötavate isikutega vastavad konkurentsipiirangu kokkulepped sõlmitud, kuid kuna CRD VI kohaselt tuleks piirangut kohaldada kõikidele töötajatele, kes on seotud finantsjärelevalvega, siis laienevad piirangud eelnõuga suuremale hulgale Finantsinspeksiooni töötajatele ning juhatuse liikmetele. Piirangute kohaldamisalast jäävad välja töötajad, kes ei

⁷⁷ Rahandusministri 8. oktoobri 2001. a määrus nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaperite omamise kohta andmete esitamise vorm“ (lisa). Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

puutunud töökohustusi täites kokku järelevalvemenetlustega, kelle uus töökoht asub mitte-finantssektoris ning kes asuvad tööle avalikku sektorisse.

Lobiorganisatsioonides osalemise keeluga ennetatakse olukorda, kus töövälisel ajal teeb töötaja oma tööandjale n-ö vastutööd finantssektori huve esindavates organisatsioonides, sest selline talitlemine seab kahtluse alla töötaja huvid ja kallutab Finantsinspeksiooni kui riikliku järelevalveasutuse ja haldusorgani mainet, usaldusväärset ja erapooletut kuvandit.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Muudatustega seotud piirangud on mõju avaldamise sageduse perspektiivist kahte liiki: muudatused, mis avaldavad mõju ebaregulaarselt, ning muudatused, millega seotud piirangutest kinnipidamist peavad Finantsinspeksiooni töötajaid ja juhatuse liikmed järgima regulaarselt. Ebaregulaarseteks piiranguteks on huvide deklaratsiooni esitamine ja uuendamine ning ooteaja rakendamine. Regulaarsed piirangud on lobiorganisatsiooni kuulumine ja investeerimine järelevalvesubjekti või temaga seotud isiku poolt emiteeritud väärtpaberitesse. Tulenevalt regulaarsest mõjust sihtrühmale, hinnatakse mõju avaldumise sagedus keskmiseks, sest Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed peavad pidevalt kontrollima, et nende isiklik investeerimisportfell ei sisalda aktsiaid, osakuid jms väärtpabereid, mille on emiteeritud subjektid, kelle üle Finantsinspeksioon (ja seeläbi ka töötaja või juhatuse liige) teostab finantsjärelevalvet, või isikud, kes on finantsjärelevalve subjekti ema- või tütarettevõtja ja sidusettevõtja. Samuti peab töötaja või juhatuse liige järgima piirangut mitte panustada selliste organisatsioonide tegevustesse, kus tegeletakse finantssektori huvide esindamisega, et ennetada huvide konflikti tekkimise ohtu.

Ooteaja rakendamisega seotud muudatused on ebaregulaarsed seetõttu, et selle kohaldamine on Finantsinspeksiooni otsus ning mitte iga töötaja suhtes ei pea seda rakendama. Nagu on ka seletuskirjas FIS § 32¹ lõike 3 lisamise selgitustes märgitud, peaks ooteaga kohaldama olukordades, kus töötaja otseselt panustas finantsjärelevalvesubjekti järelevalvesse, teinud tema suhtes toiminguid, või omab töö käigus saadud teavet, teadmisi ja kogemusi, mille rakendamine vahetult pärast töösuhte lõppemist Finantsinspeksioonis võib kahjustada järelevalveasutuse läbiviidavaid menetlusi või anda põhjendamatu eelise olukorras, kus töötaja uus tööandja on samuti finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud isik, võrreldes teiste finantsturuosalistega. Juhatuse liikme ooteaja üldpikkuseks on 12 kuud, kuid seda võib vähendada, kui juhatuse liige on esitanud vastavasisulise ettepaneku ning tema uus tööandja ei ole Finantsinspeksiooni järelevalve subjekt või temaga seotud isik. Samas, kui juhatuse liige soovib peale ametisuhte lõppemist asuda tööle finantsjärelevalve subjekti konkurendi juures, peab kehtestatava ooteaja pikkus olema vähemalt kuus kuud.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: suur. Eelnõuga kitsendatakse Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust valida elukutset, tegevusala ja töökohta (ooteaja rakendamine), ettevõtlus- ja omandivabadust (investeerimispiirang, lobiorganisatsiooni kuulumine) ja ühinemisvabadust (lobiorganisatsiooni kuulumine).

Ooteaja rakendamisega töötaja või juhatuse liikme suhtes piiratakse töötamise võimalusi, kus töötajal või juhatuse liikmel oleks pärast töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspeksiooniga võimalik edasi suunduda. Kuigi ooteaja rakendamise eest on töötajal või juhatuse liikmel õigus saada hüvitist, mõjutab see tema edasisi karjäärivalikuid, sest selleks ajaks, kui ooteaeg läbi saab, võib pakutavate töökohtade arv olla turul vähenenud või töötaja või juhatuse liige peab valima töökoha kasuks, mille tingimused, asukoht või palganumber vasta sellistele ootustele, mida ta oleks soovinud saada või mis tal oleks olnud võimalik saada juhul, kui tema suhtes ei oleks ooteaega rakendatud. Samuti tekib töötaja või juhatuse liikme karjääris sõltuvalt tema positsioonist kolme kuni 12-kuuline paus, mis võib mõjutada tema teadmisi ja oskusi ning

vähendada tema atraktiivsust uutele tööandjatele. Limiteeritud võimalused uuele töökohale kandideerimisel võivad viia ka olukorrani, kus töötaja või juhatuse liige peab oma karjääri trajektoori ümber mõtestama, omandama uue eriala või läbima koolitusi, et alustada tööd sektoris, mis ei ole keelatud ooteaja tingimuste kohaselt. Ooteaja rakendamine sõltub Finantsinspektsiooni diskretsioonist ning tema senisest rollist järelevalveasutuses ning juhul, kui töötaja töökohustused ei hõlmanud järelevalve tegemist finantsjärelevalve subjektide üle, või kui tal ei olnud selliste menetluste, toimingute ja tegevustega kokkupuudet, siis ooteaega tema suhtes ei rakendata. Juhatuse liikmete suhtes sõltub ooteaja rakendamine pigem tema uuest tööandjast, sest tema tulenevalt tema varasemast positsioonist Finantsinspektsioonis, on elementaarne, et ta on kokku puutunud järelevalvemenetlustega ning omab sellekohast teavet.

Finantsinspektsiooni seisukohast avaldab ooteaja kohaldamine mõju organisatsiooni eelarvele, sest ooteaja kohaldamisel tuleb isikule maksta hüvitist, mis võib moodustada kuni sada protsenti tema viimasest töö- või lepingulisest tasust. Vahemikus 2022–2024 lahkus Finantsinspektsioonist kokku 23 töötajat ehk umbkaudu kaheksa töötajat aastas.⁷⁸ Järelevalveasutuse töötaja keskmine töötasu 2024. aastal oli 3748 eurot kuus.⁷⁹ Eeldusel, et Finantsinspektsioonist lahkeb aasta jooksul kaheksa töötajat ning kõigi nende suhtes on järelevalveasutusel õigus kohaldada ooteaega, võivad hüvitiste kogusummad jääda vahemikku 89 952–179 904 eurot, sõltuvalt ooteaja pikkusest (kolm kuni kuus kuud) ja eeldusest, et töötajale makstav hüvitis vastab tema viimasele lepingulisele kuutasule.

Juhatuse koosseis vahemikus 2022–2024 ei muutnud. Eelnõu koostajatele ei ole teada, kui suur on Finantsinspektsiooni juhatuse liikme lepingulise tasu keskmine suurus. Küll aga on teada, et 2024. aastal moodustas juhatuse (neli liiget) ja nõukogu (kuus liiget) liikmetele makstava tasu suurus kokku 584 999 eurot ehk keskmiselt 4875 eurot ühe isiku kohta. Seejuures võib tasu suurus sõltuda isiku kuulumisest juhatusse või nõukokku ning tema positsioonist nendes juhtimisorganites. Võttes eelnimetatud keskmise tasu suuruse ühe isiku kohta ooteaja arvutamise aluseks, hindavad eelnõu koostajad, et juhatuse liikmete vahetumisel võivad hüvitiste kogusummad jääda minimaalselt vahemikku 58 500–234 000 eurot sõltuvalt ooteaja pikkusest (kolm kuni 12 kuud) ning eeldusest, et juhatuse liikmele makstav hüvitis vastab tema viimasele lepingulisele kuutasule. Siinkohal tuleb aga märkida, et kehtiva FIS-i järgi vahetub juhatuse koosseis iga kolme või nelja aasta tagant ning eelnõus planeeritavate muudatuste järgi iga nelja või viie aasta tagant. Seetõttu ei ole juhatuse liikmetele makstav hüvitis kulu, mis esineb igal aastal. Veel enam, kuivõrd Finantsinspektsiooni tegevust ei rahastata riigieelarvest, vaid järelevalvetasudest järelevalvesubjektide poolt, ei kaasne hüvitiste maksmisega koormust riigile.

Finantssektori huve esindava organisatsiooni panustamise keelu eesmärk on ennetada töötaja ja juhatuse liikme huvide konflikti olukorra tekkimist ning Finantsinspektsiooni eesmärkidele vastu töötamist. Keeluga piiratakse Finantsinspektsiooni töötaja ja juhatuse liikme ettevõtlus- ja ühinemisvabadust, sest töötaja või juhatuse liige ei saa oma teadmisi ja oskusi väljendada organisatsioonis, mille vastu ta võib tunda isiklikku või professionaalset huvi, luua uusi tutvuseid ja suhteid ning panustada finantssektori arengusse. Juhul, kui lobiorganisatsioon on mittetulundusühing, riivab piirang Finantsinspektsiooni töötaja või juhatuse liikme ühinemisvabadust. Samas, kui isik töötab taolises organisatsioonis ning talle makstakse finantssektori huvide eest seismise ning levitamise eest, riivab piirang isiku ettevõtlusvabadust.

⁷⁸ 2024. aastal seitse töötajat, 2023. aastal kaheksa töötajat, 2022. aastal kaheksa töötajat. Kättesaadav: https://www.fi.ee/sites/default/files/FI_AA_2024_est_www.pdf lk 10, https://www.fi.ee/sites/default/files/FI_AA_2023_1.pdf lk 7, [finantsinspektsiooni aastaaruanne 2022.pdf](https://www.fi.ee/sites/default/files/FI_AA_2022_1.pdf)⁷⁹ lk 50.

⁷⁹ lk 50.

Investeeringispiirangud mõjutavad enim neid töötajaid ja juhatuse liikmeid, kes omavad oma investeeringisportfellides selliste krediitiasutuste poolt emiteeritud väärtpabereid, kelle üle Finantsinspeksioon teeb seadusest tulenevalt järelevalvet. Investeeringisportfelli võib töötaja või juhatuse liige omada era- või juriidilise isikuna. Piiranguga kaasneb kohustus taolised finantsinstrumentid võõrandada. Juhul, kui töötaja või juhatuse liige Finantsinspeksiooni poolt seatud mõistliku tähtaja jooksul väärtpabereid ei võõranda, on järelevalveasutusel õigus isikuga töö- või ametisuhe lõpetada.

Finantsinstrumentide võõrandamise kohustus riivab Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete ettevõtlus- ja omandivabadust, sest võimalusi, kuhu isik saab investeerida ning seeläbi investeeringute pealt tulu teenida, piiratakse. Veel enam, kuigi järelevalveasutus peab andma töötajale või juhatuse liikmele mõistliku aja väärtpaberite võõrandamiseks, võib olukord finantsturul olla isiku suhtes väärtpaberite võõrandamise hetkel kahjulik. See võib viia olukorrani, et töötaja peab olemasolevad väärtpaberid müüma kahjumiga või jääb ilma kasumist, mida ta lootis väärtpabereid algselt omandades teenida.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused mõjutavad potentsiaalselt kõiki Finantsinspeksiooni töötajaid, kuid kindlasti kõiki juhatuse liikmeid, sest nendega piiratakse töötajate ja juhatuse liikmete õigust osaleda finantssektori huve esindavate ehk lobiorganisatsioonide tegevuses, suunduda ükskõik millise järgmise tööandja juurde peale töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspeksioonis ning investeerimist vabalt valitud finantsinstrumentidesse. Suurimat mõju nendest muudatustest avaldavad töötajatele ja juhatuse liikmetele investeeringispiirang ning ooteaja rakendamine. Ooteaja rakendamisel on isikul õigus saada hüvitist, mis vastab tema viimasele lepingulisele kuutasule. Samas võib töötaja või juhatuse liige jääda ooteaja rakendamise tõttu ilma mõnest potentsiaalsest tööpakkumisest, sest uus tööandja ei ole nõus või võimeline ootama, kuni isiku ooteaeg lõpeb, või leppima muutunud tööturu olukorra tõttu töökohaga, mis ei vasta tema ootustele (näiteks halvemad töötingimused, väiksem palganumber vms asjaolud). Lisaks võib esineda ka olukorda, kus töötaja või juhatuse liige, kes soovib ooteaja jooksul jätkata töö tegemist mistahes sektoris, mis ei ole finantssektor ja seega ooteaja tingimustega kaetud, omandama uues sektoris töö leidmiseks vajalikud oskused ja teadmised. Juhul, kui töötaja või juhatuse liige ei soovi ooteaja jooksul mõnes uues sektoris tööle asuda ning otsustab ooteaja lõpuni olla tööturul mitte hõivatud, võib ooteaja rakendamine mõjutada tema teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud finantssektoris töötamiseks.

7.1.2. Osaluse omandamine ja võõrandamine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediitiasutused ja heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja

Sihtrühm: CRD VI osaluse omandamises ja võõrandamise regulatsioon kohaldub krediitiasutustele ja finantsvaldusettevõtjatele. Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediitiasutust⁸⁰. Eelnõu koostajatele teadaolevalt tegutseb Eesti pangandussektoris vähemalt kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Mõju ulatus: keskmine. Osaluse omandamise regulatsiooni muudatused avaldavad mõju vaid nendele krediitiasutustele ja valdusettevõtjatele, kes soovivad mõnes ettevõttes osalust omandada. Suureneb krediitiasutuste, finantsvaldusettevõtjate poolt osaluse omandamise tehingute hindamisprotseduuride läbipaistvus. Osaluse omandamise või suurendamise hindamine toimub selgete hindamiskriteeriumite abil. Kehtiv õigus ei näe ette sellisel juhul

⁸⁰ Finantsinspeksioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

konkreetsed kriteeriume omandaja sobivuse hindamiseks ning võimaldab seega märkimisväärselt suurt vabadust omandamiseks. Seega seaduses määratletud hinnangukriteeriumid peaksid suurendama õigusselgust ja õiguskindlust sihtrühma jaoks. Mõju ulatus hinnatakse subjektide suhtes keskmiseks, kuivõrd muudatused tingivad vajaduse nendega tutvuda ja kohaneda. Kuna kehtiv õigus reegleid panga või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja poolt osaluse omandamiseks ette ei näe, siis ei ole ka välja kujunenud usaldusväärset statistikat selle kohta, kui tihti või millises ulatuses osalust omandatakse.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid subjekte, kes soovivad mõnes ettevõttes osalust omandada.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Subjektide suhtes, kes ei plaani osalust omandada, ei avalda muudatused mõju. Muudatused võivad avaldada mõju nendele subjektidele, kes teevad ettevalmistusi osaluse omandamiseks 2025. aasta lõpu seisuga, sest sellisel juhul peavad subjektid viima end kurssi eelnõus sätestatuga ning valmistama ette dokumentatsiooni Finantsinspeksioonile esitamiseks.

Mõju olulisus: keskmine. Uus regulatsioon avaldab mõju vaid nende krediidasutuste ja valdusettevõtjate suhtes, kes hakkavad osalust omandama pärast 2025. aasta III kvartalit. Mõju olulisus on selliste subjektide suhtes hinnatud keskmiseks, sest eelnõuga kaasneb vajadus viia end kurssi muudatustega ja valmistada ette dokumentatsioon Finantsinspeksioonile esitamiseks.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused toovad Finantsinspeksioonile kaasa vajaduse nendega kohaneda, järelevalveasutus peab hindama oma asutuse siseste korralduste ja protseduuride vastavust eelnõus sätestatuga ning tegema vajadusel korrekture. Finantsinspeksiooni läbi viidav sobivushindamise menetlus ei ole iseenesest inspeksiooni jaoks täiesti uus menetlus. Lisaks olemasolevatele juhtudele, mil sobivushindamine läbi tuleb viia lisandub uus olukord – krediidasutuste, finantsvaldusettevõtjate ja investeerimisühingute poolt osaluse omandamine.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspeksioonile sõltub turuosaliste otsustest osalust omandada. Eesti turul toimub vastavaid tehinguid vähe. Eelnõu koostajate hinnangul ei too regulatsiooni muutmine kaasa hüppelist kasvu osaluse omandamiseks ning seeläbi ka tõusu Finantsinspeksiooni töökoormusele. Seega hinnatakse vastavate muudatuste mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: negatiivse mõju risk Finantsinspeksioonile hinnatakse keskmiseks, sest kuigi ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine sõltub enamjaolt sellest, kas mõni turuosaline otsustab osalust omandada, peab järelevalveasutus tagama valmisoleku efektiivseks menetluseks. Valmisolek eeldab aga sisemiste dokumentide, eeskirjade ja protseduuride olemasolu, milles on muu hulgas võetud arvesse eelnõus sätestatud.

Mõju olulisus: keskmine. Muudatused osaluse omandamise regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse vajaduse kohaneda ja tutvuda uute nõuetega ning vajaduse korral vaadata

üle sisekorraldused. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu.

7.1.3. Ühinemine ja jagunemine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, finantsvaldusettevõtjad, segafinantsvaldusettevõtjad, finantseerimisasutused, abiettevõtjad ning Euroopa Liidu lepinguriikides asutatud krediidasutused

Sihtrühm: CRD VI ühinemiste ja jagunemiste regulatsioon kohaldub krediidasutustele ja valdusettevõtjatele. KAS § 65 lõike 1 kohaselt võib krediidasutus või valdusettevõtja ühineda teise Euroopa Liidu lepinguriigi krediidasutuse, finantseerimisasutuse või abiettevõtjaga. Jagunemiste puhul ei piiritle KAS jagunemiseks lubatud isikute ringi.

Mõju ulatus: keskmine. Ühinemiste ja jagunemiste regulatsiooni muudatused puudutavad kaudselt kõiki Eestis tegevusloa saanud krediidasutusi, heakskiidu saanud valdusettevõtjaid, finantseerimisasutusi, abiettevõtjaid ja teistes Euroopa Liidu lepinguriikides asutatud krediidasutusi, sest juba kehtiv KAS-i sõnastuse kohaselt peavad krediidasutus saama ühinemiseks või jagunemiseks Finantsinspeksioonilt vastava loa. Eelnõu avaldab mõju vaid nendele krediidasutustele, kes otsustavad ühineda või jaguneda või kelle suhtes näeb järelevalveasutus vajadust rakendada KAS §-s 70¹ sätestatud õigust nõuda krediidasutuse jagunemist (ehk mitte-vabatahtlik jagunemine).

Võrreldes kehtiva ühinemiste ja jagunemiste regulatsiooniga, tehakse eelnõuga seaduses järgnevad muudatused:

- 1) piiritletakse ühinemise ja jagunemise viise;
- 2) antakse Finantsinspeksioonile õigus nõuda audiitori aruande esitamist vaatamata aktsionäride ühisele otsusele aruanne mitte koostada;
- 3) lisatakse eritingimused ühinemistele ja jagunemistele, mis toimuvad konsolideerimisgrupi siseselt;
- 4) kohustatakse krediidasutust esitama koos muude taotluse juurde käivate dokumentide juurde ka Konkurentsiameti ja TTJA luba;
- 5) muudetakse ühinemis- või jagunemisloa andmise keeldumise aluseid;
- 6) lisatakse koostöökohustus teiste lepinguriikide pädevate asutustega.

Kuigi eelkirjeldatud eelnõu muudatustega ei muudeta ühinemiste ja jagunemise üldisi põhimõtteid ja loogikat (piiratud isikute ring, loakohustus jms), hinnatakse mõju ulatus kõikide ühinemise ja jagunemise regulatsiooni subjektide suhtes keskmiseks, kuivõrd muudatused tingivad vajaduse nendega tutvuda ja kohaneda. Nende subjektide suhtes, kes veel ei ole ühinemise või jagunemise soovist Finantsinspeksiooni teavitanud, kuid on tegemas organisatsioonisiseseid ettevalmistusi, võib kaasneda kohustus saada TTJA-lt ja Konkurentsiametilt luba koondumiseks või välisinvesteeringute kaasamiseks enne loa taotluse esitamist Finantsinspeksioonile. Muudatuste mõju sõltub eelnõu vastuvõtmise ajast seadusena. Kui krediidasutus või valdusettevõtja on esitanud ühinemis- või jagunemisloa taotluse Finantsinspeksioonile enne 2026. aasta I kvartalit, menetletakse taotlust seni kehtinud regulatsiooni alusel. Eelduslikult jõustuvad eelnõuga planeeritavad muudatused 2026. a esimese kolme kuu jooksul, mistõttu kohaldatakse taotlustele, mis esitatakse järelevalveasutusele peale nimetatud tähtaega, juba eelnõus sätestatud.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid subjekte, kes kaaluvad või otsustavad ühinemist või jagunemist. Eelnõuga ei muudeta ühinemise ja jagunemise regulatsioonile alluvate isikute ringi.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Subjektide suhtes, kes ei plaani taotleda Finantsinspeksioonilt luba ühinemiseks või jagunemiseks, ei avalda muudatused mõju. Muudatused võivad avaldada mõju nendele subjektidele, kes teevad ettevalmistusi ühinemiseks või jagunemiseks, sest sellisel juhul peavad subjektid viima end kurssi eelnõus sätestatuga ning tegema vajaduse korral vastavad muudatused enda loa taotlemise dokumentides.

Mõju olulisus: keskmine. Muudatused ühinemise ja jagunemise regulatsioonis avaldavad mõju vaid nende krediitiasutuste ja valdusettevõtjate suhtes, kes esitavad Finantsinspeksioonile ühinemise või jagunemise loa pärast eelnõu vastuvõtmist seadusena (2026. aasta I kvartalis). Mõju olulisus on selliste subjektide suhtes hinnatud keskmiseks, sest eelnõuga kaasneb vajadus taotleda eelnevalt lubasid Konkurentsiametilt ja TTJA-lt ning viia end kurssi muudatustega. Nende krediitiasutuste suhtes, kes esitasid ühinemis- või jagunemisloa taotluse enne eelnõu vastuvõtmist seadusena, eelnõus sätestatut tagasiulatuvalt ei kohaldata.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused võivad tuua kaasa vajaduse Finantsinspeksioonil nendega kohaneda, sest kuigi ühinemise ja jagunemise põhimõtted on KAS-is ja VPTS-is juba reguleeritud, peab järelevalveasutus hindama oma asutuse siseste korralduste ja protseduuride vastavust eelnõus sätestatuga ning tegema vajadusel korrekture. Teemad, mis Finantsinspeksiooni tavapärast tööd enim mõjutavad, on koostöö teiste lepinguriikide pädevate asutustega, konsolideerimisgrupi sisese ühinemise ja jagunemise eritingimused ning loa andmisest keeldumised alused.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspeksioonile sõltub turuosaliste otsustest ühineda või jaguneda. Eesti turul toimub vastavaid tehinguid vähe, üldjuhul üks ühinemine või jagunemine kord viie aasta jooksul (näiteks 2024. aastal Coop Pank ja Coop Finants AS ühinemine, 2019. aastal Luminor Eesti, Läti ja Leedu ühinemine). Eelnõu koostajate hinnangul ei too ühinemise ja jagunemise regulatsiooni muutmine kaasa hüppelist kasvu ühinemis- või jagunemisloa taotlemise menetlusest ning seega ka tõusu Finantsinspeksiooni töökoormusele. Seega hinnatakse vastavate muudatuste mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: negatiivse mõju risk Finantsinspeksioonile hinnatakse keskmiseks, sest kuigi ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine sõltub enamjaolt sellest, kas mõni turuosaline otsustab vastava loa taotluse esitada, peab järelevalveasutus tagama valmisoleku taolise loa efektiivseks menetlemiseks. Valmisolek eeldab aga sisemiste dokumentide, eeskirjade ja protseduuride olemasolu, milles on muu hulgas võetud arvesse eelnõus sätestatut.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused ühinemiste ja jagunemiste regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse vajaduse kohaneda ja tutvuda uute nõuetega ning vajaduse korral vaadata üle sisekorraldused. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu.

7.1.4. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediidasutust⁸¹. Eelnõu koostajatele teadaolevalt tegutseb Eesti pangandussektoris vähemalt kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Mõju ulatus: väike. Eelnõuga lisatakse krediidiandjatele ja valdusettevõtjatele kohustus teavitada Finantsinspektsiooni oluliste varade ja kohustuste ülekandmisest, kui ülekantavate varad või kohustused moodustavad vähemalt kümme protsenti subjekti koguvaradest või -kohustustest. Kui ülekandmine toimub konsolideerimisgrupi siseselt, siis on vastavaks määraks 15 protsenti. Muudatused omavad ülekandmisest kohustatud subjektide ringile väikest mõju, sest sellega ei kaasne loamenetlus või täiendav aruandluskohustus.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid isikuid, kes otsustavad oma olulisi varasid või kohustusi müüa või võõrandada muul viisil. Eelnõu koostajatele ei ole teada, kui paljud turuosalistest vastavaid tehinguid igapäevaselt läbi viivad, kuid kuna eelnõuga kaasneb vaid teavitamiskohustus, hinnatakse mõju avaldamise sagedus väikeseks, sest kohustus teavitada Finantsinspektsiooni eelnevalt tehingu tegemist on seadustes sätestatud juba teiste teemadega. Seega avaldub mõju ülekandmisel osalevatele subjektidele ühekordselt (enne ülekandmise tegemist) ning teavitamiskohustuse realiseerimine sõltub subjektide tegevusest.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Oluliste kohustuste ja varade ülekandmise regulatsioon toob selle subjektidele kaasa kohustuse teavitada Finantsinspektsiooni kavandatavast tehingust enne selle läbiviimist. Eelnõuga ei anta järelevalveasutusele volitusi piirata ülekandmise läbiviimist või seada sellele täiendavaid tingimusi. Ülekandmise regulatsiooni eesmärk on hoida Finantsinspektsiooni kursis erinevatest tehingutest, mis võivad mõjutada subjektide turupositsiooni ning üleüldist järelevalvet. Kuivõrd ülekandmise regulatsiooni sisseviimine seadustesse mõjutab vaid neid isikuid, kes ülekandmisel osalevad, ning seadustega on juba sätestatud vastutus teavitamiskohustuse rikkumise eest (KAS § 134⁸), hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk krediidasutuste ja valdusettevõtjate suhtes väikeseks.

Mõju olulisus: väike. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmise sätete lisamine KAS-i ei oma ülekandmise regulatsiooni subjektide suhtes erilist mõju, sest sellega kaasneb vaid eelnev teavitamiskohustus, mida subjektid peavad juba praegu teiste teemadega seoses täitma. Muudatustega ei suurendata turuosaliste arvu, samuti ei kaasne nendega loakohustust.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspektsioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Mõju Finantsinspektsioonile avaldub eelnõu vastuvõtmisena seadusena, sest järelevalveasutus peab viima end kurssi oluliste varade ja kohustuste ülekandmise regulatsiooniga, ning siis, kui mõni subjektidest otsustab vastavas tehingus osaleda. Viimasel juhul on Finantsinspektsioonil kohustus kontrollida, et ülekandmisel osalevad isikud on teavitanud tehingust ning kinnitada teavituse kättesaamist.

⁸¹ Finantsinspektsioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Mõju avaldumise sagedus Finantsinspeksioonile sõltub sellest, kas turul viiakse läbi oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Eelnõu koostajatele ei ole teada, kui paljud turuosalistest vastavaid tehinguid igapäevaselt läbi viivad. Samas peab järelevalveasutus tagama igapäevaselt valmisoleku reageerimaks ülekandmise läbiviimise kavatsusele ning vajaduse korral alkatama menetluse, kui teavitamiskohustust on rikutud. Seetõttu hinnatakse muudatuste mõju avaldumise sagedus Finantsinspeksioonile keskmiseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Finantsinspeksioon peab viima end kurssi eelnõus sisalduvate oluliste varade ja kohustuste ülekandmise muudatustega. Järelevalveasutuse töökoormust võib ajutiselt suurendada ülekandmise läbiviimise kavatsuse teavituse saamine mõne krediitiasutuse või valdusettevõtja poolt.

Mõju olulisus: oluline. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmise regulatsiooni lisamine KAS-i võib kaasa tuua järelevalveasutuse kohanemise ning organisatsioonisiseste ümberkorralduste tegemise vajaduse. Samas ei muutu ülekandmise regulatsiooniga finantsjärelevalve subjektide arv ning eelnõu koostajad ei prognoosi Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu.

7.1.5. Kolmanda riigi krediitiasutuse filiaal

(i) Sihtrühm 1: kolmanda riigi krediitiasutused

Sihtrühm: Täpset kolmandate riikide krediitiasutuste arvu ei ole võimalik öelda, sest nii CRD VI kui ka KAS-i tähenduses hõlmab see kõikide riikide krediitiasutusi, kes ei ole Euroopa Liidu lepingu- või liikmesriigid. Taoliste krediitiasutuste arv ulatub kindlasti tuhandetesse, sest ainuüksi Ameerika Ühendriikides on üle 4400⁸² ning Ühendkuningriigis üle 360 panga.⁸³ 2024. aasta seisuga on EBA tuvastanud, et kolmanda riigi konsolideerimisgrupe, mis tegutsevad Euroopa majanduspiirkonnas, on 417 ning nende asutatud filiaale on Euroopas 107.⁸⁴ Need grupid pärinevad 48 erinevast kolmandast riigist.

Mõju ulatus: väike. Kuigi eelnõuga muudetakse kolmanda riigi filiaali asutamise korda, mis olemuslikult väärib mõju ulatuse hindamist vähemalt keskmiseks, ei ole teada, kui mitu kolmanda riigi krediitiasutust on teinud ettevalmistusi vastava filiaali asutamiseks ning loa taotlemiseks või üldse plaanib Eestis filiaali avada. Hetkel taolisi filiaale Eestis asutatud ei ole.

Veel enam, hetkel reguleerib kolmanda riigi krediitiasutuse filiaali asutamist peamiselt KAS § 21, mis kohaldub paralleelselt nii Euroopa majanduspiirkonna liikmesriikide kui ka kolmandate riikide krediitiasutuste ning nende filiaalide suhtes. Seal sätestatud nõuded on võrreldes

⁸² Federal Deposit Insurance Corporation ehk Ameerika Ühendriikide tagatisfondi panustavate krediitiasutuste register. Kättesaadav: <https://banks.data.fdic.gov/bankfind-suite/bankfind?activeStatus=1&branchOffices=true&pageNumber=1&resultLimit=25&sortField=NAME&sortOrder=DESC>

⁸³ Kättesaadav: <https://www.ibisworld.com/united-kingdom/number-of-businesses/banks/3670/#:~:text=There%20was%20362%20Banks%20in,increase%20of%206.8%25%20from%202023.>

⁸⁴ EBA. EBA publishes list of third country groups and third country branches of credit institutions operating in the EU/EEA. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-list-third-country-groups-and-third-country>

tavapankade kohta sätestatuga kordades minimaalsemad ning tervikuna annab kehtiv KAS väga palju diskretsiooni Finantsinspeksioonile, otsustamaks, milliseid andmeid, aruandeid ning dokumente peab filiaal oma igapäevategevuse kohta järelevalveasutusele esitama. Eelnõuga täiendatakse KAS-i 8¹. peatükiga ning sätestatakse konkreetsed dokumendid, andmed, protseduurid, aruanded jms teabe, mida Finantsinspeksioonil on õigus nõuda. Nagu nähtub ka seletuskirja alapeatüki 2.1.2. punktis (ii) olevast tabelist, muutub filiaalide suhtes võrreldes kehtiva regulatsiooniga klassi liigitamine, kvalifitseerimine ning tütarettevõtja asutamine. Ülejäänud elemendid, nõuded ja tingimused nagu likviidsus, kapital, loakohustus, aruandlus, raamatupidamine, nõuded juhtimisele ja juhtidele on kaetud KAS-iga ning selles osas tehakse muudatusi sõltuvalt vaid filiaalide liigitusest esimesse või teise klassi.

Eeltoodust tulenevalt hinnatakse muudatuste mõju ulatus kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele väikeseks, sest informatsioon krediidasutuste kohta, kes soovivad siin oma filiaali avada, puudub, ning muudatused taoliste filiaalide regulatsioonis loovad suuremat õigusselgust, millega ei pea filiaalid, kes ei ole seni kaalunud Eestis filiaali asutamist või teinud sellekohast taustauuringut, eraldi kohanema. Filiaalide suhtes, kes saavad tegevusloa enne eelnõu jõustumist või plaanivad Finantsinspeksioonilt filiaali luba taotleda, võib eelnõu avaldada teatavat mõju. Samas ei hinnata ka nende suhtes mõju ulatust kõrgemaks, sest muudatusi filiaalide regulatsioonis hakatakse kohaldama alles 2027. aasta 10. jaanuarist (vt KAS § 141¹⁹ lisamise selgitusi). Seega antakse sellistele kolmandate riikide krediidasutustele ja filiaalidele piisavalt pikk ja mõistlik kohanemis- ja üleminekuaeg.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju kolmandate riikide krediidasutustele ja filiaalidele avaldub ainult siis, kui vastav krediidasutus otsustab Eestis taotleda filiaali asutamise luba. Kuivõrd Eestis ei ole ükski kolmanda riigi krediidasutus saanud filiaali asutamise luba ning teadaolevalt ei ole selliseid loa taotlusi ka menetluses, hinnatakse eelnõuga kaasneva mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Eelnõu võiks avaldada negatiivset mõju juhul, kui filiaali tegevusluba oleks taotlemas või selle saanud mõni kolmanda riigi krediidasutus, sest sellisel juhul peaks ta viima end kurssi uute loa taotlemise või tegutsemise põhimõtetega ning tegema vajadusel korrekture. Samas ei ole ühtegi taolist filiaali Eestis asutatud ning eelnõu koostajatele teadaolevalt ka ühtegi taolist taotlust ka menetluses. Seetõttu hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk väikeseks.

Mõju olulisus: väheoluline. CRD VI-st tulenevad muudatused kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes hinnatakse tervikuna väheoluliseks, sest Eestis taolisi filiaale ei tegutse ning puudub prognoos, kas neid ka lähitulevikus siin asutatakse. Võrreldes kehtiva KAS-i sätestusega, kohustab direktiiv jaotama filiaale klassidesse ning neid kvalifitseerima ning annab pädevale asutusele õiguse nõuda kolmanda riigi krediidasutuselt tütarettevõtja asutamist. Tegemist on elementidega, mis võiksid mõjutada filiaale oluliselt, kuid kuna sellised filiaalid Eesti turul ei tegutse, ei saa ka need elemendid avaldada nende suhtes suurt mõju.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused võivad tuua kaasa Finantsinspeksiooni kohanemise nendega, sest kuigi kolmandate riikide krediidasutuste filiaale käsitlevad üldnõuded on KAS-is juba reguleeritud, peab järelevalveasutus olema valmis filiaali asutamise loa taotluse

esitamisel selle korrektssesse klassi liigitama, tegema tema tegevuse üle järelevalvet ning tuvastama ära hetke, millal filiaal on muutunud süsteemselt oluliseks või krediidasutus peaks asutama Eestis tütarettevõtja. Selleks peab Finantsinspeksioon eelduslikult vaatama üle filiaale käsitlevad korrad, eeskirjad ja nõuded ning aruandluse ja järelevalve teostamise meetodid.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspeksioonile avaldub siis, kui mõni kolmanda riigi krediidasutus soovib Eestis oma filiaali asutada. Hetkel taolisi filiaale Eestis asutatud ei ole ning puudub prognoos selle kohta, kas tulevikus on mõnel kolmanda riigi krediidasutusel plaanis ka taoline filiaal asutada.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Finantsinspeksioon peab viima end kurssi eelnõus sisalduvate muudatustega, mis käsitlevad kolmandate riikide krediidasutuste filiaale, ning ajakohastama või töötama välja sise-eeskirjad ja korrad filiaali loa taotlemise menetlemiseks ning edasise tegevuse järelevalve teostamiseks. Lisaks võib Finantsinspeksiooni töökoormust suurendada filiaali asutamise loa taotluse esitamine mõne kolmanda riigi krediidasutuse poolt, sest lisaks üldnõuete kontrollile (andmed, dokumendid, juhtide sobivus, kapital, likviidsus jne), peab järelevalveasutus tegema koostööd Rahapesu Andmebüroo ning kolmanda riigi krediidasutuse pädeva finantsjärelevalve asutusega, kui see on võimalik. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse Finantsinspeksiooni ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk keskmiseks.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse kohanemise ja tutvumise uute nõuete ja sätetega ning vajaduse korral sisekorralduste ülevaatamise ja muutmise. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärselt tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu, sest hetkel Eesti turul taolisi filiaale ei tegutse ning puuduvad märgid selle kohta, et mõni kolmanda riigi krediidasutus sooviks siin lähitulevikus oma filiaali ka asutada.

(iii) Sihtrühm 3: Eestis tegutsevad krediidasutused ja Euroopa Liidu liikmesriikide krediidasutuste filiaalid

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediidasutus. Ülepiirilist pangandusteenust pakub 469 krediidasutus ja viis filiaali.⁸⁵

Mõju ulatus: väike. Muudatustega avatakse kolmandate riikide krediidasutustele võimalus asutada Eestis filiaal lihtsamatel tingimustel, kui oleks krediidasutuse asutamine. Seni ei ole Finantsinspeksiooni juures registreeritud ühtegi kolmanda riigi krediidasutuse filiaali ega esindust. Siin tegutsevad viis filiaali on Euroopa Liidu lepinguriikides (Läti, Leedu, Soome, Rootsi) asutatud krediidasutuste filiaalid. Kuivõrd tegu on teiste Euroopa Liidu lepinguriikide krediidasutuste filiaalidega, on neile aluslepingutest tulenevalt eelis siseneda teise lepinguriigi finantsturule ning seetõttu oluliselt kergem alustada oma tegevust. Lepinguriikide krediidasutuste filiaalide asutamist Eestis reguleerib KAS § 21⁴.

Kolmandate riikide krediidasutuste filiaale käsitlevate muudatuste koostamisel on eelnõu koostajad teadvustanud, et hetkel vastavaid filiaale Eesti turul ei tegutse ning võib minna aastaid, enne kui mõni taoline krediidasutus siin filiaali asutamise loa Finantsinspeksioonile esitab. Samuti ei prognoosita, et kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele eriregulatsiooni loomise tõttu tõuseks äkiliselt ja massiivselt taoliste huviliste ja taotluste hulk, võttes arvesse Eesti majanduse seisuga alates 2024. aastast, julgeolekuohte ning potentsiaalsete klientide

⁸⁵ Finantsinspeksioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

vähesust. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse mõju ulatus teistele Eesti pangandusturu osalistele väikeseks.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju avaldumise sagedus sõltub sellest, kas mõni kolmanda riigi krediidasutus otsustab siin asutada oma filiaali. Juba praegu on mõju olematu, sest ühtegi taolist filiaali Eestis asutatud ei ole. Isegi, kui tulevikus asutatakse mõni taoline filiaal, hindavad eelnõu koostajad, et sellise filiaali asutamine ei korralda oluliselt ümber senist Eesti pangandusturгу, samuti ei avalda turuosalistele sellist mõju, mis sunniks neid oma tegevusi ja strateegiaid ümber korraldama. Seetõttu hinnatakse mõju avaldumise sagedus pangandusturu osalistele väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Eesti pangandusturu osalisi võib negatiivselt mõjutada see, kui Finantsinspektsiooni loaga hakkab tulevikus turul tegutsema selline kolmanda riigi krediidasutuse filiaal(id), kes lihtsustatult öeldes meelitab üle nende kliendid või hõivab suure osa turust. Selliste riskide realiseerimine eeldab, et filiaal pakub võrreldes teiste turuosalistega atraktiivsemaid tooteid ja teenuseid, sealhulgas väljastab laene parematel tingimustel. Samuti on olulised nii taolise filiaali kui ka tema asutanud krediidasutuse kui organisatsiooni ja selle juhtide maine, kuvand, teenuste ja toodete kättesaadavus, suhtlus klientidega, varasemad probleemid (näiteks rahapesus süüdimõistmine või kahtlustused, kapitaliseeritus ja likviidsus, investeeringud, riskipositsioonid jms), aga kindlasti ka krediidasutuse päritoluriik. Eelduslikult tunneksid Eesti tarbijad ja ettevõtjad suuremat huvi Ameerika Ühendriikide või Suurbritannia krediidasutuste poolt asutatud filiaalide vastu, ning väiksemat huvi Uganda või Filipiinide krediidasutuste vastu. Uute konkurentide potentsiaalile vaatamata hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk Eesti pangandusturu osalistele väikseks, sest seni ei ole Eestis ühtegi kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutatud ning puuduvad ka märgid, et mõni taoline krediidasutus kaaluks vastava filiaali asutamist lähitulevikus.

Mõju olulisus: oluline. Mõju juba Eesti pangandusturul tegutsevatele isikutele sõltub sellest, kas mõni kolmanda riigi krediidasutus otsustab siin oma filiaali asutada. Eelnõu koostajatele teadaolevalt ei ole ükski selline krediidasutus seni soovi avaldanud. Isegi, kui Finantsinspektsioonile esitatakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamise loa taotlus, tuleb arvestada asjaoludega, et vastavad filiaale puudutavad muudatusi hakatakse kohaldama alles 2027. aasta 11. jaanuaril, loa menetlemisele võib kuluda kuni 12 kuud ning alates loa saamisest peab filiaal oma tegevust alustama samuti 12 kuu jooksul. Seega võivad praegused turuosalistes tunda esimesi mõjutusi kõige varem 2028. aastal eeldusel.

Tarbijate perspektiivist avaldaks uute turuosaliste lisandumine positiivset mõju, tuues kaasa näiteks kodulaenude lihtsama taotlemise, paremates laenutingimustes kokkuleppimise või toodete ja teenuste variatsiooni suurenemise ning igapäevapanganduse kulude alandamise. Konkurendi lisandumine pangandusturul võib mõjutada pankade käivet ning klientide hulka, kuid negatiivsete mõjude avaldumine on seni veel pigem ebatõenäoline ning jääb kaugemasse tulevikku.

7.1.6. Keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediidasutust⁸⁶.

⁸⁶ Finantsinspektsioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

Mõju ulatus: keskmine. Üldiselt kestlikule ja kliimaneutraalsele majandusele üleminek mõjutab nii pangandust kui ka finantsüsteemi laiemalt arvestataval määral. Selleks, et pangad oleksid valmis arvestama võimaliku ESG tegurite negatiivsele mõjuga, peavad nad suutma ESG riske süsteemselt tuvastada, mõõta ja juhtida. Eelkõige kaasneb eelnõuga selline kohustus.

Pankadelt nõutakse, et nad hindaksid oma portfelli koostöös EL eesmärgiga saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks ning eesmärgiga hoida ära keskkonnaseisundi halvenemine ja elurikkuse kadumine. Pankadel on seetõttu kohustus kehtestada konkreetsete kavade, et käsitleda finantsriske, mis tulenevad lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis ESG teguritest, sealhulgas üleminekusuundumustest Euroopa Liidu ja liikmesriikide asjaomaste regulatiivsete eesmärkide kontekstis, nagu on sätestatud näiteks Pariisi kokkuleppes, Euroopa kliimamääruses, paketi „Eesmärk 55“⁸⁷ ja Kunmingi–Montréali üleilmses elurikkuse raamistikus⁸⁸. Juhul kui pangandusgrupp on laiema haardega ja tegutseb ka kolmandates riikides, siis tuleb arvestada seda ka kolmandate riikide õiguslike ja regulatiivsete eesmärkide kontekstis. Seetõttu peavad pangad kehtestama usaldusväärse ESG riskide juhtimise sisekorra ning panga juhtorganite heakskiidetud strateegiad, milles arvestatakse ESG tegurite mitte ainult praegust, vaid ka tulevast mõju.

Lisaks peavad pangad loomima oma poliitikasse ja tegevusse kestliku arengu edendamise rolli. Selle loomimisprotsessi elluviimiseks tuleb neil oma ärimudeleid ja strateegiaid testida Euroopa Liidu asjakohaste kestliku majanduse saavutamise regulatiivsete eesmärkide suhtes, sealhulgas näiteks kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu poolt ette nähtud meetmete suhtes. Samuti peab subjektide riskivalmidus seoses ESG riskidega olema nende tasustamispoliitika üks osa.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Antud muudatused toovad kaasa pankadele uusi kohustusi. Samas on pangad selles osas mitmeid samme juba astunud. Näiteks 2024. aastal avaldasid Balti riikide pangaliidud ühise ettevõtetele mõeldud ESG-küsimustiku, et muuta lähenemine ühtsemaks ning luua standardid, mis on ESG andmete kogumise ja avalikustamise aluseks.⁸⁹ Lisaks on mitmed Eesti pangad, kes kuuluvad Põhjamaade panganduskontsernidesse ühinenud sellise liikumisega nagu NZBA ehk *Net-Zero Banking Alliance*.⁹⁰ Selle raames on seatud mitmeid eesmärke, et kuidas saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Krediitiasutused peavad ennast kurssi viima eelnõu muudatustega ning tegema organisatsioonisiseseid muudatusi. Samuti kaasneb subjektidele kohustusi hinnata oma ärimudeleid ja strateegiaid erinevate ESG riskide vastu.

Mõju olulisus: keskmine. Kokkuvõttes avaldab ESG riskidega arvestamine pankadele keskmist mõju, sest sellega kaasneb vajadus kohaneda ja vaadata üle sisemised strateegiad, eeskirjad jms dokumendid.

7.1.7. Juhtide ja võtmeisikute sobivushindamine

⁸⁷ Kliimaministeerium. Euroopa Liidu kliimaeesmärgid. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/euroopa-liidu-kliimaeesmaargid>

⁸⁸ Kliimaministeerium. Maailma riigid lepivad kokku uued sammud elurikkuse hävimise peatamiseks. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/uudised/maailma-riigid-lepivad-kokku-uued-sammud-elurikkuse-havimise-peatamiseks>

⁸⁹ Eesti Pangaliit. Kestlik finantseerimine. Kättesaadav: <https://pangaliit.ee/kestlik-finantseerimine>

⁹⁰ Kättesaadav: <https://www.unepfi.org/net-zero-banking/>

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja ja investeerimisühingud

Sihtrühm: CRD VI juhtide ja võtmeisikute regulatsioon kohaldub krediidasutustele, finantsvaldusettevõtjatele ja investeerimisühingutele. Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediidasutust⁹¹ ja seitse investeerimisühingut⁹². Eelnõu koostajatele teadaolevalt tegutseb Eesti pangandussektoris vähemalt kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Mõju ulatus: keskmine. Sobivushindamise regulatsiooni muudatused avaldavad mõju kõikidele krediidasutustele, investeerimisühingutele ja valdusettevõtjatele, kes tahavad ametisse nimetada juhi või võtmeisiku. Suureneb krediidasutuste, finantsvaldusettevõtjate ja investeerimisühingute poolt sobivushindamise läbipaistvus. Kehtiv õigus reguleerib juhtidele ja võtmeisikutele esitatavaid nõudeid, puudulik on vaid sobivushindamise menetlus. Muudatustega täpsustatakse eelkõige menetlusreegleid. Seega peaksid suurenema õigusselgus ja õiguskindlus sihtrühma jaoks. Mõju ulatust hinnatakse subjektide suhtes keskmiseks, kuivõrd muudatused tingivad vajaduse nendega tutvuda ja kohaneda.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Muudatused mõjutavad subjekte regulaarselt, kui on vajalik teha juhi või võtmeisiku sobivushindamine. Hindamise intervall sõltub iga subjekti organisatsioonisisestest otsustest, samuti juhtide ja võtmeisikute töö- või ametilepingute pikkusest.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Muudatused võivad avaldada mõju nendele subjektidele, kes teevad ettevalmistusi juhi või võtmeisiku määramiseks 2026. aasta I kvartalis, sest sellisel juhul peavad subjektid viima end kurssi eelnõus sätestatuga ning valmistama ette dokumentatsiooni Finantsinspeksioonile esitamiseks.

Mõju olulisus: keskmine. Uus regulatsioon avaldab mõju vaid nende krediidasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate suhtes, kes hakkavad sobivusmenetlust tegema pärast 2025. aasta III kvartalit. Mõju olulisus on selliste subjektide suhtes hinnatud keskmiseks, sest eelnõuga kaasneb vajadus viia end kurssi muudatustega ja valmistada ette dokumentatsioon Finantsinspeksioonile esitamiseks.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.⁹³

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused toovad Finantsinspeksioonile kaasa vajaduse nendega kohaneda, järelevalveasutus peab hindama oma asutuse siseste korralduste ja protseduuride vastavust eelnõus sätestatuga ning tegema vajadusel korrekture. Finantsinspeksiooni läbi viidav sobivushindamise menetlus ei ole iseenesest inspeksiooni jaoks täiesti uus menetlus.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Mõju Finantsinspeksioonile sõltub turuosaliste vajadusest nimetada ametisse uus juht või võtmeisik. Eelnõu koostajate hinnangul ei too regulatsiooni muutmine kaasa hüppelist kasvu sobivusmenetluse tegemiseks ning seeläbi ka

⁹¹ Finantsinspeksioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

⁹² Finantsinspeksioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/investeerimine-0/investeerimine/investeerimisuhingud/investeerimisuhingud>

⁹³ Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamat.

tõusu Finantsinspektsiooni töökoormusele. Seega hinnatakse vastavate muudatuste mõju avaldumise sagedus keskmiseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: negatiivse mõju risk Finantsinspektsioonile hinnatakse keskmiseks, sest järelevalveasutus tagama regulaarse valmisoleku efektiivseks sobivushindamise menetluseks.

Mõju olulisus: keskmine. Muudatused sobivushindamise regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse vajaduse kohaneda ja tutvuda uute nõuetega ning vajaduse korral vaadata üle sisekorraldused. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspektsioonile töökoormuse märkimisväärsed tõusu.

7.4. Kokkuvõte mõjudest

Eelnõu omab suurimat mõju krediiciasutustele, väiksemal määral investeerimisühingutele ja Finantsinspektsioonile. Mõju liik sõltub muudatuse ulatusest ja regulaarsusest, näiteks peavad krediiciasutused ja teatud ulatuses investeerimisühingud pidevalt jälgima, et nende juhid, võtmeisikud ja komiteede juhid vastavad seaduses sätestatud nõuetele. Lisaks peavad krediiciasutused edaspidi võtma juhtimis- ja riskiprotsessides arvesse ESG riske ning hindama krüptovarade riskipositsioone, kui krediiciasutus plaanib neid omandada. Eeltoodu kasvatab krediiciasutuste halduskoormust mõnevõrra.

Samas võib krediiciasutuste halduskoormust vähendada eelnõuga ettenähtud erinevate komiteede loomise ja nende komiteede ülesannetega seotud muudatused. Võrreldes kehtiva seadusega muudetakse kohustust luua erinevaid komiteesid paindlikumaks – näiteks seotakse töötasukomitee moodustamise kohustus krediiciasutuse suuruse ja proportsionaalsusega. Lisaks vähendatakse nõudeid krediidikomitee toimimisele – suuresti jääb krediiciasutuse enda otsustada kuidas ta krediidikomitee tööd korraldab.

Pigem ebaregulaarset mõju avaldavad ühinemine ja jagunemine, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, olulise osaluse võõrandamine jms tegevused, mille tagajärjed sõltuvad sellest, kas krediiciasutus otsustab vastavas protsessi osaleda. Välist mõju võib krediiciasutustele avaldada mõne filiaali asutamine Eestis kolmanda riigi krediiciasutuse poolt, kuid ka sellisel juhul hinnatakse mõju juba turul tegutsevatele väikeseks.

Finantsinspektsiooni töötajatele ja juhatuse liikmetele avaldab suurt mõju investeerimiskeeld finantsinstrumentidesse, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja ning kohustus taolised finantsinstrumendid võõrandada, keeld panustada finantssektori huve esindavasse organisatsiooni ning ooteaja rakendamine peale töösuhte lõppemist järelevalveasutusega. Samuti peab Finantsinspektsioon tagama teadmised, oskused ja suutlikkuse rakendada eelnõus sätestatud muudatusi.

Eelnõu omab kaudselt sotsiaalset mõju. Mõju keskkonnale, regionaalarengule, siseturvalisusele ja välissuhtetele puudub. Keskkonnaalased muudatused keskenduvad pankade kohustusele võtta oma tegevuses arvesse keskkondlikke muudatusi ja riske ning kuigi ESG muudatused seonduvad Pariisi kliimakokkuleppega, et sätestata eelnõuga krediiciasutustele, pankadele ja järelevalveasutustele kohustust võtta täiendavaid meetmeid keskkonnajalajälje vms vähendamiseks.

Sotsiaalne mõju võib avalduda olukordades, kus krediiciasutused vms subjektid ühinevad või jagunevad ning kui Eesti turul alustab tegevust mõni kolmanda riigi krediiciasutuse filiaal. Kõikides eelnimetatud olukordades suurenevad eelduslikult turul pakutavad toodete ja teenuste

hulk ning paranevad nende tingimused ja kättesaadavus, sest turuosalisel peavad pingutama rohkem oma olemasolevate klientide hoidmiseks, aga ka uute kliendilepingute sõlmimiseks. Sama kehtib eelduslikult ka kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali suhtes, kes suure tõenäosusega soovib hõivata teatud protsenti turuosast ning seeläbi pakub tarbijatele uudsemaid või soodsamaid tooteid või teenuseid oma kliendibaasi kasvatamiseks ning kulude, mis kaasnevad filiaali asutamisega, tasaarveldamiseks. Tarbijaid ja seeläbi ka sotsiaalset olukorda mõjutab positiivset see, kui tarbijad saavad lihtsamalt kodulaenu või suuremat intressi hoiustelt, sama kehtib ka erinevate pensioni- ja säästmistoodete suhtes, sest niiviisi suureneb tarbijate majanduslik kindlustatus ja finantsalane teadlikkus. Eelnevale vaatamata ei ole sotsiaalse mõju ulatust võimalik täpselt hinnata, sest arvestada tuleb ka julgeoleku ja välispoliitilise olukorraga, Euroopa Liidu otsuste, riigisiseste maksutõusude jms teguritega.

Eelnõu omab mõju ka Rahapesu Andmebüroole, sest kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali asutamisel peab rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluste või riskide tõusetumisel konsulteerima Rahapesu Andmebürooga. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad taoliste kohustuste täitmise mahu märkimisväärset tõusu, mistõttu on Rahapesu Andmebüroole avalduv mõju väheoluline. Vaatamata koostöökohustusele on Rahapesu Andmebürool õigus keelduda konfidentsiaalse teabe jagamisest, kui see võib kahjustada järelevalveasutuse tegevust ja menetlusi või kui sellise teabe jagamine võimaldab teha järeldusi Rahapesu Andmebüroo valduses oleva informatsiooni kohta.

Eelnõul on kahepidine mõju eelkõige Finantsinspeksioonile ja krediitdiasutustele. Samas tõdevad eelnõu koostajad, et kuivõrd eelnõu on seotud CRD VI ülevõtmisega ning CRD V-st tulenevate sätete täpsustamisega, põhjustab ülevõtmisprotsess paratamatult vajaduse seadustesse uusi sätteid lisada ja olemasolevaid muuta. Seejuures on sätete ülevõtmisesse suhtutud konservatiivselt ja minimaalselt ning piiratud enamjaolt vaid direktiivis sätestatud miinimumist, v.a kolmandate riikide filiaalide osas (vt seletuskirja 2.1.2. peatükki (ii) alapeatüki selgitusi filiaalide kohta).

Leevendav mõju Finantsinspeksioonile väljendub lubade hierarhia sätestamises Finantsinspeksiooni, TTJA ja Konkurentsiameti vahel. Seni kehtinud regulatsiooni kohaselt pidid krediitdiasutused, kindlustusandjad ja finantseerimisasutused saama KonkS § 25 lõike 4 kohaselt vastava loa Finantsinspeksioonilt ning seejärel esitada selle Konkurentsiametile, kellele jäi tehingu läbiviimisel n-ö viimane otsustav sõna. Tegemist oli aga erineva lähenemisega KindlITS § 143 lõike 1 punkti 7 suhtes, mis seadis Finantsinspeksiooni poolt loa andmise eelduseks Konkurentsiameti loa. Eelnõuga tunnistatakse KonkS § 25 lõike 4 kehtetuks ning lisatakse eelnimetatud seadustesse sätted, mille kohaselt peab ühing esitada Finantsinspeksioonilt loa saamiseks Konkurentsiameti ja TTJA loa. Sellise hierarhia kehtestamine aitab ära hoida pädevate asutuste ebamõistlikku ressursi kulutamist loa taotluse aluseks olevate asjaolude hindamisel ning likvideerib seadustes esineva erisuse.

Olulisel kohal on ka juhtide ja võtmeisikute vastavuskontrolli nõuded. Eeltoodud nõuete täitmist peab kontrollima Finantsinspeksioon. Organisatsioonisiselt peab järelevalveasutus viima end kurssi uute nõuete, mis kehtestatakse nende juhtide ja töötajate ametipiirangute suhtes, ning vajadusel muutma juba sõlmitud töölepinguid, et leppida kokku täpsemates ooteaja ja leppetrahvi kohaldamise tingimustes.

Lisaks täiendatakse krediitdiasutuste seadust sätetega, millega kaasnevad otsesed mõjud ainult juhul, kui neid otsustatakse rakendada, näiteks krediitdiasutuse ühinemine või jagunemine, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali asutamine, oluliste varade võõrandamine. Seejuures peab aga Finantsinspeksioon tagama valmiduse taoliste tehingutele ja otsustele reageerida ning alustada vastavaid menetlusi.

8. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamise mõju ning tõus riigieelarvele on kaudne ja ebatõenäoline. Finantsinspeksioon on finantsjärelevalve subjektide poolt täielikult rahastatav, mistõttu täiendavat kulu riigieelarve tähenduses eelnõuga ei kaasne.

Eelnõu mõju riigiasutuste v.a Finantsinspeksioonile ja kohaliku omavalitsuse korraldusele on väike või olematu. Rahandusministeeriumi töötajate töökoormuses eelnõu erilist mõju ei avalda. TTJA ja Konkurentsiameti töökoormuse tõus sõltub sellest, kas mõni krediidasutus soovib ühendava või omandava ühinguna ühineda või jaguneda, sest sellisel juhul peab Konkurentsiamet hindama tehingu mõju turule ning TTJA välisinvesteeringute usaldusväärsust. Samas ei muudeta eelnõuga nende asutuste õiguseid ja kohustusi, kõigest nende poolt antavate lubade hierarhiat.

Suurimat mõju võrreldes krediidasutustega avaldab eelnõu mõju Finantsinspeksioonile, kes peab tagama suutlikkuse teostada kontrolli eelnõus sätestatud muudatuste osas ning vaatama üle kehtivad töö- ja ametilepingud oma töötajate ning juhtidega ja vajadusel neid muutma tulenevalt ooteaja regulatsioonist. Ülevaatamise kohustus kehtib ka finantsinstrumentide osas, mida järelevalveasutuse töötajad ja juhatuse liikmed peavad kajastama huvide deklaratsioonis. Kui isik omab instrumente, mille omamine võib isikus põhjustada huvide konflikti, on Finantsinspeksioonil õigus nõuda selliste instrumentide võõrandamist. Ooteaja kohaldamine avaldab mõju Finantsinspeksiooni eelarvele ning aastas võivad ooteaja kohaldamisest tulenevad kulud jääda vahemikku 89 952–179 904 eurot (töötajate puhul) ning minimaalselt vahemikku 58 500–234 000 eurot (juhatuse liikmete puhul). Ooteaja kohaldamisega seotud kulusid on täpsemalt analüüsitud seletuskirja alapeatüki 7.1.1. punkti (i) teemablokis „Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk”.

Finantsinspeksiooni töötajate koormust võivad kasvatada olukorrad, kus krediidasutus esitab ühinemisloa taotluse, soovib omandada osalust või kui kolmanda riigi krediidasutus soovib siin asutada oma filiaali. Samas hindavad eelnõu koostajad, et töökoormuse tõus sellistes olukordades on ajutine ning ei too kaasa vajadust palgata lisatööjõudu, sest eelnõuga ei suurendata järelevalvesubjektide arvu.

9. Rakendusaktid

Tulenevalt HÕNTE § 48 lõike 3 punktist 3 esitatakse tabelis 6 volitusnormidega seotud määruste ülevaade.

Tabel 6. Eelnõuga seotud määrused.

Volitusnorm	Volitusnormi alusel kehtestatav rakendusakt
FIS § 32 lõige 8	Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaperite omamise kohta andmete esitamise vormi kehtestamine” ⁹⁴ tulenevalt vajadusest lisada finantsinstrumentide loetellu krüptovarad, mille omamist peavad Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotlevad isikud ja töötajad oma varadeklaratsioonis

⁹⁴ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

	kajastama. Samuti muudetakse määruses selle kehtestamise alusnormi ning asendatakse viide FIS § 32 lõikele 3 viitega lõikele 8.
FIS § 53 lõige 4	Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Finantsinspektsiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord” ⁹⁵ ning lisatakse Finantsinspektsioonile kohustus avalikustada teavet valdusettevõtjate kohta, kes on saanud järelevalveasutuselt heakskiidu või heakskiidu taotlemise vabastuse.

Seletuskirjale on lisatud eelnõu tegemise hetkeks teada oleva rakendusakti kavand (seletuskirja lisa nr 2).

Rakendusaktide kavandid on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa nr 2) ning rakendusaktide muutmise eelnõud on esitatud huvigruppidele kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu (FIS § 32 lõike 8 alusel kehtestatud määruse muutmise eelnõu [26-0091](#) ja FIS § 53 lõike 4 alusel kehtestatud määruse muutmise eelnõu [26-0092](#)).

10. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldkorras, välja arvatud § 1 punktid 96, 140, 179, 202 ja 215, mis jõustuvad 2026. aasta 25. juunil (vt analoogselt seletuskirja 3.11. peatüki selgitusi).

11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on esitatud varasemalt kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu [25-0722](#) Justiits- ja Digiministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Eesti Pangale, Finantsinspektsioonile, Rahapesu Andmehäroole, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Konkurentsiametile, Andmekaitse Inspektsioonile, Audiitorkogule, Advokatuurile, mittetulundusühingutele Eesti Kindlustusseltside Liit, FinanceEstonia ja Eesti Pangaliit ning Eesti investeerimisühingutele Admiral Markets, KAWÉ KAPITAL, Redgate Capital, Lightyear Europe, Plus500EE, Venturebeam Markets ja Wise Assets Europe.

Saabunud ettepanekute ja arvamuste kohta on koostatud märkuste tabel (vt seletuskirja lisa 3).

Algatab Vabariigi Valitsus [kuupäev]...

(allkirjastatud digitaalselt)

⁹⁵ Kätesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115012025008?leiaKehtiv>